

శ్రీభద్రాచలం.

తూ. గోదావరి.

अपौरुषेय अमूल्य
अमुद्रित
शास्त्रोद्धरणम्.

గౌరవమాలాశాఖ, ప్రభుత్వపుస్తకము.

సంహితాగుచ్ఛము, ప్రభుత్వపుస్తకము.

The Publication
of
Literary Pride
of India.

శ్రీ క పింజల సంహిత

ముఖ్యసంపాదకుడు .

పాడిచేటి సీతారామానుజాచార్యులు

సహాయసంపాదకుడు :

గొ. చిన శ్రీనివాసాచార్యులు

భద్రాచలం.

అత్యుత్తమప్రతి సభ్యులకు రు 2, ఇతరులకు రు 4 } పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.
సాధారణప్రతి ,, రు 1-8, ,, రు 8 }

పాంచరాత్రగమ అధికతా.

౧౧॥ ఇనం శతసహస్రార్థ - భారతాఖ్యానవిస్తారాత్
 ఆవిధ్యమతిమంథానం - దక్షిణపుత్రమివోత్థితం
 నవసీతం యగాదధో - ద్విపదాంబ్రాహ్మణాయగా
 ఆరణ్యకంచవేదేభ్యః - ఓషధిభ్యో యథామృతం
 ఇదంమహాపనిషదం - చతుర్వేద సమన్వితం
 సాంఖ్యయోగకృతాంతేన - పాంచరాత్రానుశ్చితం
 నారాయణముఖోద్గీతం - నారదోశ్రావయన్మునిః
 బ్రహ్మణస్సదసేతాత - యథాదృష్టం యథాశ్రితం
 ఇదంశ్రేయ మిదంబ్రాహ్మ - మిదం హిత మమర్తమం
 ఋగ్యజుస్సామభిరుష - మధర్వాంగిరసైస్తథా
 భవిష్యతి ప్రమాణంవై - ఏతదే వాసుశాసనం
 ఏతద్ధిసర్వశాస్త్రాణాం - శాస్త్ర ముత్తమసంస్థితం
 పంచరాత్ర మితిఖ్యాతం - నారాయణముఖోద్గతం
 తస్మాత్ప్రవక్ష్యే తేధర్మాన్ - మనుస్వామ్యంభవస్వయం
 అన్యేసాం ధర్మశాస్త్రాణాం - ఏతద్యోని ర్భవిష్యతి॥

— శ్రీమహాభారతే॥

నిబంధనలు-సభ్యులు

గౌరవాధ్యక్షులు

ఈ సంస్థయం దత్యంతాభిమానముతో గౌరవాధ్యక్షువదవి
సంగీకరించి, యిమ్మహాద్యమనిర్వహణమునం దేపాటి
లోటును వాటిల్లనీక, తమసర్వస్వమును సంస్థ యభి
వృద్ధికొరకే వినియోగింప బద్ధకంకణులైయున్న,

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ పర్చా రామనాథరావు జమీందారు

(కారేపల్లి - నైజాం) వారిని

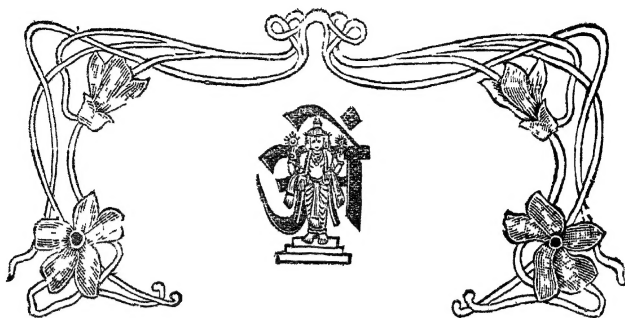
శ్రీ రామచంద్రమూర్తి సర్వదాసర్వాభీష్టములను ప్రసా
దించుచు, రక్షించునుగాక యని వేడుచున్నారము.

(ఈమహాపురుషు లిదివరలో, శ్రీరామయజ్ఞ, భాగవతసప్తాహ, రామాయణ
సప్తాహ, వస్త్రీవర్ష పట్టాభిషేక, సామ్రాజ్యపట్టాభిషేకాది యుత్కృష్ట
కార్యముల ననేకమాచరించి, పరమభాగవతశిఖామణులుగా, దేశీయుల
కెల్ల శ్రుతిపరిచయులయ్యే యున్నారు. అదృష్టవశాత్తుగా,
నిమిషహామాల యభిమానాదరణములకు పాత్రమగుట,
నీసంస్థయును త్వరలోనే మహాభివృద్ధి నొందగలదని
మిక్కిలి యాసింపుచున్నారము.)

— సంపాదకుడు.

శ్రీపాంచరాత్రాగమశాస్త్రసర్వస్వము, ని బంధనలు.

శ్రీ దేశ్యము - OBJECT.

భారతదేశాభివృద్ధికిన్ని, జాతీయాన్నత్యంతకున్న మూలభూతమై - వేదమువలె నపారమేయమై, స్వతఃప్రమాణమై, పరబ్రహ్మస్వరూపుండగు శ్రీమన్నారాయణునిచే లోకహితార్థముగా, మోక్షోపాయప్రదర్శనంబుగా, అనంతగరుడవిష్వక్సేనప్రహ్లాదులకు మొదట నైదురాత్రుంబులలో నుపదేశింపబడి - పిమ్మట ననేకమహర్షులచే ననేక సంహితలుగా (అనుష్టుపు శ్లోకరూపమున) విరచింపబడి - శ్రీపాంచరాత్రాగమతంత్రము, ఏకాయనాఖ్యశ్రుతి, సాత్త్వతవిధి, భగవచ్ఛాస్త్రము మున్నగునామాంతరములచే (సార్థకోటిప్రమాణముగా) జగత్ప్రసిద్ధినొంది - ఋగ్వజసామాధర్వణాదిభేదంబులతో నొప్పేడి వేదమువలెనే, దివ్యసిద్ధాంత (మంత్రసిద్ధాంత), ఆగమసిద్ధాంత, తంత్రసిద్ధాంత, తంత్రాంతరసిద్ధాంతంబులను నాలుగుభేదంబుల నలరారుచు - ఇట్టి ప్రతిభాగమునకును సంబంధించిన మూలగ్రంథము (సంహిత)యందున్న, జ్ఞాన, యోగ, క్రియా, చర్యా, పాదరూపమున వేదాంత, యోగ, భర్తృ, పాక, శిల్ప, జ్యోతిషాదిముఖ్యశాస్త్రములకు సంబంధించిన అనేకయోగములను నిర్దేశించుచున్నవి.

నిండియుండి - ఇంకను, విష్ణ్వారాధన విధాన, ఆలయనిర్మాణ, ప్రతిష్ఠాకరణ, ఉత్సవవిశేష, యంత్రోద్ధరణ, మంత్రపురస్కరణ, ప్రాయశ్చిత్త, శాంతికర్మ, కామ్యక్రియ లచే నొప్పుచు స్మృతీతిహాసపురాణాదులయందు దత్యంతము కొనియాడబడి - భారత షష్ఠమునందుగల జనసంఖ్యలో మూడవవంత గల శ్రీవిశిష్టాద్వైత మతస్థులకు ముఖ్యాధారమై-అనేక ప్రాచీనవిద్వత్పుంగవుల (రామానుజ, యామున, దేశిక, వైదికసార్వభౌమాదుల)చే మహత్తరముగా విమర్శింపబడి - అనేక ధర్మశాస్త్రగ్రంథరచయితల కాధారమై - అనేక మహాక్షేత్రములయందు దత్తించిర కాలానుగతముగా నాచరణీయమై - అనేకవిధములుగా విదేశీయుల మన్ననలకుగూడ పాత్రమై - మానవ జీవితరహస్యముల నెల్ల దెలుపజాలిన వేదసారమై - మనపూర్వీకు లెల్ల యసమయములందును తమ ప్రాణములకన్న మిన్నగా సంరక్షించి మన కొసంగిన, వారల విజ్ఞాననిధియగు - శ్రీసాంఘరాతాగమశాస్త్రము.

నేటికాలవైపరీత్యతచే నానాటికిని యంతరించుచు - ప్రతి పల్లెయందున్న, పూరింటి యటకలపై ప్రాతవెదురుచేళ్ళబుట్టలలో (దుబ్బ దులుపు దిక్కెనను లేక) పడియుండి, క్రిమికీటకాదుల కాహారముగా మారుచు - కిమకృమగుగా మనదృక్పథము నుండి మాటుబడి, చూచుచుండగనే విస్మృతవాఙ్మయమన చేరిపోవుచున్నందున - ఇది దేశమున కొక గొప్పతీరనిలోటుగా భావించి - ఇందుకుసంబంధించినమూలగ్రంథములు (సంహితలు) విమర్శనగ్రంథములు, ప్రయోగగ్రంథములు, నిర్ణయగ్రంథములు, వ్యాఖ్యానములు, దీపికలు, భాష్యములు మున్నగు సన్నితరగతులకు జెందిన గ్రంథరాజములను (మూమారు 1500 అమ ద్రితగ్రంథములు) హతశేషమైనవానినైనా యొక్కచోజేర్చివేర్చి సంరక్షించుచు, పరిశోధకు లిట్టి గ్రంథసంపాదనమునకై ప్రస్తుతము పొందుచున్న దర్భర కష్టకష్టముల దొలగించుటకున్న ఇందు ముఖ్యమూలగు - గ్రంథములను, యొకదానిపిదప వేరొక్కటిగా, సర్వజనోపయోగకరముగాను, సర్వాంగసుందరముగాను, ప్రకటించి, యెల్లవారలకును యాముఖ్య శాస్త్రమును కరతలానులక మొనరించి, జగత్కల్యాణసాధనమునకై

యథాశక్తియన్నించుటకున్న - ఇంకను, ఇట్టియుత్తమశాస్త్రమును సాంగోపాంగముగా సాంప్రదాయజ్ఞులగువారిచేత ప్రత్యేకముగా విద్యాస్థులకు బోధింపజేయుటకున్న - విశ్వాంసులగువారిచే నీవిషయము నామూలాగ్రిముగా చచ్చిపించి, యద్దానిప్రాముఖ్యతను జనసామాన్యమున వెల్లడించి, తద్వారా లోకమంతయున్ను యిందుగల మహల్లాధమును పొందునట్లునరింప జేయుటకున్న - అన్నివిధములచేతను కృషిసలుపుటకై యాయుద్యమ మారంభింపబడినది.

ఉపశాఖలు - BRANCHES.

ఈదిగువ నుదహరించిన శాఖలను స్థాపించుటచేత ప్రైయమైతము నిర్వహింపబడును.

1 గ్రంథనిలయము - Library.

(1) హతశేషములగు యీశాస్త్రగ్రంథముల నెల్ల యిందు చేర్చి సంరక్షించుచు పరిశోధకులకు సర్వసౌకర్యములున్న కలుగజేయబడును.

(2) నెల కొకపర్యాయము పభ్యులకు శావలసినవిషయములు చితముగా పరిశోధింపబడి ప్రత్యుత్తరము లొసంగబడును.

సూచ:- ఇప్పటికి పువ్యశుప్రమాసలకు లోబడి సుమారు 50 గ్రంథములను (ముద్రితముదితములలో) అనేకభావలందు యిందు చేర్చబడినవి. మిగిలినవాటికొరకై విరివిగా ప్రకృతములు ఒకపొందుచున్నవి.

2 గ్రంథమాల - Bookseries.

(1) ప్రతినెలకున్న 100 పుటలకు తక్కువగాకుండా యొకదానిపిమ్మట వేరొక్కటిగా అన్నిగ్రంథములును యిందు ప్రకటింపబడును.

(2) ప్రతిగ్రంథమున్ను - డెమోలైజు, గ్లజుకాగితము, మంచి అచ్చు, చిత్రపటములు, వివరణపత్రికలు, క్యాలికోబైండు, గిల్టప్లగ్లను గలిగి సర్వాంగసుందరమై యుండును.

(3) ముఖ్యముగా తెలుగులిపిలోను అవసరమునుబట్టి తదితర లిపులయందున్న గ్రంథములు ముద్రింపబడును. వీలునుబట్టియు, అవసరమునుబట్టియు టీకాతాత్పర్యవిశేషార్థాదులు వ్రాయబడును.

(4) ఈగ్రంథములలో యొక్కలిపిలోనివిమాత్రము (సభ్యుల యిష్టానుసారముగా) యొక్కొక్కప్రతిచొప్పున సదుపాయముగా నొసగబడును. మిగిలినవి ఇతరులధరకే యొసంగబడును.

మ.రా:- ప్రథమగ్రంథముగా, 1931 వ సం॥ జనవరి ఫిబ్రవరి మార్చి నెలల కొకే సంపుటముగా శీర్షి “శ్రీకపింజలసంహిత” ముద్రింపబడినది. ద్వితీయగ్రంథముగా “శ్రీపురుషోత్తమసంహిత” ముద్రిణమందు గలదు.

కపింజలసంహిత వెల, ఆత్మ్యత్వప్రతి చందాదారులకు రు 2-0-0 ఇతరులకు రు 4-0-0
సామాన్యప్రతి 1-8-0 ,, 8-0-0

3 ప్రత్యేక పాఠశాల - A Special School.

ఈశాస్త్రవిషయము లిందు సాంగోపాంగముగా సాంప్రదాయ జ్ఞులగువారలచేత విద్యార్థులకు (అర్హతల ననుసరించి) యుచితముగ బోధింపబడును.

4 మాసపత్రిక - A monthly journal.

విద్వాంసులచే నామూల్యముగా యీశాస్త్రవిషయములను చర్చింపించి జనసామాన్యమునకీశాస్త్రప్రాముఖ్యత వెల్లడిచేయబడును.

సభ్యుల కందరకును యీపత్రిక యుచితము.

మ.రా:- మైదుదహరించిన 8, 4 శాఖలు (పాఠశాల, పత్రికలు) రెండున్న, యీ సంస్థకు (1000) కేయిమండి సభ్యులు (అన్ని కరగూలులయందున్న చేరిన మొత్తము) యేర్పడిన తత్తణచే పోగింభింపబడును.

సభ్యత్వము - MEMBERSHIP.

ఈదిగువ నుదహరించిన 5 తరగతులయందున్న సభ్యులు చేర్చుకొనబడెదరు.

(1) ప్రధానపోషకులు - Chief Patrons.

(రు 116 లకు అధికము) నూటపదహారురూప్యముల కధికముగా దయచేయువారలు.

(వీరలఫోటో నొకమారు ప్రకటించుట, అన్నిగ్రంథములందున్న వీరలపేర్లు ప్రకటించి యొక్కొక్కప్రతి శాశ్వతముగా యుచితముగా నొసంగుట)

(2) పోషకులు - Patrons.

(రు 116) నూటపదునారురూప్యముల దయచేయువారలు, (వీరలకును ప్రధానపోషకులకువలెనే గౌరవాధికారములు గలుగజేయబడును.)

(3) గౌరవసభ్యులు - Honorary members.

(116 లకు తక్కువ) నూటపదహారురూపాయలకుతక్కువయగు మొత్తముల నొసంగువారలు.

(వీరల సహాయమును మొటనే ప్రకటించి సదరుగ్రంథ మొకప్రతి యుచితముగా పంపబడును.)

(4) కార్యోచనాసభ్యులు - Working members.

సభ్యులను చేర్చుట, గ్రంథములను సంపాదించుట, సలహాల నొసంగుట మున్నగు విధములుగా సంస్థయొక్క అభివృద్ధికై తోడ్పడువారలు.

(వీరలు పనిచేయునంత కాలమున్ను యెప్పటిసహాయమునప్పుడు ప్రకటించుచు, అంతవర కన్నిగ్రంథములును యొక్కొక్క ప్రతి యుచితముగా నొసంగబడుచుండును.

(5) చందాదారులు - Subscribing members.

రు 10 లు ప్రవేశరసుమును చెల్లించి, అన్నిగ్రంథములను సగము వెలకు కొనుచుండువారలు.

శ్రీలక్ష్మ, విద్యాభిలక్ష్మ, విద్యాసంస్థాన, యారుగుము సగమువంతు తగ్గింపబడును. (రు 5 లు మాత్రమే)

నిరుపేదలుగా రుజువుచేయబడుపాఠల కీరుసుము పూర్తిగా మాఫీచేయబడును.

(వీరల ప్రవేశమునుమాత్ర మొక్కపర్యాయము ప్రకటించి అన్నిగ్రంథములున్న సగమువెలకే యిచ్చుచుండెదము)

(1) షరా:- ఈ ప్రవేశరుసుము గు 10 లున్న యొకేమాగు చెల్లింప నవకాశము లేనివారు—

దరఖాస్తుతో రు 2—0—0, ప్రధమ గ్రంథముతో 2—0—0, 6 నెలవాయిదాలో 6—0—0, ఈవిధముగా మొత్తము 10—0—0లు చెల్లింపవచ్చును.

ఈవిధముగా పై మొత్తము లాయాగ్రంథముల పీ. పీ. లలో చేర్చియే వసూలు చేయబడును. అనగా - మొదట రు 2-0-0 లు మాత్రం చెల్లించి పిమ్మట 8 మాసములదనుకను యితరులఖరీదుకే గ్రంథములను కొన్నివారలు తమప్రవేశరుసుమును పూర్తిగా వాయిదాలలో చెల్లించినవారగుదురు. అప్పటినుంచిన్ని ఇతరులకన్న సగముధరకే వీరలకు శాశ్వతముగా మాగ్రంథములు చేరుచుండగలవు.

(2) స్త్రీలు మున్నగువారున్న (ఈరుసుములను సగమువంతు మాత్రం చెల్లించువారున్న) నైపుణుడవారింపినవిధముగా వాయిదాలలో (సగముచొప్పుననే) రు 5 లు చెల్లించ నవకాశము గలదు.

(3) మాచందాదారులకు యొక్కొక్కసంవత్సరం గ్రంథముల వెల (1200 పుటలకు తక్కువగానివి) ప్రోఫైటీజీగాక రు 12 0-0 లు అగును. కాని మొదటనే రు 10 లు మాత్రం మనియార్డరుచేసినచో మేమే ఖర్చులు భరించి సంవత్సరాంతముదనుకను అన్నిగ్రంథములను పంపెదము.

(4) ఎవ్వరైనను యేతరగతిలోనైనను 5 మందికి తక్కువగాని సభ్యులను చేర్చువారు, వారుసభ్యులైయుండునంతకాలమున్న ఉచితముగా అట్టితరగతిలో సభ్యులుగా నుండగలరు. విడివిడిగా సహాయమునకు (ఏవిధముగానైనసరే) ప్రత్యేకగౌరవబహుశ్రమలతో సత్కరింపట కాగలదు.

ప్రార్థన - PRAYER.

దేశీయమహాజనులెల్లరును మానవసామాన్యధర్మనిర్వహణముగా యీపురాతనశాస్త్రము నుద్ధరింప యాధాశక్తి దోడుపడి, దేశభాషాభగవద్భాగవతసేవలచే కృతకృత్యులయ్యెదరుగాక !

ఇట్లు విన్నవించు,
భవద్విధేయుడు, జగన్మంగళసంధానాకాంక్షి,
పా. సీతారామానుజాచార్యులు,
సంపాదకుడు (Editor),
గౌ. శ్రీనివాసాచార్యులు,
సహాయసంపాదకుడు (Asst. Editor).

వ్యవస్థాపకులు.

- 1 శ్రీమదిత్యాది శ్రీమాన్ గొట్టపుళ్ళ సీతారామానుజాచార్యులు గారు (ప్రీడరు, డి. బో. మెంబరు, పెద్దఅర్చకులు) భద్రాచలం.
- 2 శ్రీ శ్రీమాన్ శ్రీవిద్వాన్ గొట్టపుళ్ళ శ్రీనివాసాచార్యులుగారు (అర్చకులు, ఉభయ వేదాంతధర్మపారశాలాధిపతులు) భద్రాచలం.
- 3 శ్రీ శ్రీమాన్ గొట్టపుళ్ళ పెద్దసీతారామానుజాచార్యులుగారు (అర్చకులు, ప్రీడరు) భద్రాచలం.
- 4 శ్రీ శ్రీమాన్ పొడిచేటి నరసింహాచార్యులుగారు (అర్చక సంఘాధ్యక్షులు) భద్రాచలం.
- 5 శ్రీ శ్రీమాన్ పొడిచేటి సీతారామానుజాచార్యులుగారు. Ex. ప్రీడరు-అర్చకులు, శ్రీరామదాసాశ్రమాధిపతులు) భద్రాచలం.
- 6 శ్రీ శ్రీమాన్ గొట్టపుళ్ళ చిన్నశ్రీనివాసాచార్యులుగారు (అర్చకులు, భాగవతారు) భద్రాచలం.

P. S ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు తెలుగు ఇంగ్లీషు సంస్కృత భాషలలో జియ్యసలేకండా వ్రాయవలయును. వివరములకు అణాబిళ్ళ పంపునది.

శ్రీపాంచరాత్రాగమశాస్త్రసర్వస్వము,
భద్రాచలం, తూర్పు గోదావరిజిల్లా.

సభ్యులు.

ప్రధాన పోషకులు.

- 1 శ్రీ బ్రహ్మశ్రీ విశ్వదాత దేశిద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వర రావువంతులుగారు (ఆంధ్రపత్రికాధిపతులు) మధాని.
- 2 శ్రీ శ్రీమాన్ కోయిల్ కందాడై అణ్ణన్ శ్రీరంగాచార్యులు అయ్యవాల్లంగారు (శ్రీముదలియాండా వంశీకులు) కాంజీవరం.
- 3 మ॥ రా॥ శ్రీ పర్వా రామనాథరావు జమీందారుగారు (శ్రీభద్రాచలశ్రీసీతారామచంద్ర) షష్టివర్షమహాసామాజ్య పట్టాభిషేకోత్సవనిర్వాహకులు) కారేపల్లి, నైజాం.
- 4 మ॥ రా॥ శ్రీ అభినవరామదాసు గుంపు సోమిరెడ్డిగారు (పశ్చిమభద్రాద్రి) తాళ్ళ గోకులపాడు, కర్నూలుజిల్లా (శ్రీ భద్రాద్రిసీతారామచంద్రగర్భాలయగోపురసువర్ణకవచనిర్మాతలు, శ్రీ గోవిందమహాయోగి ప్రేమశిష్యులు)
- 5 శ్రీమాన్ అకలంకం రంగభాష్యమయ్యంగారు (వారి తండ్రి శ్రీ శే॥ అకలంకం వెంకటసరసింహాచార్యులుగారిజ్ఞాపకార్థము) సంగంతుంట, గుంటూరు.

మహారాజ పోషకులు.

- 1 మ॥ రా॥ రా॥ శ్రీ మహాబాబు షర్ ప్రాజవంతు శ్రీరాజా పార్థ సారథి అప్పారావు సవై అశ్వారావు బహద్దరు జమీందారువారు, భద్రాచలం, పాల్వంచ, నూజివీడు యస్టేట్లు వగయిరాగారి పౌత్రులగు శ్రీ కుమారరాజా విజయఅప్పారావు సవై అశ్వారావు బహద్దరు ధారవారు, శనివారప్పేట, నీలగిరి తాలూకా.

— పోషకులు —

- 1 శ్రీ శ్రీ చీమకుర్తి బసవయ్యగారు (వైశ్యపత్రికాధిపతులు) గుంటూరు.
- 2 శ్రీ మాన్ దాచేపల్లి రామబ్రహ్మయ్యలువారు (వైశ్యగురుకు లాశ్రమ మేనేజర్లు) గుంటూరు.
- 3 శ్రీ శ్రీ కామరాజుగడ్డ రాజేశ్వరరావుగారు, గుంటూరు.
- 4 మ॥ రా॥ శ్రీ ఆత్మూరి రామమోహనరాయ్ గారు, చిత్ర కారులు, బెజవాడ.
- 5 శ్రీ శ్రీ కర్లపాలెం కోదండరామయ్యగారు. (అంధగ్రంథాల యువేస్ మేనేజరు) బెజవాడ.
- 6 మ॥ రా॥ శ్రీ పెండేల చక్రపాణి బ్రదర్సువారు, (కన్యకాప్రెస్ మేనేజరు) గుంటూరు.
- 7 మ॥ రా॥ శ్రీ శ్రీ ఆర్కాటు శ్రీనివాసరావు మొదలవారు జమీందారుగారు, మంగపేట మూతా వగయిరా, షికిండా బాదు, నైజాం.
- 8 శ్రీ శ్రీమాన్ శ్రీభద్రాచల శ్రీసీతారామచంద్రమహాప్రభు పువారి దివ్యసన్నిధి అర్చకస్వాములు.
  - 1 శ్రీ శ్రీమాన్ పొడిచేటి నరసింహాచార్యులుగారు (అర్చక సంఘాధ్యక్షులు)
  - 2 ,, పొడిచేటి చిన్న శాయన్నాచార్యులుగారు.
  - 3 ,, పొ॥ రాఘవాచార్యులుగారు.
  - 4 ,, పొ॥ రామానుజాచార్యులుగారు.
  - 5 ,, పొ॥ సీతమ్మగారు.
  - 6 ,, అమరవాది చన్నకృష్ణమాచార్యులుగారు.
  - 7 ,, అ॥ పెద్దశేషాచార్యులుగారు.
  - 8 ,, అ॥ జగన్నాథాచార్యులుగారు.
  - 9 ,, అ॥ పెద్దరామానుజాచార్యులుగారు.
  - 10 ,, అ॥ చిన్న శేషాచార్యులుగారు.

- 11 శ్రీశ్రీమాన్ అమరవాది వెంకటరామానుజాచార్యులుగారు.
12 " అ॥ రంగశేషమ్మగారు.
13 " గొట్టుపుళ్ల సీతారామానుజాచార్యులుగారు,
14 " గొట్టు॥ పె సీతారామానుజాచార్యులుగారు,
15 " గొ॥ చిన్న సీతారామానుజాచార్యులుగారు.
16 " గొ॥ శ్రీనివాసాచార్యులుగారు (విద్వాన్)
17 " గొ॥ చిన్న శ్రీనివాసాచార్యులుగారు
18 " గొ॥ పెద్దకృష్ణమ్మగారు.
19 " కోటి రాఘవాచార్యులుగారు.
20 " కోటి సింహాద్రి అప్పలాచార్యులుగారు.
21 " మరింగంటి వెంకటనరసమ్మగారు.
22 " వలదీగె సీతారామానుజాచార్యులుగారు,
పర్వతాల.

కా ర్యా లో చ నా స భ్యు లు .

- 1 శ్రీ శ్రీమాన్ విద్వాన్ అమరవాది, నారాయణాచార్యులు
గారు, వరంగల్, గిర్గాజీపేట, నైజాం.
- 2 " సంఘారు వెంకటఅప్పలాచార్యులుగారు, సింహా
చలం.
- 3 " అకలంకం రంగభాష్యమయ్యగారు, గుంటూరు.
- 4 " అమరవాది చిన్న శేషాచార్యులుగారు,
భద్రాచలం.
- 5 " కళ్లకురిట వెంకటరత్నమాచార్యులుగారు,
సంగీతవిద్వాన్, ఆయుర్వేదవైద్యులు, కమ్మం
మెట్టు, నైజాం.

- 6 శ్రీ శ్రీమాన్ పాడిచేటి నరసింహాచార్యులుగారు, భద్రాచలం.
- 7 ,, కొండవలగంటి వెంకటాచార్యులుగారు, కొత్త పట్టణం, గుంటూరుజిల్లా.
- 8 ,, ఆసురి మోహన రంగాచార్యులుగారు, నేటిపు డాక్టరు, బెజవాడ.
- 9 ,, డాక్టరు డి. రంగాచార్యులుగారు (శ్రీ వైఖానస పత్రికాధిపతులు) మద్రాసు.
- 10 ,, మరింగంటి సీతారామానుజాచార్యులు గారు, ఆయుర్వేదవైద్యులు, తల్లంపాడు, నైజాం.
- 11 ,, చలమచర్ల శోభనాద్రాచార్యులుగారు, వుంగు టూరు, కృష్ణాజిల్లా.
- 12 ,, దిట్టకవి వేంకటనృసింహాచార్యులుగారు, తుల్లూ రు, మంగళగిరి పోస్టు.
- 13 ,, బి.యన్. రంగభట్టరువారు (శ్రీ కర్ణాటకరాష్ట్ర అర్చకమహాజన సంఘాధ్యక్షులు) బెంగుళూరు.
- 14 ,, రొంపిచర్ల భట్టరు శ్రీనివాసాచార్యులు గారు, (వైఖానస విద్యానిలయం) ఆకులమన్నాడు.
- 15 మ॥ రా॥ శ్రీ టి. వి. కుబేంద్రరాజుగారు, ఆర్టిస్టు, మద్రాసు.
- 16 శ్రీ శ్రీమాన్ వాడపల్లి జోగాచార్యులు గారు, పొలమూరు, సమస్యచాలనం.
- 17 ,, ములుగు వెంకటనృసింహాచార్యులుగారు (అంత ర్వేది స్థానాచార్యులు) ఉండ్రాజవరం.
- 18 ,, పరాంతుళం శ్రీరామమూర్తిగారు, డి॥ స్ట్రీడ్సు, బరంపురం, గంజాంజిల్లా.
- 19 ,, ఆయుర్వేదపద్ధాన్ కామనముద్రం విద్యత్కవి కుంజరం వెంకటకృష్ణమాచార్యులుగారు, కం తాత్మకూరు, నైజాం.
- 20 మ॥ రా॥ శ్రీ పి. వరదరాజులు నాయుడుగారు (సుదర్శనం అందునన్ను, ఫోటోషాపు) శ్రీరంగం.

21 శ్రీ శ్రీమాన్ శ్రీ వరవస్తు గోవిందాచార్యస్వాములవారు,
వేదాంతవిద్వాన్, మహారాజా సంస్కృతకళా
శాల, విజయనగరం.

22 మ॥ రా॥ శ్రీ చెన్నూరు రామచంద్రారావుగారు, మహస్సబు,
వనపర్తిసంస్థానం, వనపర్తి, నైజాం.

23 శ్రీ శ్రీమాన్ చిలకమర్రి అప్పలాచార్యులుగారు, తెల్లల
పాడు, నైజాం.

24 " పంచాంగం వెంకట శతగోపాచార్యులుగారు,
ఏలూరు.

25 " నల్లని చక్కవర్తుల వెంకట వరదాచార్యులు
గారు, మద్దిరాల, నైజాం.

సా మా న్య స భ్యు లు :

- 1 శ్రీ శ్రీ కొత్తా వెంకటరత్నంజమిందారుగారు (మన్సి
పల్ కౌన్సిలర్లు) ఏనాం (ఫ్రీంచి.)
- 2 " వాళం కృష్ణారావుగారు (కౌతూహళింజూలూరిగారు
ధ్యక్షులు) రాజమండ్రి.
- 3 " నంజూరు వెంకటఅప్పలాచార్యులుగారు, సింహా
చలం.
- 4 " అకలంకం రంగభాష్యమయ్యగారు, సంగడి
గుంట, గుంటూరు.
- 5 " నంద్యాల శేషాచార్యులుగారు, సరసింహస్వామి
ఆలయం, గుంటూరు.
- 6 " కొడవలగంటి వెంకటాచార్యులుగారు, కొత్త
పట్టణం, గుంటూరుజిల్లా.
- 7 " అరుట్ల శేషాచార్యులుగారు, వరంగల్, మత
వాడ, నైజాం.

స భ్య లు .

- 8 శ్రీ శ్రీమాన్ కొండపాక వెంకటాచార్యులుగారు, వరంగల్,
బాలనగరం, నైజాం.
- 9   "   గరిమెళ్ళ నర్సింగముగారి రమణయ్య సూరి
గారు (కిరాణిందుకాణం) రామన్నపేట, వరం
గల్, నైజాం.
- 10   "   పర్చా రామచంద్రరావు జమీందారుగారు,
కారేపల్లి, నైజాం.
- 11   "   ఒకమతాభిమానులు.
- 12   "   వ్యాసభట్టరు సింగరాజు నాయబుగారు, గాజే
పాడు, నైజాం.
- 13   "   బి. యన్. రంగభట్టరువారు, (కర్ణాటక రాష్ట్ర)
అర్చకసంఘాధ్యక్షులు) బెంగళూరు.
- 14   "   ములుగు వెంకటస్వసింహాచార్యులుగారు, ఉం
డాజవరం.
- 15   "   తిరుమల పెద్దింటి సింగరాచార్యులుగారు, అర్చ
కులు, సింహాచలం.
- 16   "   చూమర్తి రాజస్వసింహాభట్టాచారిగారు, బాల
సీమ, ఉర్లాంపోస్టు.
- 17   "   శ్రీపతి లక్ష్మీస్వసింహాచార్యులుగారు, పెడ
పాడుపూడి గ్రామం, కృష్ణాజిల్లా.
- 18   "   చలమచర్ల వెంకటాచార్యులుగారు, హనుమా
లగ్రామం, కృష్ణాజిల్లా.
- 19   "   దిట్టకవి సీతారామానుజాచార్యులుగారు, సంత
రావుగూడ, గుంటూరుజిల్లా.

నిజాం రాష్ట్ర ప్రతినిధి

శ్రీ శ్రీమాన్ విద్వాన్, అమరవాది నారాయణాచార్యులు
గారు, వరంగల్, గిర్గాజీపేట, (నైజాం.)

N. B. :— నైజాంరాష్ట్రమందలి సభ్యులయొక్క సౌకర్యార్థమై
పైనుదహరించినవారిని వరంగల్ లో యీ సంస్థకు ప్రతినిధులనుగా
యేర్పాటుచేసియున్నాము. కాన ఆదేశపు ప్రజలు వారితోనే వ్యవ
హారములను జరుపుకొన ప్రార్థితులు.

బజారుమారకము విషయ మెటులున్నను మా సంస్థవిషయ
ములో బండిరూపాయ 1కి హాల్ రు 1-2-6 చొ॥ చెల్లించినచో అంగీ
కరించి పుచ్చుకొను చుండెదము.

ఇంకను హెడ్క్వార్టర్స్ తోనే ముఖ్యవ్యవహారముల నేమైనా
ప్రత్యేకముగా జరుపనిచ్చుగించు నిజాంరాష్ట్రవాసులు యీ సంస్థ
పేరిటనే—“వరంగల్ జిల్లా, పాల్వంచతాలూకా, బూరుగంపాడు
పోస్టు”—ద్వారాగా “భద్రాచలము”నకు నైజాంపోస్టులోనే వ్రాసు
కొనవచ్చును.

—సంపాదకుడు.

సంస్థవిషయములు

(కృతజ్ఞత, అభినందనము, విన్నపము,
వాగ్దానములు, సంస్థయందలి గ్రంథపట్టిక
మున్నగునవి.)

పాంచరాత్రాగమ

ప్రశస్తతా.

శ్లో॥ బ్రాహ్మణస్సర్వవర్ణేషు - యతిశ్చాశ్రమిషూత్తమః
యద్వద్దంగాచతీర్థేషు - దైవతేష్వపిచాచ్యుతః
తద్వత్సర్వేషు శాస్త్రేషు - పంచరాత్రం ప్రశస్యతే॥
ఇదంపవిత్రం పాపఘ్నం - శాస్త్రంభవవినాశనం
సంసారార్థవమగ్నానాం - శర్మపాశానుజేయుషాం
మహాపోషేన సదృశం - తారకం భవసాగరాత్ ॥

— పాద్యతంజే

శ్లో॥ పాంచరాత్రం మహద్విద్యు - శాస్త్రంశ్రుతివిభావసం
పితృపితృభిగంతవ్యం - గీతంభగవతాస్వయం॥

— సంహితాంతరేషు ॥

పాగ్దానములు - విన్నపము.

ఈ గ్రంథములను గురించి తమ వజ్రాయుధపక్షికలో యుచితప్రకటన మొనరించుటయేగాక, దేవాలయకమిటీవారి ద్వారాగా తగు సహాయమున్న కలిగింప వాగ్దాన మొనరించిన బ్రహ్మశ్రీ కవిసార్వభౌమ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి (రాజమండ్రి) గారికిన్ని—

ఇదేవిధముగా హిందూసుందరీపత్రికాముఖమున సాయపడ వాగ్దాన మొనరించిన శ్రీ బాలాంత్రపు శేషమాంబ, మాడభూషి చూడమ్మ (కాకినాడ) గార్లకున్న—తమకు దేవాలయకమిటీతో గల సందర్భము ననుసరించి తాము స్వయముగా సభ్యులగుటయేగాక తమ కమిటీవారిచేతను అర్చకులు మున్నగువారిచేతను తగు సాయమును గల్గింప నంగీకరించిన మ॥ రా॥ శ్రీ శ్రీ జే. సత్యనారాయణమూర్తి (తూ. గోదావరిజిల్లా టెంపుల్ యిన్స్పెక్టరు రాజమండ్రి) గారికిన్ని—

తమవద్దనున్న సర్వగ్రంథములను సమర్పించుచు, పోషకులు సభ్యులు మున్నగువారిని చేర్చి తగు సహాయమును కలిగించుటలోనున్న, గ్రంథప్రచురణవిషయమందున్న, అముద్రితగ్రంథసంపాదనమందున్న కుడిభుజముపలె మాకు దోడ్పడెద మని వాగ్దాన మొనరించిన శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల భట్టరు శ్రీనివాసాచార్యులు (వైఖానసాశ్రమం, ఆకులమన్నాడు) వారికిన్ని—సభ్యుల చేర్చుటలోను తాము యావచ్చుకీ నన్నివిషయములయందున్న తోడ్పడుటలోను వాగ్దాన మొనరించిన శ్రీమాన్ ఫణిహారం తిరువేంగళాచార్యులు (కాకినాడ) గారికిన్ని— తమలైబ్రరీలోగల ముద్రితముద్రితగ్రంథముల నెల్ల దయ చేసిసాయపడెద మని యానతిచ్చిన శ్రీమాన్ శ్రీ పరవస్తు శ్రీనివాస స్వామి (ఆర్వలైబ్రరీ, విశాఖపట్టణం) గారికిన్ని—“శ్రీలక్ష్మితంత్రము” సకయ్యో ముద్రాణవ్యయమునంతయును యీ మాఘమాసములో నిచ్చుటకై వాగ్దానముచేసిన శ్రీమాన్ కామసముద్రం విద్యత్కవి కుంజరం వేంకటకృష్ణమాచార్యులు (ఆయుర్వేదవిద్వాన్, పుస్తకం భద్రాచలం) గారికిన్ని—

మొనరించి యొకగ్రంథమును ముద్రించి యిచ్చుటకై యనుమతించిన మ॥ రా॥ శ్రీ శ్రీ గూడూరు లక్ష్మణరావు జమీందారు (బెజవాడ) గారికిన్ని—ప్రథమగ్రంథమును చూచినపిమ్మట రెండవ గ్రంథముద్రణమునకు తోడ్పడి పోషకులుగా చేరెద మని యనుగ్రహించిన మ॥ రా॥ శ్రీ శ్రీ కొత్తా వెంకటరత్నం జమీందారు (ఏనాం, ఫ్రెంచి) వారికిన్ని—సుమా రొక 25 మందికి తక్కువగాని సభ్యుల నేర్పాటుచేసి తామున్న సభ్యులై తగురీతిగా సహాయకడ వాగ్దానమొనరించిన శ్రీమాన్ శ్రీ కోసూరి అప్పలాచార్యులు (గుంటూరుతాలూకా, వైకుంఠపురం) గారికిన్ని—తమ యావచ్చ కిని వినియోగించి తమ దేశసంచారమునంతయును యిద్దానికి సహాయభూతముగా నొనరింప యత్నించుచున్న బ్రహ్మ శ్రీ, శ్రీ, కప్ప గంతుల కృష్ణమూర్తి (కళింగపట్నం) గారికిన్ని—తగుసభ్యుల చేర్పులలోను గ్రంథములను ముద్రికార్థమై తయారుచేసి యిచ్చుటలోను వ్యాఖ్యాన టీకాతాత్పర్యముల వ్రాసియిచ్చుటలోను తగువిధముగా సహాయభూతులైయుండ ననుగ్రహించిన శ్రీమాన్ శ్రీ పరవస్తు గోవిందాచార్యులు (శ్రీ విజయనగరం మహారాజాసంస్కృతకాలేజి వేదాంతవిద్వాంసులు) గారికిన్ని—ఇంకను కొద్దిగనో గొప్పగనో మాకు తోడ్పడెదమని వచించిన తదితరమహాశయులకును—

ఈవిజ్ఞాపనాపత్రమును సవినయముగా సమర్పించుచు, వారివారి వాగ్దత్తముల నొకపర్యాయము జ్ఞప్తిచేయుచున్నారము. తప్పక నీ మహాసీయుల సహాయముల గురించిన వివరములన్నింటిని మాద్వితీయ ప్రచురణమందే సూచించి మాకృతజ్ఞతల నందజేయగల మనియు, యిమ్మహాసీయులు మిగిలిన దేశీయప్రముఖుల కందరకును మార్గదర్శకులై వెలయగలరుగాన మున్నుండు మాసంస్థకు ఉదారహృదయులగువారలచే జరుగబోవునట్టి యమూల్యసహాయములకెల్ల వీరలే ముఖ్యకారణభూతులై సుస్థిరముగా నీసంస్థను నిలువబెట్టి లోకోపకారమొనరించిన మహాఫలమునున్న పొందగలరనియు, త్రికరణ శుద్ధిగా విశ్వసించుచున్నారము.

శ్రీరామచంద్రమూర్తి వెంటనే మా కీ మహనీయుల సహాయముల నందుకొనునట్టి భాగ్యమును గల్గించి యవ్వారల సర్వదారక్షించుగాక !

ఇట్లు విన్నవించు భవద్విధేయుడా,
సంపాదకుడు.

ప్రార్థన.

మా సంస్థయందు దత్తంతాదరభావముతో మావిజ్ఞప్తి నాలించి ఈమహాక్షేత్రమునందు తమపేరిట శాశ్వతముగా “శ్రీపాంచరాత్ర గమశాస్త్రసర్వస్వగ్రంథనిలయశాఖ”లో నుంచుటకుగాను యర్పించిన యీదిగువ నుదహరించిన ముద్రితాముద్రితగ్రంథములను కృతజ్ఞతతో నందుకొనుచున్నారము. దేశహితైకమతులగు యుత్తమపురుషులెల్లరు నీరలమాగణమునే యనుసరించి తమయొద్దగల పాంచరాత్రగ్రంథములను ముద్రితాముద్రితములలో నేవైనను - యేభాషలోనున్నను - శాశ్వతముగాగాని, క్రయమునకుగాని, తగ్గింపువెలకైనను లేక సంపూర్ణముగు వెలకైనను సరే, లేదా వాటికి మేము ప్రతులు వ్రాసికొని తిరిగి పంపునట్టిపద్ధతిపై నైనను (తగుమైనవాయిదాలలో మావద్దనుంచి గొంత ధరావతును చెల్లించుకొనిగాని లేక మాపైగల నమ్మికచే యట్లనరింపక నేగాని అట్లు పంపుట కవకాశము లేకమైనను గలుగనివక్షమున మే మచ్చటకువచ్చి ప్రతులు వ్రాయించి తీసికొనుటకుగాని లేక తామే స్వల్పద్రవ్యముతో నట్టి కార్యమును జరుపుటకుగాని పరిమిష్యాయిచ్చియును) ఈయుత్తమ కార్యమును సక్రమముగా నిర్వహింపజేయ మిక్కిలియును ప్రార్థించుచున్నారము.

మా కుచితముగా గ్రంథముల నర్పించిన యీదిగువ నుదహరించిన మహాదాతల కా సర్వేశ్వరుడు ఆయురారోగ్యాద్యప్తైశ్వర్యముల నొసంగి నిరంతరమున్ను కాపాడునుగాత యని త్రికరణశుద్ధిగా వేడుచున్నారము.

మా సంస్థ కు చితముగా గ్రంథముల కరుణించిన మహాశయుల వివరము.

1 శ్రీ మదిత్యాది శ్రీమాన్ శ్రీ ఫణిపురం రంగస్వామిభట్టరువారు,
శ్రీ పాంచరాత్రాగమవిద్వాన్, శ్రీ మైసూరు మహారాజా
సంస్కృతకాలేశీ విద్వాంసులు, మైసూరు.

(1) పాద్యసంహితా - తెలుగులిపి - 2 వాల్యూములు -
వెల రు 10-0-0 లు

(శ్రీ యాదవాచలమఠమువారు ప్రకటించినది.)

(2) శ్రీ భగవదాలయనిత్యార్చనాపద్ధతి - తెలుగులిపి
వెల రు 2-8-0 లు.

(స్వయముగా రచించిన 'దీపికా' సహితము.)

2 మహారాజశ్రీ టి. వి. కు బేంద్రరాజుగారు, పెయింటరు, అండు
ఫోటోగ్రాఫికు ఆర్టిస్టు, మదరాసు.

(1) అపిర్బుధ్వ్యసంహితా - నాగరలిపి - 3 వాల్యూ
ములు - ఇంగ్లీషుపీఠిక సహా - వెల రు 15-0-0 లు.

(శ్రీ అడయారు లైబ్రరీవారు ప్రకటించినది.)

3 బ్రహ్మశ్రీ వేదమూర్తులయిన శ్రీ సిసిట్ల అరుణాచలయ్యగారు,
మద్రాసు.

(1) అపిర్బుధ్వ్యసంహితా - (నాగరలిపి) ఇంగ్లీషు
భూమిక లేని 2 వాల్యూములు - వెల రు 13-0-0 లు.

(శ్రీ అడయారు లైబ్రరీవారు ప్రకటించినదే)

4 శ్రీ మదిత్యాది శ్రీమాన్ శ్రీమయూరం అప్పలాచార్యులుగారు.
దేవునికడప.

(శ్రీ జి. యల్. శాస్త్రిగారిద్వారాగా పంపినవి.)

(1) కపింజలసంహిత - తెలుగులిపి. వెల రు 1-0-0

(శ్రీ కడప టి. సుబ్బారావుగారి పీఠిక గలది. ఎవ్వరు యెచ్చట
ప్రకటించిరో తెలియదు.)

(2) పాంచరాత్రరక్షా - తెలుగులిపి-తాళపత్రప్రతి-
సమగ్రగ్రంథము.

(3) కపిజలసంహితోక్త ఉత్సవప్రయోగవిధి:- తెలు
గులిపి-తాళపత్రప్రతి.

5 శ్రీ మదిత్యాది శ్రీమాన్ తూప్పల్ దొరస్వామిఅయ్యంగారు,
శ్రీవైష్ణవగ్రంథరత్నాకరశాలాధిపతులు, బెంగుళూరు.

(1) గాయత్రీ తంత్రము-తెలుగులిపి వెల రు0-12-0 లు.

(4) గాయత్రీ మంత్రమాల-తెలుగులిపి 0-6-0 లు.

వీరింకను శ్రీ యోగిపార్థసారథి అయ్యంగారు ప్రకటించిన
“ఈశ్వరసంహితా” మున్నగు కొన్ని గ్రంథముల నుచితముగా సమ
ర్పింప వాగ్దాన మొనరించిరి.

—సంపాదకుడు.

అ భి న ం ద న ము

శ్రీ బందరుపురవాసులున్ను రితైర్థసబుజ్జీలున్ను మహా
 విద్వాంసులున్నయగు బ్రహ్మశ్రీ వావిలాల వేంకటశివాచార్యులు
 గారు మహోదారహృదయులై మాయుద్భవమును కొంతవరకు
 స్వయముగా వీక్షించి శ్రీఅడయారులై బ్రీ (మద్రాసు)యందు
 గల వ్రాతప్రతులకన్నింటిని కాపీలు వ్రాయించుకొనుటకై పరిమి
 ష్క పొందగల్గుటకుగాను తమమిత్రులగు సదరు లైబ్రరీడైరెక్టర్లకు
 మంచిసిఫార్సు నొనరించియున్నారు. వీరిమూలకముగా మే మిక్కా
 ర్యమునందు తప్పక కృతకృత్యులమయ్యెద మని నమ్ముచు, అట్టిమహా
 సీయమూర్తులయొక్క దేశాభిమానమును, సత్కార్యనిర్వహణాభి
 లాషను, మహోదారహృదయమును మిక్కిలియు కొనియాడు
 చున్నారము.

ఇట్లు విన్నవించువిధేయడు,

—సంపాదకుడు.

ప్రస్తుతము

“శ్రీపాంచరాత్రాగమశాస్త్రసర్వస్వగ్రంథసలయ శాఖ”లోగల

ముద్రితముద్రిత గ్రంథముల పట్టికా.

ముద్రితములు:—

- 1 పాద్యసంహితా-మూలగ్రంథము-తెలుగులిపి - 2 వాల్యూములు-
వెల రు 10-0-0.
(యాదవాచలమరమువారు బెంగుళూరులో ప్రకటించినది)
- 2 బృహద్రహ్మసంహితా-మూలగ్రంథము-నాగరలిపి-వెల రు 2-8-0
(ఆనందాశ్రమ పెన్, పూనా)
- 3 అహిర్బుధ్విసంహితా:—మూలగ్రంథము - నాగరలిపి - 2 వాల్యూములు వెల రు 13-0-0 (అడయూరులైబ్రరీ, మద్రాసు)
- 4 శ్రీ పాంచరాత్ర శాస్త్రోపాద్ధతము:—(Introduction to Pancharatragama) విమర్శగ్రంథము - ఇంగ్లీషులిపి వెల రు 2-8-0 (అడయూరులైబ్రరీ, మద్రాసు)
- 5 ఈశ్వరసంహితా:—మూలగ్రంథము-నాగరలిపి-వెల రు 7-8-0 (సుదర్శనప్రెస్, కంచీ)
- 6 సాత్త్వికసంహితా:—మూలగ్రంథము-నాగరలిపి-వెల రు 3-0-0 (సుదర్శనప్రెస్, కంచీ)
- 7 ప్రపన్నధర్మసారసముచ్చయము:— నిర్ణయగ్రంథము-తెలుగులిపి వెల రు 3-0-0 (శ్రీవైష్ణవగ్రంథరత్నాకరశాల, బెంగుళూరు)
- 8 శ్రీపాంచరాత్రరత్నా:—విమర్శగ్రంథము - తెలుగులిపి - వెల రు 2-0-0 (శ్రీవైష్ణవగ్రంథరత్నాకరశాల, బెంగుళూరు)
- 9 విష్ణుతిలకసంహితా:—మూలగ్రంథము-తెలుగులిపి - వెల 3-0-0 (ఇయ్యన్జిరాఘవాచార్లుగారు, బెంగుళూరు)
- 10 పరాశరసంహితా:—మూలగ్రంథము-తెలుగులిపి - వెల రు 2లు. (ఇయ్యన్జిరాఘవాచార్లుగారు)
- 11 భారద్వాజసంహితా:—మూలగ్రంథము - తెలుగులిపి - అంభ్రీ వ్యాఖ్యా - వెల రు 3-0-0 (శ్రీవైష్ణవపత్రిక - పెంటపాడు)

- 12 ఆలయనిత్యార్చనాపద్ధతి:—ప్రయోగగ్రంథము - తెలుగులిపి - వెల రు 2-8-0 లు (ఫణిపురం రంగస్వామిభట్టరు, మైసూరు)
- 13 అగస్త్యసంహితా:—మూలగ్రంథము-నాగరలిపి - వెల రు 1 లు. (నేటు ఛోటేలాలు లక్ష్మీచందు, ఫైజాబాదు, అయోధ్యజిల్లా)
- 14 కిరీయాకైరవచండికా:—ప్రయోగగ్రంథము - గ్రంథాక్షరి - వెల రు 2-8-0 లు (సుదర్శనపెన్స్ - కాంచీ)
- 15 భగవద్విత్తార్థాధనకర్మము:—ప్రయోగగ్రంథము - కన్నడలిపి - వెల రు 0-8-0 లు (శ్రీవైష్ణవగ్రంథరత్నాకరశాల, బెంగుళూరు)
- 16 నారదపాంచరాత్రం—మూలగ్రంథమునా-గరలిపి-వెల 2-0-0లు (పం. జోషారాంముకుందజీ, బొంబాయి)
- 17 పాద్మోక్తారాధనవిధి:—ప్రయోగగ్రంథము - గ్రంథాక్షరి - వెల రు 0-6-0 లు (సుదర్శనపెన్స్, కాంచీ)
- 18 కపింజలసంహితా:—మూలగ్రంథము-తెలుగులిపి-వెల రు 1-0-0 (కీ. సుబ్బారావుగారు, కడప. వీరికగలది)
- 19 శ్రీరామోత్సవరత్నాకర:—ప్రయోగగ్రంథము - తెలుగులిపి - వెల రు 3-0-0. (పట్టాభిరామశాస్త్రి, మద్రాసు)
- 20 శ్రీవైఖానససారసంగ్రహ:—విమర్శగ్రంథము-తెలుగులిపి - వెల రు 0-8-0 (శ్రీవైష్ణవగ్రంథరత్నాకరశాల, బెంగుళూరు)
- 21 శ్రీ విష్ణుసంహితా:—మూలగ్రంథము-నాగరలిపి-వెల రు 4-8-0 (తీ.వేంకటం గవర్నమెంటువారు)
- 22 తంత్రీశుద్ధాఖ్యపరీకరణం:—విమర్శగ్రంథము-నాగరలిపి-వెల రు 0-6-0 (తీ.వేంకటం గవర్నమెంటువారు)

N. B.— ఇవిగాక మరికొన్ని గ్రంథములున్నను అవి సంపూర్ణముగా యీ పాంచరాత్రాగమవిషయమే కానందున యిందు చేర్చక పేరుగా నుంచడమయినది.

అముద్రితగ్రంథములయొక్క జాబితా యీపర్యాయము ప్రచురింపబడే గ్రంథములో నుదహరింపబడును.

ఈపై నుదహరించిన ముద్రితగ్రంథములలో గూడ ప్రస్తుతము 2, 3 గ్రంథములు తప్ప మిగిలినవాటికి ప్రతులు దొరుకవు. అయినను యెవ్వరైనా యేగ్రంథముయొక్క సంపూర్ణ అడ్డెన్నునైనా కోరే యెడల తప్పక వ్రాసి పంపనగును.

—సంపాదకుడు.

కావలెను.

శ్రీ పాంచరాత్రాగమమునకు సంబంధించిన గ్రంథములు ముద్రితముద్రితములలో నేవియైనను సరే యేభాషయందున్నను సరే మాకు కావలయును. ఉచితముగా పంపినను లేక మూల్యమునకు విక్రయించినను మేము పుచ్చుకొనెదము. వివరముల నీ క్రింది అడ్రసుకు వ్రాయవలయును.

ఇట్టిగ్రంథములు తమవద్ద లేకున్నను ఉన్నస్థలములయొక్క వివరములపైనను యెరింగించినవారికి ఆగ్రంథములు మా కావశ్యకములైన వైనచో మంచిబహుమతి యొసంగబడును.

చురుకుగాను నమ్మకముగాను సభ్యులు వగైరాలను చేర్చు విషయములలో పనిచేయుటకు నెలజీతముపైనను ధారాశమగు కమిషన్ పైనను పనిచేయగల్గిన పలుకుబడిగల యేజంట్లు ప్రతివోటను విరివిగా కావలయును. వివరముల కీక్రింది అడ్రసుకు నేడే వ్రాయుడు.

సంపాదకుడు,

శ్రీ పాంచరాత్రాగమశాస్త్రసర్వస్వము,

భద్రాచలం, తూ॥ గోదావరిజిల్లా.

ముఖ్యమగు సూచనము.

సభ్యులకు.

- 1 వృద్ధావ్యయమును తగ్గించుకొన నెంచునట్టి మాసభ్యులు సంవత్సర మొత్తముపై ప్రకటించబడునట్టి 1200 పుటలుగల సంపుటములన్నిటికిని యొకేపర్యాయము రు 10 లున్న మనియార్డరుచేసినచో అన్నిగ్రంథములును ఖర్చులు మేమే భరించి రిజిష్టరు పార్శ్వముగా పంపుదుము.
- 2 ప్రస్తుతము వీ. పీ. లను పోస్టులో 3 దినములకన్న నెక్కువ యుం చేయడల డెమరేజీచార్జీయున్న భరించవలసివచ్చును. కాన వెంటనే వీ. పీ. లను చెల్లించి గ్రంథములను పుచ్చుకొనవలయును.
- 3 వీ. పీ.లు వగైరాలు తిరుగగొట్టినచో యానవ్వుము నట్లు త్రిప్పివేసిన వారే భరించవలసియుండును.
- 4 జబాబుకోరువారలు గు 0-1-0 పోస్టుబిళ్లలు పంపవలయును.
- 5 సభ్యులు త్తరము వ్రాయునప్పుడు తమసంఖ్య నుదహరించవలయును.
- 6 మాయుత్తరము నెంబడు నుదహరించుచు మాకు ప్రత్యుత్తరములు వ్రాయవలెను.

వర్తకులకు.

మాగ్రంథములను టోకుగా కొని విక్రయించునట్టి వర్తకులకు ముదికమిషన్ యియ్యబడును.

బహుమతి.

- 1 ఏపుస్తకమునైనా 6 ప్రతు లొకేసారి తెప్పించుకొనువారల కొక్కప్రతియున్నూ, రు 5 లకు తక్కువగాని అర్హుడు పోస్టు ఖర్చులున్న బహుమతిగా నిచ్చెదము.

ముఖ్యమగు సూచనము

2 ఎవ్వరైనను పోషకులు మున్నగు తరగతులలో అయిదుగురికి తక్కువగాని సభ్యులను చేర్చేయెడల ఆసంఖ్య తగ్గకుండా యున్నంతకాలమున్ను అట్లు చేర్చినవారికిగూడా ఆతరగతి సభ్యత్వహక్కులను బహుమతిగా నొసంగెదము.

3 మాకు వినివిగా తోడ్పడువారలకు వారివారి యోగ్యతల ననుసరించి ద్రవ్యరూపకమగు బహుమతులున్ను యొసంగబడును.

ఉ చి త ము .

నిరుపేదలగువారలకు (ఆవిధముగా ఋజువు పర్చుకొనిన యెడల) ప్రవేశింపఁగలమును పూర్తిగా తగ్గించివేసి ఉచితముగానే చందాదారులనుగా జేర్చుకొని అట్టివారి కిచ్చునట్టిధరకుమాత్రమే వీరలకున్న మాగ్నింధముల నొసంగెదము.

—సంపాదకుడు.

పాంచరాత్రాగమవిషయమునకు సంబంధించిన సలహాల నొందగోరు
 వారలకున్న సంశయముల దీర్ఘకౌన నాశించువారలకున్న
 మంచితరుణము.

ముఖ్యమగు గమనింపు.

ఎవ్వరికైనను శ్రీపాంచరాత్రాగమశాస్త్రవిషయములో నెయ్యి
 దియైవా సందేహము గల్గినచో మావల్ల వ్రాసి తెలిసికొన
 వచ్చును. మాసభ్యు లిందులకై పోస్తుఖర్చులనిమిత్తం రు 0-4-0
 పోస్తేజీబిళ్ళల నుపి ఉచితముగానే సలహాలను పొందవచ్చును. ఇత
 రులు సామాన్యవిషయముల కన్నింటికిన్ని రు 1-0-0 రుసుముతో
 గూడా చేర్చి రు 1-4-0 లు ముందుగానే మనియార్డరు చేయవలయు
 ను. విషయాధిక్యత ననుసరించి యొక్కొక్కప్పుడు యెక్కువచార్జీ
 యున్న భరించవలసివచ్చును. అందుల కంగీకారములేనివారల
 సొమ్ము తిరుగా మనియార్డరు చేయబడును. ఖర్చులు వారే భరింప
 వలెను.

ఇట్లు,

సంపాదకుడు.

శ్రీ పాంచరాత్రాగమశాస్త్రసర్వస్వము,
 భద్రాచలం, తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

కార్యాలోచనాసభ్యుల సహాయము.

ఈ సంస్థయందత్వంతాభిమానముతో కార్యాలోచనాసభ్యులు గా చేరిన 25 మంది మహాశయులలోను యీదిగువ నుదహరించిన వారలు యీదిగువ నుదహరించినవిధముగా సంస్థయొక్క అభివృద్ధి కై తోడ్పడి యున్నందున వీరలకు మాహృదయపూర్వకకృతజ్ఞతా భివందనముల నర్పించుచు మిగిలినవారలుగూడ వీరిమార్గమునే యనుసరించి సాధ్యమగునంతత్వరలో తమతమ వాగ్దత్తములను కార్యరూపముగా పరిణమింపజేయ కడుంగడు వేడుచున్నారము.

- 1 శ్రీ శ్రీమాన్ విద్వాన్ అమరవాది నారాయణాచార్యులుగారు, నరంగల్, నైజాం (ముగ్గురు సామాన్యసభ్యులను చేర్చుటచేతను)
- 2 ,, అకళంకం రంగభాష్యమయ్యగారు, గుంటూరు, (కొందరిచేత సభ్యులుగా చేర వాగ్దానము చేయించి, తమతండ్రిగారు వ్రాసిన 50 పాంచరాత్ర (వ్రాత) గ్రంథముల నొసంగి, వారిపేట నొక ప్రధానపోషకత్వము నేర్పాటు చేయుటచేతను)
- 3 ,, డాక్టరు డి. రంగాచార్యులుగారు, మద్రాసు (వైఖానసపత్రికలో నుచితముగా యీసంస్థనిబంధనలను ప్రకటింపించి యీకత్రికాముఖముగానే వైఖానసులను తదితరులను యీసంస్థకు తోడ్పడ ప్రోత్సహించుటచేతను.)
- 4 ,, చలమచర్ల శోభనాద్రాచార్యులుగారు, ఉంగుటూరు (ముగ్గురు సామాన్యసభ్యులను చేర్పించి శ్రీ ప్రశ్నసంహితను సంపాదించి పెట్టుటచేతను.)
- 5 ,, నంజూరు వెంకటప్పలాచార్యులుగారు, సింహాచలం (ఒక్క సామాన్యసభ్యుని చేర్పించి కొందరిచేత

కార్యాలోచనాసభ్యుల సహాయము.

6

„

పోషకులుగాను సభ్యులుగాను చేరుటకు వాగ్దానములు చేయించుటచేతను.)

దిట్టకవి వెంకట నరసింహాచార్యులుగారు, తుట్టారు (శ్రీపురుషోత్తమసంహిత యను యముద్రితగ్రంథమును యీసంస్థయందు ద్వితీయపుష్పముగా ప్రకటింప శ్రీధనకుధరం వెంకటరంగాచార్యులువారు (తెనాలి) ద్వారాగా యీసంస్థకు దయచేయించుటచేతను)

అమూల్యమగు సాహాయ్యము నొనరించి తమతమ నిర్మలాభిమానములను వెల్లడించుచుండిరి. శ్రీరామచంద్రమూర్తి వీరికి ఆయురారోగ్యాది యభీష్టఫలముల నెల్ల ప్రసాదించి సర్వదా రక్షించునుగాక !

ఇంకను వీరలు యథాశక్తి కృషిసల్పి యీసంస్థయొక్క సుపూర్ణకార్యక్రమము వెంటనే ప్రారంభింపబడునట్లాశీర్వదించి యితరుల కాదర్శప్రాయులై వెలయుదురుగాక !

—సంపాదకుడు.

ప్రవచనములయంభిప్రాయములు

THE IMPORTANCE OF Paneharatra Litarature.

" It is an unexplored field . . . It was also unknown, until recently that other Samhitas are extant. . . To obtain a general view, however imperfect, of the material to be taken into account, is evidently the first thing required of any one approaching an unknown Literature.

F. OTTO SCHRADER Esq , Ph D.

Director,

Adyar Library, MADRAS

ప్రముఖుల యభిప్రాయములు.

I

శ్రీమదిత్యాది శ్రీమాన్ శ్రీఘణేశ్వరం రంగస్వామిభట్టదువారు,
శ్రీపాంచరాత్రాగమవిద్వాన్, మహారాజానంస్కృతకాలేజీ,
573, కాలేజీరోడ్డు, మైసూరు.

MYSORE,

18—5—1929.

“Since I find you taking a good deal of interest in Pancharatra Literature I shall have great pleasure in helping you.. ..

Thank you once again for your solicitude in the improvement of Pancharatra Literature and hope to hear from you at your earliest convenience.

I am,

Yours Sincerely,

(Sd) N. RANGASWAMI BHATTAR.

II

శ్రీమదిత్యాది శ్రీమాన్

శ్రీ ప్రతివాది భయంకరం అనంతాచార్యులు అయ్యవార్లంగారు,
శ్రీ సుదర్శనీపేస్ పోస్టాఫీసు, ‘మంజుభాషిణీ’ పత్రికాధిపతులు,
‘శాస్త్రముక్తావళీ’ గ్రంథమాలికాసంపాదకులు,

కాంజీవరం,

ది 28—6—30.

శ్రీమాన్ సీతారామానుజాచార్యులుగారికి, భద్రాచలం.

“... ..మీరు ప్రారంభించియుండే కార్యము చాత్రశేష్ఠమైనది శ్రీపాంచరాత్రాగమోద్ధరణకార్యములో మీకు మావల్ల అయిన మట్టుకు సహాయముచేయ సర్వసంసిద్ధులము... ..

ఇంతే సేవింపులు.”

III

శ్రీ

జయతీ పరవస్తు శబ్దా ప్రకటితహరిషవృహపతా విభవా!

శ్రీభట్టనాథగురు! వర్యవంశపరంపరా మహతీ॥

శ్రీమద్వేదమాగేత్యాది శ్రీసామ్యజామాత్యమునివరపరిగ
ణితాష్టదిగ్గజాంతర్గతపీఠస్థ శ్రీమదార్షమతోద్ధార కేత్యాద్యనేకవిరు
దాంతే, ఇతిహాసకులపతి శ్రీమాన్ శ్రీపరవస్తు లక్ష్మీనరసింహ
స్వామి అయ్యవారలుగారు,

ఆర్వాలై బిరీ, విశాఖపట్టణము.

ది 13—1—1931.

“తతః, మీరు 6-1-31 తేదీన వ్రాసిన యు త్తరమును చూచి
తిని. అందలివిషయములు అత్యంతము లోకోపకారకములున్న సర్వ
జనాదరణీయములును అయివున్నవి ... ..

నాకు తెలిసినవిషయములలో మీసంస్థకు నా శక్తివంచనలే
కుండా సహాయముచేయుటకు నా కెట్టియభ్యంతరమున్న లేదు. ...”

IV

శ్రీమదిత్యాది శ్రీమాన్

శ్రీ రొంపిచర్ల భట్టరు శ్రీనివాసాచార్యులుగారు,
(అర్చకులు) మేనేజరు, శ్రీ వైఖానసవిద్యానిలయం, ఆకులమన్నాడు,
గూడూరుపోస్టు, కృష్ణాజిల్లా, ది 29-12-1930.

(1) “అనేక దాసోహములు.

..... ఈ మహాత్తరవిషయములో తప్పక తమరు
కోరిన అన్నివిషయములలోను సహాయపడెదను.... ..”

ది 7—1—31.

(2) “శ్రీనివాసుడు అనేకవందనములు.

తాము కటాక్షించిన శ్రీముఖం చేరినది. సమస్తకార్య
ములున్నా శ్రీ దాసుచంద్రిబ్రాహ్మణాచార్య పూర్వజీయగారు.... ..

మాతమ్ముడు మదరాసులో గలడు. అతనితో చెప్పి “అడయారు” లోని గ్రంథములకై తగు ప్రయత్నంచేస్తాను... ఈ చిక్కులు తీరినంతనే ఫ్రిబేరీలోగా భద్రాద్రి రామదర్శనమునకు రాగలను. అప్పుడే మాతాలూకు గ్రంథములను లైబ్రరీకి యిస్తాను. “కపింజల సంహితా” తెలుగులిపి—“శ్రీప్రశ్న సంహితా” గ్రంథాక్షరి—ఈ రెండు పుస్తకములును రిజిష్టరుచేసి పంపుకొనెదను. ....”

V

శ్రీ శ్రీమూ కోయిల్ కందాడై వీరరాఘవాచార్యులుగారు,
సింహాచలం, ది 2-2-31.

“మహాశయా!

తాము ఖిలమైయున్న పాంచరాత్రాగమసంహితలనన్నింటిని క్రమముగా ముద్రింపించి, లోకమున కందజేయు మహోద్యమము నుద్దేశించినందుల కెంతయును సంతసమును జెందుచున్నాడను.....”

శ్రీ శ్రీమూ శ్రీవిద్వా అమరవాది నారాయణాచార్యులుగారు,
వరంగల్, గిర్వాజీపేట (నైజాం) ది 24-1-31.

“దాసానుదాసుడు అమరవాది విద్వా నారాయణదాసుడు తాళుండడకై యనునట్లు దండవత్పరణామముల నర్పించి విన్నవించు పన్నాడు.

దేవరవా రత్ననుగ్రహపూర్వకముగా గృహజేసిన శ్రీముఖము శిరసాలంకృతమైనది. దేవరవారి శ్రీసూక్తిఘరంపరావిన్యస్తసప్తపత్రిక సప్తసమద్రముల నతిక్రమించి సప్తావరణముల నతిక్రమించినది. విపులమైన యుపన్యాసము ధురంధరమైనది. దేవరవారి శ్రీపాంచరాత్ర శ్రీకోశసంపాదనపరిశ్రమ యవాజ్ఞానసగోచరము. దాసుని విషయములో దేవరవా రాజ్ఞాపించిన రీతిగనే బద్ధుడను..... దాసుణ్ణి కార్యోపయోగి యాలోచనాసభ్యుణ్ణిగ చేర్చుకొనుటకు కుఱూ

హలముగలవారలై యున్నట్లు అనుగ్రహించినారు. అట్టి యధికారము నకు శక్తుడను గాకపోయినను “రామభూసుర” న్యాయముగా అజ్ఞకు బద్ధుడను... .. సర్వశేషిసంకల్పప్రకారము దేవరవారిపరిశ్రమ సఫలముగా నెరవేర్గలదు. విశ్వాసముగా నిర్భరులై వేంచేసియుండ గలరు... .. చక్రివర్తి తిరుమకనారుపిరాట్టి కృపవలన దేవరవారి ప్రయత్నము సఫలము... సర్వాపరాధములను త్షమించగలరు...
భవత్ప్రియత్న సఫలకామి.”

VII

శ్రీ శ్రీమాన్ అకళంకం రంగభావ్యమయ్యంగారు,
శ్రీసీతారామాంజనేయఆలయం, సంగనిగుంట, గుంటూరు,
“స్వామీ!
ది 28—1—31.

ప్రకృతకాలంబున సర్వసంఘంబులును వారివారిమతప్రచార మునకును స్వసంఘాభివృద్ధికిని పునాదులగు గ్రంథమాలాపదనామాంకితములగు పత్రికాతరువులస్థాపించి, తత్తన్మతసంబంధకుసుమావళి ప్రకాశింపజేయుచు, పాఠకలోకమునకు బరమానందమొసంగుచుండ మోక్షప్రదంబును వివిధవిషయవిచక్షణంబును శ్రీవిశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతమునకు మూలభూతంబును భగవచ్ఛాస్త్రంబును నగు శ్రీ పాంచరాత్రాగమము సార్థకోటిసంఖ్యాపూర్వకమై అష్టోత్తరశతసంహితా భేదమై యలరారియు నేడు నామమాత్రావశిష్టమై నానాటికి విస్మృతవాఙ్మయమగుచుండ, అస్మదాదులకు జగుఃపకలిగిన్ని చేయునదిలేక తచ్చాస్త్రాభివృద్ధికై యా జగదాధారుని ధ్యానింపుచుండ సకలకల్యాణగుణాభిరాముండగు శ్రీ భద్రాద్రిరాముని యనుగ్రహమే దేవరవారిరూపమై శ్రీ పాంచరాత్రాగమోద్ధరణమునకు మార్గదర్శకమగుట అస్మదాదుల చిరకాలవాంఛాప్రాభవఫల భాగ్యోదయమునకు తారాణ మన నొప్పును. ఇట్టి మహోపకారులగు దేవరవారిలకు ఆయురారోగ్యాదులొసంగి పరిపూర్ణ మనోరథులనుగా జేయ శ్రీమన్నారాయణుని వేడుచు... .. సభ్యునిగా గృహజేయ ప్రార్థనం చు - దాసన్... ..”

VIII

శ్రీ శ్రీమా చలమచల శోభనాద్యైశ్చార్యులుగారు,
ఉంగుటూరు, గన్నవరంపోస్టు - కృష్ణాజిల్లా,
డి 24-1-31.

“దాసానుదాసుడు చరమావధి శోభనాద్రిదాసుడు కృతా
నేక విజ్ఞాపనంబులు.

అయ్యా,

తాము డి 23-1-31 వ తేదీన ఆంధ్రీపత్రిక ద్వారాగా కృప
జేసిన దివ్యసూక్తుల వైభవమును గురించి నేను నేడే జన్మించి యీ
యానంద మనుభవించినట్లుగా తన్మయత్వ మందితిని. కారణమేమన,
యీమనశాస్త్రనామక (ప్రాణ) చేతనోద్ధరణమే! లోగడ యీశా
స్త్రగ్రంథములు శిధిలించి ఏకప్రాణావశిష్టమగు చేతనములకు, యీ
శాస్త్రగ్రంథోద్ధరణము పంచప్రాణావశిష్టమగుజేసి, దానిని ఫలవం
తమువరకు వ్యాపింపజేసినది. ఈ విన్నపమంతయును మిమ్ములను
స్తోత్రముచేయు సంకల్పమాత్రమేగాక మీప్రకటనావలోకనానందా
తిశయముచే విషయ మప్రస్థుతమైనను ప్రస్తుతాంశముగా వ్రాసినం
దుకు మీరు నన్ను మన్నింప ప్రార్థనీయులు..... దేవర్లకృపాపూరిత
శ్రీముఖోదయమన కెదురు జూచుచున్నాడను.

కృతానేకవిజ్ఞాపనంబులు.

కరకృత మపరాధం తుంతు మర్హంతి సంతః.

ఇట్లు భగత్పాదవిధేయుడు.”

IX

శ్రీ శ్రీమా సుదర్శనం అనంత గోపాలాచార్యులుగారు,
కాచేనికోన గ్రామం, ముమ్మిడివరం పోస్టు,
అమలాపురంతాలూకా, తూ॥ గోదావరిజిల్లా.

డి 25—1—31.

“... .. దేవరవా రీవర్లలో ఆంధ్రీపత్రికయందు ప్రకటించు
చున్న “శ్రీ పాంచరాత్రవిద్యాగమశాస్త్రసర్వస్వము” శీర్షికను గని

అపరిమితానందమును జెందితిని..... నేటికి అస్పదీయంబయిన
దివ్యాగమంబులు అంధకారబంధురంబైన లోకంబున కంజనదానంబు
రీతి శ్రీ మైథిలీ రామచంద్రానుగ్రహంబున దేవరవారు ప్రకటింప బడ్డ
కంకణులై నందుకు బరమానందంబుతో పునఃపునః సాష్టాంగదాసో
హంబు లర్పించుచున్నాడను..... శతశోధ సహస్రశః
సాష్టాంగదాసోహంబు లర్పించుచున్నాడను.

దివ్యచిత్రే విజయతేతరాం, దాసుడు.”

X

శ్రీ శ్రీమాన్ నండూరు వెంకటప్పలాచార్యులుగారు,

సింహాచలం, ది 18-1-31.

(A) “తాము ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ప్రకటించిన శ్రీపాంచరాత్రా
గమశాస్త్రగ్రంథమాల విషయం చూచితిని. తాము ఇట్టి సత్కార్య
విషయంలో పూనుకొన్నందుకు శ్రీనివాసుడు సర్వదా తమకు
మంగళముల జేకూర్చుగాత యని ప్రార్థించుచున్నాడను.

విధేయుడు,

తిరువళ్ళానకు తేవలయును.”

(B) “దేవరవార్లు ది 24-1-31 వ తేదీని సాయించిన శ్రీముఖము
చేరి చాలా ఆనందించితిని. దేవరవార్లు నిర్వహింపదలపెట్టిన యీ
ఘనకార్యము శ్రీ వైష్ణవమతస్థుల అభివృద్ధికి చాలముఖ్యమనిన్ని,
శ్రీ వైష్ణవమతస్థులు మతాభిమానముగల మహానీయులు యిందుకు
దోడ్పడి, యీ ఘనకార్యము నిర్వహించుట చాల ముఖ్యమనిన్ని
అట్టి ఉదారమనస్కుల నట్లు చేయుటకై శ్రీ సింహాద్రినాథుని
మిక్కిలి ప్రార్థించుచున్నాను.

(I) ఈ గ్రంథమాలలో ప్రస్తుతం పరిశీలుతులను పురస్కరించు
కొని, విచారింపగా సభ్యునిగా చేరుట ఉచితమని శ్రీరామమూర్తి
వారి ఆజ్ఞయైనదిగాన యీరోజే రు 10 లు సభ్యత్వచందా దేవర
వార్లకు మనియూర్చుచేసినాను.

(2) ఈ గ్రంథమాలలో సభ్యులుగా చేరుటకు అనుకూలమైన మహనీయులు నాయెరుకలో 5, 6 గురు వున్నారు. వారితో సంప్రతించి సభ్యులుగా చేర్పించుటకు యత్నించెదను.

(3) శ్రీ శ్రీ శ్రీ విజయనగరం మహారాజావారితరపుడద్యోగస్థులు యీవరకు ఒకటిరెండుసాలుక శ్రీపాంచరాత్రాగమగ్రంథములు సంహితలు శ్రీవిజయనగరం సంస్కృతకాలేజీలైబరరీలో చేర్చుటకు ముఖ్యమయిన పుద్దేశ్యమున్నట్లుల నాతో సంప్రదించినారు. కాన యికముందు వారితో మీటుఅయి - యీగ్రంథమాలవిషయంలో మనవిచేసి శాశ్వతపోషకులుగా చేరుటకు ప్రయత్నిం చేసెదను. కార్యసానుకూలం అగుటకు ఆ శ్రీరామచంద్రుడే కతఁ.

(4) శ్రీ సింహాద్రినాథునిసన్నిధిని, సాత్త్వత భారధ్వజసంహితలు రెండున్ను, నిత్యార్చనవిషయంలో ఉపయోగపడుచున్నవి. ఉత్సవములు సాత్త్వతసంహితప్రకారం జరుగుచున్నవి. కష్టకాది ప్రతిష్ఠాంతం ప్రయోగము సంపాదించి యొకప్రతి వ్రాయించి సాధ్యమైనంతవేగములో పంపెదను.

(5) విష్ణుపద్మ కపింజలసంహితలతాలూకు గ్రంథము సంపుటికరణముజేసి, కర్షణాది ప్రతిష్ఠాంతం కొన్ని స్థలములలో ఆరాధన జరుగుచున్నది. అట్టి గ్రంథంకూడా సాధ్యమైనంత వేగములో జాగ్రత్తచేసి పంపుకొనెదను.

* * * *

శ్రీ కపింజలసంహితతోగూడా తాము కటాక్షించే జబాబు కొరకు యెదురుచూస్తూ యుంటాను. అనేక సేవింపులు, తీరువల్యానకు తేవలెను.

XI

బ్ర॥ శ్రీ॥ కప్పగంతుల కృష్ణమూర్తిగారు, కలింగపట్టణం.

ది 6-1-31.

“.....మీరు వ్రాయించిన ఉత్తరము చేరినది. తాము తలపెట్టిన యుత్తమకార్యవిషయములో ఉనుతాదృగ్ధిగా నేను తోడ్పడె

దను. ఈనెల 16 వ తేదీని కాశీవెళ్లుచున్నాను. నాప్రయాణము లో యీప్రచారమే యుద్దేశించితిని.

ఇచ్చటగల శ్రీ యమ్. వి. సరసింహాచార్యులుగారితో (ప్రాప్ర యిటరు, శ్రీ రామాహస్పిటలు) యావత్తున్న విశదపర్చితిని. కొన్ని గ్రంథములు వారివద్దగలవట. అన్నివిధములచేతను సహాయముచేయ నంగీకరించినారు. ఇట్టి మహాత్కార్యముల నాభగవంతుడే సఫల పర్చుకొనును. నాశక్తియంతయు నీసంస్థయభివృద్ధికే వ్యయపరు తును.

నమస్కారములు, చిత్తగించవలెను.

XII

శ్రీ శ్రీమాన్ తూప్పల్ సుందరరాజయ్యంగారు,
మేనేజరు, శ్రీ వైష్ణవ గ్రంథరత్నాకరశాల, బళ్ళేపేట,
బెంగుళూరు, డి 7-5-30.

“... ఈ విషయములో నేను తమ కన్నివిధములచేతను సహాయపడగలను. ఇదివరలో గాయత్రీతంత్రము, మంత్రమాల పంపితిమి. ఈశ్వరసహితం... వెంటనే పార్సెల్లో పంపు చున్నాను.

చి తగించేది.

XIII

మ॥ రా॥ శ్రీ డి. వి. కు బేంద్రరాజుగారు,
ఫాటోగ్రాఫికుఆర్టిస్టు, దేవరాజ మొదలివీధి, మద్రాసు,
డి 11—1—31.

“... ఇట్టిగొప్పవిషయంలో నావల్లలయ్యేవిధంగా మెల్ల వ్వుడూ సహాయంచేయుదును.... ఇదివరలో అహిర్బుద్ధ్యసంహిత పంపితిని. మిగతా పాంచరాత్రగ్రంథములకు వాసియున్నాను. త్వరలోనే తీసి పంపగలను - ఇంతేదండములు.”

XIV

శ్రీ శ్రీమాన్ రొం|| భ|| పాథకసారథి ఆచార్యులుగారు.

శ్రీ వైఖానసపత్రికాఫీసు, 40, టంకసాలవీధి, మద్రాసు,
“మహాశయా! ది 8—2—31.

తాము కటాక్షించిన శ్రీముఖము చేరినది.....తాము సంకల్పించియున్న యీ మహాత్కార్యము నా సర్వేశ్వరుడగు శ్రీరామచంద్రుడు తప్పక నెరవేర్చగలడు.....తా ముద్దేశించినకార్యము యొక్క గౌరవమునుబట్టి యింతటికార్యము నాబోటివారలవలన సాధితమగునని నేను విశ్వసింపజాలకున్నాడను. ఇంతకున్ను తాము వెంటనే మద్రాసువచ్చేయెడల యిక్కడిపనుల నన్నింటిని దేవరవార్లు నేరులో వుండి చేసి పుచ్చుకొనుట కవకాశ ముండును.....తప్పక తాము మద్రాసు దయచేయ పార్థన.....

దివ్యచిత్రానకు తేవలయును.”

XV

శ్రీ శ్రీమాన్ డాక్టరు డి. రంగాచార్యులుగారు, ఎడిటరు,
ప్రింటరు & పబ్లిషరు, శ్రీ వైఖానసగ్రంథమాల & పత్రిక,
టంకసాలవీధి, మద్రాసు, ది 9-2-31.

“మహాశయా! వందనములు.

తమకవ రుత్తర మంది సంగతులు తెలిసినవి. చాలాసంతసించితిని. తమప్రధానోద్దేశములను ఒకమారు పత్రికలో ప్రకటించుచున్నాము. తాము యిచ్చుటకు విచ్చేసినయెడల తమకార్యములను ముందట వుండి పూర్తిచేయించుకొనుటకు నావలన అయినమట్టుకు కావలసిన సదుపాయము చేస్తాను.....అనేక దాసోహములు.”

XVI

శ్రీముఖము.

శ్రీమద్వేదమార్గప్రతిష్ఠాపనాచార్యోభయవేదాంతప్రవర్తక శాంతశమకమాధ్వనంతకల్యాణగుణపతిపూర్ణులై శ్రీభగవద్దామూ

నుజమునివిరచితమైన ప్రసింహాసనాధ్యక్షపరిగణితమై, శ్రీభా
ష్యకారభాగినేయ తత్పాదుకాయమానముదలియాండా నిత్యపర
నామధేయక శ్రీదాశరథీ దివ్యవంశసుధాపయోనిధి రాకానిశాకాం
తులగు శ్రీమాణి కోయిల్ కందాడై అణ్ణ్ శ్రీ రంగాచార్యులు
అయ్యవార్లంగారు,

కాంజీవరం, ది 31-2-31.

“దేవరవారు చాలాప్రియాసమును వహించి, శ్రీ సీతారామ
చంద్రుని కరుణనువహించి, దేవరవారు యీ... అందరికిన్ని అను
కూలంగా శ్రీ పాంచరాత్రగ్రంథములను పరిశీలనచేసి సర్వజను
లకున్న అనుకూలం చాయడం దాసునికిన్ని చాలా సంతోషకరంగా
నున్నది. అగత్యంగా దీనిని ప్రచురణచేసి శ్రీరామచంద్రుని కటాక్షం
వలన అపిత్యరలో పూర్తిచేయగలరు. దాసునికిన్ని పరమసంతోషం
గాయున్నది. దానికి అనుకూలంగా దాసునితోటి అయినవరకు
చేయగలను.

ఇంతే విన్నపములు,

దాసునియందు నితాంతం కృప యుంచగలరు.”

XVII

శ్రీ శ్రీమాణి పరవస్తు గోవిందాచార్యస్వాములవారు,
శ్రీ వేదాంతవిద్వాన్ మహారాజాసంస్కృతకళాశాల, విజయనగరం,
ది 14-2-31.

“..... అనేకదండవత్ప్రణామము లాచరించిచేయు విజ్ఞాపన:—

దేవరవారు వ్రాయించిన ఉత్తరమందినది. .... ఈమహత్తా
ర్యవిషయములో... సంహితలకు పూర్వులు దిద్ది పంపగలను. వాని కు
పోద్ఘాతటిప్పణ్యదులనుజేర్చి పరిష్కరించెదను... ఇంకను నాశక్తివం
చన లేక ప్రచురణచేసి కొందరు సభ్యులనుజేర్చి యత్నింతును...”

XVIII

శ్రీ శ్రీమాన్ ఇరగవరపు వెంకటాచార్యులుగారు,
దేవస్థానం ఉద్యోగస్థులు, కొత్తవల్సపోస్తు, తుమ్మికాపల్లి అగ్రహారం.
“దాసోహములు. డి 13-4-31.

దేవరవార్లు పాంచరాత్రి కమిజలసంహిత ముద్రించినా రనిన్ని
యింకా గ్రంథములు అచ్చు వేయించుచున్నారనిన్నీ తెలిసినది. మీరు
చేయు సంస్థయొక్క అభివృద్ధిలో దాసుణ్ణి ఒకమెంబరుగా చేర్చుకో
వలెనని కోరుచున్నాను.

XIX

శ్రీ శ్రీమాన్ బి. యన్. రంగభట్టరువారు,
శ్రీ కర్ణాటకరాష్ట్ర అర్చకమహాజన సంఘాధ్యక్షులు,
తులసీవనం, బెంగుళూరుసిటీ.
డి 12-4-31.

“...తాము విశ్వాసపూర్వకముగా పంపిన శ్రీముఖమును శిర
సా వహించినాను .. తాము ప్రారంభము చేసివుండిన కార్యమునకు
దాసుడు యథాశక్తి సహాయమొనరించుటకు సిద్ధముగానున్నాడను.
ఇంతే విజ్ఞాపనలు, విధేయుడు.”

XX

శ్రీమాన్ కొడవలగంటి వేంకటాచార్యులవారు,
కొత్తపట్టణం, గుంటూరుజిల్లా.
డి 10-4-31.

“దేవరవారు 2,3 సార్లు దాసునకు ఆత్మంతకృపతోవ్రాసిన
పుత్తరములు .... వగయిరాలు చేరినవి. తీరిక లేకయిన్నిమార్లు శ్రీమ
కలుగజేసినందులకు క్షమింపవేడుచున్నాను. దాసుణ్ణి దేవరవారు
యేర్పాటుజేసిన ఈ శ్రీపాంచరాత్రాగమసర్వస్వనిర్వహణ విషయమై
కార్యాలోచనా సభ్యత్వ సామాన్య సభ్యత్వములలో నియమించి

అత్యంతకృపతోటి తన్మూలమైన గౌరవపత్రీకనుగూడ కృపజేసియు
న్నారు.... ఇచటవైశాఖ శు॥ ౧౩ ఆదివారం కేశవస్వామిబ్రహ్మాత్సవ
ము..... దేవరవార్లు అవశ్యం ఒక పర్యాయము వేంచేసి నేవ సాయించ
వలెనని దాసుడు మిక్కిలి పౌనఃపున్యముగా ప్రార్థిస్తాయున్నాను.
... శ్రీమాన్ రామానుజాచార్యులగారివల్ల విన్నంతమాత్రం చేతనే ఇట్టి
కృపావేశంగలిగినందులకు దేవరవారిని యెప్పుడెప్పుడు చూతామా
అను అభిలాష విశేషముగా యుంటున్నది. స్నేహేచబంధు ర్నకదాచ
దూరః- అనునటుల యోజించి అవశ్యంగా వేంచేసి స్నేహసాయించ
వలసినది.—

దాసోహములు.”

XXI

“From,

OFFICE OF THE BOARD OF COMMISSIONERS,
For Hindu Religious Endowments,
RAYAPETTAH, MADRAS.

D. 6 No. 11122 B. T.

7—5—31.

Dear Sir,

Ref .. your letter dated 7-4-31.

I sympathise with the object of your Sabha and publi-
cations and I wish them very success.

You are probably aware that at present a number of
archakas and trustees of temples in the Northern Circar
Districts, have filed suits against the Board questioning its
jurisdiction over them. Hence it is not possible for me
now to speak to them about your publications and your
Sabha. You may however approach them directly, and I
have no doubt you will meet with a hearty response from
them.

Yours Sincerely,

(Sd.) N. SREENIVASACHARYULU.”

XXII

మ॥ రా॥ శ్రీ తూము సీతారామయ్యగారు,
(Retired) పాడ్ ఎక్కాంటుండు & ఏజన్సీ ప్లీడరు, భద్రాచలం,
డి 11-5-31

సీ॥ భగవత్కటాక్ష సంప్రాప్తి సాలభ్యైక
సన్మార్గదర్శివైష్ణవమతంబు
మహితమాయావాదమతైభభయదకే
సరిసదృశంబు వైష్ణవమతంబు
ఆసేతుకహిమాచలాంతదేశస్థ
జ్ఞనసేవితంబు వైష్ణవమతంబు
చిదచిదీశ్వరభేద • సదమలతత్వార్థ
సంధాయకంబు వైష్ణవమతంబు

గీ॥ ఇట్టి భాస్వన్నహామత • మిపుడు కాల
వైపరీత్యంబు కతన నిర్భాగ్యదశను
బొంది విష్ణ్వాలయపుమూలమూలండు
నడగియుండెగదా విధి • గెడప వశమె?

ఉ॥ పండితు లందు నందు దనరారుచునుండియు, వారు స్వాధర
ద్వండ పరత్వలై పరహితంబుల జేయగనొల్ల రట్టివా
రుండిన నేమిలాభము మహాగ్రతరాపద లోర్చి భావ్యకా
రుం డవు డీమతంబు బహురూఢికి దెచ్చె జగద్ధితార్థమై.

మ॥ దనుజధ్వంసి స్వయంబుగా దెలిపె ము • న్దా బంచరాత్రాగమం
బనుపేరక సకలప్రపంచరచన • వ్యాపారరహివినా
శనకార్యక్రమముక, ముముక్షుజనమోక్షప్రాప్తిమార్గంబు త
ద్ధనశాస్త్రంబెగదా ప్రమాణము మహాద్వైష్ణవశ్రేణికి.

ఉ॥ ఆమహితాగమంబు జగమం దదుగంటుచు నుండ గాంచి యెం
తో మది గుంది సజ్జనులు • దోడ్పడ నాశ్రితు లుద్ధరించి ము
దాముఖమందు సచ్చుపడి • భారణి బర్వగజేయ నీ బుధ
గ్రామిని సేయుయత్నము తిరంబగు సత్ఫలమిచ్చు గావుతక.

శా॥ ధీరుండున్ బొడిచేటి వంశభవుడున్ ♦ ధీనిర్మలాత్ముండు, సీ
తారామానుజనామ వైష్ణవకులో♦ద్యధర్మశీలుండు, తా
నారూఢంబుగ బాంచరాత్రాగమం ♦ బాసక్తి ముద్రించు గా
ర్యారంభం బానరించె నీపనికి దో♦డై యుండరే సద్బధుల్.

ఇట్లు విధేయుడు,

తూము సీతారామదాసుడు.

XXIII

శ్రీ శ్రీమాన్ వేదాంతం శ్రీనివాసాచార్యులుగారు,
అర్చకపత్రికాధిపతులు, బెజవాడ, ది 11-5-31.

మహాశయా !

తాము దయతో ననుగ్రహించిన శ్రీపాంచరాత్రాగమశాస్త్ర
సర్వస్వసంబంధితములగు నిబంధనపత్రములున్న శ్రీముఖములున్న
ఇట్టి యమందానందమును జేర్చినవి..... పరమపవిత్రమగు తమ
యుద్యమముపై నాకు సంపూర్ణాభిమానము గలదు. తాము అసా
మాన్యమైన మహాత్కార్యనిర్వహణమునకు సర్వదా పాటుబడు
చున్నారు. ప్రతిమనుష్యమాత్ముడును తమకుదోడ్పడుట విధాయక
ధర్మమై యున్నది. అట్టియెడ జగత్కల్యాణసంధాయులు శ్రీ
సీతారామచంద్రమూర్తి తన దివ్యసంకల్పమగు శ్రీపాంచరాత్రాగమ
శాస్త్రోద్ధరణకార్యభారమును దమపై నిడెనని నేను విశ్వసించుచు
తాము నాకు నియోగించిన ధర్మమును నిర్వహించుటకు సంసిద్ధుడను
గా నున్నా నని విన్నవించుచున్నాను..... అర్చకపత్రికను యీ నె
లనుండి తమ కుచితముగా సంపుచుండును. తమ ప్రకటనలను
వ్యాసములను మా పత్రికలో ప్రకటింపగలను.

భవత్కృపాభిలాషి, "

XXIV

శ్రీ వైష్ణవ పత్రిక (పెంటపాడు)

పర్యవేక్షక సంగ్రహ వైశాఖమాస సంచిక, మొదటి పేజి.

“తూర్పు గోదావరిజిల్లా భద్రాచలమునందు పొడిచేటి సీతారామాచార్యులవారు పాంచరాత్రాగమశాస్త్రమును ముద్రించుటకు చేసిన ప్రకటనను స్థలాంతరమంధ ముద్రించియున్నాము. కాన, దానినిజూచి భాగవతోత్తములందరు సాయపడవేడుచున్నాము.

ఇట్లు,
పత్రికాధిపతి.”

XXV

శ్రీవైఖానసపత్రిక (ఈగావారిపాలెం)

ప్రమోదూత సంగ్రహ ఫాల్గుణమాససంచిక, మొదటిపుట.

శ్రీ పాంచరాత్రాగమసర్వస్వము.

“పైపేరిట తూర్పుగోదావరి జిల్లా భద్రాచల నివాసులగు శ్రీమూర్తి పొడిచేటి సీతారామాచార్యులుగారు భద్రాచలమం దొక మహాత్కార్యము నారంభించినట్లు వ్రాయుచున్నారు. ఆచార్యుల వారి శక్తిసామర్థ్యములు ప్రశంసించదగినవి. విద్య దరిద్ర దళయందు వచ్చుచున్న యీ కాలమందు ప్రాచీనధర్మములను శాస్త్రములను బాగుచేయవలెనను ఈ యద్యమమంతయు నానందదాయకమై యున్నది.

భారతభూమియందలి మతకర్తల మనసంతయు నతీంద్రియ మగు ధర్మమందే లయించినది. మనము కేవల ప్రత్యక్షప్రామాణ్య వాదులముమాత్రమే కానంతవరకు ఆలయములు మనకు పాధేయములే.

ఇట్టి ఆలయధర్మంబుల నుపదేశించుట కేర్పడిన వివిధశాస్త్రములలో వైష్ణవధర్మశాస్త్రములలో నొక్కటియగు శ్రీపాంచరాత్రము ఛాలవరకు జనసామాన్యమునకు తెలియక మరుగుపడి యున్నదనుట

విదితము. ఈ శాస్త్రమునందలి గ్రంథములు పెక్కులు గలవు. వీని నెరుంగకుండుట వాఙ్మయము లెరుంగగోరువారలకు లోపమేయగును. తప్పక ఆస్తికులు పరిశోధకులు నిందుకు సాయపడ గోరుచున్నాము.

అ యాచార్యులవారి కృషికి మా సంపూర్ణసానుభూతి నెఱింగించుచు ఈ మహత్కార్యము శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశతృష్ణుహను మత్పరివార సమేతుడగు శ్రీరామచంద్రమహాప్రభుని కటాక్షముచే నిర్విఘ్నముగ నెరవేరుటకును ప్రార్థించుచున్నాము.”

XXVI

శ్రీమాన్ డాక్టరు డి. రంగాచార్యులుగారు, ఏ.యం., ఏ.సి., (భీషగ్వర) డి ఆంధ్రా ఆయుర్వేదిక్ ఫార్మసీ, లిమిటెడ్, మద్రాసు.

అయ్యా! తాము దయతో మాకార్యాలయమునకు విమర్శ నార్థము పంపించిన “శ్రీకపింజలసంహితా” గ్రంథమును గృతజ్ఞతతో స్వీకరించితిమి. తమయుద్యమమును మేము హృదయపూర్వకముగ బ్రశంసించుచున్నాము. ఈయుద్యమము శ్రీవైష్ణవసిద్ధాంతవ్యాప్తికి పునాదియగుటచే శ్రీవైష్ణవసామాన్యమంతయు మీయుద్యమమునకు తప్పక పాటుబడగలరని నమ్ముచున్నాము. గ్రంథము చాలాముచ్చట గానున్నది. ఈయుద్యమము క్రమాభివృద్ధిజేసి పాంచరాత్రసంహిత లన్నియు నీగ్రంథమాలయందు ప్రచురింపబడుటకై శ్రీరామచంద్ర మూర్తి యనుగ్రహించుగాక యని కోరుచున్నాము.

శ్రీమద్యైయ్యోకరణపంచానన రొంపిచర్ల భట్టర్ పార్థసారథి అయ్యంగార్లవారు (ఆకులమన్నాడు) కూడా మాయభిప్రాయముతో నేకీభవించినట్లు విజ్ఞాపనము చేయుమనిరి.

401, టంకసాలపీఠి,	}	దివ్యతిరువళ్ళమునకు తేవలెను.
జి.టి. మదరాసు,		డి. రంగాచార్యులు,
15—5—31.		శ్రీవైఖానస ప్రతికాధిపతులు.

షరా:— మిగిలినయభిప్రాయములు ముందు ముద్రింపబడును.

—సంపాదకుడు,

ఉ పో_{ద్ధ}ా తములు (పీఠికలు..

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

ఉ పోద్ధాతః.

శ్రీమన్నారాయణ స్సకలజగత్కారణమితి సకలశ్రుతిస్మృతీతి హాసపురాణతాత్పర్యమ్. శ్రుతీనాం సర్వాసామపి దేవతాప్రార్థన తదారాధనరూపయా ప్రకృతి తదవాంతరభేదప్రతిపాదకత్వం విద్వాంస ఆచక్షుతే. యాగాది పృతిపాదకోభాగః పూర్వభాగ ఇతి తత్వప్రతి పాదకోభాగ ఉత్తరభాగఇతిచ కథ్యతే. తత్తద్దేవతానాం భిన్నభిన్న తయా ధికమహిమశాలితయా చావగమేపి, సర్వేషాం సర్వాధికత్వా ముపపత్త్యా వ్యాఘాతాది పరిహారార్థ ముపపత్త్యర్థంచ సర్వైరపి విమ ర్శ్యకై రేకేశ్వరవాదః తత్తద్వాక్యసమన్వయ సూక్ష్మేష్టికయా శ్రీయతే. వాక్యార్థసమ్యక్సీరూపకై త్రయ్యతనిష్టాతై ర్భగవా న్నారాయణవ, సర్వాంతర్యామి సర్వేశ్వరఇతి సకలదేవానాం మహత్వమపి తస్మాత్వాంతరూభత ముపపద్యతఇతి వర్ణ్యతే. సర్వా సూపనిషత్సు పురాణేషుచ నారాయణవ పర ఇత్యనన్యపర వాక్య స్వారస్యసిద్ధమితి, దేవతాంతర్యపారమ్యబోధక కతిపయవాక్యనాం వేదాంతేష్వవగమేపి తేషా మన్యపరత్వేన నారాయణపరత్వవాదం పృతి నవిరోధఇతిచ వర్ణయన్తి. అన్యేచదేవా ఆధికారికా భగవన్ని యామ్యాఇతి తచ్ఛరీరత్వేనైవ తేషాం తాదృశమహిమశాలిత్వమితి. దేవతాంతరారాధనమపి భగవదారాధనవ పర్యవస్యతీతి చోచ్యతే. “అహంహి సర్వయజ్ఞానాం భోక్తాచ ప్రభురేవచ.” “యేష్యన్యదేవ తా భక్తా యజస్తే శ్రీధర్మాన్వితాః తేపి మామేవకాంతేయ యజ స్త్వవిధిపూర్వకం” “సర్వదేవ నమస్కారః కేశవం పృతి గచ్ఛతి” ఇత్యాదీనిహి వచాంసి యజదేవపూజాదిష్వితి ధాతుపార ప్రతిపా దిత దిశా యజధాతో ర్నిష్పన్నో యాగశబ్దో దేవపూజా మాచక్షే దేవానాం మహిమాతిశయశాలిత్వం స్వస్యా ల్పశక్తిత్వంచ సమా లోచ్య ప్రార్థనాదిభిః ప్రీతై స్సత్తోదయాది గుణమహితై ర్దేవై రాత్మ రక్షణ మభిప్రేత్య ప్రార్థనతదుద్దేశ్య కాగ్నిహవిః ప్రక్షేపాదినా తదా రాధనం మనుజైః క్రియతే. అగ్నా ప్రక్షిప్తాః ఆహుతీస్తే స్వీకృత్య

తృప్యంతీతిచ భావ్యతే. దేవానాం విగ్రహాద్యభావః కైశ్చిదుచ్యతే. అన్యేతు దేవానామపి విగ్రహాదియోగోస్తితి వదన్తి. “ఇంద్రోహవై దేవానాం విరోచనో సురాణాం...తేహ సమిత్వాణి” “తేనంద్రో వజ్రముదయచ్చత్” “వజ్రహస్తః పురందరః” ఇత్యాదిర్హి శూయతే. అనేకయజ్ఞేషు యుగపత్నన్ని భాయారాధ్యమానత్వం దేవానాం విలక్షణమహిమశాలితయా నవిరుద్ధమితి కేచిదాహుః. అపరేతు నాభ రివ దనేకశరీరపరిగ్రహేణోపపద్యత ఇత్యాహుః.

కూర్పాదిషు దేవతానా మావాహనం

విసదృశేషు సాలగ్రామాదిషు హర్యాదిభావనం ఆసనపాద్యా చమనీయా ద్యుపచారకరణంచ భక్తై రాచర్యతే. తాత్కాలికతయా చి రావస్థాయిత్యేనచ తాదృశదైవసాన్నిధ్యం తత్రతత్రభావ్యతే. “ఆద్య యావాహాయే దైవ మృచాతు పురుషోత్తమ” మిత్యాదిభిః పురుషసూ క్తమంత్రై శ్వేనకాదిభిరన్యై రన్యైశ్చ మంత్రై స్తత్తదేవోపచా రాది కరణముచ్యతే.

రాజాదీనాం కాలాంతరదేశాంతర వర్తిత్వేపి తత్ప్రతినిధిభ్యః కరప్రదానపూజాదిభి రాజాది ప్రీత్యుత్పత్తివత్ప్రతినిధియంత్ర ప్రీతి మాదిపూజా దేవప్రీతిం సంభావ్యశ్రద్ధయా చర్యతే భక్తైః.

నారాయణస్య సర్వాంతరత్వం సర్వాధికత్వం సర్వకర్మసమారా ధ్యత్వం సర్వఫలప్రదత్వం చాకలయ్య తదుపబృంహణయా తత్స్మృతి పురాణాగమాదీంశ్చ సమ్య గనుసంధాయ వేదేషు స్వర్గ పుత్ర పశ్యన్నాదిఫలాంతర ప్రాప్తక దేవతాంతర సమారాధనాదే సుక లాధికారి సముజ్జీవనపరత్వ రూపవాత్సల్య గుణప్రియుక్తారాధనాంత రోపదేశాదే శ్వేనకేపి తత్వబోధసన్యాసి తస్మాదేవావ గమేన సర్వాం తరం నారాయణమేవ సకలఫలప్రాప్త్యర్థ మంత్రతో మోక్షప్రాప్త్య ర్థంచ కేచిదుపాసత ఇతి తేపరమైకాంతిన ఇత్యుచ్యంతే. ఇతరదేవారా ధనేపి తదంతర్యామిణో భగవతపవారాధనం మన్యంతే. నిత్యనైమి త్రిక కామ్యరూపకర్మారాధ్యశ్యమివ వేదేషు ఫలసంగరహిత మోక్షైకప్రయోజన కేవలభగవన్ముఖోల్లాసకరకర్మాఖ్య కైంకర్యారా ధ్య రూపవిశేషాపి ప్రీతిపాద్యతే. ఏవం భగవత సుకలదేవాంత

రత్నవ త్సకలవ స్వంతర త్వేన శిలాదిశరీర ద్వారాపి భగవత ఆరాధ్య మానత్వే, స కాచిదవ్యనుపపత్తిః. వేదేష్యర్చావిగ్రహపశంసా నాస్తీత్యపి శంకా సరమణీయా. వేదేషు తద్బోధకప్రమాణానా ముప లంభాత్. (ఋగ్ 2-2-25-6. ఛాందోగ్యే 1-6-6. అంతర్యామి బ్రాహ్మణ, పురుషసూక్తోత్తర నారాయణ, బ్రహ్మదారణ్యకా ౪-3-౬. ముండక 3-1-3, 3-2-3. ఇత్యాదిషు, భగవతోవిగ్రహయో గః ప్రతిపాదితః. వాజసనేయసంహితా 25-10 to 14, ఋగ్వేదే. 5-6-8, 2-2-26, 2-2-25, 2-2-24, 8-8-13, 1-3. యజుషి బ్రా హ్మణే 2-4-3. ఇత్యాది ష్వర్చావిగ్రహస్యచ ప్రతీతి రుపపద్యతే.)

సర్వాంతర్యామిణో భగవతః. శిలాది భక్తాభిమతశరీరవిశేషవ త్వా భావఇతి శంకానకయాచిదపి విధయా ఉపపత్తిమతీభవిష్యతి. విలక్షణ సంబంధస్యైవ శరీరవ్యవహార ప్రయోజకతయా తాదృశసం బంధ స్యార్చామూర్త్యాదిష్యపి సత్వాత్.

పరవ్యూహవిభ నాంతర్యామ్యర్చావతారరూపభేదాః భగవతః సలోకేష్టప్రానుపపత్తి లేశైః ప్రతిశ్లేప్యభవన్తి అతః కుత్రచిన్మూర్తౌ భగవతాన్నిధ్యంప్రదేశాంత రేష్యవర్తమానత్వం నావగమయతి, భగ వతః ప్రతీమానాస్తీత్యాది వాదాశ్చ సాదృశ్యాభావపరాః నవిగ్రహ భావపరాః శరీరాభావవాదాశ్చ కర్మకృతశరీరాభావపరాః సతుశరీర మాత్రా భావపరాః. భగవత శరీరవత్ప్రబోధకబహుళశ్రుతివిరోధాత్. అతోభగవతలర్చావతారవిషయే నకాచి దనుపపత్తిః. ఇయాంస్తు విశే షః దేవతాంతరాణాం ప్రతీనిధిన్యామేనప్రతీమాయంత్రాదిపూజా. భగవతస్తు సర్వాంతర త్వేన సర్వశరీర త్వేనచ తాదృశశరీరాంతర్యామీ నాక్షాదారాధ్యతే.

కృష్ణాది విభవవిగ్రహే యద్యపి స్థూలదృష్ట్యా ప్రతీనిధిన్యాయ ఉపపద్యతే తథాపి కృష్ణత్వదాశరధిత్యాగీనా ముపాధీనాంభగవచ్ఛరీర త్వవత్ శిలాదిశరీరత్వమపి భగవతో నానుపపన్నమితి శరీరశరీరభావే నైవ భగవత ఆరాధ్యమానత్వ ముపపద్యతే.

కేచిత్వాహుః - వేదేషు యాగాదిసంస్కారాః మంత్రైః ప్రతి పాద్యంతే. కుత్రచిద్దాహ్యణి కక్మాణిచ. తద్దేవాపస్తంబాదిభిః శ్రోత

గృహ్యదిసూత్రాణి తత్తన్మంత్రవినియోగప్రదర్శకాని ప్రణీతాని భగవద్విగ్రహాద్యారాధనోపయోగితయా ప్రసిద్ధి ర్వేదమంత్రాణాం నదృశ్యతే. వేదమంత్రైరేవ క్రియమాణాని కర్మాణి సర్వైరపి పరిగ్రహ్యణీతి అపరేత్వేవం సమాదధతే. సర్వవిధాన్యపి కర్మాణి వేదమంత్రముల్లాన్యేవ. తేషాం మంత్రాణాం వినియోగ ప్రకారస్తు తైస్త్వైర్మంత్రైరనేకథానేకైర్మహర్షిభిః క్రియతే. వేదేసర్వవిధాధికారిపరిగ్రహార్థం పశుపుత్రాదిఫలకర్మప్రతిపాదకమంత్రాది బాహుళ్యేపి వేదాంతేషు బ్రహ్మ తదుపాసనవిశేషప్రకార ప్రతిపాదకభాగాల్పతీయాపి ననసంతీతి వక్తుం శక్యతే. ఏవం భగవదర్చావిగ్రహాది ప్రతిపాదక మంత్రావేదేషూఽలభ్యస్తవ. శౌనకాదిభిః ప్రదినియోగప్రకారః కథితః. ఏకాయనశాఖా భగవదర్చామూర్త్యాదిప్రతిపాదనపరా. ఏకాయన శాఖాయాశ్చ వేదత్వం కాశ్మీరాగమప్రామాణ్యాదిషు ప్రపంచితమితి నేహప్రతన్యతే. (న్యాయపరిశుద్ధా) ఏకాయనభాగస్య ఛాందోగ్య భూమవిద్యాయాం (7-1-2) ఏకాయనం వేదవిద్యామిత్యాదినోల్లిఖితస్య వేదాత్పార్షక్యం నాశంకనీయం. బ్రహ్మవిద్యాపదవివక్షితోపనిషద్భాగస్యాపివేద బహిర్భావప్రసంగాత్.

మహాభారతకాలోత్తరాది వచనై రేకాయనశబ్దస్య వేదశాఖాఽరత్వావగమాత్ సర్వజ్ఞ సర్వదగ్ధీత్యాదివాక్యానాంపరాశర బాదరాయణాదిభిః (విష్ణుపురాణే. 6-5-76 to 79) (భారత ఉద్యోగే 68-17-18) నఉపబృంహితత్వా చ్ఛ్రైయికాయనశాఖాయా వేదత్వ మవివాదం. ఏతేన శివార్కమణిదీపికాయా మప్పు దీక్షితేన కృతా తస్యా వేదత్వాశంకాపి నిరస్తా వేదితవ్యా. పాంచరాత్రీ మిదం వేదోపబృంహణం. వేదాంతోయథా బ్రాహ్మణై రుపబృంహ్యతే తథాపురాణై రుపబృంహ్యతే. ఉపబృంహణహినామ విదిత సకలవేదతదర్థానాం స్వయోగమహిమసాక్షాత్కృత వేద తత్వార్థానాం పాత్ర్య స్సాప్తవగతవేదార్థవ్యక్తీకరణం. సకలశాఖాగతస్య పాత్ర్యార్థ స్వాల్పభాగశ్రేవణా ద్దురవగమత్వేన తేన వినా నిశ్చయా యోగాదుపబృంహణం కార్యమేవ. (శ్రీభాష్యపురాణఘట్టే) వేదవిహితసంస్కారేషు పుత్రపశ్యన్నస్వర్గాది కామ్యఫలవంతి కర్మా

ణ్యనాదృత్య నిత్యాని మోక్షోపయోగానిచ భగవదారాధనాదీని
కానిచిత్కర్మాణ్యేకాంతిభి రాచరణీయాణీ త్యుపపత్తిసిద్ధాని. పురా
ణాని ధర్మశాస్త్రాణిచ విశేషేణ సకలఫలసాధనోపదేశక వేదోప
బృంహణరూపాణి. తత్వప్రతిపాదక వేదాంతోపబృంహణరూపాణిచ.
తథా పాంచరాత్రాగమోపి తత్వప్రతిపాదకోపనిషదంత నిత్యాది
భగవదారాధనరూప కర్మప్రతిపాదక వేదభాగ విశేషోపబృంహణ
రూపః. ధర్మశాస్త్రేషు యథాకర్మాదీతి కర్తవ్యతాన్వయరూపం తత్త
త్ఫలానుగుణ్యేన వివిచ్య నిగ్ణీయతే తథా వాసుదేవారాధనోపయోగి
మోక్షఫలకం కర్మన్వరూపాదికం పాంచరాత్రశాస్త్రే చోపబృం
హ్యతే విష్ణుపురాణభారతవరాహకూర్మపురాణాదిషు పాంచరాత్రీ
యకతిపయవిషయోపబృంహక కతిపయశ్లోకసద్భావేపి విశేషా
కారేణ సమ్యగ్భోధనార్థం పాంచరాత్రాగమరూపేణాస్య శాస్త్రస్య
సార్థక్య ముపపన్నం.

వేదోప బృంహణతయైవ తైస్త్వై ర్వాదిభి రభిధీయమానేషు
నానావిధేషు దర్శనేషు కస్యదర్శనస్యోపాదేయత్వం కస్యనేత్యా
శంకాయాం. యస్య యుక్తిప్రమాణసత్పరిగ్రహోది సమీచీనత్వం
తస్యైవ ఓరిగ్రాహ్యత్వం, అన్యస్య సేతి సువచం. వేదాంతసూ
త్రేషు ద్వితీయాధ్యాయ ద్వితీయపాదే వేదవిరుద్ధానాం బహూనాం
దర్శనానా మపరిగ్రాహ్యత్వ ముపవర్జితం. తత్కాంతే పాంచరాత్రా
గమస్య దోషాభావేన పరిగ్రాహ్యత్వ ముక్తం. యత్తు కైశ్చిత్పాంచరా
త్రస్యాపి నిరాస సూత్రకారాభిమతఇతి వర్జితం, తదసంగతం. సూత్ర
కారా నభిమతి గమకహేత్వభావాత్. చతుర్థవేదేషు నిష్ఠా మలభ
మాన శ్కండియ ఇదంశాస్త్ర మధీతవానితి వేదనిందాప్రతియతఇతి
యదభిహితం తన్న సమీచీనం. ఇదం న వేదనిందాపరం. అపితు పాంచ
రాత్రశాస్త్రస్యపరం. సహి నిందానింద్యం నిందితుం ఐవర్తతే. అపితు
నిందితాదితరత్ప్రశంసితుమితి హి, న్యాయవిదః. యత్తు సంకర్షణోనామ
జీవో జాయతఇతి జీవోత్పత్తిః పాంచరాత్ర తంత్రే ఉచ్యతఇతి
తదపి న. జీవోత్పత్త్యుక్తే శ్మరీరసంయోగాభిప్రాయకత్వాత్. యథా
వేదేషు ప్రజాపతిః ప్రజాలస్మజత, యతోవా ఇమాని భూతాని

జాయస్తే (తైత్తి.) ఇత్యాదిషు జీవోత్పత్తిః. తథాత్రాపి పాంచ
రాత్రేపి జీవోత్పత్తి ర్నిషిద్ధ్యతవ. ఏతస్మాజ్జాయతే ప్రాణో మన
స్సర్వేంద్రియాణిచ. ఇతి పరమాత్మనో మన ఉత్పత్తి ప్రతిపాదక
శ్చుత్వా సంకర్షణా త్ప్రద్యుమ్నసంజ్ఞం మనో జాయతే ఇత్యేత ద్విరు
ధ్యత ఇతిచేత్ న సంకర్షణపరమాత్మనో గైక్యాత్, భేదాబావాత్.
యత్తు జ్ఞానాదీనాం గుణిత్యవర్ణనం పాంచరాత్రే స్తీతి తదపి నహృద
యంగమం. సత్యం జ్ఞానమనంతం బ్రహ్మైతివ త్రాదృశసామానాథికరణ్య
ప్రయోగాదేః పరమాత్మనో జ్ఞానప్రధానత్వా భిప్రాయేణోపపత్తేః.
తంత్రాంతరేషు వేదవిరుద్ధప్రక్రియా విద్యతే. పాంచరాత్రేతు వేద
విరుద్ధ ప్రక్రియానా స్తీత్యేవోచ్యతే. పాంచరాత్రే వేదవిరుద్ధప్రక్రి
యా స్తీతి వరై ర్యదాశంక్యతే త న్న సమీచిన మితి. తత్పరిహార
ఉపవర్ణ్యతే సమర్థ్యతేచ వేదావిరోధః పాంచరాత్ర ప్రామాణ్య
వాచిభిః. నహి శంత్రాంతరే ష్వేవం వేదవిరుద్ధప్రక్రియానా స్తీతి
సాధ్యతే, తైస్త్వైర్వాదిభిః అసూయాశవః కేచిత్తు భ్రాంతాః పాంచ
రాత్రీశంత్రేపి వేదవిరుద్ధప్రక్రియా స్తీతి ఆరోపపురస్కరం అస
దేవా ప్రామాణ్యం వర్ణయంతీ నతావతా కాచిదపి శ్చతిః. పాంచ
రాత్రీ తంత్రప్రామాణ్యస్య వేదావిరుద్ధత్వేన వక్తృదోషరహిత
తయా పురాణాద్యాదృతత్వేన సత్పరిగ్రహేణచ పాంచరాత్రం సర్వా
దరణీయతాం విశేషేణ భజతే. పాంచరాత్రశాస్త్రం వేదవైదికరాషా
ణికసకల తంత్రాభ్యర్హిత విశేషాంశప్రతిపాదకం. సకలదేశవర్తినకల
విధనారాయణార్చావతారారాధనా ద్యుపయోగితయానాది శిష్టా
దృతం ప్రథతే. ఈశ్వరసంహితాయాం వింశాధ్యాయే విష్ణుక్షేత్రా
ణ్యనేకా న్యుపవర్ణితాని తత్రసర్వత్రాపి పాంచరాత్రాగమోక్తేనైవ
విధినా భగవదారాధనం చిరాదపి నిరవర్త్యతేతి సంభావనాయాం
నకాచి దనుపపత్తిః. ఇదానీం ఉత్తరభారతే బహవః ఆలయా ఉత్ప
న్నాః. తత్రతత్ర తదారాధనాది ప్రకారశ్చ తంత్రాంతర సంక్షేపేలుస్త
ప్రాయశ్చ చైతన్యరామానందవల్లభాది సంప్రదాయా సుర్వేపి వైష్ణ
వపారమ్యప్రకారాంగీకర్తృ మతవిశేషా స్తంత్రాంతరసంక్షేపాంచరా
త్రాంశయుక్తావేవ భగవదారాధనాద్యంశ ప్రతిపత్త్యాదిష్టితి సంభా

వ్యతే. దక్షిణభారతే మాధ్వమతస్థా అపి పాంచరాత్రాను సారిణ
ఏవే త్యవగమ్యతే.

యేతు రామానుజీయా స్తే చిరా త్పాంచరాత్రప్రామాణ్యం
స్వమతప్రధానాంశం అనుపాలయంతో దేవాలయాదీః దక్షిణభార
తాంతర్వర్తిన సుదాచారేణానూచానేన చిరాత్పురక్షంతో విశేషేణ
నిరవద్య పాంచరాత్రావినాశ సంప్రదర్శన బద్ధాదరాః ప్రథస్తే.
ఈశ్వరసంహితాయా “సాత్వతం పౌష్కరంచైవ జయాఖ్యంచ తద్దై
వచ” (1-64) ఏతత్తంత్రత్రయోక్తేన విధినా యాదవాచలే శ్రీరంగే
హస్తీశైలేచ క్రమాత్సంపూజ్యతేహరిః (1-67). ఇతిప్రధాన వైష్ణ
వక్షేత్రాణి రామానుజీయ పరిగ్రహవంతి పాంచరాత్రప్రక్రియా
సిద్ధార్చనాక్రమవంతిచ భవంతి. వైఖానసాఖ్యం తంత్రాంతరం చిరాదా
లయనిర్మాణపూజాది సూపయుజ్యమాన మాలోక్యతే. దక్షిణభార
తేచ బహవ ఆలయా వైఖానసప్రక్రియయా సంచాల్యంతే. పరంతు
వైఖానసతంత్రోల్లేఖః వేదాంతదేశికాత్పాచీనగ్రంథేషు నోపలభ్యతే.
పురాణేషు వేదాంతసూత్రేషు ఆగమప్రామాణ్య శ్రీ భాష్యాదిషు
పాంచరాత్రసముల్లేఖివ దృశ్యతే. మహాభారతే (నిర్ణయసాగర
ముద్రాలయముద్రితే) శాంతిపర్వణి. (342-1 to 35, 343-27 to 45
344-5 to 66, 347-348- 349-358) అధ్యాయేషు మోక్షధర్మే
అశ్వమేధపర్వణిచ వరాహపురాణే కూర్మపురాణే విష్ణుధర్మోత్తరేచ
పాంచరాత్రసముల్లేఖో దృశ్యతే.

ఈశ్వరసంహితాయా ఆద్యో భాగవతధర్మ ఇతి (1-26). తత
స్సాత్వత పౌష్కరజయాది భేదాఇతి (1-50) ప్రథమం సాత్వతం
శాస్త్రం (1-53). ఏతత్తు త్రివిధం విద్ధి సాత్వికాదిప్రభేదతః (1-57)
స్వవికల్పా త్ప్రణీతంతు తత్పర్వం రాజసంస్కృతం తత్స్యాద్వేదా పం
చరాత్ర వైఖానస విభేదతః (1-62). ఇత్యాద్యుక్తం అనేన వైఖాన
స మపి పాంచరాత్ర మిత్యేవ పూర్వం వ్యవహీయమాణ మాసీదితి
విజ్ఞాయతే. అష్టోత్తరశత పాంచరాత్రసంహితాసు వైఖానససంహితా
ప్యేకా కథితా. (కుత్రచిత్తువైహాయసనామాస్తి). వైఖానసస్య పాం
చరాత్రస్యచ తత్ఫలివయే భేదో నాస్తితి, భేదా అత్యల్పా ఇతి పర

స్వరనిందా అసూయాపరవశకృతేతి, తస్మాదుభయోపిపరస్పరాను
గ్రాహ్యమితిచ వేదాంతదేశికాదిభిః పాంచరాత్రరక్షాన్యాయపరిశు
ద్ధాదిషూ క్తం.

పంచరాత్రసంజ్ఞా.

తత్వ ముక్తిప్రద భక్తిప్రద యాగిక వైశేషిక జ్ఞానప్రతిపాద
కత్వా త్పంచరాత్రమితి నారదీయే, అభిగమనాది పాంచకాలిక కర్మ
ప్రతిపాదకత్వా త్పంచరాత్రమితి శతపథబ్రాహ్మణోక్తరీత్యా (XIII
6-1) పంచరాత్ర సత్రప్రతిపాదకతయా మహానారాయణీయదీక్షాప్రతి
పాదకం పంచరాత్రమితిచ, తథాఉచ్యతే, భగవదీయ పరవ్యూహ విభ
వాంతర్యామ్యర్చావతారరూపప్రకార పంచకప్రతిపాదకతయా పం
చరాత్రసంజ్ఞే త్యహిర్బుధ్న్యసంహితాయా ముక్తం (11 అధ్యాయే
63-64).

పాద్మసంహితాయాంతు (౧-౪౬) యోగంసాంఖ్యం బుద్ధ
శాస్త్రం ఆర్హతం శైవమితి “పంచేతరాణి శాస్త్రాణి రాత్రీయస్తేమహా
న్యసి తత్సన్నిధౌ సమాఖ్యాసా తేనలోకే ప్రవర్తతే (౬౯) చంద్ర
తారాగణం యద్వచ్ఛోభతేనైవవాసరే తథేతరాణి శోభంతే పంచ
నైవాస్యసన్నిధౌ (౭౦) పంచత్వమధవాయ ద్వద్విప్ర్యమానే దివా
కరే ఋచ్ఛంతిరాత్రీయస్తద్వదితరాణి తదన్తికే (౭౧.) మీమాంసా
దిషు శాస్త్రేషు యేసిద్ధార్థామనీషిణః తేషామంతేధికారోస్మిన్నితి
సిద్ధాంతసంజ్ఞితం (౭౬) ఏకమూర్తిప్రధానంతు మంత్రసిద్ధాంతముచ్యతే
చతుర్ముర్తిప్రధానంతు యత్తదాగమసంజ్ఞితం సిద్ధాంతముచ్యతే
తద్ద్వద్విప్రీతీయం లోకవిశ్రుతం నవమూర్తిప్రధానంచ తంత్రసిద్ధాంత
ముచ్యతే (౭౮) చతుర్వక్త్రే త్రివక్త్రేవా దేవే యత్యాచ్ఛనావిధిః
తత్తంత్రాంతరమిష్టం స్యాత్తంత్రోమేతచ్ఛతుర్విధం (౭౯.)” ఇతిమంత్రా
గమతంత్రాంతరభేదేన చత్వారస్సిద్ధాంతభేదా ఉక్తాః 1 తత్వ
2 మంత్ర 3 యంత్ర 4 మాయాయోగ 5 యోగ 6 మఃపిరనిర్మాణ
7 ప్రతిష్ఠా 8 సంసార 9 వర్ణాశ్రమధర్మ 10 ఉత్పవ 11 ప్రవత్యాది
స్వరూప 12 ఔషధాదివిషయాః పాంచరాత్రతంత్రేషు సువిశద
ముపపాద్యంతే.

కపింజలసంహితా.

కపింజలసంహితాయా మస్యాం కర్షణాదిప్రతిష్ఠాంతవిషయా
సంంగ్రహేణ సమ్యగ్విశదీక్రియంతే, యద్యప్యపసీయవిషయావబోధా
ర్థంగ్రంథాంతరాపేక్షా వ్యాఖ్యానాపేక్షాచవిద్యతే. తథాపిబహుస్థలేషు
తైలీసుగమా నాతికఠినాచ. అయం గ్రంథః పాంచరాత్రశాస్త్రాభ్యే
త్యాణాం ప్రథమశ్రేణ్యధ్యయనయోగ్యః. అస్మిన్సంస్కరణే పార
భేదాదయః ప్రదర్శితా ఇతి. అయం గ్రంథ స్సర్వసమాదరణీయో
భూయాది త్యాశా.

ఇతి విజ్ఞాపయితాదాసః పరవస్తూపపదోగార్హ్యే
గోవిందాచార్యః, విజయనగర సంస్కృతకళాశాలా.

ప్రకటనధరలు

	1 పుటకు	$\frac{1}{2}$ పుటకు	$\frac{1}{4}$ పుటకు
సం 1 కి	రు 25—0—0	రు 15—0—0	రు 10—0—0
ఒక్కమారుకు	5—0—0	4—0—0	3—0—0
	—సంపాదకులు.		

ఆ శీర్వాదము

శ్రీ శ్రీమాన్ దిట్టకవి వేంకటనరసింహాచార్యులుగారు, (తుళ్ళూరు).

క॥ శ్రీ తరుణీమణిరమణుడు

బూతాత్మునిఁ బాంచరాత్రశాస్త్రాగమవి

ఖ్యాతునిఁ బండిచే ట్యన్వయు.

సీతారామానుజార్యశేఖరు మనుచున్.

1

క॥

దిష్టం బగు పాంచరాత్రశాస్త్రాగమమున్

శిష్టహితంబుగ ముద్రణ

సృష్టిం జేయంగబూను శిష్టాచారా!

2

క॥ దేవరవా రంపిన శ్రీ

శ్రీవైష్ణవ పాంచరాత్రశాస్త్రాగమమున్

రాష్ట్రవితకపింజలాగమ

పావనతంత్రంబుఁ జూచుభాగ్యము గల్గెన్.

3

తే॥ గీ॥ ముద్రణములేక డాగి మాఝూల నుండు

పాంచరాత్రశాస్త్రాగమంధపటలమెల్ల

వెదకి సమకూర్చి ప్రచురించి వెలువరించు

త్వత్ప్రియత్నంబు కొనసాగు చైవకృపను.

4

తే॥ గీ॥ అవధరింపుము దిట్టక వ్యన్వవాయ

జనిత “వేంకట నరసింహానందభిధాన

కలితుండను విన్నపముఁజేయఁగడగినాడ

పాంచరాత్రశాస్త్రాగమంధపటలమెల్ల!

5

తుళ్ళూరు,
26—5—31. }

ఇట్లు విధేయుడు,
దిట్టకవి వేంకటనరసింహాచార్యులు.

సంపాదకీయ భూమిక.

పాతకమహాశయలారా!

“శ్రీపాంచరాత్రాగమశాస్త్రసర్వస్వ”మను మాసంస్థయొక్క పేరు పనినంతనే— “ఏమిది? ఇదియొక గొప్పశాస్త్రమా? ఇం దేమంతముఖ్యవిషయములు గలవు? ఈశాస్త్ర మెవ్వరి కుపయోగించును? ఇద్దాని నుద్ధరించుట కొకప్రత్యేకసంస్థ స్థాపించుట యావశ్యకమేనా? ఇట్టిసంస్థను సక్రమముగా నిర్వహించుటకై విశ్వప్రయత్న మొనరింపవలసియే యున్నదియా? ఎంతదూర మాలోచించినను యీవిషయ మంతటి మహత్తరమైనదిగా గన్పించుటలేదే? తెలిసియుండియు కొండను ద్రవియై యెలుకనుబట్ట దేశమంతయును బూనుకొని పనిచేయుట హాస్యాస్పదముగాదా? ” యని పలువురు పలువిధంబుల బెద్దగా వింతజెందకపోవరు. కాని, జనసామాన్యమున నీవిషయమం దిట్టి విపరీతాభిప్రాయ సేర్పడుటకు ముఖ్యకారణము.

ఈ శాస్త్రవిషయకమగు నమూల్యగ్రంథసముదాయ మింత వర కెచ్చటగాని సమగ్రముగా బ్రకటింపబడుట కేమాత్ర మవశ్యమును గలుగక పోవుటచేతనే యిద్దాని మహోత్సృష్టతయు, సర్వజనోపయోగ్యతయు, నేకౌన్నత్యప్రదాయకమహిమావిశేషమును యెల్లవారలకును దెల్లమగుట దట్టస్థింపలేదనియు, అందును, యీ శాస్త్రసంబంధములగు గ్రంథరాజము లెన్నో స్వార్థపరులగు కొన్నికొన్నిప్రత్యేకసంఘములవారిచే నతిరహస్యముగాగూడ దాచిపెట్టబడి, యనన్యగోచరములై యిందుకు ఫలితముగా దుదకు నేటికాలవైపరీత్యముచేత ప్రతిపల్లె యందును పూరింటియటకలపై నిట్టి యుత్తమ గ్రంథములసంఖ్యాకములుగా ప్రాంతవెదురుపేళ్లబుట్టలలోబడి తమపై తారిన దుబ్బదులుపుద్దిక్కెనను లేక, కిమికిటకాదుల కాహారముగా మారిపోవుచు, నిమ్మహాశాస్త్రము చూచుచుండగ నే రోజురోజునకును జీర్ణించి సంపూర్ణముగా విస్మృతవాఙ్మయ మగుటకే సర్వసిద్ధమయి యున్నందుచేతను - ఇట్టి కారణములచేతనే ప్రస్తుత మీశాస్త్రమున

మహాజనసంఘమున కభిరుచి తగ్గి యిట్టియభిప్రాయభేద మేర్పడుట
 తటస్థించినదే గాని, ఇంతటి మహాపయోగకరమైనట్టియు వేదము
 వలె నపారుషేయమై, శుశ్రీ స్మృతీతిహాస పురాణాదులయం దత్యం
 తము కొనియాడఁజడియున్నట్టియు, మన భారతవర్షమునందలి హిం
 దూమహాజనసంఖ్యలో సుమారు మూడవవంతుగల శ్రీవిశిష్టాద్వైత
 మతస్థులకెల్ల ముఖ్యాధారమైనట్టియు, అతిచిర కాలానుగతముగా ననేక
 మహర్షులచేతను, ప్రముఖులగు యనేక ప్రాచీన నవీనవిద్వత్సుం
 గవులచేతను మహత్తరముగా విమర్శింపఁబడి యనుపమానమగు నుత్త
 మశాస్త్రముగా నిరూపింపఁబడి నట్టియు, యనేకవిదేశీయవిద్వత్ప్రము
 ఖులదృష్టినిగూడ నాకర్షించి యట్టి వారలపొగడ్తలకున్ను ప్రాత్రమైనది
 యనగు ఈ పాంచరాత్రాగమమువంటిమహోత్తమశాస్త్రము వేరొ
 కటి కన్పించనే గన్పించదని ఘంటాపథముగా నొక్క చెప్పదు,
 యింతటి యుత్కృష్టశాస్త్రమునం దిసుమంతయేని మన మభిమానము
 వహింపక యీప్రస్తుత శిథిలావస్థ నిద్దాని కంటగట్టుట మిక్కిలి యవి
 వేక మనియు, నియ్యది మన దేశమున పూర్తిగా నశించుటయే తట
 స్థించునేని యంతటి యనర్థము వేరొక్కటి యుండఁబడవదనియు,
 కాననే ఈ యాగమశాస్త్రము నుద్ధరించి యథాశక్త కృషిసల్పుట
 సర్వమానవసామాన్యధర్మనిర్వహణమాత్రమే సని భాపించి, యట్టి
 మహాత్నిరోద్దేశ్యముతోనే ప్రస్తుత మీసంస్థ సీవిధముగా మేము స్థాపించి
 యుంటిమనియు, ఈ శాస్త్రపఠనముచే మానవజీవితరహస్యమెల్ల
 గరతలామలకమై లోకమున కంతటికిని మహామంగళ మాపాదింప
 బడుట నిశ్చయమనియు, ప్రతివ్యక్తిపరముగా గూడ నీశాస్త్ర మెంతో
 లాభకారియనియు, దేశాభ్యుదయసంధాయకములగు నుత్తమ మార్గ
 ములలో నింతటి ముఖ్యమగునది వేరొకటి యుండఁబడవదనియు, కాన
 నే—తా మెల్లరును యీ మాయుద్యమమునం దత్యంతాభిమాన
 మునువహించి తగు సహాయసానుభూతుల విరివిగా నొసంగి దేశభాషా
 భగవద్భాగవతసేవల నొనరించుటగా యీసంస్థ నుద్ధరింపక తీర
 దనియు మేమిప్పుడు విన్నవించుట దమకు మరియు నాశ్చర్య జనకము
 గాక పోవదు.

అయినను యీ మా విన్నపమందుగల సత్యమును రాను రాను తా మీ సంస్థమూలకముగానే స్వానుభవముపై గ్రహింపగలిగి తమతమ కర్తవ్యముల నిర్వహించి యశోవిలసితులై మిగిలిన దేశీయుల కందరకును యాదర్శకప్రాయులై వెలయగల రనిగూడ త్రికరణశుద్ధిగా విశ్వసించియే సాహసించి, మహోదారహృదయులగు దమయభిమా నాదరణముల నాధారముగా జూచుకొనియే తమయందరిపక్షమునను మేమిపు డిక్కార్యరంగమున నడుగిడ నియ్యకొంటిమి.

పాంచరాత్రాగమము - దానిప్రకృత.

మా సంస్థయొక్క గ్రంథమాలశాఖలో నీగ్రంథమే ప్రథమప్రచురణమగుటవలన, నిందే యీ సంస్థయొక్క ముఖ్యద్దేశమును, అనగా యే పాంచరాత్రాగమము నుద్ధరించుటకై యాయుద్యమ మారంభింపబడినదో యట్టి యాగమప్రాశస్త్యమును విరళముగా మాపాఠక మహాజనుల కెల్లరకును విన్నవించుట మా ముఖ్యవిధాయకకృత్యమై యున్నది. కాని యద్దానిని సమగ్రముగా నెఱింగింప యత్నింతుమేని వేలపుటలుగల యెన్నిసంపుటములనో యిందులకై ప్రత్యేకముగా వెలువరించినగాని యిమ్మహావాఙ్మయమందలి యొకస్వల్ప విషయమును గురించియైనా సంగ్రహముగా నన్నివిషయములను వెల్లడించితిమనుట కవకాశము గలుగదు. నిజముగా నింతటి యమూల్యశాస్త్రమునుగురించి యిదనుత్థమని యేమో వ్రాయబూనుట యద్దాని ప్రాముఖ్యతను కొంత తగ్గించుటకే హేతువగును. అందులోను నావంటి యల్పజ్ఞుఁడెట్టి యనిర్వాచ్యమగు విషయమును వర్ణింప దలపెట్టుటకన్నను జడత్వ మింకొకటి లేదనియే నిశ్చయముగా వచింపగలను. అయినను సంపాదకునియొక్క ముఖ్యధర్మమును మీరుట అతిసాహస మనిపించుకొనును గాన, “యవాఙ్మనసగోచరుండగు నప్పశమేశ్వరు నొక్కటి రెండక్షరముల సంపుటికరణమగు యొక మంత్రముచే వ్యక్తపరుపదలించినట్టుల,” నాకు సాధ్యమగు నంతలో నాశక్తి ననుసరించియే యిందీ శాస్త్రమును గురించి కొంత వ్రాయబూనుచున్నాడను. అందును శ్రీ పాంచ

రాత్రాగమ ప్రాముఖ్యతను గురించి నే నెఱింగినంతలో గూడ నొక సూచీపాత్ర మాత్రముగానే యిం దావిషయముల వివరింపుచు, పీమ్మట నాపరాత్పరుని యవ్యాజానుగ్రహవిశేషముచేతను, తమవంటి యుత్తమపురుషుల యమోఘాశీర్వాదసహాయములపృభావముచేతను మో యా గ్రంథమాలశాఖ శాశ్వతముగా సాగుచుండు నేని మే మిందు ప్రకటించునట్టి ప్రతిగ్రంథమందును కొంతకొంతగా నీవిషయమును మాపాఠకలోకమునకు మనవిచేయుదుమని విన్నవించుచు నిక ప్రకృతి మునకు మఱలుచున్నారము.

ఈ శాస్త్రమునకు పాంచరాత్రాగమ మనుటయేగాక, ఏకా యనాఖ్యశ్రుతియనియు, సాత్త్వతవిధియనియు, వహోపనిషత్తనియు, భగవచ్ఛాస్త్రమనియు ననేకనామాంతరము లేర్పడియున్నవి. ఈ నామములన్నియు నీశాస్త్రముయొక్క ఆధిక్యమునే చెప్పక చెప్పు చున్నవి. ఇందలి మహాత్తరములగు విషయముల ప్రశస్తత ననుసరిం చియే యీపై నుదహరించిన నామాంతరములన్నియు నిద్దానికేర్పడు టకు ముఖ్యకారణమైనది. క్రిమముగా మాపాఠకులకంతయును విన్న వించుకొనగలము.

పాంచరాత్రాగమముయొక్క పుట్టుక - ప్రవర్తనము.

మొత్తముమీద సృష్ట్యాదియందే లోకహితార్థమై, అనంత ములగు వేదములందలి ముఖ్యభావము నెల్లవారలును సులభముగా గ్రహించి యాచరింప నవకాశముగల్గునట్లు, లోకహితైకమతులగు అనంత, గరుడ, విష్వక్సేన, బ్రహ్మాదులను నీయొదుగుదును శ్రీ వైకుంఠమున నా శ్రీమన్నారాయణమూర్తిని బ్రశ్నింప, శ్రీహరి ప్రసన్నుడై యొగురాత్రింబులలో వీరల సంశయంబుల నెల్ల దీర్చుట మూలముగా మొట్టమొదట నీశాస్త్రసాంప్రదాయములను సంగ్రహ ముగా బోధించెను. కాననే యిద్దానికి “పాంచరాత్ర”మను సార్థక నామ మేర్పడినది. ఇట్టి పాంచరాత్ర శబ్ధార్థమే యనేకసంహితలలో ననేకస్వారస్యములతో యిందలి విషయప్రాధాన్యమును నిరూపించు నట్లుగా వివరింపబడినది. ఏది యెటులున్నను వివిధార్థప్రతిపాదకం

బగు నిమ్మహాశాస్త్రము మొట్టమొదట మోక్షోపాయప్రదర్శనముగా అనంత గరుడాదులకు బోధింపబడిన తదుపరి వారలు తమ శిష్యుల కీరహాస్యము నుపదేశింప, నాశిష్యులు మరల వారివారి ప్రియశిష్యులకును యీ ముఖ్యసాంప్రదాయముల బోధింపుచు వచ్చినందున, తుద కీశాస్త్ర మనేకమహర్షులచే ఛందోనిబద్ధమగు ననుష్ఠాన శ్లోక రూపకముగా, సార్థకోటిసంఖ్యాపూపకమై, యాయా మహర్షులపేరిట ననేకసంహితలుగా విరచింపబడి, ఉపదేశసాలభ్యతచే దివ్య సిద్ధాంత (మంత్రసిద్ధాంత), ఆగమసిద్ధాంత, తంత్రసిద్ధాంత, తంత్రాంత్ర సిద్ధాంతంబు లను ముఖ్యభేదములతో పిమ్మట లోకమున వెల్లడి చేయబడినది. మొత్తముమీద ప్రతిసంహితయును జ్ఞానయోగ క్రియాచర్యాపాదంబులగు నాలుగు ముఖ్యభాగములుగా వేదాంత, యోగ, ధర్మ, పాక, శిల్ప, జ్యోతిషాది యనేకయుత్తమశాస్త్ర విషయములచేతను, విష్ణ్వారాధనావిధాన, ఆలయనిర్మాణ, ఉత్సవ విశేష, ప్రతిష్ఠాకరణ, యంత్రోద్ధరణ, మంత్రపురశ్చరణ, ప్రాయశ్చిత్త, శాంతికర్మ, కామ్యక్రియలచేతను వీని కంగభూతముగా నవ సరమగునట్టి తదితర భూగోళ, ఖగోళ, రత్నచరిత్రాది ప్రకృతిశాస్త్ర సంబంధవిషయములు వెక్కిరింపింపడను, ఈశాస్త్రము నేడు అమూల్య మై యలరారుచున్నది.

కొన్నిసంహితలలో పై నుదహరించిన విషయములన్నియు సంగ్రహముగాను, మరికొన్నింటిలో కొన్ని విరళముగను కొన్ని సంగ్రహము గను, యింకొక కొన్నింటిలో కొన్ని విషయములు మాత్రమే సంగ్రహముగానో లేక విరళముగానో వివరింపబడియును, యీవిధముగా మొత్తముమీద నన్నిగ్రంథములందును చేరి పై నుదహరించిన విషయములన్నియుఁ జక్కగా నీ శాస్త్రమునందు బోధింపబడియున్నవి.

గ్రంథవిభజనము.

ఇట్టి మూలగ్రంథములు లేక సంహితలు పేరునకు మాత్రమప్రొత్తరశతసంఖ్యాకము లని ప్రసిద్ధి నొందినను, యిప్పటివరకు జరిగిన పరిశోధనయొక్క ఫలితముగా సుమారు రెండువందల యేబది

సంహితలవరకును సీసంఖ్య బయలుపడినది. ఇంకను క్రమముగా సీసంఖ్య యభివృద్ధి నొందుచునే యున్నది. ఇక సీతరగతి గ్రంథముల విషయ మటులుండ, సీశాస్త్రమునకు సంబంధించినవే మఱికొన్ని తరగతుల గ్రంథములుగూడ దేశమున గన్పించుచున్నవి. యామునాచార్యులు, రామానుజులు, వైదికసార్వభౌములు, నిగమాంత మహాదేశికులు, పిళ్లలోకాంజీయరు మున్నగు పూర్వవిద్వత్పుంగవులును; తాతాచార్య, రామానుజార్య, రంగభట్ట రాధిగాగల నవీనవిద్వాంసులును “డాక్టరు యఫ్. ఆల్ఫ్రాస్కాడరు” మొదలగు విదేశీయమహాశయులును, సీశాస్త్రము నెంతగనో విమర్శించి ప్రత్యేకముగా తమ తమ యభిప్రాయముల బ్రకటించిన విమర్శనగ్రంథములున్ను, వరాహగురువు మున్నగు ఆగమవేత్తలైన మహాపుగుషు లనేకులు చాల కాలము క్రిందటనే రచించిన క్రియాకైరవచంద్రిక, ప్రయోగదీపిక, ప్రయోగమణిమాలిక, సాత్త్వికామృతసారచంద్రిక ఆలయనిత్యార్చనాపద్ధతి, పాద్మోక్తారాధనావిధి, విష్ణుపాద్మకపింజలోక్తప్రయోగవిధి మొదలగు ననేకప్రయోగగ్రంథములున్ను:— నృసింహభట్టరు ఆశహసింగసూరీత్యాదులు రచించిన సంహితావ్యాఖ్యానములును—వైకుంఠదీక్షిత, వైద్యనాథదీక్షిత, వైదికసార్వభౌమాదులు రచించిన నిర్ణయగ్రంథములు—ఇంకను, యీ శాస్త్రప్రాముఖ్యము నెఱిగిన మహాశయులెందరో విరచించిన దీపికలు, దర్పణములు, భాష్యములు, ప్రయోగసంగ్రహములు, యీ మొదలగు ననేక గ్రంథరాజములున్ను—పైనుదహరించిన విధముగా నే భాగమునకు జేరినవైననేమి, నేటివర కిమ్మహాశాస్త్రమునకు సంబంధించిన యన్నితరగతులందలి గ్రంథములసంఖ్యను బాగుగా నాలోచించిచూచిన, సుమారు పదునైదువందలకు తక్కువగా నుండనట్టి గన్పించుచున్నది. ఈ గ్రంథము లన్నియుఁగూడ నేటిదనుకను యముదితములనియే చెప్పవచ్చును.

ప్రకటితగ్రంథములు.

పై నుదహరించిన యన్నిరకముల గ్రంథములలోను, మనదేశమున ముద్రణాసౌకర్య మేర్పడినదాది నేటివరకు లచ్చటచ్చట లనగా

మైసూరు, బెంగళూరు, అనంతశయనము, బరోడా, మదరాసు, బాంబే, కలకత్తా, కుంభకోణము, కంచీ, కడప, కాశీ, పైజాబాదు, పూనా మున్నగు పలుప్రదేశములయందు, అప్పడప్పడు దేవనాగరము, తెలుగు, కన్నడము, గ్రంథాక్షరము మొదలగు లిపులలో గతించిన యేబదిసంవత్సరముల లోపునను ముద్రింపబడి ప్రకటింపబడిన గ్రంథములసంఖ్య సుమారు యిరువదియైదింటికి లోపుగా నుండును. మిగిలినవన్నియు నేటికిని అముద్రితములుగానే యున్నవి. ఈస్వల్ప సంఖ్యాకములగు ముద్రితగ్రంథములలో గూడ, యేరెండు మూడు పుస్తకములకోతప్ప మిగిలినవానికి ప్రస్తుతము ప్రతులు దొరుకుటలేదు. ఇవి ముద్రితమైనప్పుడున్న సర్వజనులకును సంశ్చక్రికరమగు విధమున నచ్చొత్తింపబడక యున్నందున ఈ గ్రంథములుగూడ ప్రస్తుత మన్నియును పునర్ముద్రణావశ్యతను గలిగి యేయున్నవి.

ఏది యెటులున్నను, ఇంతకాలమునుండి మనదేశముయొక్క దురదృష్టహేతువుచేతనే జనసామాన్యమునం దీశాస్త్రవిషయమున దగు నభిరుచి గలిగియుండనందున, యీపై నుదహరించిన యనేకపట్టణములయం దెందరెందరో మహాత్ము లీయాగమమును సమగ్రముగా ప్రకటించుటకై చేసినకృషియంతయును వృథాప్రయాసముగ నేమారిపోయి, అప్పటికిని యనేక వ్యయప్రయాసలకు లోబడి కొన్నికొన్ని యుత్తమ గ్రంథములను వారు ముద్రించి దేశమున కమూల్యముగు మహోపకృతి నొనరించిననుగూడ దేశీయులు వారలయద్యమతత్వము నేమాత్రము నుగ్రహింపజాలక, వారికి తోడుపడకున్నందువలన నిమగ్నపురుషులు తమ సర్వస్వముల నిందుల కర్పించియును హతాశులై తప్పని సరిగా నీయుద్యమమును విరమించవలసినవచ్చెను. ఔరా! ఇది యంతయు మనదేశముయొక్క దుర్దిశాప్రభావమే యనుటకన్న వేరొకటిగలదా?

ఇంతయేల? మన భారతజాతిలో సుమారు మూడవవంతు జనసంఖ్యగల విశిష్టాద్వైతుల కాధారమై—నేటికిని యనేకముఖ్య పుణ్యక్షేత్రములయం దాచరణీయమై—మనపైందవవిఖ్యాతపూర్వదేవాలయములలో ననేకము లెద్దాని. నాధారముగా గొని నిర్మింపబడి

యెనో—అతిచిరకాలమునుండి నేటిదనుకను మన భారతీయశీల్ప చాతుర్యము ఖండఖండంతరములయందును దిగంతవి శాస్త్రతయశో విలసితమై యద్వితీయముగా నలరారుట కేశాస్త్రములు మూలభూత మైనవియో యట్టి యుత్తమశాస్త్రంబులలో నొక్కటియగు నీ “పాంచ రాత్రాగమ” విషయమున, యుచితజ్ఞతగల్గియు నేడు మనమందర మును యీవిధముగా తూష్ణంభావమునే వహించి, స్వార్థపరులగు లర్చకులు, శిల్పిలు, జ్యోతిష్కులు, మంత్రశాస్త్రవేత్తలు, యోగా భ్యాసపరులు మున్నగు ప్రత్యేకసంఘములవారిచే నియ్యది యతి గోప్యముగా దాచిపెట్టబడి, తుద కూరును పేరునుగూడమాసి పోవునటుల, రాజావలంబనాదులు లేని యిక్కలికాలంబున దినక్రమ ముగా శిథిలావస్థను జెందుచు చూచుచుండగ నే విస్మృతవాఙ్మయ మున చేరిపోవుచున్నను మిన్నకుండి, మన మిద్దాని నుద్ధరింప దలంప కుండుట యేమంతభావ్యముగా నున్నదియో యొక్కింత విచారించిన మనకతఃప్రవృత్తి మెట్లనే మనకు గోచరింపకపోవునా ? ఇట్టివిషయం బుల దరిచి వెన్నదీసి యనుభవించుటకు సులభముగా ననేక సౌక ర్యము లేర్పడియున్న నేటికాలమునందునైతము మన మూరకుండుట పరిహాసపాత్రతయే యగునుగదా ?

విశేషము: కృష్ణ.

సోదరప్రముఖులారా !

ఇట్టి యమూల్యవిషయములో మన మింతటి యశ్రద్ధ జూపు చుంటిమేగాని యమెరికాదేశీయురాలగు ‘ఆనిబిసెంటమ్మ’ తా నీశాస్త్ర విషయమం దెంతటి శ్రద్ధనో వహించి, తనచే మదరాసునందు స్థాపింప బడిన “అడయారు లైబ్రరీ”లో. నీశాస్త్రగ్రంథములను అముద్రితము లగువానినే యొకనూరు సొపుటములదనుకను యనేకకష్టనష్టములకు లోబడి సంపాదించియుంచుటయేగాక, “అహిర్బుధ్న్యసంహిత”యను నొక ముఖ్యగ్రంథమును బ్రకటించుటగూడ జరిపియుండెననియు, యీ లైబ్రరీ డైరెక్టర్లలో నొక్కడును, జర్మనుదేశస్థుడును నగు “స్కాడ రు”మహాశయుడు శ్రీ శ॥ 1916 సంవత్సర ప్రాంతమున జరిగిన యెంరోపా

మహాస్ంగ్రామసమయమందు తా నహమ్మదాబాదు షరసాలతో సుమారు యేడుసావత్సరములు బంధింపబడుట తటస్థింపగా, నావ్యవధి నూరకే పోనీయక నీయాగమగ్రంథములనెల్ల నెంతగనో విమర్శించి, తనయభిప్రాయముల నొక ప్రత్యేకగ్రంథముగా “శ్రీపాంచరాత్రాగమ ఉపోద్ఘాత”మను పేరిట నాంగ్లములో (Introduction to Pancharatragama)యను మున్నూరు పుటలగ్రంథమును రచించి ప్రకటించి యుండుట తటస్థించెననియు, శ్రీత్రివేంద్రంగవర్మ మెంటుహారలు “శ్రీవిష్ణుసంహిత” యను నొక ముఖ్యగ్రంథముయొక్క వ్రాతప్రతులను “లాడె” సగరమందలి యొకరాజకీయకోశాగారమునుండియే రప్పించి ముద్రింపవలసివచ్చె ననియు తమకు మనవిచేయుచు, ఇట్టిస్థితిలో మన దేశీయప్రభువరులుగాని, జమిందారులుగాని, మతాధిపతులుగాని, దేవస్థానములబోధువారలుగాని, సర్కారువారుగాని, దేవాలయాధిపతులు అర్చకులు మున్నగువారలుగాని, తదితరద్రవ్యవంతులుగాని, ప్రముఖులగు దేశీయ నాయకులుగాని, విద్వాంసులుగాని, విమర్శకాగ్రేసరులుగాని, ముద్రాలయాధిపతులుగాని యీ విషయమున లేక మేనియు జోక్యమును గలిగించుకొనక, యీ మార్గమువంక తమదృష్టి నే సారింపకయున్నారనియు వ్రాయవలసివచ్చినందుల కెంతయో సిగ్గులవలసివచ్చుచున్నది. ప్రస్తుతము మన దేశమున నామమాత్రావశేషములగు గ్రంథములకొరకై అమెరికా జర్మనీ మున్నగు విదేశములను కేల్సించి భిక్షుమెత్తవలసివచ్చినప్పటికైనా మనకర్తవ్యము నాలోచించకపోవుట దుస్థితిగాదా ?

ఈశాస్త్రముయొక్క సర్వజనోపయోగత.

ముఖ్యముగా మన భారతీయశాస్త్రము లన్నిటికిని నడకలో నెట్టిభేదమున్నను తుదకు పరబ్రహ్మనిరూపణ మను యొకే గమ్యస్థానమును జేరుట వాని సాంప్రదాయమై యున్న దని యెల్లరు నెఱిగినవిషయేగదా ? మిగిలినశాస్త్రములవలె నీ పాంచరాత్రాగమమున్ను యెన్నివిధముల నడచినను తుద కా మెట్టుపైననే యెక్కుచున్నది. సాధారణముగా ప్రతిమానపుడును ప్రతిశాస్త్రసాంప్రదాయమునను

దానిని ననుసరించియు పరబ్రహ్మము నంగీకరింపజాలడు. కాని యిన్ని శాస్త్రములలోను మతముపేరిట తనయుద్దేశముతో నే కీధినియు శాస్త్రప్రకారముమాత్రమే యీ బ్రహ్మస్వరూపము నంగీకరించును. అయినను యే శాస్త్రమున నేవిషయము తన కెంతవర కుపయోగకరమగునో యా శాస్త్రమునుండి యా విషయము నంతవరకు విరిగిపోవుటలో నాతని కెట్టియభ్యంతరమును నుండబోదు. ఈ హేతువుచేతనే యన్ని శాస్త్రములును బ్రతివానికిని యాదరణములై యే యొప్పుచుండును. పృథిభారతీయుడును తన దేశమునందుగల యీ శాస్త్రముల నన్నిటిని అనుసరించియే తనజాతియొక్క యాన్నత్యము వారసి గర్వించుచుండును. ఇట్టిసందర్భములో తర్క-వ్యాకరణాదిశాస్త్రములవలె నెంత యెక్కుడుగా సభ్యునించిన నంతటి వాదమొనర్చుటమాత్రమే ఫలితముగాక దేశాభివృద్ధికిని, జాతీయాన్నత్యతకును మూలభూతములగు శిల్పమాదిగాగల యనేకమహత్తరవిషయములచే నిండియుండిన యీపాంచరాత్రాగమశాస్త్రము జీగోద్ధితణ మొనరించుట యెవ్వని ముఖ్యకర్తవ్యము గాకుండును ?

బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్య శూద్రాది చాతుర్వర్ణములవారికిని యీ శాస్త్రము ననుసరింప నధికారముగలదనియు, భారతీయధర్మశాస్త్ర గ్రంథములకెల్ల నీ యాగమమే మూలకమనియు, పంచమవేదం బన నొప్పిడి శ్రీమహాభారతగ్రంథమునందలి శాంతిపర్వములో శ్రీ భీష్మాచార్యులవా రంపశయ్యపైనుండి ధర్మరాజాదుల కంత్యసందేశముగా వ్రాసినదనిన భాగమందు వేదవ్యాసమహర్షి యొక్క సూక్తుల నొక్కమారు బలియించిన నే భారతీయుని హృదయ మానందనిమగ్నము గాకుండును? ఇంతేగాక వసిష్ఠ, యాజ్ఞవల్క్య, వృద్ధహరీతాది స్మృతులయందున్న; మాత్స్య, వారాహ, బ్రహ్మకైవర్తాది సాత్విక పురాణాదులయం దనేకప్రదేశములయందున్న, పలువిధములుగా గొనియాడబడియున్న యీ శాస్త్రము నుద్ధరింపదలపడుట తన కర్తవ్యము గాదనుట కెంతటి సీచహృదయుడగు భారతీయుడైనను యంగీకరించునా? ఇట్టి యుత్తమశాస్త్రములను మనపూర్వీకు లెంతటి కష్టపనుసుములందును తమప్రాణములన్న మిన్నగా గాపాడి మన

మిందలి మహల్లాభముచే నభివృద్ధి జెందవలయుననియేగదా మన
కొనంగిరి! పురాతనశాస్త్రగ్రంథము లనిన మన పూర్వీకు లగు
మహర్షులయొక్క విజ్ఞానపునిధులేగదా! కాని, యట్టి మహోత్సాహ
శాస్త్రగ్రంథములనెల్ల మన మీనా డొకపూచికపుల్లమాత్రముగా
గూడ భావింపక యన్యదేశములపాలు గావించుటగాని, పూర్తిగా
నంతరింపజేయుటయేగాని యవివేక మనిపించుకొనదా? ఇప్పటికే
యీ శాస్త్రగ్రంథము లెన్నో నామమాత్రావశేషముగా మన దృక్ప
థమునుండి మాటుబడిపోయినవిగదా? ఇంకను యెంతకాల మీరీతి
మనము మనదేశము నధోగతిపాలుసేయ నూహించుట? ఇంతటనేని
మన ముఖ్యకర్తవ్యము నారసి హతశేషములగు గ్రంథములైన నెల్ల
వారలకును యందుబాటులోనుండి జగమంతయు నిందలి మహల్లాభ
ము నొందునట్టిమార్గము నవలోకింపకుండుట ధర్మమే యగునా?
ఇంతవర కీ పరిస్థితుల నెల్ల దెలిసికొనగలిగిన పిమ్మటనైనా యీ
యుత్తమశాస్త్రమునకు దురదృష్టవశాత్తుగా మనదేశమున నేర్పడిన
యీ యధోగతికి మీమీ శరీరము లొక్కమారుగా గంపించి
హృదయములు నీరైపోయి మన భావికర్తవ్య మద్భుతకాంతితో దమ
యెదుట ప్రత్యక్షమై గోచరించుటలేదా?

సంస్థయొక్క పౌరంధము.

మహాత్ములారా !

ఇట్టి పరిస్థితుల నన్నింటిని యవలోకించియే యీ యుత్తమ
శాస్త్రమును మనదేశమున బునరుద్ధరించుటకై యథాశక్తి కృషిసలు
పుట యెల్లవారికిని ప్రస్తుత ముఖ్యకర్తవ్యముగాచి, నిశ్చయిం యీ స్థితి
గతుల నన్నింటిని యాఘాలాగ్రముగా విన్నవించిన పిమ్మటనేన
దమవంటి యుదారహృదయులగు దేశీయసోదరుల దోడ్పాటు మాకు
విరివిగా దొరుకక పోవడనే సంపూర్ణవిశ్వాసముతోనే భగవత్సం
కల్పానుసారముగా నేటి కీసంస్థను పావనశాతమీరీతమందలి శ్రీరామ
చంద్రమూర్తి దివ్యసన్నిధానమున “శ్రీ పాంచరాత్రాగమశాస్త్ర
సర్వస్వ”మనే పేరుతో స్థాపించగలిగితిమి. అంధ్రదేశపుణ్యస్థల

రాజుబగు నిమ్మహాక్షేత్రమున నిట్టి మహత్తరోద్యమ మారంభింప బడుట యాంధ్రమహాజనుల కందరికిని యశ్కసరమగు విషయమే గదా ?

గ్రంథమాలశాఖ.

సంస్థాపకమున గ్రంథమాలశాఖగా ప్రతినవత్సరము నకును పన్నెండువందలపుటలకు తక్కువగాని గ్రంథములను సర్వాంశముందరముగాను సర్వజనోపయోగకరముగాను వెలువరింపదలచితి. తమ యనుగ్రహప్రభావమువలన నీసంస్థయొక్క పేరుసంపూర్ణ శాస్త్రప్రకటనముచే సార్థకమగునేని ధన్యుల మగుదుము.

గ్రంథనిలయము.

బహుద్రవ్యసాధ్యమనియు, యనేకశ్రమల కాలవాలమనియు గూడ దలంపక, యీ సంస్థయం దొక ముఖ్యశాఖగా గ్రంథ నిలయమునుగూడ స్థాపించియుంటిమి. ఈ శాస్త్రమునకు సంబంధించిన ముద్రితముద్రితగ్రంథముల నన్నింటిని యిందొకచో జేర్చిపెట్టి ప్రస్తుత మీశాస్త్రవిషయములో విమర్శింపనెంచిన మహాశయులు గ్రంథసమార్జనమునకై పొందుచున్నట్టి దుర్భరములగు కష్టనష్టములనెల్ల దొలగించి యట్టివారలకు సర్వసౌకర్యములను గలుగజేయుచు, దేశాభివృద్ధికిన్ని జాతీయాన్యత్యంతకును యథాశక్తి దోడుపడుటయే యిందు మాకుగల ముఖ్యోద్దేశమై యున్నది. ఇప్పటి వరకెట్టులో యభిమానవంతులగు పలువురు దేశీయప్రముఖుల తోడ్పాటుచేతను, ద్రవ్యము నొక లెక్కగాజూడక వెచ్చించుటచేతను, అనేకభావలలో ముద్రితముద్రితములగు గ్రంథరాజములను సుమారొక యేబదింటిని సంపాదించి యిందు చేర్చగలిగితిమి. ఈ గ్రంథసంపాదనమునకై స్త్రుమారు మూడువత్సరంబులనుండియు మేము పొందుచున్నట్టి శ్రమలను, చేయుచున్నట్టి కృషిని యీ భగవంతుడొక్కడు మాత్రమే తెలుసుకొనగలడు. ఇప్పటి కీయద్యమమం దెంతలే దనినను సుమారొక వేయిరూప్యములకైతను తక్కువ వ్యయపడి యుండదు. ఇంకను శ్రీ అడయూరులైబ్రరీ, మైసూరుస్టేటులైబ్రరీ,

మద్రాసు ఓరియంటల్ మాన్యుస్క్రిప్టు లైబ్రరీ, తిరువాన్కూరు స్టేటులైబ్రరీ, కెనిమరాల్లైబ్రరీ, శ్రీ బరోడా మహారాజావారి స్వంత లైబ్రరీ, ఆంధ్రపరిషత్తుత్పితౄకాలైబ్రరీ మున్నగు ముఖ్యప్రదేశములందుగల గ్రంథముల కన్నిటికిని ప్రతులు వ్రాయించుకొనుటకై గూడ విశ్వప్రయత్నముల నొనరించుచున్నారము. కొందరు దేశీయ సోదరులు విక్రయింపదలపెట్టిన గ్రంథములనుగూడ నీసంస్థపక్షమున కొనుటకును తీర్మానించుకొంటిమి. ఇట్టి పరిస్థితులలో నెంతటిద్రవ్య మైనను బొత్తిగా సరిపోవుటయే లేదు. ఆభగవత్కృపచే నీ శాస్త్ర గ్రంథములన్నియు నెచ్చటనేని దొరకుటయే తటస్థించినచో సధమ పక్ష మొక్కొక్కప్రతిని వ్రాయించి పుచ్చుకొనుట కొకయేబది రూప్యములైనను తప్పక కావలసియుండును. ఇట్లు లీ పద్మనైదు వందల గ్రంథములను సంపాదించుట కెంతటిమొత్త మవసరమో, పిమ్మట వాటిని ప్రకటించుట కేమికావలయునో సర్వజ్ఞమూర్తులగు మా పారకమహాశయులే యోచింప ప్రార్థితులు. అయినను “సంఘే శక్తిః కతాయుగే”యను నారోఘ్యక్తి ననుసరించి మా గ్రంథమాల గ్రంథము లెప్పటికప్పుడు ఖర్చుపడుచుండునేని యం దాదాయము గా వచ్చునట్టి ద్రవ్యమునందు ఖర్చులుపోగా మిగిలినదాని నీ గ్రంథ ముల వ్రాయించుటకై వినియోగించిన త్వరలోనే మే మిక్కార్యమున గృతకృతుల మయ్యెదము.

ప్రత్యేకపాఠశాలా మాసపత్రికా నిర్వహణశాఖలు.

ఇంకను యీ శాస్త్రసాంప్రదాయములను సాంగోపాంగముగా విద్యార్థులకు ప్రత్యేకముగా బోధించుట కొక పాఠశాలయును, యీ శాస్త్రవిషయములను విద్వాంసులచే నామూలగ్రముగా జర్పింపించి జనసామాన్యమునం దీశాస్త్రప్రాశస్త్యమును వెల్లడింపజేయుట కను వగు నొక మాసపత్రికయున్న స్థాపించుట ప్రస్తుతము మనదేశమున చాల నవసరములై యున్నవి. దేశీయమహాజనుల కీమాయుద్యహమం దిసుమంతయేని యభివృద్ధి మేల్పడి పోషకులు, సాధారణసభ్యులు మున్నగు నన్నితరగతులందఱిని యీ పత్రిక చేయునుండి సభ్యు లేర్పడలేని

త్వరలోనే యతిసులభముగా నీశాఖలనుగూడ నేర్పాటుజేయ గలముని విశ్వసించుచున్నారము. తెనాలివాస్తవ్యులగు శ్రీధనకు ధతం రంగచార్యస్వాములవారున్న యిదివరలోనే యిట్టి పాఠ శాఖను పత్రికను యేర్పరుప యత్నింపుచు మా యుద్యమతత్వము వాలించి గుంటూరులోగాని బెజవాడలోగాని యీశాఖల నేర్పాటు జేసినచో తామున్న తగువిధముగా సహాయభూతులమైయుండెద మని శ్రీ అకళంకం రంగభాష్యమయ్యంగారి (గుంటూరు) ద్వారాగా వాగ్దత్తము నొనరించి తమ యభిమానమును వెల్లడించియుండిరి. శ్రీరామచంద్రమూర్తి తప్పక మా యాశయమునుత్వరలోనే నెరవేర్చునుగాక యని మరిమరి ప్రార్థించుచున్నారము.

మహాజనసహాయము.

ఈ మాకృష్టి నాలించినంతనే యత్యంతానుగ్రహముతో తమ వద్దగల ముద్రితముద్రిత గ్రంథముల నుచితముగా నొసంగియు, తగువారల నుత్సహించి సభ్యులుగా జేర్పించియు, తమ తమ వాఙ్మా పత్రికలలో (ఆంధ్ర, వైష్ణవ, వైఖానస, వైశ్య, అర్చకమున్నగునవి) నుచితముగా నీసంస్థవిషయములను బ్రకటించియు మాకు మిక్కిలి సహాయభూతులైయున్న మహాజనుల కెల్లరకును మాహృదయపూర్వక కృతజ్ఞతాభివందనముల నర్పించుచున్నారము. ఏనాటికేనియు మాయీ యుద్యమప్రారంభముచేత దేశమున కేమాత్రమేని యుపకృతి చేకూడినయెడల నా విశేషము తప్పక వీరలకే చెందగలదని నిశ్చయముగా మనవిచేయుచు శ్రీమన్నారాయణమూర్తి వీరలకు సర్వ సౌఖ్యముల నొసంగి సర్వదా రక్షింప వేడుచున్నారము.

ప్రథమగ్రంథప్రచురణము - శ్రీకపింజలసంహిత.

ఎఱ్ఱైనసేమి, మా యీ యుద్యమమున కెల్ల బ్రతిఫలముగా నేటి కీ ప్రథమగ్రంథముగు శ్రీ కపింజలసంహితను వెలువరింపగలిగి తమ కిప్పు డీవిధముగా సమర్పించుకొంటిమి. ప్రప్రథమమందే యసంపూర్ణముగు గ్రంథమును బ్రకటించుట యనుచితమని, యెంతగనో ఖేదకీ, వెదకీ యీ చిన్నిగ్రంథమును బ్రకటింప నుద్ద్యమించితిమి.

అప్పటికిని రెండుమూడు మాసముల కిద్దాని నొక సంపుటముగా జేర్చియే వెలువరింపవలసివచ్చినది.

ఈ గ్రంథమునం దీశాస్త్రమునకు సంబంధించిన ముఖ్యవిషయములలో నొక్కటియగు శ్రీవిష్ణ్వలయవిధానముమాత్రమే కొంత విరళముగా వినరింపబడియున్నది. శిల్ప, జ్యోతిష, పాక, మంత్ర, ధర్మశాస్త్రాదివిషయములును కొలదిగా గలవుగాని, యది మిక్కిలియు స్వల్పమైనందున పూర్తిగా నుదహరింపబడనే లేదనిగూడ జెప్ప నొప్పును. కాని యీగ్రంథమే యీసంస్థయొక్క ప్రధమప్రచురణమగుట శిల్పాదివిషయములే బాగుగా వివరింపబడిన గ్రంథమునే మొదట ప్రకటించుట యుచితమనియు, నయ్యది యిహ్మహాశాస్త్రముయొక్క యాధిక్యమున కాదర్శప్రాయమై సర్వజనాదరణీయమగుననియు పలువురు దలంపవచ్చును. కాని, యట్టివారలకు బ్రత్యుత్తిరముగా, ప్రస్తుతము ద్రవ్యలోపమువలన మేము పడుచున్నట్టి దుర్భర కష్టము ననుసరించి, మన యాంధ్రదేశమునం దీపాంచరాత్రాగమము ననుసరించునట్టి విష్ణ్వలయములయం దన్నింటను సర్వసామాన్యముగా ముఖ్యాధారములగు శ్రీ విష్ణుపాద్యకపింజలసంహితలు మూడింటిలోను, సీగ్రంథమే చిన్నదిగను ముఖ్యోపయోగకరమగునదిగను నైయున్నందునల్ల ననేకవిధములుగా సీయాలయార్చనావిధానంబుల సక్రమముగా నిర్వచించుట కనేకప్రయత్నము లాచరింపబడుచున్న యీ దివసములలో, మేమీగ్రంథమునే ముందుగా ప్రచురించెదమేని, ప్రతివిష్ణ్వలయార్చకులును నయభయములచే తప్పక నొక్కొక్క ప్రతిని కొనుటగాని లేక ఆలయముపేరిట మొత్తముపై నొక గ్రంథమునైన తెప్పించుకొనుటగాని దట్టపడగలదనియు అట్టివారలు సాధారణముగా పోషకులుగనో సామాన్యసభ్యులుగనో యేర్పడుటయే తటస్థించినచో సీసంస్థయొక్క పునాదులు గట్టిపడునవకాశమేర్పడి సక్రమాభివృద్ధి నొందుచు సాధ్యమగునంత త్వరలోనే జగన్మంగళసంధానకరముగా, సీసంస్థయొక్క సంపూర్ణకార్యక్రమ మారంభింపబడగలదనియు, ప్రముఖులగువార లనేకు లభిప్రాయము నొసంగియుండుటచేతను; కొందరు నిర్వృతులు అధికారులు మాన్యు

వారలుగూడ నీ “కపింజలసంహిత” నే ప్రప్రథమమున వచ్చొత్తిం
చుట యవసరమని గట్టిగా నొక్కి చెప్పినందునను యెక్కువమంది
యభిప్రాయము ననుసరించుటయే శ్రేయస్కరమని భావించి యిపు డీ
గ్రంథమును ముద్రించి ప్రకటింపగల్గితిమి.

ముద్రణసాకర్యములు బొత్తిగా తక్కువగానున్న యీ
ప్రాంతములం దీమాత్రపు గ్రంథమును వెలువరించునప్పటికే తల
ప్రాణము తోకకు వచ్చి, అప్పుడే స్వంతముద్రణాలయములేని లోటు
గన్నించుచున్నది. అయినను, దేశీయమహాజనుల తోడ్పాటు మాకిను
మంతయేని గలిగినయెడల నీ ముద్రణాలయసంపాదనముగూడ నొక
గొప్పకార్యముగాదనియే తలంచుచున్నాము. కాని భగవత్కృప
యెట్లున్ననట్లు జరుగక తప్పదుగదా ?

ఈ గ్రంథమును ముద్రించుటలోగూడ, సాధ్యమగునంతవరకు
సర్వాంగసుందరముగాను సర్వజనోపయోగకరముగాను ప్రకటించు
టయే మేము ముఖ్యోద్దేశముగా గొనియున్నందున మార్చి మొదటి
వారమునందే ప్రకటించవలసిన యీ గ్రంథ మొకప్రెస్సునుంచి
వేరొకప్రెస్సునకు మారవలసివచ్చి నేటి కెట్టులో విజయవాడ శ్రీ
ఆంధ్రగ్రంథాలయముదాక్షరశాలను జేరుకొని, యీ ముద్రాల
యాధిపతులగు మ॥ శ్రీ కర్లపాలెం కోదండరామయ్యగారి తోడ్పాటు
వలన వేము దూరస్థులమైయున్నను త్వరలోనే యీ గ్రంథముయొక్క
ముద్రణకార్యము లుచితవిధమున నిర్వర్తింపబడుట తటస్థించి, శ్రీ
బరోడా మహాసంస్థానమువంటివారలే ‘జయాఖ్యసంహిత’ ముద్రణ
మారంభించి నేటి కారుమాసములైనను యింకను మూడు నాలుగు
మాసముల దనుక నద్దాని బ్రకటింపజాలని స్థితిలో నున్నప్పుడు, అన్నిం
టను గౌరవాలి యింకను ప్రారంభదశయందేగల యీ సంస్థయొక్క,
ప్రచురణమే ముందుగా దేశీయులహస్తముల నలంకరింప గలిగినందుల
కెంతయు నానందించుచు, యిందుకు ముఖ్యకారణభూతులగు శ్రీకో
దండరామయ్యగారికిన్ని, మాసభ్యులకున్ను యా శ్రీరామచంద్ర
మూర్తి సర్వదా సర్వమంగళము లొసంగి బోచునుగాత యని హృద
యపూర్వకముగా ప్రార్థించుచున్నారము.

కపింజలసంహిత కిది ద్వితీయముద్రణమా ?

ఈగ్రంథ మిదివరలో సుమారు నలుబది సంవత్సరములకు మున్ను, చెన్నపురిలో శ్రీయోగి శ్రీరంగపట్టణం పార్థసారథిఅయ్యం గారిచే తెలుగులిపిలో బ్రకటింపబడియుండెను. ఏకారణముచేతనో గాని యీగ్రంథము మిక్కిలి చిన్నచ్చులో, పీచుకాగితములపై విషయసూచికయేని లేకయే, లెక్కకు మిక్కిలియగు తప్పులతోడను కొన్నికొన్ని శ్లోకార్థంబులనే పూర్తిగా విడచిపెట్టబడియును ముద్రింపబడినది. అట్టి గ్రంథమునకైనను ప్రస్తుత మెచ్చటగాని ప్రతులు చిక్కుటలేదు. ఈగ్రంథమును జూచినంతనే ప్రకాశకు లేయొక్క మాతృకనో యాధారముగాగొని యద్దాని ముద్రించినటుల గన్పించు నేకాని కొన్ని ప్రతులను సంపాదించి తగు విమర్శన మొనరించియే వెలువరించినటుల దోచదు. కాన, నిట్టి పరిస్థితులలో మాసంస్థయొక్క యుద్దేశముల ననుసరించి యీగ్రంథమును ముద్రించుటకై దేశమునందచ్చటచ్చటగల మరికొన్ని తాళపత్రప్రతులనుగూడ సంపాదించి, సాధ్యమగునంతవరకును తప్పులను దిద్దుబాటు చేయించియే పాఠాంతరములు, అధికపాఠములు, అనుబంధములు, అధ్యాయాంతర్గత విషయవివరణపట్టికలు మున్నగున వన్నియునుచేర్చి, యిప్పు డిద్దాని నెల్లరకును దృష్టికరమగు విధమున నచ్చొత్తింపించి బ్రకటించియుంటిమి. ఇంకను మున్నుం దీగ్రంథముయొక్క తాళపత్రప్రతు లేమైనను దొరకుట తటస్థించినచో పునర్ముద్రణమందు గాని లేక ప్రత్యేకానుబంధముగాగాని ముఖ్యములగు విషయములేమైననున్నచో బ్రకటింప యత్నించెదము. ఈగ్రంథమునం దీశాశ్రు ప్రాముఖ్యత ననుసరించిన చిత్రపటములనుగూడా కొన్నింటినిమాత్రమే జేర్చియుంటిమి. ఇంకను విరివిగా నిట్టివి జేర్చదలచితిమి గాని యాయ్యదియే మాకు ప్రధమప్రయత్నమగుటవలన నింత కన్నను సాహసింపజాలక పోతిమి. భగవత్కృపయు తమ యందరితోడనుటునుమాకు జక్కగా గలుగు నేనిమాసంస్థయొక్క ద్వితీయగ్రంథమునే యింతకన్నను వేయి మడుంగులు మిన్నగా ప్రకటింతుమని మనవిచేయుచున్నాము.

మఱియొక్క పర్యాయము మాసంస్థ క నేకవిధములుగా తో
 డ్పాటు నొసంగిన మాసభ్యుల కందరకును యా పరమేశ్వరుడు సర్వదా
 ఆయురారోగ్యాద్యష్టైశ్వర్యముల నొసంగి రక్షించుగాకయని కోరుచు,
 మహాదారహృదయులగు దేశీయచుహాజనుల యభిమానాదరణము
 లచేత యీమాసంస్థ సత్వరమే సంపూర్ణాభివృద్ధినొందునని త్రికరణ
 శుద్ధిగా విశ్వసించుచున్నారము. శ్రీమద్భద్రగిరి శ్రీసీతారామచంద్ర
 పూర్తి మాయభీష్మమును వెంటనే సిద్ధించునట్లునుగ్రహించునుగాక !

శ్రీపాంచరాత్రాగమశాస్త్ర
 సర్వస్వము, భద్రాచలం.
 తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

}

ఇట్లువిన్నవించు,
 పా. సీతారామానుజాచార్యులు,
 ముఖ్యసంపాదకుడు.
 గొట్టుపుల్ల చినశ్రీనివాసాచార్యులు,
 సహాయసంపాదకుడు.

వి వ ర న ప ట్టి క లు

ఈ గ్రంథమును బరిశీలించి ముద్రించుటలో మాచే యుపయోగింపబడిన
ముద్రితముద్రితగ్రంథములయొక్క వివరణపట్టిక.

A.—ముద్రితప్రతి-తెలుగులిపి-పీచుకాగితములు-సన్ననిఅచ్చున్న
గలది. టి. సుబ్బారావు (కలెక్టరుఆఫీసు, ఇంగ్లీషు హెడ్డు క్లార్కు) గారి
పీఠిక గలిగియున్నది. సంపూర్ణగ్రంథము. కాని తప్పులు మిక్కుటము
గనే గలవు. (కడపనుంచిశ్రీమయూరం అప్పలాచార్యులవారు జి.యల్
శాస్త్రిగారి ద్వారాగా పంపినది) ఈగ్రంథము కొంతపాఠప్రతియై పై
కాగితములు కొన్ని ఊడిపోయినందున దీని నెవ్వరు ప్రకటించిరో యె
చ్చట ముద్రింపబడినదో, యెచ్చట నేవిధముగా నెప్పుడు ప్రచురిం
పబడినదో తెలుసుకొనుటకు తగిన యాధారములు లేవు.

B.—మాతండ్రిగారగు శ్రీమాచిన్న శాయన్నాచార్యులువారు
శ్రీగొట్టుపుల్ల సీతారామానుజాచార్యులుగారివద్దగల పూర్వప్రతి నను
సరించి క్రీ. శ. 1917 వ సంవత్సరమున వ్రాసిపెట్టినవ్రాతప్రతి-కాగిత
ములగ్రంథము - సమగ్రము - తెలుగులిపి - అంతపరిశుద్ధమయిన
ప్రతి గాదు.

C.—మాతండ్రిగారే క్రీ. శ. 1916 వ సంవత్సరమందు తాళపత్ర
కోశముల ననుసరించి వ్రాసియుంచిన “శ్రీవిష్ణుపాద్యకపింజలసంహితో
క్తప్రయోగవిధి”. భద్రాచలమహాక్షేత్రమునందున్న తదితర
స్థలములయందు నేకచోట్లను చిరకాలమునుండియు ఆచరణమందుగల
ప్రయోగగ్రంథము - తెలుగులిపి - కాగితములప్రతి - సమగ్రము -
చాలవరకు పరిశుద్ధప్రతి యనియే చెప్పవచ్చును.

D.—తాళపత్రగ్రంథము - తెలుగులిపి - అసమగ్రము -
సుమారు 100 సంవత్సరముల క్రిందట శ్రీ అమరవాది చెన్నకృష్ణమా
చార్యులుగారు వ్రాసియుంచినది. చాలవరకు పరిశుద్ధప్రతియే. వైను
దహరించిన వారి ద్వితీయపుత్రులున్న మా మామగారున్న యగు
శ్రీ అ. పెద్దశేషాచార్యులుగా రొసంగినది.

E.—తాళపత్రప్రతి - కడపప్రాంతములయందు ఆచరణమందు
గల శ్రీవిష్ణుపాద్యకపింజలసంహితోక్తప్రయోగవిధి - సమగ్రగ్రం
థము - శ్లోకరూపము - తెలుగులిపి - కొంతవరకు పరిశుద్ధము - కడ
పనుండి శ్రీ మయూరం అప్పలాచార్యులువారు శ్రీ. జి. యల్. శాస్త్రి
గారిద్వారా ననుగ్రహించినది.

F.—శ్రీరామోత్సవరత్నాకరము - ముదితప్రతి - తెలుగు
లిపి - సమగ్రము - పరిశుద్ధము - కపింజలసంహితోక్త శ్రీరామకల్యా
ణోత్సవప్రయోగముగల గ్రంథము - మదరాసులో ముద్రింపబడినది.

మ.రా:—ఇది దుదహరించిన ఇంగ్లీషుఅక్షరములనే పాఠాంతరములు అధికపాఠ
ములు వ్రాయుటలోగూడా గుర్తుగా నుంచి యున్నందున పాఠకులు గ్రహింప పార్కి
తులు.

—సంపాదకుడు.

(శ్రీ)

క పి ం జ ల స ం హి తా యా ం

అధ్యాయానుక్రమణికా.

అధ్యాయసంఖ్యా	విషయవివరణం	పుట సంఖ్యా	శ్లోక సంఖ్యా
ప్రథమోధ్యాయః	తంత్రీపారంగతకీర్తనం	1	33
ద్వితీయోధ్యాయః	ఆచార్యలక్షణం	4	34½
తృతీయోధ్యాయః	వైష్ణవసమయః	7	33
చతుర్థోధ్యాయః	సమయాచారవిధిః	11	23½
పంచమోధ్యాయః	నక్షత్రోదినసాదినిరూపణవిధిః	13	20½
షష్ఠోధ్యాయః	నిమిత్తపరీక్షా	15	28
సప్తమోధ్యాయః	వసుధాలక్షణం	18	11½
అష్టమోధ్యాయః	భూసంగ్రహణం	19	25
నవమోధ్యాయః	గ్రామవిన్యాసః	22	41
దశమోధ్యాయః	ప్రాసాదవిధిః	26	132½
ఏకాదశోధ్యాయః	ప్రతిమాలక్షణం	37	70
ద్వాదశోధ్యాయః	ప్రతిష్ఠాలక్షణం	43	197½
త్రయోదశోధ్యాయః	స్నానవిధిః	58	59½
చతుర్దశోధ్యాయః	సాధకస్నానవిధిః	64	15
పంచదశోధ్యాయః	అర్చనావిధిః	56	68½
షోడశోధ్యాయః	అగ్నికార్యవిధిః	74	46½
సప్తదశోధ్యాయః	నిత్యోత్సవవిధిః	78	25
అష్టాదశోధ్యాయః	హవిర్లక్షణం	81	51
సోమవింశోధ్యాయః	ద్రావిడశుద్ధిః	86	15
వింశోధ్యాయః	పుష్పవిధానం	87	23½
ఏకవింశోధ్యాయః	అంకురార్పణవిధిః	90	28
ద్వావింశోధ్యాయః	ధ్వజారోహణవిధిః	92	82½

అధ్యాయసంఖ్య	విషయవివరణం	పుట సంఖ్య	కోశ సంఖ్య
త్రయోవింశోధ్యాయః	ఉత్సవవిధిః	100	83½
చతుర్వింశోధ్యాయః	పుష్పయాగవిధిః	108	68½
పంచవింశోధ్యాయః	మంత్రకోశవిధిః	114	68½
షడ్వింశోధ్యాయః	జీర్ణోద్ధారవిధిః	120	75
సప్తవింశోధ్యాయః	ముద్రాలక్షణం	126	27
అష్టవింశోధ్యాయః	స్వాపవిధిః	129	19½
ఏకోనతింశోధ్యాయః	పూరణవిధిః	131	20½
త్రింశోధ్యాయః	పత్రచ్ఛేదవిధిః	133	20½
ఏకతింశోధ్యాయః	ప్రాయశ్చిత్తవిధిః	135	80
ద్వాతింశోధ్యాయః	పవిత్రారోపణవిధిః	141	94

ఇత్యధ్యాయానుక్రమణికా

స మాప్తా .

శ్రీ

క పి ం జ ల స ం హి తా యా ం అధ్యాయాంతర్గతవిషయవివరణపట్టికా.

విషయవివరణం, పుట సంఖ్యా. విషయవివరణం, పుట సంఖ్యా.

—♦ పృథమాధ్యాయే - తంత్రీపారంగత కీర్తనే ♦—

శ్రీ కపింజలాశ్రీమవర్ణనం	1	కపింజలవచనం - అష్టాక్షరశతతంత్రీ	
కపింజల మహర్షి వర్ణనం	1	నామ సంకీర్తనం	2
కాశ్యపాగమనం	2	పాంచరాత్రికబ్రాహ్మణ్యవజ్రార్థం	
పాంచరాత్రికమౌషధేశార్థం కాశ్యప		కాశ్యపపృక్షః	4
పృక్షః	2	కపింజలవచనం - పాంచరాత్రికబ్రాహ్మణ్య	
కపింజలప్రతివచనం-కాస్త్రీవతరణం	2	నిర్వచనం	4
తంత్రాణాం నామక్రమజార్థం కాశ్యప			
పృక్షః	2		

—♦ ద్వితీయాధ్యాయే - ఆచార్యలక్షణే ♦—

ఆచార్యస్య గుణగణ నిరూపణం	4	స్వప్నార్థశయనం	6
ఆచార్యవరణం	5	ద్వితీయదివసే	6
దీక్షావిధిః - స్థలనిర్దేశః	5	దుస్స్వప్నే సతి శాంతిహోమః	7
మంటపనిర్మాణవిధిః	5	నామకరణం - శిష్యస్య	7
చక్కాబ్రాది మండలరచనాప్రకారః	5	శిష్యేణ భగవతోఽర్చనం	7
అగ్ని మండనిర్మాణం	6	ఆచార్యార్చనం - ఆత్మసమర్పణంచ	7
శిష్యస్య అధివాసాది	6	పునఃశాంతిహోమం-దిక్షాపరిసమాప్తిశ్చ	7

—♦ తృతీయాధ్యాయే - వైష్ణవసమయే ♦—

శ్రీ వైష్ణవనివాసయోగ్యదేశనిరూ		స్వాస్థిత ద్రవ్యప్రళంసా	9
పణం	7	భగవత్త్రిరప్రసాదస్వీకరణం	9
వర్ణనీయదేశాని	8	వర్ణరపూజా వివరణం	9
భక్ష్యాభిక్ష్యవిమర్శా	8	పరశ్రీగమనాదిపాతకాని	9
వందనభావనాది విషయాః	8	మధుమాంసాది వర్జనం	9
తాపసంస్కారాది	9	తదితరనియమాని	10
భృషాచారనిరూపణం	9		

—♦ చతుర్థాధ్యాయే - సమయాచారవిధౌ ♦—

విషయవివరణం.	పుట సంఖ్యా.	విషయవివరణం.	పుట సంఖ్యా.
వర్ణభేదాని	11	స్వతంత్ర్యః	12
ఆశ్రమభేదాని	11	గురుః	12
బ్రహ్మచారి	11	నిష్కలః	12
లింగీ	11	భిక్షుకః	12
శిష్యః	11	హంసః	12
ఉపాసకః	11	భగవాన్	12
గృహస్థః	11	ప్రభుః	12
ఆచార్యః	11	సర్వసామాన్యధర్మాణి	12
వైఖానసః	12		

—♦ పంచమాధ్యాయే - నక్షత్రదివసాది నిరూపణే ♦—

కాలవిచార సమయనిరూపణం	13	ముహూర్తాని	13
అయనం	13	పక్షః	14
మాసాని	13	లగ్నాని	14
నక్షత్రాని	13	వరనీయదివసముహూర్తాని	14
వారాదయః	13	శుభతిథయః	14

—♦ షష్ఠాధ్యాయే - నిమిత్తపరీక్షాయాం ♦—

శుభాశుభశతనాని	15	దీపజ్వలనే	17
శుభశతనఫలాని	16	హోమే	17
అశుభశతనఫలాని	16	దంతకాష్టస్యపతనే	17
భూఖననే శుభాశుభాని	16	స్వప్నే	17
స్నానే	17		

—♦ సప్తమాధ్యాయే - వసుధాలక్షణే ♦—

వసుధాభేదనిరూపణం	18	సుపూర్ణాలక్షణం	18
శుపద్మాలక్షణం	18	ధూమ్రాలక్షణం	18
భద్రకాలక్షణం	18	శేషింశలాఫలనిరూపణం	19

విషయవివరణం.

పుటసంఖ్యా.

విషయవివరణం.

పుటసంఖ్యా.

—♦ అష్టమాధ్యాయే - భూసంగ్రహణే ♦—

భూసంగ్రహణవిషయే కాశ్యపప్రశ్నః	19	కర్ణ వివిధః	21
కపింజలప్రతివచనం-భూసంగ్రహణవిధిః	19	అశుభదర్శనం	21
బలిప్రదానం	20	శాంతిహోమః	21
కర్ణజాదౌ కర్తవ్యవిధిః	20	బీజావాపః	21
కర్ణణే వృషలక్షణం	20	పునఃకర్ణణం	21

—♦ నవమాధ్యాయే - గ్రామవిన్యాసే ♦—

గ్రామవిన్యాసావసరనిరూపణం	22	మూర్తిభేదేన ఆలయదిగ్భేద ముఖభేదా	
గ్రామభేదాః	22	దినిరూపణం	23
భూసంగ్రహణవిధిః	22	స్థిత్యాసనాదిభేదేనముఖభేదనిరూపణం	24
గ్రామవిన్యాసవిధిః	22	వాసుదేవాది మూర్తిభేదేన విష్ణులయ	
గ్రామవిన్యాసే భేదాః	22	భేదాని	24
వీధీనిర్మాణాది	23	మూర్తిభేదేన ఫలభేదానిచ	25
గ్రామమధ్యే దేవాలయనిర్మాణం	23	ఆలయముఖనిర్మాణే విశేషవిషయాః	25

—♦ దశమాధ్యాయే - పా్రిసాదవిధౌ ♦.

భగవదాలయనిర్మాణఫలం	26	అధివాసాది	
ఆలయభేదాః	26	ప్రథమేష్టకాస్థాపనవిధిః	29
ఆలయనిర్మాణవిధిః	26	అంగుళాదిమానభేదాః	30
అదౌ శాంతిహోమః	26	వస్తుభేదేన అంగుళమానభేదః	31
శంకుస్థాపనం	26	పా్రిసాదాదిమానవిధిః	31
ఛాయామండలలేఖనం	27	గర్భాలయః	31
నూతా్రిస్థాపనం	27	పా్రిసాదభేదాః	31
దుర్నిమిత్రే శాంతిహోమః	27	ద్వారలక్షణం	32
క్షేత్రవిభజనం	27	దిక్కుర్తయః	32
నాలుకాశూరణాది		స్థూపనమంటపం	32
అదౌ కృత్రిమమందిరనిర్మాణం	28	వైవ్రతేయస్య మంటపం	32
అధివాసాదిమూర్తిహోమశాంతి		గోపురం	32
హోమా	28	బలిపీఠం	33
ఆలయప్రవేశ మూర్తిస్థాపనాది	28	విష్ణుక్షేపనమంటపం	33
చతుర్థేనాని ఉత్తమస్థూపనమహోత్స		పంచాలయం	33
వాదయః	29	వస్త్రవాహనమంటపా	33
ప్రథమేష్టకావిధిః	29	శయన, పుష్ప, దుందుభీమంటపాని	33

విషయవివరణం.	పుటసంఖ్యా.	విషయవివరణం.	పుటసంఖ్యా.
ఆస్థాన స్మృత విద్యామంటపాదీని	33	హోమాదీని	35
ధాన్యస్థాన, మత, గోమరాదీని	33	మూర్త్యుకావిధి:	35
ఘృత్యుమంటపకూపాదీని	33	అధివాసహోమా	35
గర్భస్థానవిధి:	33	మూర్త్యుకాస్థాపనం	36
అధివాసహోమా	33	సూపీకావిధి:	36
నవగర్త ద్రవ్యాణి		అధివాసహోమా	36
బ్రహ్మతత్త్వియాదీనాం స్థానాని	34	ఆచార్యార్చనశిల్పపూజాది	36

—| ఏకాదశాధ్యాయే - ప్రతిమాలక్షణే |—

మూర్తిద్రవ్యభేదాని	37	మణిబింబ (ప్రమాణం) మానం	40
రత్నభేదా:	37	సువర్ణబింబస్య	40
లోహభేదా:	37	శిలాదారుతామృప్రతిమామానాని	40
శిలాభేదా:	37	ప్రాసాదమానేన ప్రతిమామానవిధి:	41
మృద్యేదా:	37	ద్వారప్రమాణేన ప్రతిమామానవిధి:	41
దారుభేదా:	37	సంభప్రమాణేన ప్రతిమామానవిధి:	41
దారుసంగ్రహణవిధి:	38	ప్రతిమాభేదేన మానభేదా:	41
వృక్షాధివాస:	38	కర్మార్చనలక్షణం	41
హోమం	38	బలిచేరం	42
దారుసంగ్రహ:	38	కృత్రిమాలయకాతుకం	42
కాంతిహోమం	38	యాగబింబం	42
శిలాసంగ్రహణే స్థలభేదా:	39	స్నానబింబం	42
శైలాధివాస:	39	సర్వత్రచ కర్మార్చనస్థానకమేవ	42
అధివాసహోమ:	39	మృణ్మయబింబస్య వర్ణలేపనవిధి:	42
స్వప్నదర్శనం	39	శిలామృణ్మయబింబానాం స్థాపనే	
శిలాయా: ఆగ్రభేదేన ఫలభేదాని	39	స్థానభేద:	42
శిలాసంగ్రహణం	40	చిత్రా ఆర్చిత్ర చిత్రాభాసాది బింబ	
శిలాయాం శ్రీపున్నపుంసకభేదాని	40	లక్షణాని	42
ప్రతిమామానవిధి:	40	సాదశపీరికాదిమూర్తిభేదా:	42

—| ద్వాదశాధ్యాయే - ప్రతిమాలక్షణే |—

ప్రతిష్ఠావిధానశ్రీనక్షత్రాశ్వపరిశ్చ:	43	చాపకుండం	
కపింజలప్రతివచనం-ప్రతిష్ఠాసంగ్రహ:	43	వృక్షకుండం	44
ప్రతిష్ఠామంటపనిర్మాణకర్మా:	43	పద్మకుండం	44
కుండనిర్మాణం	44	వేదికాలక్షణం	44
చతుర్శక్కుకుండలక్షణం	44	సృష్టివాదిలక్షణాని	45

విషయవివరణం.	పుటసంఖ్య.	విషయవివరణం.	పుటసంఖ్య.
తదితరయాగోపకరణాని	45	బలిహోమః	53
జలాధివాసవిధిః	45	బాలస్తానే కంకణం	54
శిల్పికాలాగమనం	45	స్వప్నార్థశయనం	54
జలాధివాసః	45	ప్రాయశ్చిత్తహోమః	54
ధాన్యాధివాసవిధిః	45	ఆచార్యదక్షిణా	54
కలశస్థాపనవిధిః	45	స్నానం	54
కలశేష ద్రవ్యభేదః	45	పూర్ణాహుతిః	54
కలశాభిషేకవిధిః	48	బ్రహ్మకుంభేనసాకం దేవస్య ఆలయ	54
దృష్టిద్వైతం	48	ప్రవేశః	54
స్నానం	48	మూర్తిస్థాపనవిధిః	55
చూర్ణస్నానం	48	మహామంథజలేన పరిషేచనం	55
శయాధివాసః	48	బాలబింబగతశక్తేః కుంభావాహనం	55
అగ్నికార్యం	49	శాంతిహోమాదీని	55
పోదశసంస్కారహోమః	49	కుంభాభిషేకః	55
పాత్రాసాదనం	49	మంత్రాన్యాసవిధిః	54
చతురగ్నయః	49	బాలమంథగతశక్తిం భగవన్నివేశనం	55
కుండేషు సమిధః	49	ముద్రాప్రదర్శనం	55
మూర్తిహోమః	49	పరివారప్రోక్షణవిధిః	55
శాంతిహోమః	50	పరివారకల్పనభేదాని	56
కుంభోదకప్రోక్షణం	50	అశ్వినస్యపరివారః	56
అంగవైకల్యాదిహోమాని	50	శయానస్య పరివారః	56
కాతుకబంధనం	50	పరివారప్రకల్పనే విశేషవిషయాః	56
మూర్తిహోమః	50	అవరణేషు పరివారపరికల్పనవిధిః	57
మూర్తిస్థాపనే సాననిభజనం	50	శేచిత్ ముఖ్యవిషయాః	57
బహుబేధవిధానే విశేషః	51	భగవదర్చనం	57
రత్నన్యాసవిధిః	51	నిత్యార్చనాగ్నికాదిప్రారంభః	57
రత్నవిన్యాసహోమః	51	దక్షిణదానాది	58
నవగర్తక్రమః	52	తీరాత్రాకవాటబంధనం	58
శూలాదిషు అక్షిమోక్షవర్జనం	52	చతురేహని స్నానం	58
చలబింబేషు రత్నన్యాసవర్జనం	53	కర్మార్చనాయాం విశేషః	58
బలిప్రదానం	53		

—♦ త్రయోదశాధ్యాయే - స్నానవిధౌ ♦—

స్నానవిధౌ కాశ్యపప్రశ్నః	58	స్నానమంత్రపటక్షణం	59
కపింజలప్రతివచనం-స్నానవాచసరకాల		కుండప్రకల్పనం	59
నిరూపణం	59	మంథస్థాపనం	59

విషయవివరణం.	పుటసంఖ్యా.	విషయవివరణం.	పుటసంఖ్యా.
స్నానవేదీపరికల్పనం	59	మహామంథకూర్చాలక్షణం	61
జలధాండలక్షణం	59	కలశావాహనహోమః	61
కలశాని	59	కలశాభిమంత్రణం	61
కలశక్షేత్రప్రకల్పనం	60	భగవత్స్థిన్నిధానిత్యకృత్యాని -	61
కలశస్థాపనప్రోక్షణాది	60	కాతుబంధనాదీనిచ	61
కలశసంఖ్యాయాం ద్వాదశభేదాని	60	దంతధావనాదీని	62
కలశస్థాపనమండలరచనా	60	అభిషేకక్రమః	62
కోష్ఠేషు ద్రవియభేదః	60	స్నానమంత్రాణి	62
కలశేషు ద్రవ్యాణి	61	స్నానసాంతరోపచారాణి	63
కలశారాధనం	61	అశీర్వాదగేహప్రక్షాళనాదీని	63
కలశకూర్చాలక్షణం	61	నైవేద్యాంతకలాలాపానిచ	63

—♦ చతుర్దశాధ్యాయే - సాధకస్నానవిధౌ ♦—

సాధకస్య స్నానప్రాముఖ్యతా	64	సంధ్యావందనగాయత్రీమంత్రజపాది	64
నద్యాదిస్నానప్రదేశభేదాని	64	దేవరి తర్పణం	64
స్నానవిధిః	64	బ్రహ్మయజ్ఞ-అష్టాక్షరమంత్రజపాదీని	65
స్నానమంత్రాణి	64		

—♦ పంచదశాధ్యాయే - అర్చనావిధిః ♦—

అర్చనోపలం	65	అష్టాక్షరన్యాసస్థానాని	68
అలయప్రవేశః	65	ద్వాదశాక్షరన్యాసస్థానాని	68
సమూహనం	65	సృష్ట్యాదిన్యాసభేదాః	68
కవాటోద్ఘాటనవిధిః	65	కరన్యాసేపి సృష్ట్యాదిభేదాః	68
తదనంతరముఖ్యవిషయాః	66	కరన్యాసే బీజస్థానాది	68
ద్వారపూజా	67	కరన్యాసే అష్టాక్షరద్వాదశాక్షర	
ఘంటానాదం	67	న్యాసభేదౌ తదర్చనంచ	68
సృత్తగీతవేదాధ్యయనాది	67	యోగపీఠప్రకల్పనం	68
ప్రాణాయామవిధిః	67	పాత్రకుడి	69
శేచకం	67	కలశస్థాపనాది	69
పూరకం	67	అంతర్యామినిః-అవాహనా ద్యు	
మంథకం	67	పంచారక్రమః	69
దిష్టంధః	68	మంత్రాననం	70
భూతకుడి	68	న్యాసాదయః	70
దేవస్య అంగన్యాసః	68	పరివారప్రకల్పనం	70

విషయవివరణం.	పుటసంఖ్యా.	విషయవివరణం.	పుటసంఖ్యా
ప్రథమావరణే	71	ఆభరణసమర్పణం	73
ద్వితీయావరణే	71	ఉపవీతాద్వివేద్యాంతోపచారాణి	73
తృతీయావరణే	71	పరివారార్చనం	73
చతుర్థావరణే	71	నైవేద్యం	73
పంచమావరణే	72	పరివారనివేదనం	73
గరుడః	72	ముఖవాసం	73
విష్యక్తేనః	72	అగ్ని కార్యంచ	73
స్నానాసనం	72	ఏకచేరే విశేషః	73
దంతధావనం	73	నమస్కరణస్తోత్రోపతనాదీని	73
కలకావాహనం	73	బలిహరణక వాటబంధనాదీని	73
కలశేష ద్రవ్యభేదః	73	అకాలక వాటమోచనే ప్రత్యవాయః	74
స్నాపనం	73	గృహార్చాయాం విశేషవిధిః	74
అలంకారాసనం	73		

—♦ షోడశాధ్యాయే - అగ్ని కార్యవిధౌ ♦—

అగ్ని కార్యావసర కాలనిరూపణం	74	పాత్రోపసంస్కారః	76
సామాన్యాగ్ని కార్యలక్షణం	75	ఇధృహోమం	77
కుండనిర్మాణం	75	అఘోరహోమం	77
కుండసంస్కారః	75	చరుసంస్కారః	77
అగ్ని కార్యసంగ్రహః	75	షోడశసంస్కారహోమం	77
కుండమధ్యేలక్ష్మీనారాయణావాహనం	75	పరివారదేవతాహోమం	77
అగ్ని జననాదీని	76	శేషహోమం-పూర్ణాచుతిః	77
ద్యౌదళపాత్రాసాదనం	76	అత్యుపమారోపణం	78

—♦ సప్తదశాధ్యాయే - నిత్యోత్సవవిధౌ ♦—

నిత్యోత్సవభేదాః	78	శత్రుగ్రాహణపీఠే బలిదరిసమాప్తిః	80
పాత్రోపసంస్కారం	79	బలిహరణసమయే కాతుకవింభాభావే	
అన్న పీఠలక్షణం	79	ప్రత్యవాయః	80
బలిబింబార్చనం	79	బలిహరణానంతరం	80
బలిదానే విశేషః	79	బలిపీఠే అన్న నిక్షేపణం	80
బలిహరణవిధిః	79		

—♦ అష్టాదశాధ్యాయే - హవిర్లక్షణే ♦—

హవిఃప్రాగ్ముఖ్యతానిరూపణం	81	ధాన్యశుద్ధిః	81
ద్రావ్యాణి	81	శోషణానఘాతాది	82

విషయవివరణం.	పుటసంఖ్యా.	విషయవివరణం.	పుటసంఖ్యా.
ధాన్యమానభేదః	82	ప్రసాదభక్షణఫలం	84
సేవేదనార్థం ధాన్యపరిమితిః	82	ప్రసాదే ఆచార్యభాగః	84
శుచనవిధిః	83	బలిహోమాదిషుప్రత్యేకహవిఃపచనం	84
చరుపచనపాత్రలక్షణం	83	పాయసాన్నం	84
జలప్రమాణం	83	గుడాన్నం	84
పాచనం	83	ముద్గాన్నం	84
అభిఘారం	83	వారిద్రాన్నం	84
పాచకలక్షణం	83	కృపరాన్నం	84
హవిర్నిత్యేవణపాత్రాలక్షణం	83	పచనకర్మణి వజ్రసీయకాష్టాని	84
తత్సంఖ్యాది	83	వజ్రసీయహవిః	84
దధ్యాజ్యగుడాది నిత్యేవణం	83	ఫలాదీని	85
భగవతో హవిర్నివేదనం	83	మధురఫలాని	85
వివృత్యేననివేదనం జలమధ్యే వినిత్యే		మూలాని	85
పేత్	84	త్యాజ్యఫలాదీని	85
విష్ణుప్రసాదం వైష్ణవేభ్యో దాతవ్యం	84		

—♦ ఏకోనవింశాధ్యాయే - ద్రివ్యశుద్ధౌ ♦—

సాధకాదీనాం శుద్ధిః	86	రత్నాదీనాం శుద్ధిః	86
మనశ్శుద్ధిః	86	ద్విజశుద్ధిః-పుష్పశుద్ధిః	86
వచశ్శుద్ధిః	86	దీపశుద్ధిః-స్తంభశుద్ధిః	86
స్థానశుద్ధిః	86	దారుశుద్ధిః	87
ద్రవ్యశుద్ధిః	86	హవిశుద్ధిః	87
పాత్రశుద్ధిః	86	కాంస్యశుద్ధిః	87
దీపపాత్రశుద్ధిః	86	మంత్రశుద్ధిః	87
మృణ్మయపాత్రశుద్ధిః	86	బేరశుద్ధిః	87
వస్త్రాదీనాం శుద్ధయః	86	తోయశుద్ధిః	87

—♦ వింశాధ్యాయే - పుష్పవిధానే ♦—

పుష్పపరిగ్రహణవిధిః	87	పుష్పేషు సాత్త్వికాదిభేదాని	88
ఆరాధనార్హ పుష్పాణి	87	పంచభేదాః-తేషు తారతమ్యవిచక్షణాచ	88
ఆగ్ననామోగ్యపత్తాణి	88	రత్నాదీషు నిర్మాణ్యతాదోషనివృత్తిః	89
పూజాగ్నాణ్యంకురాణి	88	వజ్రసీయపుష్పాదయః	89
శిథిపుష్పవిశేషః	88	పర్యాజిజలపుష్పాణా మాధిక్యతా	89

విషయవివరణం.

పుటసంఖ్యా.

విషయవివరణం.

పుటసంఖ్యా.

—♦ ఏకవింశాధ్యాయే - అంకురార్పణవిధౌ ♦—

అంకురార్పణకాలనిరూపణం	90	పాలికాప్రక్షాణనం - అర్చనాదయః	91
పాత్రాలక్షణం-భేదానిచ	90	హోమవిధిః	91
పాలికాలక్షణం	90	ఘృతాశోపణపుణ్యాహోది	91
ఘటికాలక్షణం	90	నవధాన్యాని	91
శరావలక్షణం	90	ప్రక్షాళనం	91
పాలికాదిఘ్న త్రిమూర్తికాలనిరూపణం	90	బీజపాత్రోస్థాపనం	91
మంటపనిర్మాణం	91	రాత్రోబీజావాపః	92
పాలికాస్థాపనమండలరచనా	91	బలిప్రదానం	92
కోష్ఠద్రవ్యాణి	91	ఈశాన్యకోణే పాలికాస్థాపనం	92
పాలికాస్థాపనం	91	ఉద్వాసాంతకతకవ్యనిధయః	92

—♦ ద్వావింశాధ్యాయే - ధ్వజారోహణవిధౌ ♦—

మహోత్సవవిధిక్రమణేశాశ్శ్యపప్రశ్నః	92	ప్రభాతేగృహప్రదక్షిణాది	97
కపింజలప్రతివచనం - ఉత్సవం త్రి		ధ్వజారోహణసమయః	97
విధం, తన్నిరూపణంచ	92	ధ్వజస్తంభభేదాని	97
తీర్థోత్సవనిర్ణయం	93	అంతస్సారః	97
ఉత్సవదివససంఖ్యా	93	బహిస్సారః	98
ధ్వజకర్మావసరకాలనిరూపణం	93	స్తంభప్రమాణం	98
ధ్వజపటలక్షణం	93	స్తంభలక్షణం	98
పటప్రమాణం	93	ధ్వజదండలక్షణం	98
ధ్వజపటచిత్రణం	94	ధ్వజయష్టిలక్షణం	98
పటమధ్యే గరుడలక్షణం	94	స్తంభాలంకరణం	98
గరుడస్య అవంతాదినాగాభరణాని	94	ధ్వజపటబంధనం	98
వణకలేఖనాది	94	గరుడకుంభచలేన ధ్వజపోత్రాణాది	98
గరుడాధివాసమంటపనిర్మాణం	95	ధ్వజోపరి కుంభాన్యాసః	99
అధివాసవిధిః	95	ధ్వజోద్ధానం	99
కుంభ స్థాపనం	95	కాలాదివిజ్ఞాపనం	99
గరుడపోర్కనా	95	ధ్వజస్తంభస్య వేదికానిర్మాణం	99
అధివాసహోమః	96	మంటపనిర్మాణశిల్పవిసర్జనాదీని	99
గరుడస్య మూలమంత్రోద్ధారః	96	పుణ్యాహవాచనముద్ధాన్ననివేదనాది	99
నైవేద్యాది	96	అప్రభాత్యై ప్రభాతీర్ధ్వజస్తంభాని వే	
ప్రతిమాహోమాదినివేషే కేవలా		దన కబళాని ప్రదాతవ్యం	99
ధివాసం కర్తవ్యం	97	దేవతావాహనబలిప్రదానాది	99

విషయవివరణం.	పుటసంఖ్యా.	విషయవివరణం.	పుటసంఖ్యా.
ధ్వజస్థాపనకాలే భేరినివాదః	100	భేరితాడనం	100
భేరిపూజావిధిః	100		

—♦ త్రియోవింశాధ్యాయే - ఉత్సవవిధౌ ♦—

ఉత్సవకరణే ఫలవిశేషః	100	సప్తమే	103
గామాలంకరణవిధిః	100	అష్టమే సవమేచ	103
అలయాలంకరణవిధిః	101	బలిప్రదానవిధిః	103
మంటపనిర్మాణవిధిః	101	సప్తమేవాని, పృథ్వీయార్థం కౌతుక	
పూర్వరాత్నా - రక్షాబంధనకర్మయః	101	బంధనం	104
పృథ్వీ - భగవతోవిజ్ఞాపనం	101	అష్టమేవాని, తీర్థార్థ మధివాసనం	104
పుణ్యాహవాచనాదీని	101	ఘృతారోపణం	104
రక్షానూత్రబంధనం	101	అక్షతార్పణం	105
కలశస్థాపనస్మరణా	101	పరేవాని తీర్థోత్సవః	105
అంతురార్పణం	101	చూడామణిసాపనం	105
అగ్నికార్యం	102	గామోత్సవః	105
ఏకాహ ద్యుత్సవభేదేన : గ్నిభేదః	102	తీర్థోత్సవః	106
వీధ్యుత్సవః	102	చూర్ణస్నానం	106
బలిప్రదానం ప్రథమరాత్నా	103	జలహగాహనం	106
ద్వితీయే	103	స్నాపనం	106
తృతీయే	103	అలయప్రవేశాదయః	106
చతుర్థే	103	రాత్నా - పూజాహుతిః	107
పంచమే	103	అవరోహణపుష్పయాగాదీని	107
షష్ఠే	103	ఉత్సవభేదేన బలిద్రవ్యభేదః	107

—♦ చతుర్వింశాధ్యాయే - పుష్పయాగవిధౌ ♦—

పుష్పయాగోత్సవ హేతుః	108	మండలారాధనం	110
మంటపనిర్మాణాది	108	మండలం పంచభూతాభ్యం	110
మండలరచనావిధిః	108	పుష్పయాగవిధిః	110
పాలికాస్థాపనవిధిః	108	వేదాదిపఠనం	110
మండలపూజాధారం ప్రస్థాని	108	అర్చనం	111
మండలే శుష్కపూజా	108	హోమః	111
అర్గళావిధిః	109	నివేదనం	111
అనరణ్యపద్మలతాని	109	నివేదనభేదః	111
కుండలార్పణాది	110	దిగ్భక్తినముఖాభిజాః (సవేద్యముయే) 111	

విషయవివరణం.	పుటసంఖ్యా.	విషయవివరణం.	పుటసంఖ్యా.
భగవదారాధనం	112	ఉద్వాసనబలిప్రదానం	113
కుంభజలేనప్రోక్షణం	112	ఆచార్యపూజాది	113
ధ్వజావరోహణం	113		

—† పంచవింశాయ - మంత్రకోశవిధా —

మంత్రమహిమా	114	విష్వక్సేనమంత్రః	116
పంచోపనిషత్పుత్రాణి	114	అష్టదిక్పాలకమంత్రాణి	116
శ్రీయాదీనామంత్రాణి	114	వాస్తుపురుషమంత్రః	117
ప్రణవం	115	ద్వారపాలకమంత్రాణి	117
అష్టాక్షరి	115	కుముదాదీనామంత్రాణి	118
అష్టాక్షరస్వపంచాంగన్యాసః	115	పంచభూతమంత్రాణి	118
ద్వాదశాక్షరీ	115	అగ్ని గాయత్రీః	118
పంచతస్మాత్రాణి	115	విష్ణుగాయత్రీః	118
చతుర్మాత్రమంత్రాణి	115	జితంతమంత్రః	118
శ్రీయాదీదేవీనామంత్రాణి	116	గరుడ గాయత్రీః	118
పంచాయుధానామంత్రాణి	116	మంత్రస్య సప్తాంగాని	119
గుణత్రయమంత్రాణి	116	అను క్తమంత్రాణి	119
ధర్మాదిమంత్రాణి	116		

—† షడ్వింశాయ - జీర్ణోద్ధారవిధా —

ప్రతిమేషు పంచవిధభేదాః	120	నూతనబింబస్థాపనం	123
రత్నకే అంగవైకల్యే	120	బాలాలయనిర్మాణం	123
లోహబింబే అంగవైకల్యే	120	బాలస్థానసమిత్తాని	123
శైలదారుజబింబయాః	120	బాలస్థానముఖసరూపణం	123
మృత్పియే	120	బాలాలయమానాది	123
జీర్ణోద్ధారకర్మముః	120	ఆలయస్య చతుర్దిక్కు శాంతిహోమం	124
బ్రాహ్మణానుజ్ఞా	120	మహాకుంభస్థాపనాది	124
శాంతిహోమం	121	జలాధివాసాదీని	125
పుణ్యాహవాచనాది	122	కుంభోదకస్థాపనాది	125
జీర్ణబింబం జలమధ్యే వినిక్షిపేత్	122	ఆరాధనబలిదానాది	125
రక్షాహోమ శాంతిహోమాదీని	122	స్వపనమహోత్సవాదయః	126

—† సప్తవింశాయ - ముద్గాలక్షణే —

ముద్రాలక్షణశ్రవణార్థంకాశ్యపప్రశ్నః	126	హృదయముద్రా	126
కపింజలవచనం ముద్రాణాం ప్రామా		రోమముద్రా	127
ఖగిత్యం	126	శిఖాముద్రా	127

విషయవివరణం.	పుటసంఖ్య.	విషయవివరణం.	పుటసంఖ్య.
కవచముద్రా	127	గంధముద్రా	128
శీత్రముద్రా	127	వస్త్రముద్రా, పుష్పముద్రా	128
అంజల్యాద్యష్టముద్రాః	127	దీపముద్రా	128
స్పృశింహముద్రా	127	ధూపముద్రా	128
వరాహముద్రా	127	యజ్ఞోపవీతిముద్రా	128
నీధిముద్రా	127	అలంకారముద్రా	128
ఆవాహనముద్రా	127	స్వాగతముద్రా	128
పద్మముద్రా	128	అనుక్తముద్రాః	128
స్నానముద్రా	128		

—♦ అష్టవింశాధ్యాయే - స్వాపవిధౌ ♦—

స్వాపకర్మకారణం	129	ద్వారబంధనాది	130
మంటపనిర్మాణాది	129	చాతుర్మాస్యపూజావిధిః	130
శయ్యాపరికల్పనం	129	కార్తీక శుక్లకాదశ్యాం	130
అషాఢ శుక్ల ఏకాదశ్యాం	129	ఉత్తాపనం	130
రాత్రౌ స్నాననాదయః	129	స్నాననాదీని	130
ద్వాదశ్యాం స్నాననాది	129	ఫలశ్రుతిః	130
భగవతః శయనం	130		

—♦ ఏకోనతింశాధ్యాయే - పూరణవిధౌ ♦—

పూరణకర్మకాలనిరూపణం	131	భగవదారాధనం పూరణాదీనిచ	132
పూరణద్రవ్యాణి	131	ఉత్సవాంతే స్నాననాదయః	132
మంటపనిర్మాణాది	131	హోమం	132
పూరణక్రమః	131	ఆచార్యార్చనాది	132
పంజరనిర్మాణం	131	పూరణే ఫలః	132
ఆరభం	131		

—♦ త్రింశాధ్యాయే - పత్రీచ్ఛేదవిధౌ ♦—

పత్రీచ్ఛేదకర్మకాలనిరూపణం	133	పత్రసమర్పణవిధిః	134
పత్రీచ్ఛేదసార్థం పంచదశశీలాకాః	133	పత్రబంధనకాలపరిమితిః	134
తేనా ముపయోగాని	133	అనంతరకరణీయాని	134
యోగ్యపత్రాణి	133		

వివ.యవివరణం.

పుటసంఖ్యా.

వివ.యవివరణం.

పుటసంఖ్యా.

—♦ ఏకతింశాధ్యాయ - పాయశ్చిత్తవిధా —

(పాయశ్చిత్తవిధిక్రమణేశాశ్చపప్రశ్నః	135
కపింజలవచనం-ప్రాయశ్చిత్తవసరకాల	
విరూపణం	135
ప్రాయశ్చిత్తవిధిః	136
ప్రాసాదే భిక్షే నష్టే చ	136
వీరనష్టే అన్యబంధనవికలే చ	136
మంటపవివాశే	136
ప్రాసాదద్వారహీనే	137
ఆగ్న్యాదిస్పర్శే	137
వీరహీనే	137
గర్భగేహాదుః కల్మషదర్శనే	137
అలయే మధుసంప్రాప్తే	137
వజ్రోత్పాతాదిషు	137
చోరాదిభిః విమూనహీనే	137
అధివాసాదిహీనే	137
మహాధ్వజాదిహీనే	137
కుండమండలాదిహీనే	137
తోరణహీనే	138
కులస్థాపనహీనే	138
రత్నవ్యాసహీనే	138
అంకురార్పణహీనే	138
అప్రమంగళహీనే	138

దేవతార్చనహీనే - సుధ్యాతిక్రమ	138
జేచ	138
దివసభేదేన కర్మభేదః	138
నిత్యాగ్నిహీనే	139
ఉత్సవాగ్నిహీనే	139
సుధ్యాతిక్రమజేచ	139
ఆచార్యవిహీనే	139
వీరహీనే	139
బలికాలవిహీనే	139
సృక్ష్మవాదిహీనే	139
రక్తతృణా ద్యుత్పన్నే	139
చండారాదిభిః దర్శనస్పృశనాదిషు	140
నూతకైః స్పృష్టే	140
గజాదిభిః ప్రతిమోత్థాపనే	140
బాలగేహహీనే	140
జలవాసహీనే	140
మంత్రాన్యాసహీనే	140
సంహృత్తజే భేదః	140
ప్రతిష్ఠాహీనలంబే	140
ప్రతిమాపతనే	141
పాయశ్చిత్తస్య ఫలశ్రుతిః	141

—♦ ద్వైతింశాధ్యాయ - పవిత్రారోపణవిధా —

పవిత్రారోపణవిధిశ్రవణార్థం కాశ్యప	
ప్రశ్నః	141
కపింజలవచనం-పవిత్రారోపణ	
ప్రశంసా	142
పవిత్రారోపణకాలవినియమనం	142
మంటపనిర్మాణాది	142
ఉత్సవారంభః	142
అంకురార్పణం	143
అభిషేకాని	143

యాగద్రవ్యాణి	14
పవిత్రనిర్మాణవిధిః	143
పవిత్రాణాం లక్షణాని	143
పవిత్రభేదాని తేషాం ప్రమాణాని చ	143
గ్రంథయః	144
సూత్రసంఖ్యాః	144
ఏకాదశ్యాం కరణీయవిషయాః	144
దేవాలయే	144
యాగమందిరే	144

విషయవివరణ.	పుటసంఖ్య.	విషయవివరణ.	పుటసంఖ్య.
మండలరచనాక్రమః	144	శాంతిహోమః	146
స్వప్నం	144	అధివాసపవిత్రాగ్రోహణక్రమః	146
ఏకబేరాదిధేదేన పవిత్రాధివాసః	145	భగవత్పార్థనా	147
మండలే భగవదారాధనం	145	పార్థయశ్చిత్తహోమః	147
హోమం	145	నైవేద్యాది	147
పవిత్రాగ్రే మండలేస్తావనం	145	హోమః	147
పవిత్రాగ్రామభిమంత్రణం	145	బలిహారం	147
పవిత్రాగ్రోపణవిధిః	145	బాలబింబాదిషు పవిత్రధారణకాలవి	
పుణ్యాశ్రవాచనకాతుకబంధనాది	145	నియమనః	147
ఆర్చనం - భగవతోవిజ్ఞాపనంచ	146	అవరోహణాదివసే పవిత్రాగ్రే వైష్ణవోఽభ్యో	
మూలమంత్రజపః	146	దాతవ్యం	147
రాత్రోశయనం	146	పవిత్రాగ్రహోమమంత్రః	147
చృభాతే స్వప్నకర్మ	146	అచార్యార్చన-పవిత్రోపమర్శవాహినీ	147
మండలగ్ర్య ఆనిర్మాల్యతా	146	గ్రంథపరిసమాప్తి.	148
పునఃపూజా	146		

శ్రీ కపిజలసంహితాయాం
అధ్యాయాంతర్గతవిషయవివరణపట్టికా
సమాప్తా.

శ్రీ కపిజలసంహితాయాం
శ్లోక సంఖ్యా వివరణపట్టికా.

త్రయత్రింశాధ్యాయపరిమితసంహితాయాం	1530
అనుబంధేషు	45½
అధికపారశ్లోకాః	203

1778½

N. B. :—పాఠాంతరములుగాను, ఉపోద్ఘాతాదులయందున్న గల శ్లోకము లిందు జేర్పబడలేదు. వానితోగూడ నీ సంపుటయందు సుమారు (2000) రెండువేలశ్లోకములు గలవు.

శ్రీక పింజలసంహితా

(ద్వాత్రింశాధ్యాయపరిమితా)

ॐ

శ్రీ మత్పంచరాత్రవివ్యాకమే

శ్రీ క పిం జ ల సం హితా.

ప్రథ మో ధ్యాయః.

తంత్రపారంగతకీర్తనం.

* *

శ్రీ కపింజల శ్రీమవర్ణనం	మేరుశృంగే మహాపుణ్యే । నానారత్నోపశోభితే సిద్ధవిద్యాధరాకీర్ణే । బహుగంధర్వశోభితే॥	1
	నానాదేవసమాకీర్ణే । గజసింహసమావృతే యక్షకీన్నరనాగాఢ్యే । బహూదకసమావృతే॥	2
	కదళీ చూత పున్నాగ । దేవదారు సమావృతే †భృంగమండసమాకీర్ణే । సువర్ణదుగ్ధమండితే॥	3
కపింజలమహర్షి వర్ణనం.	పద్మమండసమాకీర్ణే । కాంచనస్థలశోభితే తస్మిన్ దేశే సుఖాసీనం । ఉదయాదిత్యసన్నిభం॥	4
	కపింజలం మునిశ్రేష్ఠం । సర్వవిద్యావిశారదం వేద వేదాంగతత్వజ్ఞ । మాతృష్టానపరాయణం॥	5

A † ఈ శ్లోకార్థపాదము తాళపత్రప్రతిలో లేదు.

B ** గ్రంథారంభమందు మాయొద్దగల వ్రాకప్రతిలో నీదిగువ నుదహరిం
చిన మంగళశ్లోకములు కాననయ్యెడివి.

శ్లో॥ లోకాభిరామ, భద్రాద్రి । ధామా, పావననామ, భో
స్థీరామ, సద్గుణస్తోమ । నమస్తేస్తు సదా విభో॥
శ్లో॥ అయోధ్యరామ రాజేంద్ర । సీతాకాంఠ జగత్పతే
శ్రీరామ పుండరీకాక్ష । రామభద్ర నమోస్తుతే॥

- కాశ్యపా గమనం. వేదార్థవేదినం విప్రిం । వాసుదేవపరాయణం
 వినయే నోపసంగమ్య । కాశ్యపో వదతాం వరః॥ 6
 ప్రణమ్య శిరసా భూమా । పప్రచ్ఛేదం జగద్ధితం
 పాంచరాత్రాగమోపదేశార్థం కాశ్యపప్రశ్నః॥
 ఋగ్యజుస్సామవేదాశ్చ । న్యాయశాస్త్రాదికాః కలాః॥ 7
 కపింజల మహాప్రాజ్ఞ । శ్రుతాః పూర్వం మయానఘాః
 సశ్రుతం పాంచరాత్రాఖ్యం । శాస్త్రం విష్ణుముఖోద్ధితం॥ 8
 శ్రోతు మిచ్ఛామి విప్రేంద్ర । సాకారోపాసనం మహత్
 తచ్ఛాస్త్రం విస్తరేణైవ । వక్తు మర్హసి మే నఘ॥ 9
 కపింజలప్రతివచనం కాస్త్రావతరణం.
 * { స్వాధుస్వాధు మహాప్రాజ్ఞ । కాశ్యప ద్విజసత్తమ
 అష్టోత్తరశతం భేదం । శాస్త్రస్యాస్య స్వరూపతః॥ 10
 మృకండుతనయో మహ్య । మవదత్పూర్వకే యుగే ।
 శ్రుతం చైవం మయా తస్మాత్సారముద్ధృత్య వక్ష్యతే॥
 బుద్ధినా హ్యద్య తే తంత్రీం । స్వాధుస్వాధు శృణు ద్విజ ।
 కాశ్యపః—
 కథం భిన్నాని తంత్రాణి । నామధేయాని కాని తత్॥ 12
 వక్తు మర్హసి విప్రేంద్ర । యది తుష్టాసి మే ప్రభో ।
 కపింజలవచనం అష్టోత్తరశతతంత్రనామసంక్షిప్తం
 కపింజలః—
 ఆచార్యాబహవోజ్ఞేయా । స్తంత్రాణాంచపృథక్పృథక్॥
 తస్మాద్భేదా బహుప్రోక్తా । నామధేయానికథ్యతే ।
 ఆద్యం సనత్కుమారంచ । చతుర్భుజైశ్చసంహితా॥
 నారదీయంచ కపిలం । వారాహశౌనకతంత్రా ।
 పద్మపుష్కరప్రారణ్యం । పారాశర్యం సృకేసరి॥ 15
 1. { కాశ్యపాగస్త్యకపిల । యాజ్ఞవల్క్యకృత్రిసంభవం ।
 విష్ణుసిద్ధాంతతీలకం । జయసాత్త్వతసంహితా॥ 16
 శ్రీపుష్కరమహాలక్ష్మీ । కుశలాలానందపావనా ।

B * అష్టోత్తరప్రభేదేన, మార్కండేయేన య త్పురా.

కురితం తస్మిన్ మయాత్వద్య సారముద్ధృత్యవక్ష్యతే (ఇలిచపాఠాంతః)

1. ఈమాదు శ్లోకార్థమును స్తు వ్యాసప్రశ్నో లేవు

గార్గ్యంబోధాయనంతత్రిం । ఆనందాఖ్యంచశంబరం॥
 పంచప్రశ్నం శ్రియఃప్రశ్నం । ప్రహ్లాదం నళకూబరం॥
 మూల మాశనసంతత్రం । మార్కండేయ మతఃపరం॥
 మాయావైభవికం¹ వ్యాసం । వాసిష్ఠం జైమినం తథా॥
 నారాయణంచ బ్రహ్మోక్తం । వైఖానస మతఃపరం॥
 పీఠమాంగళికంచైవ । తథావై పారమేశ్వరం॥
 జయోత్తరంచ శాండిల్యం । మారీచంచతతఃపరం॥ 20
 పంచతత్త్వం మహాజ్ఞానం । వైజయంతంచ వైభవం॥
 విష్ణుకేనంతథాత్మార్జ్యం । పార్వతంభూమిసంహితా॥
 సనకంచ సనందంచ । విశ్వామిత్రం తథాంగిరం॥
 ఐద్రీం దూర్వాసతంత్రీంచ । కౌబేరం వారుణంతథా॥
 పావకం పవనంచైవ । యామ్యంతు వసుసంహితా॥
 మాధ్వలం రోమశంచైవ । మైత్రేయం మాతస్యమేవచ ॥
 బ్రహ్మాండం చాపి కౌమారం । పద్మకూర్మే తతైవచ॥
 వామనం పూరుషం త్రైంగ్యం । శాతాతపమతఃపరం॥ 24
 దత్తాత్రేయం తథాజ్ఞానం । భారద్వాజంచ గౌతమం॥
¹ కుముదం జామదగ్న్యంచ । వాసుదేవం సుబోధకం॥
² మేరుగంగాంచ సత్యోక్తం । గాంధర్వగణసహితా॥
 నారదోత్తరవిజ్ఞానం । గజేంద్ర మనుసంహితా॥ 26
 పౌలస్త్యం పులహం తంత్రీం॥ మాయాతంత్ర మతఃపరం॥
 విహగేంద్ర మహాతంత్రీం । పురుషోత్తమ మేవచ॥ 27
 ఏతాని నామధేయాని । అష్టోత్తరశతానిచ॥
 ఇత్యేవం కీర్తితం విప్రీ॥ మార్కండేయేన మే పురా॥ 28

B 1 ముకుంద జామదగ్న్యంచ - వాసుదేవం సుబోధకం. (పారాంతరం.)

2 మత్స్యః కూర్మవరాహశ్చ, నారసింహశ్చ వామనః

రామశ్చ రామో రామశ్చ । కలికి ర్ముద్ధ మేవచ॥—ఈశ్లోకము వాగ్విప్రతిలో
 యెఱుఁగవగా గలదు.

3 అన్యతం తేషు సర్వేషు । సంక్షేపాద్యక్ష్యతేఘనా!

పాంచరాత్ర

శబ్దార్థశ్చకార్యం
కాశ్యపప్రశ్నః

కాశ్యపః :—

కర్షణాది ప్రతిష్ఠాంతం । సాకార స్యార్చనం కథం॥ 29

పంచరాత్రస్య శబ్దస్య । కశ్చార్థః ప్రతిపాదితః!

తత్సర్వం విస్తరేణైవ । వక్తు మర్హసి సువ్రత॥ 30

కపింజలపంచనం.

పాంచరాత్ర
శబ్దార్థనిర్వచనం.

కపింజలః :—

అథవక్ష్యామివిప్రేంద్ర! । పంచరాత్రార్థ ముత్తమం!

పృథివ్యాదీని భూతాని । గుణాః పంచ మహామతే॥ 31

రాత్రయోజంతవః పోక్తాః । సర్వశాస్త్రేషు నిశ్చితాః

తద్భోగా ద్వినివృత్తిస్తు । పాంచరాత్ర మితి స్మృతం॥ 32

కర్షణాదిక్రియా సుర్వాః । ప్రవక్ష్యామి సమాహితః!

ఆచార్యం వరయేత్సర్వం । తతః కర్మాశికారయేత్॥

ఇతి శ్రీ పాంచరాత్రే, కపింజల సంహితాయాం తంత్రీపారంగత
జీర్తనం నామ ప్రథమోధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీమత్పాంచరాత్రాదివ్యాగమే - శ్రీ కపింజలసంహితాయాం

ద్వితీయోధ్యాయః.

ఆచార్యలక్షణం.

కపింజలః :—

ఆచార్యస్య గుణ
గణనిరూపణం.

ఆచార్యలక్షణం వక్ష్యే । సమాసా చ్ఛ్ఛుణు సువ్రత ।

బ్రాహ్మణం యోగసంసిద్ధం । నియతం బ్రాహ్మవాదినం॥

ఆత్మజ్ఞానపరం శాంతం । నారాయణపరాయణం ।

జగదుత్పత్తితత్వజ్ఞం । స్థితిసంహారవేదినం॥ 2

3 ఏషు తంత్రేషు సర్వేషు(పాశా. తరః).

శ్రీధాస్తిక్యయుతం సౌమ్యం । సర్వతంత్రార్థకోవిదం ।
పృథివ్యాతంత్రీకుశల । మనాచారేషు నిస్స్పృహం॥ 3

వ్యవసాయం సుశీలజ్ఞం । కృతహస్తం విచక్షణం ।
చతుర్విధస్థానవిద । మాశ్రమాచారతత్పరం॥ 4

శ్రేష్ఠభంశసముద్భూతం । శ్రౌతస్మార్తక్రియాపరం ।
వేదవేదాంగతత్వజ్ఞం । శ్రౌతపావకతత్పరం॥ 5

సర్వలక్షణసంపన్నం । సర్వావయవశోభితం ।
యేవానంశోమలం దాంతం । ఋతుగామింద్విజోత్తమం॥
నభి రేవ గుణైర్యుక్త । మాచార్యం వరయే త్సుధీః ।

ఆచార్యవరణం.

1 సన్న్యాసినం వనప్రస్థం । బ్రహ్మచారిణ మేవచ॥ 7
దీక్షితం భగవద్భక్తం । సమయాచారతత్పరం ।

దీక్షాధిః, స్థల
నిరేశః.

ఆచార్యలక్షణం ప్రోక్తం । 2 దీక్షాంచకథతేశ్వరు॥ 8
నదీతీరేషో తీర్థేషు । గ్రామేషు నగరేషుచ ।

మంటపనిర్మాణ
విధిః.

పర్వతేషు ప్రశస్తేషు । దేవతాయతనేషుచ॥ 9
పుణ్యోద్యానేషు రమ్యేషు । గోష్ఠేశుద్ధగృహేషివా ।

మంటపంకారయే దీర్ఘమా । చతురశ్రం సువిస్తరం॥ 10
చతుర్ద్వారసమాయుక్తం । చతుష్టారణభూషితం ।

దర్భమాలాపరిక్షిప్తం । పుష్పమాల్యపశోభితం॥ 11
3 ముక్తాదామై స్సువిస్తార । మప్తదిగ్గజసంయుతం ।

చక్రాబ్జాదిమం
డలచనాపర
కారః.

దర్పణోదరసంకాశం । ఋత్విగ్విప్రగణైర్యుతం॥ 12
మంగళాంకురసంయుక్తం । ద్వారకుంభోపశోభితం ।

తస్యమధ్యేలిఖే ద్విద్వాక్ । మండలం లక్షణాన్వితం॥ 13
భద్రకం స్వస్తికంవాపి । చక్రాబ్జం చేతరంతుపా

సూత్రపాతం తతః కృత్వా । లిఖేచ్ఛక్రి మను త్తమం॥ 14

B 1 సన్న్యాసినం కానప్రస్థం (పాఠాంతరః).

2 దీక్షాం వక్ష్యమి త చ్ఛృణు - (పాఠాంతరం).

3 ముక్తాదామై స్సువిస్తార (ఋత్విగ్విప్రగణైర్యుతం) ఋత్విగ్విప్రగణైర్యుతం ।
దర్పణోదరసంకాశం మండలాభ్యంతరం మునే (ఇతి చ పాఠాంతరః).

చక్రిస్య మూలమంత్రేణ । తతశ్శంఖం నిఖాతయేత్
తతశ్చ వలయాన్యష్టే । లిఖత్వా దేశికోత్తమః॥ 15

కర్ణికావలయం పూర్వం । మధ్యక్షేత్రం తదేవతు
దశాంతవలయాంతం వా । నాభిక్షేత్రం తదేవతు॥ 16

త్రిభాగీకృత్య నాభిస్తు । సూత్రీపాతేన మంత్రీవిత్
తత్కేసరాంతవలయం । పూర్వభాగే సమాలిఖేత్॥

నాభిక్షేత్రం బహిః పశ్చాన్నాభిరేఖాత్రీయం లిఖేత్
అరక్షేత్రాంతవలయం । నాభ్యక్షక్షేత్రీయా సమం॥

నేమిక్షేత్రాంతవలయం । మక్షక్షేత్రీయమం భవేత్
ఏవంతు వలయాన్యష్టే । లిఖత్వా మునిసత్తమః॥ 19

పీతం రక్తం తథాశుక్లం । శ్యామం కృష్ణం న్యసేచ్ఛవై
1 పంచచక్రైస్తు కర్తవ్యం । చిత్రవర్ణేన పూరయేత్॥

ఇత్యేవం మండలం కృత్వా । అధివాసం సమారభేత్
పశ్చిమేమంటపే విద్వా । నగ్నికుండంతు కారయేత్॥

హోమద్రావ్యాణి సర్వాణి । విన్యసేత్పావనోత్తరే
2 కృత్వాచాగ్నేస్తుసంస్థారం వైష్ణవాగ్నించ కారయేత్

తత శ్చివ్యం సమాసీయ । బధ్వా నేత్రేతు వాసనా
ఆత్మనో దక్షిణే పార్శ్వే । కూర్చహస్తం సమాహితం॥

కూర్చై స్పృశంత మాసీనం । పాజ్ఞుఖం ద్విజసత్తమ
ఆత్మనా వాసుదేవేన । జితం తేనతు సంస్మరేత్॥ 24

తేనమంత్రేణ జహుయా । దాక్ష్యేన ద్వాదశాహుతీః
తదైవ చరుణా హుత్వా । జపే దష్టాక్షరం తతః॥ 25

స్వప్నమాకాంక్షయేద్ధీమాన్ । సుస్వప్నే శోభనంభవేత్
దుస్స్వప్నదర్శనేవాపి । ప్రియశ్చిత్తంతు కారయేత్॥

ప్రభాతాయాంతుశర్వర్యాంస్నాత్వా జప్తాచతర్పవత్
స్వయంచాహతవాసస్తు । నేత్రే బద్ధ్వాచ పూర్వవత్॥

అగ్నికుండ
నిర్మాణం.

శివ్యస్య ఆధి
వాసాః.

స్వప్నార్థ శయ
నం.

ద్వితీయదివసే.

B 1 పంచచక్రైస్తు కర్తవ్యం.

2 కృత్వాతు కుండసంస్కారాః.

దుస్స్వప్నే
శాంతిహోమః.

హుత్యాతుపూర్వవచ్చాగ్ని । మాజ్యేనచతిలైస్తథా
ఘృతేనమధునాహుత్యా । తస్య దుస్స్వప్ననాశనం॥28

1

నామకరణం
శిష్యశ్య.

తతఃపుష్పంజలి శ్చిహ్వే । బద్ధోష్ణేష ఉపోషితః
మండలే విసృజేత్పుష్ప । మాచార్యస్య సమాజ్ఞయా॥ 29

పుష్పపాత్రం పతద్యత్ । తన్నామా శిష్య ఉచ్యతే
నేత్రబంధం విసృజ్యాధ । మండలం దర్శయేద్ద్విజః 30

శిష్యేన భగవ
దర్శనం.

మండలే పూజితం పూర్వం । వాసుదేవం జగత్పతిం
తత్కాలే పూజయేచ్ఛిహ్వే । దైవం త్రైలోక్యకారణం॥

ఆచార్యార్చనం
ఆత్మార్చణంచ

ఆచార్యసమయంచైవ । శిక్షయే త్రంత్రోపారగః
ఆచార్యం పూజయేత్పశ్చ । ²రథామాశ్వనగరాదిభిః॥

ఆత్మానంచ తథాభక్త్యా । గురుపాదే సమర్పయేత్
శాంతిహోమం తతః కృత్వా । గవ్యాదిమధునా శతం॥

పునఃశాంతి
హోమం-దీక్షా
పరిసమాప్తిశ్చ.

కర్ణి కస్థంతథాదేవ । మాచార్య స్వయ మర్చయేత్ ।
పూజయిత్వా యథాన్యాయం । తతశ్చిష్యం విసృజ్యచ॥

ఇతి సమ్యక్సమాఖ్యాతో దీక్షావిధి రనుత్తమః॥ 34½

ఇతి శ్రీ, పాంచరాత్రే కపిజల సంహితాయాం ఆచార్యలక్షణం
నామ ద్వితీయోధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీమత్పాంచరాత్రాదివ్యాగమే - శ్రీ కపిజలసంహితాయాం

తృతీయోధ్యాయః .

వైష్ణవసమయః.

శ్రీవైష్ణవనివాస
యోగ్యదేశ
సూచనం.

వైష్ణవానామయోగ్యక్షేత్రమార్చంజ్యేనభాషితాన్
శుచా దేశే వసే నిత్యం । విద్యజ్జననిషేవితే॥ 1

B 1 పద్మేశ్వరునివాసముగా నుండును । తస్య దుస్స్వప్ననాశనం । (ఈ స్తోత్రార్చనము తాళిపత్రప్రతిలో యెక్కువగా గలదు).

2 రథాశ్వనగరాదిభిః.

ఆర్యావర్తే కురుక్షేత్రే | పాంచాలే బ్రహ్మసాహ్వయే |

1 మత్స్యదేశే తథాశూరే | పుణ్యక్షేత్రే వసేత్సదా || 2

2 వైవాస్వతీవసేన్నిత్యం | త్రీణిగామేదినానిచ |

అన్యస్మిన్ శుభదేశేతు | వైష్ణవో నివసేత్సదా || 3

వర్జనీయదేశాని

యత్ర పాపండినస్సంతి | మ్లేచ్ఛాచారచలస్కరాః

వర్ణశ్రమం వినాయత్ర | తద్దేశం పరివర్జయేత్ || 4

3 కళింగసింధుసావీరాః | కాశ్మీరప్రకరాస్తథా
కామరూపాశ్చ యేదేశాః | వర్జయేద్వైష్ణవస్సదా || 5

భక్ష్యాభక్ష్య
విరామ్య

4 భిక్షున్నం వైష్ణవస్యాన్నం | అన్యత్రాభక్ష్యముచ్యతే
ఉచ్చిష్టాదీనిసర్వాణి | నిర్మలాస్త్వి నభక్షయేత్ || 6

అపకవంచ విపకవంచ | మాంస మన్యగృహగతం |

మద్యం పర్యషితం చైవ | గంధం పుష్పంచ వర్జయేత్ ||

అభక్ష్యాణిచ సర్వాణి | శాకాదీని చ దేశికః |

వర్జయిత్వా ప్రియతేన | సమయాచారతత్పరః || 8

పూజయిత్వా తథాదేవ | మతిథిం పూజయేత్తతః |

5 భక్ష్యం భోజ్యంచ పేయంచ | నభంజీయాదనన్వితం || 9

వందనభావనాది
విషయాః

వైష్ణవా న్భోజయేన్నిత్యం | దరిద్రోపి స్వశక్తితః |

విష్ణుచిహ్నం కిర్తాన సర్వాణి | భావయేద్ధరిరూపతః || 10

సమస్కూర్యాచ్యుతాన్ సర్వాణి | భక్తిభావసమన్వితః

స్వయం స్తమస్కృతో యేషః | 6 సమస్కూర్యాత్పునశ్చ తం ||

B 1 మధ్యదేశే తథా శూరే (పాంచాలం)

2 ఈ స్థానార్థము తాత్పర్యప్రతిబంధం.

3 శిష్యాచార్య సమర్యాదా యత్ర దేశే నదృశ్యతే | రాజాప్యధార్మికో యత్ర
తద్దేశం పరివర్జయేత్ || (ఇది యెక్కువగా గలదు).

4 కర్నాట పారశిక్యాశ్చ, కాన్యచాలం సింధుమండలం | అన్యన్యస్థగర్భదేశాని,
వైష్ణవో వర్జయేత్సదా || (ఇదిన్నీ యెక్కువ)

5 భక్ష్యం భోజ్యం పేయంచ.

6 సమస్కూర్యాత్పునశ్చ తం.

విష్ణోచారపరా న్యస్తు । నాస్తికః ప్రహసే ద్యది
సతుదండ్యోభవేల్లోకే । సర్వదావైష్ణవోత్తమైః॥ 13

వైష్ణవస్యాఽపదే ప్రాప్తే । వైష్ణవ శ్చరణం భవేత్ ।
సమర్థశ్చాప్యదాసీనః । స్వయంవధ్యస్తువైష్ణవః॥ 14

హరితీర్థప్రసాదంవాస్వీకుర్యాద్భక్తియోగతః
రసగంధాదిలోభేన । స్వీకర్తా విష్ణుకంటకః॥ 15

తాపసంస్కారాది- యస్తత్తత్సంఖచక్రాభ్యాం । విముక్తసర్వకల్మషైః ।
ఉపవీతాద్యధావిప్రస్సభవేద్వైష్ణవద్విజః॥ 16

భక్తాచారసేవాపణం- అవైష్ణవగృహే యస్తు । భుజీయా ద్గతసాధ్వసః
భగ్నిప్రాచారస్సవిజ్ఞేయో । విష్ణులోకపరాఙ్ముఖః॥ 17

స్వార్థితద్రవ్యప్రశంసా- విష్ణువైష్ణవభోగార్థం । స్వార్థితం పరికల్పయేత్ ।
అవశిష్టం తృతీయాంశం । భుజీయాద్విష్ణుముండకం॥ 18

భగవత్తీర్థప్రసాదస్వీకరణం- విష్ణుముండం విజానీయా । ద్విష్ణురేవ నసంశయః ।
తీర్థసంధ్యందేవదేవస్య । తీర్థం మాల్యంచనిత్యశః॥ 19

భూమావప్రమృతంగృహ్య । ధారయేద్వైష్ణవోత్తమః ।
శూన్యేన పాణినా దత్తం । తీర్థయోవైష్ణవఃపిబేత్॥ 20

పురీషపాతోవిజ్ఞేయ । స్సవైష్ణవబహిష్కృతః ।
వ్యర్థపూజావివరణం- విష్ణులాంఛనశూన్యేన । పూజ్యతేయత్రకేశవః॥ 21

తత్రనిర్యాతిదేవస్య । కళాసన్నిహితాపురా ।
'జపేదస్తాక్షరంమంత్రం । మాతృకాన్యాసపూర్వకం॥

పూజాయదేవభవనం । ప్రవిశేత్పుజకోత్తమః ।
వా'రేఃపాదోదకంయస్తు । శంఖేనపరిపూర్వచ॥ 22

వైష్ణవాన్నాయయేన్నిత్యం । సవిష్ణుర్నాతీర్థసంశయః ।
పరశ్రీగమనాదిపాతకాని- పరసిందాపరోయస్తు । పరదాశేషులోలుపః॥ 24

చక్రాంకితశరీరస్తు । స నపాప్తైఃప్రముచ్యతే ।
నియతోవిష్ణుధర్మేపి । నసింద్యాద్దర్శనాంతరం॥ 25

విష్ణుదర్శననిందాయాం । సహతేప్రహానస్యతి ।
* త ప్రలోహప్రసేకేన । కర్ణయోర్దండమర్హతి ॥ 26

గంధపుష్పాదికం యత్తు । భోగాయ పరికల్పితం
తద్ధరేరవణంకృత్వా । స్వీకుర్యాద్యోషితంవినా ॥ 27

శంఖచక్రప్రదాహేన । వైష్ణవో దగ్ధకిల్బిషః
భూయోపినార్జయేత్పాపం । వైష్ణవాచారగర్హితః ॥ 28

మధుమాంసాది
వర్జనం.

మధుమాంసాదికం యస్తు । భుంజీ యాద్ధతసాధ్వసః
సచక్రాంకితగాత్రోపి । ప్రాకృతా న్నాతివిష్యతే ॥ 29

తదితరనియమాని

కేశవాదీని నామాని । సర్వాంగేషు లిఖే త్సదా
విష్ణునామాని గీతాని । భక్తో గాయే దలజ్జితః ॥ 30

సంహితాధ్యయనంచైవ । వ్యాఖ్యానశ్రవణంతథా
యజనాధ్యాపనంచైవ । జపహోమం సమాచరేత్ ॥ 31

మండలావర్తనం కుర్యా । చ్చక్రాబ్జం సర్వదాభవేత్
+ వైదికోక్తేన మార్గేణ । గర్భాధానాది సర్వశః ॥ 32

దేశిక స్మృతతం కుర్యా । ద్వైష్ణవానాంచ భాషణం
ఇతి సంక్షేపతః ప్రోక్తో । సమయో వైష్ణవస్యతు ॥ 33

ఇతి శ్రీపాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం
వైష్ణవసమయోనామ - తృతీయోధ్యాయః.

D. * త ప్రలోహశలాకాద్యైః । కర్ణయోర్దండసంస్పృశం ।

B. + వేదోక్తేనతు మార్గేణ -

D. 1- ఊర్ధ్వపుండ్రోవిహీనేన । ముఖేనయదివర్తతి ।

సస్వపితృమహాభూతే । రారవేప్రాపయిష్యతి ॥

ఊర్ధ్వపుండ్రాదికాక్ దృష్టా - యోనింపతి ద్విజోత్తమ

స గచ్ఛతిధృవంఘోరం - నరకంనాత్రోసంశయః ॥

శ్రీమత్పంచరాత్రదివ్యాగమే - శ్రీ కపింజల సంహితాయాం

చతుర్థాధ్యాయః

సమయాచారవిధిః.

వర్ణభేదాని

ఆచార మధవత్యైమి । వైష్ణవస్య విశేషతః
బ్రాహ్మణాదీని వర్ణాని । చాచారం శృణు సువ్రత॥ 1
బ్రాహ్మణక్షత్రియౌవైశ్యోఽశూద్రోవాప్యనులోమజః
అత్రానులోమజా శ్రేష్ఠాః । పృథిలోమేషు వర్జితః॥ 2
పృథిలోమేషు విప్రేంద్ర । సూతకస్తు న నిందితః
నచస్థంసాఁగర మర్హంతి । వర్ణాశ్రమబహిష్కృతాః॥ 3

అశ్రమభేదాని.

బ్రహ్మచారి గృహస్థశ్చ । వానప్రస్థశ్చ భిక్షుకః
ఏకైకస్య చతుర్థేదై । రాశ్రిమం భిద్యతే పురా॥ 4

బ్రహ్మచారి

దండాజినధరో యస్తు । దీక్షిత స్సకమండలుః
అష్టాక్షరపరో నిత్యం । భైక్షాహరో మితాశనః॥ 5
భూశాయీ చాగ్నిపూజాది । దేవతారాధనేరతః
గురుపాదరతో నిత్యం । బ్రహ్మచారి స ఉచ్యతే॥ 6

ఋగీ

శన్యః

శంఖాదిస్వేచ్ఛయా ధారి । లింగీతి పరికీర్తితః
భిక్షాశీ గురుశుశ్రూషుః । పరేద్యై వేదసంహితాం॥ 7

ఉపాసకః

ఛాయే వానుచరే నిత్యం । స శిష్య ఇతి కీర్తితః
త్రిసంధ్యం పూజయే ద్వేవం । జపహోమపురస్సరం॥ 8

గృహస్థః

ఉపాసకఇతి జ్ఞేయ । సంహితాధ్యయనే రతః
వృతోపవాసనిరతో । ఋతుగామిద్విజోత్తమః॥ 9

సంప్రీతేన సమద్విష్టో । దేవపూజనతత్పరః
పంచయజ్ఞరతో నిత్యం । శిష్యాణాం భరణే రతః॥ 10

అచార్యః

స గృహస్థ ఇతి జ్ఞేయః । స్వదారనిరత స్సదా
వీతరాగపరో నిత్యం । దేవోత్సవపరాయణః॥ 11

- 1 { ఆచార్య ఇతి విజ్ఞేయో | భక్తానాం భరణే రతః
యజనాధ్యాపనే యుక్త | శిష్యానుగ్రహకారకః || 12
- వైఖానసః { ఆచార్య ఇతి విజ్ఞేయో | మంత్రతంత్రపరాయణః
ఆశ్రమేవావసేవాపి | పుత్రదారసమన్వితః || 13
- స్వతంత్రః- అష్టాక్షరపరో నిత్యం | స వైఖానస ఉచ్యతే
గామ్యధర్మాణి సర్వాణి | వర్జ్యాని వసవాసినః || 14
- గురు- వల్కలజనశాయీచ | స్వతంత్ర ఇతి కథ్యతే |
ఫలమూలాశ్రయో దాంతః | త్రికాలస్నానతత్పరః || 15
- నిష్కలః- ద్వాదశాక్షరతత్వజ్ఞో | గురుచిత్వభిధీయతే |
తుల్యనిందాస్తుతి స్మృతీ | సమలోమాశ్మకాంచనః || 16
- భిక్షుక- స నిష్కల ఇతి జ్ఞేయః | త్రిసంధ్యారాధనే రతః |
శంఖచక్రధరో నిత్యం | ఏకదండీ చ భిక్షుకః || 17
- హంసః- కామాయవసనో నిత్యం | స హంస స్సముదాహృతః |
భగవాన్- ఏకదండధరో నిత్యం | కోధలోభవివర్జితః || 18
- పృథు- శిఖాయజ్ఞోపవీతాని | పరిత్యజ్య యథేచ్ఛయా |
భిక్షాపాత్రం త్రిదండంచ | కర్మయస్త్రిం బ్రహ్మసేవకా || 19
- పృథు- భగవా నితి విజ్ఞేయో | ఏతాని వహతేచ యః |
ఏతాన్యేవ వహన్నిత్య | ముద్వహన్ గరుడధ్వజం || 20
- సర్వసామాన్య
ధర్మాని- చక్రియోగేన దేవేశం | స పృథుః పరిక్షీర్తితః |
ఆయాదిషు సర్వేషు | గామ్యధర్మం విసర్జయేత్ || 21
- పంచప్రాణాహుతిర్హుత్వా | ప్రాణాపానేతి మంత్రతః |
కాలేగృహగతాన్ సర్వాన్ | యథాభక్తిసుపూజయేత్ ||
- ప్రాతర్మధ్యాహ్నసాయాహ్నాన్నిత్యాన్విత్వా జప్త్యా చ తర్పయేత్ |
త్రిసంధ్యే దేవదేవస్య | సూర్యమండలసన్నిధౌ || 23

1 ఇతిసమ్యక్సమాఖ్యాతం సమయాచారముత్తమం॥23½

ఇతి శ్రీ పాంచరాత్రే కపింజలసంహితాయాం సమ
యాచారవిధిర్నామ చతుర్థోధ్యాయః.

ఓం.

శ్రీమత్పాంచరాత్రాదివ్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

పంచమోధ్యాయః

నక్షత్రాదివసాదినిరూపణవిధిః.

- కాలవిచారణ కర్షణాది ప్రతిష్ఠాంతం । ఋతుంవారంచ కథ్యతే
సమయ నిరూపణం భూమిసంగ్రహణార్థంవై । ఖననపరిధమేష్టకా॥ 1
మూర్ధేష్టకాప్రతిష్ఠాచ । ఉత్సవేచవిశేషతః
ఏవమాదిషు కాశ్యేషు । కాలం ఋతుం శృణుద్విజ॥ 2
అయనం చోత్తరం శస్త్ర । మహాశస్త్రంతు దక్షిణం
అయనం. x
మాసాని ఉత్తరాత్రితయంసామ్యం । పౌష్ణమాశ్వయుజంతథా॥
నక్షత్రాణి హస్త, మూలంతథాపుష్యం । మైత్రం శ్రేష్ఠతమంద్విజ
వారుణం శ్రీవణం సావతి । ర్మధ్యమం పరిచక్ష్యతే॥ 4
వర్జయిత్వాతు శేషాణి నక్షత్రాణి ద్విజోత్తమ
వారాదయః సోమశుక్రబుధాహారా । శ్రేష్ఠావాచస్సతేస్తథా॥ 5
ముహూర్తాని వృషంమత్స్యమృగేంద్రించ । ముహూర్తంచోత్తమంభవేత్
కుంభకర్కటకౌవిపి । మిథునం మధ్యమం భవేత్॥ 6

B 1 సర్వకర్మాణి విప్రేంద్ర । నిష్కామేన తు కారయేత్ ।

హరిశేవాసమస్తంతు । ఇతిభావేన సర్వదా॥

D x మాఘాది పంచకే శస్త్రా । సర్వకర్మాణి కాశ్యప
ఆశ్వయుజంతార్థికంచైవ । కౌమరం మధ్యమం స్మృతం॥
మార్గశీర్షం మధ్యమంసాన్య । దధమం చేతరాణితు
అధమేషు వ కర్తవ్యం । శుభకర్మ కదాచన॥

పక్షాః
లగ్నాని

శుక్లపక్షః ప్రశస్తస్యా | దితరం వర్జయే ద్భుధః
నైంహికేయార్కసాదాశ్చ | రక్తోవాస్థాపనాత్పరే || 7

రాశౌత్పతీయేషష్టేవా | స్థితాశ్చేద్యదీర్ఘజీవినః
త్పతీయేపంచమేషష్టే | ద్వితీయేసప్తమేద్విజ || 8

ఏకాదశ్యాంచ నవమే | స్థితశ్చంద్రస్సుఖావహః
సప్తమస్థానగశ్శుక్రః | ఆయుష్యం హరతేసదా || 9

అష్టమస్థాపి సంవర్జే | ద్వేహమాత్రస్సుఖోదయే
శేషేనర్వత్ర శుభద | శుక్రస్సర్వసమశ్శుభః || 10

గ్రహమాతేణ మూర్తిస్థా | స్సర్వకర్షణధారిణః
భయకృద్భాస్కరః ప్రోక్తః | షట్ప్రదశమస్థితః || 11

ద్వితీయే పంచమేచైవ | సోమస్సఖ్యం కరోతివై
సూర్యవారశ్శుభోయుక్తో | హస్తపౌష్ణోత్తరైర్ద్విజ || 12

మృదవారో హితః ప్రోక్తో | రోహిణీస్వాతియోగతః
ద్వితీయాబుధయుక్తాచ | షష్ఠీనైవ సమాహితా || 13

సోమయేకాదశీయుక్తా | కరోతి ప్రాణసంకటం
పౌష్ణస్తు సప్తమీయుక్తో | దహత్యగ్నిరివప్రజాక || 14

ఉత్తరాషాఢనక్షత్రే | సోమవారస్సుశోభనః
వ్యతీపాతంచ సంక్రాంతిః | గురుశుక్రవిమూఢతా || 15

పరివేషాంధకాశ్చైవ యోగైర్దినాన్యపరాగతః
పాపగ్రహవినిర్మూక్తో | సుగ్రహాధిష్ఠితం తథా || 16

చంద్రేణాధిష్ఠితంచైవ | పాపగ్రహనిరీక్షితం
గండస్థానాంచ నక్షత్రం | గుళికామపి సంత్యజేత్ || 17

లగ్నాధిపబలేలోపే | శుభగ్రహనిరీక్షితే
శ్విషడ్దశమసంస్థేవా | ఖడ్గకేంద్రగ్రహేపివా || 18

ప్రతిష్ఠాకరణంశస్త | ముద్గతే సూర్యమండలే
ప్రతిపచ్చ ద్వితీయాచ | పంచమీచ త్రయోదశీ || 19

వర్జనీయ దినము
హూర్తాని

శుభతిథయః

దశమీ వార్ణమాశీచ । సప్తమీచ విశేషతః
ఏకాదశీ తృతీయాచ । శుక్లపక్షే శుభాన్వితాః॥ 20

1

ఇతిసమ్యక్సమాఖ్యాతా మృక్షవారం ద్విజోత్తమ॥ 20½
ఇతి శ్రీ పాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం నక్షత్ర
దివసాదిర్నామ - పంచమోఽధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీమత్పాంచరాత్రాదివ్యాగమే - శ్రీ కపింజలసంహితాయాం

షష్ఠాధ్యాయః

నిమిత్తపరీక్షా.

శుభాశుభ	నిమిత్తాన్యధవక్ష్యేహం । సాధకస్యశుభాశుభం	
శకునాని -	మనోదిగ్బుద్ధివాతశ్చ । విమలంగగనంతథా॥	1
	శకునంజనచేష్టాచ । ఉపవాక్యేంద్రిజోత్తమ	
	శకునానాంచసంపన్నం । లంఘనంరోదనంతథా॥	2
	నిత్యాణంచనిపాతంచ । రక్తబీజాంకురంతథా	
	శల్యసందర్శనంవిప్ర । జలావర్తపరీక్షణం॥	3
	దీపప్రజ్వాలనంచైవ । పాంసుపూరణమేవచ	
	అగ్నిరూపంతథాస్వప్నం । దంతకావృణిపాతనం॥	4
	నిమిత్తాన్యేవముక్తాని । సాధకస్యశుభాశుభం	
	ఆచార్యస్యమనసుష్టి । రారంభేతువిశేషతః॥	5

D. 1 తృతీయా పంచమీచైవ । దశమీచ త్రియోదశీ

తిథయశ్చోత్తమా పోక్తా । మధ్యమాఙ్ శృణు శుభ్రతః॥

ప్రతిపచ్చద్వితీయాచ । పౌర్ణమాసీచమధ్యమం

ఏకాదశీ సప్తమీచ । ఉత్తమోత్తమమూరితం॥

ఆధమాన్యస్థతిథయః । నతదాకర్మసిద్ధ్యతిః-

శుభశకున
ఫలాని-

1
దిగ్దాహధూమవర్జంతు । దిక్కుద్ధిశ్చముహూర్తకే ।
ఆగ్నేయాదిషుకోణేషు । కాలేవాయువివరితే ॥ 6

తత్కాలే సర్వసంసిద్ధి । రాకాశం నిర్మలంతథా ।
వామతో లంఘనం శస్త్రం । స్వగాలాదిగణస్యచ ॥ 7

భారద్వాజాదికానాంచ । దక్షిణే లంఘనం పరం
యజమానస్సమాలోక్య । తచ్ఛేష్టాముపలక్షయేత్ ॥ 8

దక్షిణే చ స్పృశకోవిప్ర । కార్యసిద్ధిర్భవిష్యతి
ఇతరే చ స్పృశేద్వాపి । శుభంశీఘ్రమవాప్నుయాత్ ॥ 9

కాలే చాన్యతరా కేచి । త్పతనం రోదనం తథా
ఆరంభే శుద్ధతోయేచ । శుభాహ్లాదయనందకా ॥ 10

కార్యామరూపత స్తస్మిన్ । సిద్ధిర్భవతి శాశ్వతీ
పూర్ణకుంభం తథావేశ్యా । సురామాంసంతథామిషం ॥

దర్శనం యది తత్కాలే । వృణాం సిద్ధిర్భవిష్యతి
అంశపాణిస్తథాముండో । రజ్జుహస్తప్రకోపనః ॥ 12

దర్శతే యది తత్కాలే । వ్యాశుభం విందతే ద్విజాః
త్రిపంచసప్తదివసైః । ప్రభూతైశ్చ తిలాంకురైః ॥ 13

భూమా శుభాశుభంబ్రూయాదుత్తమాధమమధ్యమం
ఖనితే పతతే మృత్యు । భిన్నే బంధు ధనక్షయం ॥ 14

2 దుర్యోచనే క్రియాహాని । ర్జాయయా కలహంభవేత్
శంకుసంస్థాపనే కాలే । తద్దైవ ఫల మశ్నుతే ॥ 15

సువర్ణరత్నతామ్రాని । ఖననే యది దృశ్యతే
కర్మసిద్ధిర్భవత్యాశు । రస్యథా వృశ్చికాదినా ॥ 16

అవతే పూరితే మృద్ధి । స్సమాహీనాధికా ద్విజ
ఉత్తమామధ్యమా హీనా । త్రివిధా సా పక్షీర్జితా ॥

D. 1 మనస్తప్తిస్తు దౌశ్యస్య । హేతుర్భవతి సర్వదా
మనోభేద్యం చైకమేవ । జయసాధన మిరితం ।

B. 1 భిన్నే బంధుజనక్షయం.

2 దుర్యోచనే క్రియాహాని । ద్విశ్యతే కలహం భవేత్

3 రస్యథా వృశ్చికా వేదనా

అశుభశకున
ఫలాని

భూఖననే
శుభాశుభాని

సా నే

దీపజ్వల నే

హో మే

దంతకాష్ఠపతనే.

స్వప్నే.

గక్తే పుష్పదకం క్షిప్తే । దక్షిణావర్తనం శుభం
 వామేవర్తజలే త్యాజ్యం । నైభేమధ్యంతుగృహ్యతాం॥
 ఏకబుద్బుదకం శ్రేష్ఠం । త్యాజ్యంతు బహుబుద్బుదం
 అబుద్బుదజలం మధ్యం । స్నానం త్రివిధముచ్యతే॥ 19
 ఆనుకుంభముఖాద్దీప్తే । ర్వర్తి ర్వర్ణక్రిమార్థితైః
 జ్వలదూర్ధ్వముఖాదీహః । కార్యసిద్ధి ర్భవిష్యతి॥ 20
 హోమకాలే తథాకుండే । అగ్ని రూర్ధ్వశిఖో భవేత్
 । శుభంభవతినర్వతా । హ్యశుభం విముఖంభవేత్॥ 21
 సువర్ణవర్ణం వహ్నాతు । సర్వకామఫలప్రదం
 ఆత్మజ్ఞానం భవేచ్ఛుక్తే । ర్మిలేమృత్యు ర్భవిష్యతి॥ 22
 శుభంనైదిక్షిణావర్తం । 2 అన్యస్యా దపరేతథా
 దంతకాష్ఠనిపాతేన । జానీయాత్సర్వశోభనం॥ 23
 వాయునైరుతియామ్యాగ్రే । శుభం భవతి సాధక
 అన్యదిక్పతనం శాంతి । సుర్వసిద్ధి రుదాహృతః॥ 24
 దీక్షాకాలేప్రతిషాయాం । స్వప్నమాకాంక్షయేద్దివిజ
 సోమసూర్యకుజాదీని । ప్రిదీప్తం చాగ్నిహోత్రకం॥ 25
 ప్రిదీప్తంభ్రాహ్మణాజాయాత్ । పర్వతేగమనంతథా
 స్వప్నం సందర్శతే విప్ర । శుభం భవతి మాచిరం॥ 26
 భగ్నయానం తథా ముండ । మాత్మానం జీర్ణావాససం
 3 ఉష్ణమిశ్వంగజంవిప్రం । చండాలం పతితంతథా॥ 27
 4 స్వప్నే సందర్శయేద్ధీమా । నశుభం తద్భవేద్భువం
 ఇతి సమ్యక్సమాఖ్యాతం । నిమిత్తం దేశికోత్తమ॥ 28
 ఇతి శ్రీపాంచరాత్రే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం
 నిమిత్తపరీక్షోనామ । షష్ఠోధ్యాయః॥

D. 1 శుభం భవతి వై శిశుం । విముఖే త్వశుభం భువి॥

B. 2 అశుభం వామకం స్మృతం.

3 ఉష్ణమిశ్వం గజంవిప్ర.

4 స్వప్నేదర్శయతే తేన । శుభంచ యశుభం భవేత్॥

శ్రీ మత్పంచరాత్రవిద్యాగమే - శ్రీ కపింజలసంహితాయాం

సప్తమో ధ్యాయః.

వసుధాలక్షణం.

కపింజలః :—

వసుధాభేద
నిరూపణం.

అతః పరం పవిత్ర్యైమి । వసుధాలక్షణం పరం
వర్ణగంధరసోపేతా । పుణ్యతోయవతీ శుభా॥ 1

సుపద్మా భద్రీకా పూర్ణా । ధూమాచేతి చతుర్విధా
త్రిస్తాద్యాతుపరిగ్రహ్యా త్యాజ్యాచాంత్యాద్విజ్ఞోత్తమ॥

సుపద్మాలక్షణం. కుశైరైర్భువ్వ పున్నానైః । కుముదై ర్నారికేశ్వరైః
నిత్యంతోయప్రదాన్విధా । సాసుపద్మేతి కీర్తితా॥ 3

భద్రీకాలక్షణం. ఆరామోపవనో పేతా । ఫలవృక్షసమాయుతా
పశ్చిమేయాజ్ఞికా వృతాః । కుశక్షేత్రంతు దక్షిణే॥ 4

సాతుభద్రేతి విప్రేంద్ర । పూర్వాలక్షణముచ్యతే
సుపూర్ణాలక్షణం. వృక్షరోషితకోపేత । మాధవీపరిమండితా॥ 5

సుప్రభూతోదకా విప్ర । గిరేశ్వీఖరమాశ్రితా
కుభుత్థతిలనిష్పావ । కోద్రీవేక్షుసమావృతా॥ 6

గిరిపాదాశ్రితా వాపి । సా సుపూర్ణేతి కీర్తితా
ధూమాళీలక్షణం. వేణుబిల్వసమాకీర్ణా । శర్కరాపి సమావృతా॥ 7

వాయసానేకగృధ్రాద్వైః । గోమాయగణసేవితా
సోషరాతిప్రకఠినా । సా ధూమేతి ప్రకీర్తితా॥ 8

B. 1 త్రిస్తాద్యాతు గ్రాహ్యస్యాత్ । అంత్యాత్యాజ్యా సునిచ్ఛితా.

2 కుముదై ర్నారికేశ్వరైః.

3 నిత్యంతోయప్రదాన్విధా.

4 పూర్ణాలక్షణ ముచ్యతే.

తేషాం ఫలాఫల నిరూపణం [పృథమశాంతిదాపోక్తా । ద్వితీయానుఖదాభవేత్ ।
 1 { తృతీయాపుష్టిదావిపృ । చతుర్థాక్షయదాస్మృతా ॥ 9
 చంద్రేంద్రకో పరిజ్ఞాన । వర్ణయేద్బాహ్మణాదిషు ।
 మధురాచకసాయాభ్యాం । కళాభిష్టరసాస్మృతా ॥ 10
 ఘృతరక్తాచమూత్రాచ । విద్రంధాద్విజసత్తమ ।
 2 వర్ణగంధరసైఃపోక్తా । సాధకైస్సిద్ధికాంక్షిభిః ॥ 11
 ఇత్యేవం కథితంవిపృ । వసుధాలక్షణంమయా ॥ 11½

ఇతి శ్రీపాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం
 వసుధాలక్షణంనామ సప్తమోధ్యాయః .

ఓం.

శ్రీమత్పాంచరాత్రేదివ్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

అష్టమో ధ్యాయః

భూసంగ్రహణం.

భూసంగ్రహణ
 విషయే కాశ్యప
 పుష్కః.

కాశ్యపః :—

శోకేతుమిచ్ఛామి విప్రేంద్ర! వసుధాసంగ్రహం పరం!
 విస్తరేణ ద్విజశ్రేష్ఠ । బ్రాహ్మి మే మునిసత్తమ ॥ 1

కపింజలప్రతిపద
 నం భూసంగ్ర
 హణవిధిః.

కపింజలః :—

అథ వత్సే విశేషేణ । వసుధాసంగ్రహం శృణు ।
 ఉత్తమాంభూమిమాపాద్యగృహ్స్థీయాన్మూలవిద్యయా ॥
 పాప్రసాదాదీని విప్రేంద్ర! పాకారాంతాని సంగ్రహే ।
 అష్టదిక్షు యథాన్యాయం । శంకూనశ్వత్థవృక్షజాః ॥ 3
 చతుర్దిక్షు ద్విజశ్రేష్ఠ । సూత్రేపాతం తు కారయేత్ ।
 అష్టాక్షరేణ మంత్రేణ । శంకూస్థాప్యయథాక్రమం ॥ 4

A. 1 అధికసాతః.

B. 2 వర్ణగంధరసైఃపోక్తా.

ప్రాజ్ఞుభోదజ్ఞుభోవాపి । ప్రాసాదేద్భిర్నిమిచ్యచ ।
అక్షతాన్విశ్వమరీతేణ । విస్మజే త్సర్వతో దిశి॥ 5

బలిప్రదానం.

* ప్రాగ్దిశాదికృమేణైవం । సర్వత్ర చ బలింక్షిపేత్ ।
పాయసాన్నం పూర్వభాగే । కృత్యం దక్షిణే దిశి॥ 6

గుడాన్నం పశ్చిమే దేశే । ముద్గాన్నం చోత్తరేతథా ।
ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు । శుద్ధాన్నేనబలింక్షిపేత్॥ 7

గంధపుష్పాక్షతైర్ద్రివైః । బ్రహ్మస్థానే బలిర్భవేత్ ।
ఇత్యేవం పూజయేద్విద్యా । నిమంమంత్రముదీరయేత్॥

భూతాని రాక్షసాదీని । యత్రోత్థంతి నిత్యశః ।
తే సర్వే పృథగచ్ఛంతు । స్థానంకుర్యాన్మనోహరే॥ 9.

ఇత్యనుజ్ఞాప్య భూతాని । తతశ్శోధన మాచరేత్ ।
అపరేహనిదాతవ్యా । వాస్తుపూజాబలిక్రియా॥ 10

కర్షణాదౌ కర్తవ్య వృక్షమూలముపాశ్చిత్య । సమీకుర్యాత్సమంతతః
విధిః పరివాసితగోభిశ్చ । మాసమేకం ద్విజోత్తమ॥ 11

అర్థమాసంతు విప్రాణాం । పాదేనాధిష్టయేత్సుదా
సమ్మార్జనంతథాలేపం । పోక్షణం చాక్షతార్పణం॥
సశలౌకైస్తతోదర్భైః । స్మార్జనంతు సమారభేత్
గంధతోయేన చాభ్యుక్ష్య । వికిరేదక్షతాన్బహు॥ 13

ఇత్యేవం కారయేద్విద్యా । తతః కర్షణమారభేత్
కర్షణేపుష్పలక్షణం వృషాతుకపితాగ్రాహ్యైః । సమాసంపన్నలక్షణా॥ 14

ఆసనం లాంగలం తత్ర । ఆసనేన యుగం తథా
దాగ్ధేన రజ్జునాబద్ధ్వా । ప్రాజ్ఞుభేనైవ దేశికః॥ 15

A * ఈ 6 మొదలు 10 వరకున్నవి శ్లోకములు వాగ్దేవతలలో శేవు.
అధికపాతః.

B 1 ప్రాజ్ఞురాక్షసభూతాదీ - విష్ణుకర్తృత్వేనైవ సితాః
తే సర్వేహి హరే రాజ్ఞాం - తుగ్ధాన్విగచ్ఛంతు స్వరూపం॥

- కర్షణవిధిః. ద్వాదశాక్షరమంత్రేణ । పరిధమం కర్షయే ద్భువిః
తీపంచసప్తమాగ్నేణ । కర్షణేచ పరిదక్షిణం॥ 16
- ఆశుభదర్శనం. అనర్హాశ్వశయనాదీని । పాశాచ్ఛాదన మేవచ
తత్కాలేదృశ్యతేసర్వా । నశుభం వింద తేబుధాః॥ 17
- శాంతిహోమం. తద్దోషశమనార్థంవై । హోమకర్మసమారభేత్
అష్టాక్షరేణ మంత్రేణ । జహుయాదప్తసహస్రికం॥ 18
- బీజావాపః. సమిధాజ్యేన సర్వత్ర । సమంకుర్యాద్ద్విజోత్తమ
శాల్యాది సర్వధాన్యాని । యాజ్ఞకాని విశేషతః॥ 19
- అష్టాక్షరేణ మంత్రేణ । వాపయేత్సర్వబీజతైః
తీరాత్రంపంచరాత్రంవా । సప్తరాత్రమథాపివా॥ 20
- అంకురాయదిదృశ్యంతే । పూర్వాదీని క్రిమాద్ద్విజ
ఉత్తమం మధ్యమం విధి । అథమంచ యథాకృమం॥ 21
- దృశ్యతేచాంకురంవిద్యాత్ । అర్చయేచ్ఛతథామహీం
ఫలకాలేతు సంపాప్తే । గవార్థాయ సమర్పయేత్॥ 22
- పునఃకర్షణం. పంచగవ్యేన విపేంద్రీ । మాసే పూర్ణేచసేచయేత్
పునర్వైకర్షణం కుర్యా । త్వలాశాశ్వత్థముద్గతైః॥ 23
- స్థూలలోష్టాని సర్వాణి । చూర్ణీ కుర్యాత్సమంతతః
బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్పశ్చాత్ । సప్తరాత్రమతః పరం
వర్షమేక ముపేక్షేత్ । పౌరంభే ఖననే ద్విజ
ఇతిసంక్షేపతఃపోక్తం । వసుధాసంగ్రిహం మయా॥ 25

ఇతి శ్రీ పాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం.

భూసంగ్రిహణం నామ అష్టమోధ్యాయః.

శ్రీమత్పంచరాత్రదివ్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

న వ మో ధ్యా యః.

గ్రామవిన్యాసః.

గ్రామవిన్యాసా
వసగనిరూపణం.

ప్రవత్స్య తేనమాసేన । గ్రామవిన్యాసలక్షణం ।
స్వర్గార్థంచయశోర్థంచ । ధనార్థంచజయాయచ॥ 1

గ్రామభేదాః

దేవానాంపూజనార్థంచ । కుర్యాద్గ్రామంద్విజోత్తమ ।
గ్రామోగ్రహారస్థానీయో । నగరంపట్టణంతథా॥ 2

కుంభంఖర్వటనంఘటం । ² కేతద్రావణమేవచ ।
కులహోమాభికాచేతి । జలవాసంమహామతే॥ 3

భూసంగ్రహ
విధిః.

ప్రశస్తందేశమాసాద్య । 'భూసంగ్రహమధారభేత్'
దర్శోపరిసమావిశ్య । రాత్రౌస్వప్నాశయాబుధః॥ 4

అశుభేశాంతికంకుర్యా । తుస్పస్వస్తుశుభప్రదః
భేరీమృదంగవీణాద్యైః । పుణ్యాహంస్వస్తివాచకైః॥ 5

ఛత్రధ్వజవితానైశ్చ । దీపైర్వేళ్యాజనైస్తథా
పూర్ణకుంభగజైశ్చిత్రైః । ర్వాద్యవృత్తైర్ద్విజోత్తమ॥ 6

కుర్యాత్సంగ్రహకాలేతు । గ్రామసీమాప్రదక్షిణం
ఇంద్రాదీనాంస్వమంతేణ । బలింకుర్యాద్విశేషతః॥ 7

గ్రామవిన్యాస
విధిః.

నూత్రపాతంతతఃకుర్యా । ద్గ్రామవిన్యాసమాచరేత్
శంకూ స్సమంతతఃకుర్యా । తూనత్రసంధిషువైభువి॥ 8

ఏవంమార్గేణసంగృహ్య । గ్రామాదీనాంతురూపతః
దండకంస్వస్తికంచైవ । ప్రస్తరంచప్రకీర్ణకం॥ 9

గ్రామవిన్యాస
భేదాః.

నంద్యావర్తంపతాకంచ । పద్మంవైశ్రీప్రతిష్ఠితం
ఏవమప్టవిధోపాక్రో । గ్రామవిన్యాసలక్షణం॥ 10

B. 1 భూసంగ్రహాణమాచరేత్.

2 వాటికాచారానంతథా.

వీధీనిర్మాణాది. దక్షిణాభిముఖో భూత్వా । పూర్వవీధ్యాస్తునిర్గమః
పశ్చిమాభిముఖశ్చైవ । దక్షిణస్యాస్తు నిర్గమః॥ 11

ఉత్తరాభిముఖశ్చైవ । పశ్చిమాయాస్తు నిర్గమః
పాశ్చిమభిముఖస్త్వనిర్గమః । సామ్యవీధ్యాస్తు నిర్గమః॥ 12

ఏవంద్వారంచ సామాన్యం । స్వస్తికాదీన్విశేషతః
వీధీవిన్యాసమాగ్ధేణ । ఉపద్వారస్య లక్షణం॥ 13

క్షుద్రవీధీప్రమాణంచ । సభాస్థానాది సర్వతః
వాస్తుశాస్త్రేషు సంప్రీతం । వాస్తువిద్యావిశారదైః॥

తస్మాగ్ధేణ చ కర్తవ్యం । గ్రామాదీనాం విశేషతః
గ్రామమధ్యేదేవదేవాలయవిధిపత్యైః । గ్రామాదీనాంచ సర్వతః॥ 15

లయనిర్మాణం. గ్రామమధ్యే హరే గ్ధేహం । చతుర్ముర్తి విధానతః
వాసుదేవాది పరితః । మధ్యే నారాయణస్థితః॥ 16

చతుర్దిక్షు భవేద్ద్వారం । గ్రామమధ్యేతు మందిరం
మూర్తిభేదేనతః । విందేతు భాస్కరస్థానం । ప్రత్యద్వారంతుకారయేత్॥
యదిగృహముఖ ఆగ్నేయాంతుమహామోహేంపూర్వద్వారంతుకారయేత్
భేదాదినిరూపణం. సుబ్రహ్మణ్యంతుయామ్యాయాం । ప్రాద్వారంద్విజసత్తమ॥

1 శస్త్రాతు నైరుతే కుర్యాత్ । త్ర్యత్యద్వారం విశేషతః
విష్ణుస్థానంచ వారుణ్యాం । పూర్వద్వారంచ కారయేత్॥

దుర్గాస్థానంతుపవనే । పాద్వారం ద్విజసత్తమ
మాత్రాణాం చ తథాసామ్యే । ఉత్తరద్వారమేవచ॥ 20

ఈశాన్యా మీశ్వరస్థానం । ముఖంపూర్వేతుకారయేత్
2 వింద్రీవావకయో ర్మధ్యే । మదనం పశ్చిమంముఖం॥

వాయవ్య సోమయోర్మధ్యే । విఘ్నేశంపూర్వతోముఖం
అంతరాశేషు సర్వేషు । దిశాసువిదిశాసుచ॥ 22

D 1 కారణం నైరుతేకుర్యాత్.

3 ఇంద్రాగ్ని మధ్యదేశేతు.

సర్వత్ర వైష్ణవం గేహం । గ్రామస్య నగరస్యచ
 స్థిత్యాసవాదిభేదే ఆసనంపూర్వదిగ్భాగే । ¹ గేహంవై పశ్చిమాముఖం॥ 23
 సముఖభేదనిరూపణం.
 యానంచ దక్షిణే కుర్యా । దుత్తరాముఖమేవచ
 శయనం వారుణేకుర్యా । త్వాగ్ధ్వారం ద్విజసత్తమ॥
 ఉత్తరేస్థానకంకుర్యా । దక్షిణద్వారమందిరం

వాసుదేవతథా చాగ్నా । స్థాపయిత్వా విశేషతః॥ 25
 పశ్చిమేచోత్తరేవాపి । ద్వాారం కుర్యా ³చ్ఛృణుద్విజ
 4 సంకర్షణం తు నైరుత్యే । స్థాపయేత్సుసమాహితః॥ 26
 పూర్వద్వారం ఛక్రైర్వ్యవస్థితం । ⁵ ముత్తరాముఖమేవచ
 ప్రద్యుమ్నం వాయుదిగ్భాగే । గేహంకుర్యాత్సువిస్తరం
 పూర్వేతు దక్షిణేవాపి । ద్వారగే హనురూపతః
 6 అనిరుద్ధం చైశ్వరేభాగే । గేహం పశ్చిమతోముఖం॥
 అథవా దక్షిణద్వారే । గేహం కుర్యాత్తు శాంకరీ
 ఐంద్రేశానదిశోర్మధ్యే । లోకాకాంతం త్రివిక్రమం॥
 మందిరంపూర్వవత్ప్రత్యాద్వారంకృత్యాత్పుర్వవత్
 తోయనైరుతయోర్మధ్యే । లాంగలింపూర్వతోముఖం॥
 ఉదకానిలయోర్మధ్యే । కృష్ణం వై పూర్వతోముఖం
 వాయవ్యసోమయోర్మధ్యే । రాఘవం దక్షిణాముఖం॥ 31
 ఈశానసోమయోర్మధ్యే । కూర్మం వై దక్షిణాముఖం
 గ్రామాపేక్షాప్రయత్నేన । హరింకుర్యాత్తు సర్వతః॥

B 1 ప్రతిష్ఠాశ్లోక మనంతరం.

2 సర్వత్రోపముఖం పూర్వం । శాంతిదం శుభదం స్మృతం ।

ఉత్తరం ధనదంప్రోక్తం । హరిగేహస్య కాశ్యపః॥

3 ద్యధావిధి.

4 సంకర్షణం తు నైరుత్యం । స్థాపయేద్విజత్రుంగవ.

D 5 ఉత్తరాభిముఖం సదా.

6 అనిరుద్ధం తు ఈశాన్యాం.

మూర్తిభేదేన
ఫలభేదాః.

రాఘవం యాదవేంద్రం చ । సర్వత్రైవ తు కారయేత్
ఆసనం పశ్చిమద్వారే । సర్వశాంతికరం శుభం॥ 33

ఉత్తరాముఖగేహస్యే । యానం పుష్టిఫలప్రదం
ప్రజావృద్ధికరం సిద్ధి । శయనం సర్వతోముఖం॥ 34

దక్షిణాముఖగేహస్యే । స్థానం సర్వధనావహం
సర్వద్వారేషు గేహేషు । కర్తవ్యం నియతైర్నరైః॥

స్థానకాసనయానం తు । సర్వసంపత్సమృద్ధిదం
సుప్రశస్తం ద్విజశ్రేష్ఠ । దక్షిణద్వారవేశ్మనం॥ 36

శయనం దైవికాయుతం । సర్వభోగసుఖప్రదం
గౌరూపేక్షం నకుర్వీత । ఉగ్రివిగ్రిహకర్మణః॥ 37

విశ్వరూపం వృసింహంచ । వటశాయిన మేవ చ
జామదగ్న్య మితిజ్ఞేయ । ముగ్ధకర్మ ద్విజోత్తమం॥ 38

అలముఖ
నిర్మాణే
విశేషః.

1 సజనాభిముఖం కుర్యా । స్నదీతీరేషు మందిరం
పర్వతాభిముఖం శ్రేష్ఠం । ప్రాసాదం కురుతే సదా॥ 39

దేవఘాతతటాకేచ । తీరేషుచ విశేషతః
తత్తదాభిముఖం కుర్యా 2 ద్యధా కామంతుకారయేత్॥

పర్వతాగ్రేయథా కామం । ప్రాసాదం సాధకోత్తమ
3 ఇతి సమ్యక్సమాఖ్యాతం । గౌరమవిన్యాసలక్షణం॥ 41

ఇతి శ్రీ పాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం

గౌరమవిన్యాసోనామ - నవమోధ్యాయః.

B 1 నద్యాకాభిముఖం కుర్యా । స్నదీతీరేషు మందిరం. 2 ద్యధా కామంతుకారయేత్.

D 3 పర్వతేచవనేహిని । ప్రాజ్యుఖంతు శుభప్రదం । ఉత్తరాభిముఖంచైవ ।
సర్వసంపత్కరం ద్విజం । తస్మాత్ సర్వప్రయత్నేన । పూర్వోత్తరముఖం సదా ।
పర్వతం మాధవం గేహం । యథావిధవవిస్తరైః॥

ఓం.

శ్రీమత్పంచరాత్రదివ్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

దశమోధ్యాయః.

ప్రాసాదవిధిః.

కపింజలః :—

భగవదాయని
రాక్షసఫలం.

ప్రాసాదలక్షణంవక్ష్యే । సమాసాచ్ఛ్ఛుంసువృత
దేవస్యమందిరంకృత్వా । ధూతపాదానరోభవేత్ ॥ 1
యత్ఫలంప్రాప్యతేవిప్రైః । రాజపేయాదికర్మభిః
సర్వతీర్థఫలయచ్ఛ । సర్వదానేషుయత్ఫలం ॥ 2

అలయభేదాః.

తత్ఫలంసమవాప్నోతి । యత్కర్తామందిరంహరేః
శిలేష్టికాకావ్రమయ । ముత్తమాధమమధ్యమం ॥ 3
ఉత్తమంతుశిలావేశ్మ । మధ్యమంచేష్టకాభవేత్
అధమందారుజంవిద్యాస్మదాద్యైఃకుద్రముచ్యతే ॥

అలయనిర్మాణ
విధిః.

సంగృహ్యభూమిమాసాద్య । కృత్వాచైవపరిదక్షిణం
ఆజలాంతంఖనిత్వాతు । శల్యాదీంశ్చసముద్ధరేత్ ॥ 5
శుభశ్చిదర్శయేద్విద్వాత్ । మృద్భిఃపాషాణవాలుకైః
ప్రాగుదక్షిణవంకృత్వా । దక్షిణోత్తరమేవహి ॥ 6

అవశాంతిహో
మః.

తద్దేశంచసమంకృత్వా । తద్ధోమంచసమారఘేత్
అష్టోత్తరశతంశుతాత్వా । సమిధాజ్యచరూప్యథే ॥ 7
మూలమంత్రేణమంత్రజ్ఞః । 3 పుండరీకంజపేత్తతః
పుణ్యంబావానయేత్త్రైః । బ్రాహ్మణైస్సప్తస్తిపారిష్టం ॥
స్థాపకాసపతిఃప్రీతో । వైవర్తస్సహయోజయేత్

శంకుస్థాపనం.

శంకుంప్రేస్థాపయేన్మగ్ధే । అవకింగ్రింధివర్జితం ॥ 9

B 1 జపహోమతపాదిభ్యః । సర్వసత్కర్మభిర్వత్. D 2 సర్వేషాం ధర్మకాస్త్యేషాం ।
నీప్తితోత్తమసత్ఫలాత్ । శతకోటిగుణాదిక్యం । ఫలం ప్రాప్నోతి త్యసా నరః ।
ముచ్యతేతస్యపాపేభ్యః । యఃకరోమిహార్చనం. 3 పుండరీకాక్షవిద్యయా.

ఛాయాపదంబ శరకో ద్విగుణమానేన । తస్మధ్యే మండలం లిఖేత్
 లేఖనం. పూర్వాపరాష్టాఛాయాయామండలాంతేతు లేఖయేత్ ॥
 2 న్యసేద్బిందుద్వయం సూత్రం పాక్షత్యకస్సంస్థితం షీ పేత్
 బిందుద్వయాంతరాభాంతం । పవనాననపుష్పకం ॥ 11
 జాతద్వయ మిదం ప్రోక్తం । సూత్రమేవం సమీకృతం
 1 సోమసూత్రమిదంబృంద । ముత్తరాద్యపదం లిఖేత్ ॥
 సూత్రస్థానం. త్రిపంచసప్తహస్తం నా । అధికం వా యథేచ్ఛయా
 కుర్యాచ్చ సూత్రవిన్యాసం గ్రాహ్యస్థానం సముద్ధరేత్ ॥
 దిక్కుశ్చింతం భ్రమణేనైవ । కోణసూత్రేతు లాంఛయేత్
 కోణసూత్రం షీ పీఞ్ఞేషు । కోణదిక్షు పసిద్ధయే ॥ 14
 జలేన సమతా భూమా । 3 వృత్తభ్రమణయోగతః
 ఊర్ధ్వతాలంబసూత్రేణ ద్విజాభ్యాం కోటినిర్ణయః ॥ 15
 ఏవం క్రమేణ తంత్రజ్ఞః । దిశి చాష్టాని నిర్దిశేత్
 వాస్తుశాస్త్రక్రమేనైవ । తక్షణేన ద్విజోత్తమ ॥ 16
 చతురశ్చింత జనయే । దప్తశాఖా వినిర్దిశేత్
 శంకుస్థాపనకాలేతు । నిమిత్తాని చ లక్షయేత్ ॥ 17
 దుష్టిమిత్రే శాంతి శుభం నేచ్ఛిద్ధి మాప్నోతి । అశుభే హోమమాచరేత్
 హోమః. సుదర్శనేన మంత్రేణ । జుహూయా దప్తసహస్రకం ॥ 18
 క్షేత్రవిభజనం. ఏవంతు తక్షణైః కృత్వా । చతురశ్చింత విభాజయేత్
 చతురశ్చింత కృతేక్షేత్రే । నవభాగవిభాజితే ॥ 19
 దక్షిణోత్తరతస్తద్వ । దేకాశీతి విభాజయేత్
 4 మధ్యేన వపదం బ్రహ్మిణి శాస్త్రస్య నిశ్చయః ॥ 20
 ఈశానపావకాంతేతు । దైవికాని పదానితు
 లగ్నాది నైరుతాంతేతు ఏవం చాష్టా పదే స్థితాః ॥ 21

B 1 సమసూత్రమిదం భాంతం । ఉత్తరాద్యపదే లిఖేత్. 2 న్యస్యబిందుద్వయం
 సూత్రం । పాక్షత్యకస్సంస్థితం షీ పేత్. బిందుద్వయాంతరాభాంతం ।
 పవనాననపంచకం. 3 సూత్రభ్రమణయోగతః. 4 మధ్యే నవపదం గ్రాహ్యం.

నైరుతాది ద్విజశ్రేష్ఠః । అనిలాంతం తదైవచ
ఈశానవాయుపర్యంతం । పదేవ్యష్టైశ్చ సంస్థితాః॥ 22

అష్టావేవ పృథివ్యాం తం । పదేవ్యస్యేషు సంస్థితాః
పూజయిత్వా యథాన్యాయం । ఉక్తద్రవ్యైశ్చ దేశిక॥

వాలుకాపూర
ణాది.

తద్దేశంవాలుకేనైవ । పూరయిత్వా యథాక్రిమం
పూజాంతేచారభేద్విద్వాక్ । 1 పృథమంవరుణాలయం॥

ఆదా కృత్రిమ
మందిరనిర్మాణం

ఆరంభస్థానపూర్వేవా । దక్షిణేచోత్తరేచివా
త్రిసప్తపంచమాస్తంవా । కృత్రిమం మందిరం కురు॥ 25

తదగ్రేమంటపంకుర్యాత్ప్రాకారం పరితః కృమాత్
సౌవర్ణంరాజతంవాపి । తామ్రేందారుమయంతథా॥ 26

చతుర్బాహుసమాయుక్తం 2 అల్పకాయం మనోరమం
3 జలవాసకృమంకృత్వా । మంటపంచాధివాసయేత్॥

అధివాసాది మూ
ర్తిహోమకాంతి
హోమా.

మూర్తిహోమంతతఃకుర్యాచ్ఛాంతిహోమంతతఃపరం
సుముహూర్తేసులగ్నేచ । పృథాతేవిమలేస్థితే॥ 28

ఆలయప్రవేశ
మూర్తిస్థాప
నాది.

గేహంపదక్షిణీకృత్య । అల్పగేహం పృవేశయేత్
ఏకహస్తపృవిస్తారే । ఏకహస్త సముభితే॥ 29

వేదికోపరిసంస్థాప్య । 4 మూలమంత్రేణ మధ్యమే
నిశ్చలంకారయే ద్భింబం । దేవమావాహయేద్ద్విజ॥ 30

సూర్యమండలమధ్యస్థం । దేవం నారాయణం పృథ్వు
ఆవాహయేజ్జితంతేన । 5 పృథిమహృదయంస్యసేత్॥

తతః పృథ్వీ సంతపూజ్య । కాలంవిజ్ఞాపయేత్సుధీః
యావద్దేహసమాప్తిస్తు । తావత్కాలం నివేదయేత్॥

వస్త్రవ్యం దేవదేవేశ । అల్పగేహే జనార్దన
ఇతి విజ్ఞాపనం కృత్వా । పృణమృచ పునఃపునః॥ 33

B 1 పృథమం తరుణాలయం. 2 అల్పకారం హరిం ద్విజః 3 జలవాసాది సక
లం । కృత్వా గేహాధివాసనం॥ D 3 జలవాసాదికం కృత్వా । భింబం గేహాధి
వాసయేత్॥ 4 మూలమంత్రేణ మాధవం. 5 పృథిమ హృదయే స్యసేత్॥

చతుర్థేహని
త్రమస్మపనమ
హోత్సవాది.

ప్రథమేష్టకా
ది.

అధివాసాది.

చతుర్థేహని సంప్రాప్తే । స్మవనం చోత్తమం ద్విజ
తదంతేచోత్సవంకుర్యా । త్రిర్థయాత్మాంచకారయేత్ ॥

ప్రథమేష్టకమారభ్య । ప్రాసాదస్యవిశేషతః
శుచాదేశేసమాసాద్య । హృది శుద్ధినిరీక్ష్యచ ॥ 35

తత్ప్రచాగ్నింసముజ్జ్వల్య । హోమకర్మసమారభేత్
నారాయణాంతంసోమాదిస్వనామ్నైవచహోమయేత్ ॥

అశ్వత్థాదిసమిద్భిశ్చ ।³ పాయసాన్నేన దేశికః
అష్టోత్తరశతం హుత్వా । ద్రావ్యాణాంచపృథక్ పృథక్ ॥

తిష్ఠన్వై ప్రాజ్ఞుభోభూత్వా । యజ్ఞవాస్తుచకారయేత్
నారాయణమనుస్మృత్య । మంత్రీమష్టాక్షరంజపేత్ ॥

తతఃపావకముద్వాస్య ।⁴ తత్ప్ర దేశే ద్విజోత్తమ
ఇష్టకాసంగ్రహంకుర్యా । దిష్టకాలక్షణాన్వితాః ॥ 39

ద్వాదశాష్టా చతస్రావా । శిలావాకాప్తమేవవా
సంగ్రహ్య తక్షకేనైవ । మంత్రేణ తిష్టకాదయః ॥ 40

ప్రత్యక్షపంచగవ్యేన । మంటపేచాధివాసయేత్
ఇష్టకాదక్షిణేపార్శ్వే । కలశాఽధాన్యరాశిషు ॥ 41

స్థాపయిత్వాతథాచాష్టా । దిక్పతీనర్చయేత్క్రమాత్
తత్ప్రమధ్యేన్యసేత్కుంభం । బ్రహ్మబీజేనపూజయేత్ ॥

ఇష్టకాకలశాఽసర్వాః । వస్త్రేణైవసువేష్టయేత్
ఉత్తరేణాగ్నిమానీయ । మూలమంత్రేణహోమయేత్ ॥

సమిధాజ్యచరూలాజాః । అష్టోత్తరశతంపృథక్
స్వాభూతేసమనుప్రాప్తే । ముహూర్తేశోభనేతథా ॥ 44

సంకల్ప్యద్వారపార్శ్వేతు । దక్షిణేనతుసాధకః
ఇష్టకాంచాభిషిచ్యథ । తస్మంత్రైః కుంభవారిణా ॥ 45

ప్రథమేష్టకా
స్థాపనవిధిః.

1 బ్రాహ్మణాః భోజయేత్ తత్ప్ర । శత మష్టోత్తరం ద్విజ । అతిర్వాదాదిసకలం
యథావిధి సమాచరేత్ ॥ D 2 నారాయణాదిసామాని । స్వనామ్నైవ
హోమయేత్. B 3 పాయసాజ్యదిభిర్ద్విజ. 4 తస్మాద్దేశాద్ద్విజోత్తమ.

పాసాదమధ్యేసంస్థాప్య | మంత్రమష్టాక్షరంజపేత్
ఆచార్యశ్చిల్పిభిసానిధం | స్మరన్నారాయణంప్రభుం॥ 46

సమస్కారంతతఃకృత్వా | ప్రణవేనచదేశికః
ద్వారస్యదక్షిణేపార్శ్వే | న్యసేచ్ఛప్రధమేష్టకాః॥ 47

ఆగ్నేయాది ద్విజశేష్ట | ఐంద్రాంతంతు పదక్షిణం
సుదర్శనేన మంత్రేణ | జపేదష్టోత్తరం శతం॥ 48

జప న్నష్టాక్షరం మంత్రం | రతుం కుర్యా ద్విశేషతః
తోయేన శ్వభ్రమాపూర్య | సర్వధాన్వై సురత్నకైః॥

అక్షతైర్గంధసంయుక్తై | ర్నిక్షిపే దోమితిబుగ్
జలావర్తం సమీక్షేత్ | శుభంచాశుభమేవవా॥ 50

అష్టాక్షరేణ మంత్రేణ | జహుయా దశుభేసతి
శాలిమృద్భిశ్చ తద్గర్తం | పూరయే న్మూలవిద్యయా॥

ప్రచ్ఛాదయిత్వా తద్దేశం | రతుంకుర్యాత్ప్రీతాత్రికం
అతఃసర్వక్రియాస్సర్వాః | ప్రవత్స్యామి సమాసతః॥

అంగుళాదిమాన
భేదాః.

తీర్థవిధంతు సమాఖ్యాత | మంగుళస్య ప్రమాణతః
మానాంగుళంతు ప్రథమం | మాత్రాంగుళ మతఃపరం॥

తృతీయంతు సమాఖ్యాతం | దేహలబ్ధప్రమాణతః
పరమాణుభి రష్టాభి | రేణురష్టాభి వాలుకః॥ 54

వాలుకాష్టాభిరక్షంచ | రతుష్టమయయాకశః
యాకాష్టాతుతిలం చైవ | యవంచైవతుకీ ర్నితం॥ 55

యవోదరాణి చాష్టాభి | ర్మానాంగుళ మితి స్మృతం
మధ్యమాంగుళమధ్యంతు | పర్వమాత్రాంగుళంస్మృతం॥

ప్రతిమాయాం విభాగేన | తాలగణ్యేన భాజితం
అంగుళంతు సమాఖ్యాతం | దేహలబ్ధప్రమాణతః॥ 57

వస్తుభేదేన అం
గుళమానభేదః

1 { ప్రాసాదమంటపానాంచ । మానాంగుళవిధానతః
యాగోపకరణానాం తు । మాత్రాంగుళవిధానతః॥
(దేవాలబ్ధప్రమాణేన । ప్రతిమాంకారయే ద్బుధ
అంగుళై ర్నిష్కూ రి త్యుక్తం । చతుర్వింశతిభి స్తథా
పంచవింశతిభి శ్చైవ । ప్రాజాపత్య ముదాహృతం॥
షడ్వింశతిధనుర్ముష్టిః । సప్తవింశ ధనుర్గృహం॥ 60

ప్రాసాదాదిమాన
ః

హస్తానాంలక్షణం ప్రోక్తం । మానాంగుళవిధానతః
తిహస్తాదీ సమారభ్య । నవహస్తాంతమేవహి॥ 61

2 అయుగ్మంరథహస్తైస్తు । కుర్యా దేకతలం బుధః
ద్వితాలంతు తతః కుర్యా । త్స త్రయోదశహస్తకైః॥
దశపంచాధికై ర్హస్తైః । ప్రాసాదస్య త్రిభూమికం
తాలపత్రాధికం కుర్యా । ద్విహస్తంతు విశేషతః॥ 63

ఆద్వాదశతలం దేవం । కుర్యా ద్విస్తార మానతః
విస్తారద్విగుణోచ్ఛేద । ముత్తమంతు ప్రచక్షతే॥ 64
విస్తారం సప్తధాకృత్వా । ద్వాదశేనతు మధ్యమం
ఏకాదశాంశ మధమం । విస్తారే సప్త ధాకృతే॥ 65

ఆద్వాదశతలాదేవ । ముచ్ఛేధం తు విధీయతే
ప్రాక్షుఘోదక్షుఖైస్సూత్రైః । పదంకృత్వాతు షోడశైః॥
గర్భకేహం సమాఖ్యాతం । మధ్యమంతు చతుష్పదం
బాహ్యతో ద్వాదశపదం । భిత్త్యర్థ ముపకల్పయేత్॥ 67

గర్భాలయః.

షడ్భిఃషడ్భి స్తథా సూత్రైః । పదంవై పంచవింశతిః
నవగర్భగృహముభ్యే । భిత్త్యర్థం శేషముచ్యతే॥ 68

ప్రాసాదభేదః.

త్రివిధంతు సమాఖ్యాతం । ప్రాసాదాకృతయస్తథా
నాగరంద్రావిష్కృతైవ । వేసరంచత్రిధాభవేత్॥ 69

D 1 ప్రాసాదం మంటపంద్వ్యం । కవాటం కోపురం తథా । ప్రాకారంస్తంభమి
త్యాదీక । మానాంగుళవిధానతః॥ స్పృశ్యవాదీని పాత్యాణి । కుండాని వివిధా
నిచ । సమిధాదీని యాగార్థం । మాత్రాంగుళవిధానతః॥ ప్రతిమాదీని సర్వాణి ।
వస్త్రాలంకారమాలికాః । దేవాలబ్ధాంగలేనైవ । కారయే ద్దేఖిణోత్తమ॥

B 2 అయుగ్మం రథహస్తైః । కుర్యా దేకతలం బుధః.

హూప్యంతం చతురశ్రంస్యా | న్నాగరంసముదాహృతం
కంతప్రభృతి రహ్మస్యః | ప్రాసాదం ద్రావిడం భవేత్ ||

కంతప్రభృతివృత్తం య | ద్వేసరం తత్ప్రకీర్తితం
ఆయతే చతురశ్రేచ | ఆయతేవృత్తమేవచ || 71

ద్వారలక్షణం.

వృత్తంవాచతురశ్రంవా | ప్రాసాదంతుచతుర్విధం
1 గేహవిష్కంభమానంతు | పంచభాగతిభాగికం || 72

సప్తభాగంతిభాగంవా | చతుర్భాగే నవాంశక్తైః
ద్వారవిస్తారమానంతు | కధితంశాస్త్రవిత్తమైః || 73

గర్భభాగంతిభాగైక | మధవా ద్వారవిస్తరం
చతుర్భాగంతిభాగంవా | పంచభాగమధాపిచ || 74

ద్వారవిస్తారమానంస్యా | దుచ్చేధంద్విగుణంభవేత్ ||
ఉపరిష్టాచతుర్దిక్షు | 3 ద్విగూర్తీనర్చయే త్క్రిమాత్

ద్విగూర్తయః.

వారాహంనారసింహంచ | శ్రీధరంహయశీర్షకం
పూర్వాదిక్రమయోగేన | కల్పయేత్సాధకోత్తమః || 76

కోణేశుగరుడంవాపి | 2 సింహంవాపి తు కారయేత్
అథస్థాచ్చ చతుర్దిక్షు | వాసుదేవాదికాన్క్రమాత్ || 77

ఆగ్నేయే శాంకరేకోణే | గణేశం చాంబికాంతథా
ప్రాసాదద్వారపార్శ్వే తు | నారసింహసుతా పుభా || 78

స్నపనమంటపం.

4 ప్రాసాదమభితః కుర్యా | ద్మూలికాగేహవిస్తరా
తస్యాగ్రే మంటపంకుర్యా | త్నైపనార్థం ద్విబోధ్యమః ||

వైసతేయమంట
పం.

తద్భాగే పరితఃకుర్యా | త్ప్రీకారం లక్షణాన్వితం
గోపురాగ్రే తు కర్తవ్యం | వైసతేయస్య మంటపం ||

గోపురం.

తద్భాగే తు విశేషేణ | ప్రీకారం తు సమంతతః
తస్యాగ్రే గోపురంకుర్యా | త్ప్రాసాదాద్విగుణోన్నతం ||

- B. 1 గేహవిష్కంభమానంతు | పంచభాగే తిభాగికం | సప్తభాగే తిభాగంవా |
చతుర్భాగంనవాంశక్తైః || ద్వారవిస్తారమానం | కధితంశాస్త్రవిత్తమైః. 2 సిం
హంవాపి యథా రుచి. 3 ద్విగూర్తీనర్చయేత్. 4 ప్రాసాదా ద్విధం
కుర్యా | న్మూలికాం గేహవిస్తరాం ||

బలిపీఠం.

బలిపీఠం తు తద్భాగే । శాస్త్రమానానుసారతః

విష్వక్సేనమంటపం ప్రాసాదద్వారవామే తు । విష్వక్సేనస్య మంటపం॥ 82

పచనాలయం.

పృథమావరణేకుర్యా । దాగ్నేయాం పచనాలయం

వస్త్రవాహనమం

పశ్చిమేవాహనస్థానం । వస్త్రస్థానంతువాయవే॥ 83

టపా

శయనపుష్పదుం

ఉత్తరేశయనస్థాన । మీశాన్యేపుష్పమంటపం

దుభిమంటపాః

తృతీయావరణేశానే । దుందుభిస్థాన ముచ్యతే॥ 84

ఆస్థానపుత్ర్య

విద్యామంటపా

దీని

నృత్యమంటప మాగ్నేయే । గానందక్షిణతోభవేత్

ఆస్థానమంటపం కుర్యాత్ । నైరుత్యాంతు విశేషతః॥

విద్యాస్థానంతు వారుణ్యాం । ధాన్యస్థానంతుమారుతే

ధాన్యస్థానమర

గోమఠాది.

మరంవైసామ్యుదిగ్భాగే । వైష్ణవార్థం విశేషతః॥ 86

సోమేశానాంతరే కుర్యాత్ । గోమరం ద్విజసత్తమ

మాత్మమంటపం

కూపాదీని.

ప్రాసాదదక్షిణే భాగే । మాత్మణాం వైవమంటపం॥

పచనాలయసామ్యేతు । కూపం కుర్యా ద్యథావిధి

గర్భస్థానవిః

। ఏవంప్రాసాదమిత్యుక్తం । గర్భస్థానమనోచ్యతే॥

సావర్ణంరజతంతామ్ర । మాయసంపాత్రమేవవా

షోడశంద్వాదశంవాపి । చతురస్థాంగుశంతువా॥ 89

తదర్థ ముచితంకుర్యా । చ్చతురంవృత్తమేవవా

చతస్ప్రాసాదయుక్తంవా । విభానేన సమన్వితం॥ 90

తన్మధ్యే నవగర్తంచా । షోడశభిమమేవవా

అధివాసహోషా.

తస్యాగ్రేవేదికాంకుర్యా । ద్గోమయా లేపనంతతః॥ 91

స్థండిలంకారయేత్తత్ర । అష్టదోశేనశాలినా

తదర్థంతండులైర్యుక్తం । వస్త్రైరాచ్ఛాదయేత్తతః॥ 92

తన్మధ్యేవ్యసే త్కుంభం । తోయపూర్ణం సరత్సకం

శంఖంచక్రిం తథాశార్ఙ్గం । ఖడ్గం ముసలమేవచ॥ 93

పృథిరూపం సువర్ణేన । కృత్వాకుంభేవినిక్షిపేత్

బ్రహ్మబీజసునుస్మృత్యై । పూజయిత్వాసుగంధకైః॥ 94

తద్భాష్యకలశాన్యస్తా । పూజయేదింద్రీపూర్వకా
భాజనంపరచగవ్యేన । యోశయిత్యాసమాహితః॥ 95
కలశైః కుంభతోయైశ్చ । పృణవేనాభిషేచయేత్
పూర్వవత్ స్థండిలంకృత్వా । వస్త్రైర్దైర్భిశ్చ వేష్టయేత్॥
భాజనంతస్య మధ్యేతు । న్యసేద్వస్త్రైశ్చ వేష్టయేత్
ఆర్ణవస్యతుదానంతు । సువర్ణాదీని దేశికః॥ 97

ఆవశేషోడశంన్యస్యా । దలాభేతు సువర్ణకం
బ్రహ్మణంచతతోధ్యాత్వా ప్రణవేనన్యసేత్క్రమాత్॥
నవగ్రే ద్రీవాణి నవగ్రే పృవత్కామి । ద్రీవాణి చ యథాక్రమం
పర్వతాగ్రే మృదాదీని । వృషశృంగోద్భృతం తథా॥99
ఇంద్రాది బ్రహ్మపర్యంతం । విన్యసేత్క్రమయోగతః
పద్మనీలోత్పలాదీని । సమూలాని చతుర్దిశి॥ 100
ధాతూ నన్యశిలాదీని । గైరికాంతాని విన్యసేత్
పూర్వాదీశానపర్యంతం । మధ్యమే చాంతరం న్యసేత్॥
వజ్రాణి బ్రహ్మరాగాంతం । పూర్వాదీని యథాక్రమం
శాల్యాదిముద్గపర్యంతం । మధ్యమాదీంద్రీపూర్వకం॥
సువర్ణాదీని విన్యస్య । హంసచక్రాంత మేవచ
ఇంద్రాది బ్రహ్మపర్యంతం । లోహాన్యేతాని విన్యసేత్॥
లిస్తిన్నవపదేమధ్యే । నవఖండమహీం స్మరేత్
జపేదస్థామరం మూర్తిం । స్పర్శయేత్ప్రవృత్తేనై॥
అపసీయజనాన్ సర్వాన్ । ఆచార్య శిల్పిభిస్సహ
మూలమంత్రీద్వయం జప్త్వా । ప్రాజ్ఞుభోదజ్ఞుభోపివా॥
ద్వారస్య దక్షిణపార్శ్వే । దిగ్భాగం పరిషేచయేత్
భాగేత్పతీయేన్యస్తన్యం । ద్వారమూలే విశేషతః॥ 106

బ్రహ్మక్షులియా వృక్షాకోపరి విప్రీణాం । కుముదోపరి భూభృతాం
దీపాం స్థానాని జగత్పుపరివైశ్యానా । ముపానే శూద్రజన్మనాం॥ 107

హోమాదీని

సావిత్రిత్యచైవ సంహృత్త్వం వశ్చిమేహోమమాచరేత్
కేశవాదీని నామాని । ¹ జహయూ దత్ర దేశికః॥ 108

ఇంద్రాది బ్రహ్మపర్యంతం వ్యాహృత్యంతంకృమేణవై
² ఏకేనాష్టాహుతిం హుత్వా । సంపాతేన విధానతః॥

సంపాతాజ్యం గృహీత్వాతు । భాజనేమూలవిద్యయా
సేచయిత్వా ద్విజశేష్ఠ ! పాతయే త్ప్రణవేనచ॥ 110

నిధాయభాజనం సద్యో । భాజనం దక్షిణేనవై
అంగుష్ఠేనస్పృశే త్రత్ర । మంత్ర మష్టాక్షరం జపేత్॥

పాఙ్గుఖోదఙ్గుఖోభూత్వా భూరూపంభాజనంస్మరేత్
కృతాంజలిపుటోభూత్వా । ఇమంమంత్రముదీరయేత్॥

సర్వభూతధరేకాంతే । పర్యతస్తనమండితే
సముద్రపరిధానీయే । దేవీగర్భంసమాశ్రయ॥ 113

ఏవంరాతౌతుకుర్యాచ్చ । గర్భన్యాసంవిశేషతః
మూర్ధ్ధేష్టకాపవిత్ర్యౌమి । సమాసాచ్ఛృణుకాశ్యప॥

పాసాదాగ్రేతుకర్తవ్యం । ముటపంలక్షణాన్వితం
వేదీద్యయంవిశేషేణ । తన్మధ్యేకారయేత్పునః॥ 115

శాలిభిస్తండులైర్విద్యాత్ । వేదికోపరిపూరయేత్
వస్త్రయుగ్మేనసంచ్ఛాద్య । ఇష్టకాంసన్నివేశయేత్॥

పంచేష్టకామునిశేష్ఠ । వస్త్రైరాచ్ఛాదయే త్తతః
బ్రహ్మణంమధ్యమేన్యస్య । ఇంద్రాదీంశ్చచతుర్దిశి॥

పూజయేద్గంధపుష్పాద్యై స్వినామ్నాచైవపూజయేత్
దక్షిణేవేదికామధ్యే । పంచకుంభాన్నివేశయేత్॥ 118

హేమంరత్నం వినిక్షిప్య పూజయేత్పురస్వతక్రమాత్
వస్త్రైరాచ్ఛాదయేత్కుంభాత్ । ప్రణవేనసమాహితః॥

మూర్ధ్ధేష్టకా
విధిః.

అధివాస
హోమా.

D 1 హునేదాజ్యేన దేశికః. B 2 ఏతైరష్టాహుతిర్హుత్వా. B 8 మధ్యమే కల
శేవాన్యా । బ్రహ్మజంచజగత్పతిం । ఆవాహయేచ్ఛత్పరిక్షితు । నానుదేవాదిపూజ
హాకాః॥ ఇంద్రాదిలోకపాలంశ్చ । తత్తన్నామైస్తు మంత్రవిత్.

ప్రాసాదస్య చతుర్దిక్షు | శాంతిహోమంతు కారయేత్
 సమిధాజ్యచర్మా సర్వాః | మధుదధ్నాఘృతేనచ || 120
 పూర్వాదిసోమపర్యంతం | ప్రత్యేకం యోగశాహుతీః
 మూర్ధేష్టకార్థం జహుయా | దుత్తరే మూలవిద్యయా || 121
 సమిధాజ్యచర్మా హుత్వా | ప్రత్యేకంచ శతం శతం
 సప్తవ్యాహృతిభిర్హుత్వా | స్మరణారాయణం ప్రభుం ||
 లోకపాలాదివిష్ణ్వంతం | 2 స్వనామ్నై కేన హోమయేత్
 ఇష్టకాస్పర్శయేత్పశ్చాత్ | మూర్తిం వా ద్విజపుంగవ ||
 పుణ్యాహం వాచయేద్ద్రాక్షా | సద్యో వాచ్ఛాధివాససం
 కుంభతోయేన మంత్రీజ్ఞః | ఇష్టకాశ్చాభిషేచయేత్ ||

మూర్ధేష్టకా
 స్థాపనం.

ప్రాసాదోపరివిన్యస్య | ఇష్టకా మూలవిద్యయా
 పూర్వాదిచోత్తరాంతాని | గేహమధ్యేనిధాపయేత్ ||

స్థూపికావిధిః.

స్థూపికామధవయ్యేమి | లోహజందారుజంతువా
 ప్రాసాదస్యానురూపేణ | స్థూప్యమానం విధీయతే || 126

అధివాసహోమా.

తస్యాగ్రేవేదికాంకుర్యా | త్పంచసప్తకరేణవా
 పూర్వవత్ స్థండిలంకృత్యా | స్థూపికాంసన్నివేశయేత్ ||
 వస్త్రైరాచ్ఛాదయేత్సర్వాః | అగ్రేసావర్ణవేష్టితాః
 కలశాన్విన్యసేద్విద్వాః | ఇంద్రాదీనియథాకరిమం ||

3

హోమంకుర్యాచ్చతుర్దిక్షు | వృత్తం వాళిం చతుర్దిశి
 ఇంద్రాదినామమంత్రేణ | సమిధాదీన్ పృథక్ పృథక్ ||
 జహుయాదప్తసహస్రంతు | స్పర్శయేత్తంభమూలతః
 ప్రభాతేసమనుప్రాప్తే | ఉక్తే లగ్నే విశేషతః || 130
 ప్రాసాదోపరిసంస్థాప్య | బ్రహ్మబీజేన మంత్రీవిత్
 సుదృఢంకారియేత్తత్ర | కారయిత్వా శిఖాంపటాం || 131

1 ప్రత్యేకం శతమష్టం. 2 స్వనామ్నై కేన హోమయేత్. B 3 అధివాసక సమ
 పూజ్య. యథోక్తవిధివా ద్విజ.

1 పంచవర్ణైరలంకృత్యా | ప్రిసాదం సర్వతః క్రమాత్
 ఆచార్య శిష్య ఆచార్యంపూజయేత్పూర్వం | శిష్యనంపూజయే త్తతః ||
 పూజాది. ఇతి సమ్యక్సమాఖ్యాతా | ప్రిసాదవిధిరు త్తమా || 132 1/2
 ఇతి శ్రీ పాంచరాత్రే - కపిజలసంహితాయాం
 ప్రిసాదవిధిర్నామ - దశమోధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీమత్పాంచరాత్రాదివ్యాగమే - శ్రీకపిజలసంహితాయాం

ఏ కా ద శో ధ్యా యః

పృథివీమాలక్షణం.

మూర్తిద్రవ్య భేదాః కాతుకస్య పవిత్ర్యోమి | లక్షణం ద్రవ్యసంగ్రహం
 రత్నజంమణిజం లోహం | శిలామృతాః పృథ్వీజంతథా || 1
 త్రివస్తుకం తథాభాసా | దష్టద్రవ్యాణి కథ్యతే
 రత్నభేదాః వజ్రాగ్రాగాది వైడూర్యం | 2 గరుడం రత్నకంతథా || 2
 పుష్కరాగం తథాసీలం | 3 గోమేధం రత్నముచ్యతే
 స్ఫటికం సూర్యకాంతంచ | చంద్రకాంతం మణిత్రయం ||
 లోహభేదాః సువర్నంరజతం తామ్రం | వైత్తళం లోహమేవచ
 శిలాభేదాః శిలాచతుర్విధాజ్ఞేయా | వర్ణయోగాద్విశేషతః || 4
 మృదృదాః పక్వాపక్వవిభాగేన | మృత్తికాద్వివిధా స్మృతా
 దారుభేదాః దారులోహేద్విధాప్రాక్తే | ప్రతిమాశూలసంగ్రహే || 5
 మృద్ధూరులోహసంయుక్తం | త్రివస్తుసముదాహృతం
 అభాసవర్ణయోగేన | పటకుడాద్వివిధా స్మృతం || 6
 ఖాదిరంపనసశ్చైవ | మధుకం చందనద్వయం
 4 సరళో దేవదారుశ్చ | జాతిర్బిల్వం శమీతథా || 7

1 పంచవర్ణైరలంకృత్య | ప్రిసాదం సర్వతో దిశి. B 2 గారుడంచప్రవాళక ||

3 గోమేధంహక్తికంస్మృతం D 4 చంపకోదేవదారుశ్చ ||

- కదంబఃకుటజశ్చైవ । ఆసనశ్చాగరు స్తథా
 తిమిశస్సాలశాఖాశ్చ । పిచుమంద స్తథైవచ॥ 8
- కాశ్మీర స్తీలకశ్చైవ । తమాలోవేత్రమేవచ
 ఫలిసీచంపకశ్చైవ । స్తంభకశ్శింశుపాతథా॥ 9
- పాటలోరాజవృక్షశ్చ । ఇత్యేతేవృక్షజాతయః
 దారుసంగ్రహా విధిః దారుసంగ్రహాకా లేతు । బాహ్యభోజయే త్తతః॥
 ఆశిషోవాచయిత్వాతు । సాధకస్తుసమారభేత్
 మంత్రమప్తాక్షరంజప్తావ । నిర్గచ్ఛేత్కాననంపత్తి॥ 11
- పుష్పాధివాసః కా ర్తికాద్యష్టమాసేషు । ప్రశస్తం దారుసంగ్రహం
 నిర్దోషదేశేవృక్షేషు । అధివాసనమారభేత్ ॥ 12
- ఆచార్యమండలంకుర్యా । ద్వస్త్రేణాచ్ఛాదయేత్తరుం
 1 గంధపుష్పైశ్చసంపూజ్య । ఓదనేనబలింక్షిపేత్॥ 13
- హోమం కుశానాస్తీర్యసర్వత్ర । హోమంకుర్యాచ్ఛతుర్దిశి
 క్షీరవృక్షసమిద్భిశ్చ । అష్టోత్తరసహస్రకం॥ 14
- అష్టోత్తరశతంవాపి । మంత్రేణానేన హోమయేత్
 పరమంవైష్ణవంతత్వం । యచ్ఛుభాగవతంపునః॥ 15
- తత్సర్వమేతదఖిల । మస్మిన్దేహేవిదీప్యతాం
 ధర్మేపుణ్యేతదాసమ్య । క్షిరవృక్షమేవప్రవర్తతాం॥ 16
- ప్రార్థయేత్సంత్యతైర్వాక్యైర్వృక్షమూలేసమాహితః
 గంధపుష్పాదినాపూజ్య । 2 కుశారాదీక సమర్పయేత్॥
- దారుసంగ్రహాః ప్రభాతేపూజయేద్వృక్షాః । పుణ్యాహంవాచయేత్తతః
 అష్టదిక్షష్టశాఖావైచిత్ర్యాపూర్వంద్విజోత్తమ॥ 18
- వృక్షమూలే కురారేణ । పాఙ్కుఖఃచ్ఛేదనం కురు
 శాంతిహోమం నిర్దోషపతనాదీని । దారుసంగ్రహణేశుభం॥ 19
- 3 అష్టోత్తరశతంవాపి । మంత్రేణానేనహోమయేత్

1 గంధపుష్పాదిభిఃపూజ్య॥ (పారాంతరః) 2 కుశారాదీక సమర్పయేత్॥ (పారాంతరః).
 D 3 అష్టోత్తరశతంవాపి । మూర్తిమంత్రేణ హోమయేత్॥

శిలాసంగ్రహణే
స్థలబేదాః

ఏవం దారుసమాదాయ । పృతిమాంకారయే త్తతః॥
దారుసంగ్రహణంప్రోక్తం । శిలాసంగ్రహముచ్యతే

శైలాధీవాసః

వారుణాగ్నేయమాహేంద్రవాయవ్యేషుశిలాస్సృతాః
వాయవ్యంవర్జయేద్విద్వాత్ । గర్భాదీనివివర్జయేత్
పూర్వవద్భాజనాదీని । శైలంధృష్ట్యాధివాసయేత్ ॥

అధివాసహోమః

శైలస్యచచతుర్దిక్షు । పతాకం బంధయేత్క్రమాత్
మంటపంగోమయేనైవ । తస్మిన్విష్ణుంసమర్చయేత్ ॥ 23
తస్యాగ్రేస్థండిలంకృత్వా । న్యసేత్కుంభంసమంత్రకం
పరితఃకలశాన్యష్టే । దిక్పతీనర్చయేత్క్రమాత్ ॥ 24

హేమరత్నానివిన్యస్య । నవవస్త్రేణవేష్టయేత్
బ్రహ్మణమర్చయేత్కుంభే । కూక్రిభూతబలింక్షిపేత్ ॥
హోమంకుర్యాచ్చతుర్దిక్షు । అష్టోత్తరశతంకృమాత్
సమిధాజ్యచరూహుత్వామూలమంత్రేణమంత్రవిత్ ॥
పుణ్యాహంవాచయేత్పశ్చాత్ । దిమమంత్రముదీరయేత్
ఓన్నమస్సర్వలోకాయ । విష్ణవేపృథవిష్ణవే ॥ 27

స్వప్నదర్శనం

విశ్వాయ విశ్వరూపాయ । స్వప్నాధిపతయేనమః
అపసీయచ తాన్ సర్వాన్ । ఇమంమంత్రముదీరయేత్ ॥
యక్షరక్షఃపిశాచాశ్చ । యత్ర తిష్ఠంతి నిత్యశః
సర్వేతేష్యనుగచ్ఛంతు । సన్నిధతాం సదాహరిః ॥ 29

శిలాయాః అగ్ర
భేదేన ఫలభేదాని

ఇత్యుక్తాస్వప్నమాకాంక్ష్య । వశ్చిమేశాయయే ద్విజ
శుభం చేత్సంగ్రహేద్విద్వాత్ । సశుభంయదీవర్జయేత్ ॥
అదర్శనేపి గృహ్ణీయా । దాచార్యః పాత్రరుద్ధితః
భూమింఖాత్యా శిలాంపశ్యే దాచార్యః శిల్పిభిస్సహ ॥
వింద్రాగ్రంచతథాశ్రేష్ఠం । మధ్యాగ్రంచోత్తమంభవేత్
కోణేషు వర్జయేద్ధీమాన్ । లక్షణాదీని దేశికః ॥ 32

B 1 పూర్వక్షేత్రే సవితీరే పర్యతే కాననేపివా । అన్యేషుచోక్తదేశేషు శిలాసంగ్రహముచ్యతే (ఇత్యధికఃపాఠః) । B 2 దక్షిణాంతరం కృత్వా-ఉ-రాభిముఖో ద్విజః.

శిలాసంగ్రహణం ఉక్తలక్షణసంయుక్తాం । శిలాం సంగృహ్య బుద్ధిమాన్
అన్యోశ్చవర్జయే చ్ఛైలాన్ । కాశ్యపద్విజపుంగవః॥ 33
శిలాముత్పాటయే ద్విప్రలక్షణాదీన్ (సమీక్షయేత్)
ఘరీక్షయేత్

కలశై రభిషిచ్యాథ । స్నాపయేత్కుంభవాదిణా॥ 34

గంధపుష్పాక్షతైః పూజ్యః ప్రాజ్ఞాచ్ఛాదయేద్విజ
మూలమంత్రేణ మంత్రజ్ఞః । ఋత్విశ్విస్త్రివాచకైః॥

శిలాయాం స్త్రీ
పున్నపుంసక
భేదాః.

ఇత్యేవం లక్షణోపేతం । శిలాం సంగృహ్య దేశికః
స్త్రీపున్నపుంసకంచేతి । శిలాత్రివిధముచ్యతే॥ 36
పుంలింగేన తథా బేరం । స్త్రీశిలాపీఠికాభవత్
ఇత్యేవం కారయేద్బింబం । రత్నార్థమితరంభవేత్॥ 37

ప్రతిమామాన
విధిః.

ప్రమాణం సంప్రవక్ష్యామి । ప్రతిమాయాం విశేషతః
కౌతుకస్య వశం దేహం । కుర్యాత్ప్రతివిచక్షణం॥ 38
తత్ప్రమాణం ప్రవక్ష్యామి । యజమానానురూపతః
హాటకం రాజితం రూపం । కాంస్యం రజతముచ్యతే॥ 39

మణిబింబమానం.

తామ్రమందారుశిలాశ్చైవ । లోహం షడ్విధముచ్యతే
మాత్రాదికాసమారభ్య । ఉచ్చేధంచతురంగుళం॥ 40

కుచర్ణబింబం.

షడంగుళం వాకర్తవ్యం । మణిబింబముచ్యతే
చతురష్టాంగులం వాపి । ద్విషట్కాంగులమవచ॥ 41
చతుర్దశాంగులం వాపి । ద్వాత్రింశాంగులమేవ వా
చతురష్టమశీతిర్వా । శతమష్టైత్తరంతవా॥ 42

శిలాదారుకామ్ర
ప్రతిమామానాని

ఏవం సౌవర్ణకం విద్ధి । అతః కర్ణవంశకారయేత్
కాంస్యంతామ్రం శిలాదారు । ప్రతిమాంకారయేత్సుధీః॥
ఏకహస్తాది నారభ్య । యావత్కామ్యంచ కారయేత్
కేచిత్తడంగులం విప్ర । లోహదారుమయానిచ॥ 44

తదూర్ధ్వమితి కర్తవ్యం । మితి గార్హస్థ్యేణ భాషితం
మాత్రప్రమాణమారభ్య । ద్విగుణంతిగుణంతువా॥ 45

ప్రాసాదమానే
సప్రతిమామాన
విధిః.

మునే పంచదశ ప్రోక్తా । కనిష్ఠానా మనుక్రమాత్
1 ప్రాసాద ద్వాదశాద్భింబా । పృనత్సామిసమాసతః॥
గర్భమానప్రమాణేన । ప్రతిమా చోత్తమాభవేత్
నవభాగవిహీనంతు । మధ్యమంబింబముచ్యతే॥ 47

పంచభాగైకహీనంతు । అధమంపరిచక్షతే
గర్భవిస్తారమానంతు । సప్తభాగం విభాజయేత్॥ 48

2 పంచభాగం గృహీత్వాతు । పంచభాగత్రిభాగకం
త్రిభాగస్యద్విభాగంవా । ఉత్తమాధమమధ్యమం॥ 49

ద్వారమానేన
ప్రతి మామాన
విధిః

ఉత్తమం ద్వారతుల్యంవా । పాదాధిక్య మథాపివా
అధ్యర్థమపివాకుర్యా । దుత్తమాధమమధ్యమం॥ 50

శుద్ధద్వారసమంవాపి । పాదాధిక్యం ద్విజోత్తమ
ద్వారంతదర్థమిత్యక్త । ముత్తమాధమమధ్యమం॥ 51

శుద్ధద్వారం ద్విజశ్చేష్ఠ । షోడశేనైవభాజయేత్
ఏకద్వితి విహీనేతు । శ్చేష్ఠం మధ్యే కనిష్ఠకం॥ 52

స్తంభమానేన ప్రతి
మామానవిధిః

స్తంభమానప్రమాణేన । అథవా కారయేద్ద్విజ
స్తంభంతదర్థమానంవా । ప్రతిమాంకారయేత్పుణీః॥ 53

ప్రతిమాభేదేన
మానభేదాః.

ద్వారమానసమంవాపి । నవభాగైకహీనకం
పంచభాగైకహీనంవా । స్థానకోచ్ఛయ ముచ్యతే॥ 54

ద్వారంతదర్థమిత్యక్తం । ఆసనస్య విశేషతః
పాదాధిక్యం ద్విజశ్చేష్ఠ । శయనంచ నిబోధత॥ 55

ద్వారస్యద్విగుణంవాపి । అధ్యర్థంకారయేద్దుభయః
న్యూనాధిక్యం నకర్తవ్యం । శయనస్య విశేషతః॥ 56

కర్మార్చ
లక్షణం.

ఆసనస్థానయానాని । యథాకారం ప్రకల్పయేత్
మూలభేరానురూపేణ । కర్మార్చం కారయేత్పుణీః॥ 57

B. D. 1 ప్రాసాదస్యానురూపేణ లింగమాన మిహోచ్యతే (పాఠాంతరః)
D 2 పంచభాగం గృహీత్వాతు । పంచభాగేత్రిభాగకం । త్రిభాగేతు ద్వి
భాగంవా । ఉత్తమాధమమధ్యమం॥ (పాఠాంతరః)

- బలిబేరం. ద్వాదశాష్టాంగులంవాపి । కర్మార్చనంలక్షణాన్వితం
బలిబేరంతుకర్తవ్యం । యాత్రాబేరంతథైవచ॥ 58
- కృత్తిమాలయ
కాతుకం. అష్టాంగులప్రమాణేన । కృత్తిమాలయకాతుకం
- యాగబింబం. చతుస్తాలంత్రితాలంవా । కారయేద్యాగకాతుకం॥ 59
- స్నానబింబం. స్నానబింబంద్వితాలేన । కల్పయేత్తంత్రీవిత్తమః
శంఖచక్రగదాపద్మైః । శ్చతుర్భుజకృతలక్షణైః॥ 60
- సర్వకర్మార్చ
స్థానకమేవ ¹ పీఠికోపరివిన్యస్య । యథాలక్షణసంయుతం
సర్వాసామేవమూర్తీనాంకర్మార్చయ చతుర్భుజం॥
ప్రసన్నంసంస్థితంబింబం । సాపూజార్చనముచ్యతే
శయనాసనయాసేషు । కర్మార్చస్థానకంభవేత్ ॥ 62
- మృణ్మయబిం
బస్య చర్మలేపన
విధిః. మృణ్మయప్రతిమాకార్యం । శూలదండాస్త్రయోదశ
శ్యామాదిసర్వవర్ణైస్తు । లేపయేత్సాధకోత్తమః॥ 63
- శిలామృణ్మయ
బింబానాంస్థాప
నే స్థానభేదాః. శిలాయామపికర్తవ్యం । వర్ణాలంకారలేపనం
గామేషుమృణ్మయంశ్రేష్ఠం । ప్రజావృద్ధికరంశుభం॥
సర్వభోగప్రదంనిత్యం । మృణ్మయంసర్వకామదం
గామాదన్యత్రీసర్వేషు । శిలాస్థాపనముత్తమం॥ 65
- అపవర్గప్రదం నిత్యం । శిలాజ్ఞానవివర్ధనం
² ఏకబేరేప్రశస్తంహి । తంత్రేస్మిన్ శైలజంపురా॥ 66
- బహుబేరవిధానేన । శైలజం కించిదుచ్యతే
చిత్రంచిత్ర చిత్రంచైవార్థచిత్రంచ । చిత్రాభాస మతఃపరం॥ 67
- చిత్రాభాసాది
బింబలక్షణాః. త్రివిధం బింబముద్దిష్టం । తంత్రేస్మిన్ పరమేష్ఠినా
కేశవాద్యాహిసర్వత్ర । మూర్తయోద్వాదశస్మృతాః॥
- షోడశశీరికాది
మూర్తిభేదాః. వాసుదేవాదయః పోక్తా । మూర్తయఃషోడశస్మృతాః
అన్యాశ్చమూర్తయస్సర్వే । కథితాః పీఠికాస్తథా॥ 69

D B 1 స్నానయాగాదిసర్వేషు । బింబేషుద్విజపుంగవ । మూలబేగమసారేణ ।
మూర్తిభేదం నకారయేత్ ॥ (అధికపాఠః) .

D. 2 ఏకబేరవిధానేన । శిలాబింబం ప్రశస్యతే । (పాఠాంతరః)

దేవమానుషభాగశ్చ । వర్ణయోగక్రిమస్తథా
 ఇతి కాశ్యపసంహితా క్తం । పృథిమాలక్షణం మయా ॥ 70
 , ఇతి శ్రీ పాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం
 పృథిమాలక్షణం నామ - ఏకాదశోధ్యాయః .

ఓమ్

శ్రీమత్పాంచరాత్రవిద్యాగమే - శ్రీ కపింజలసంహితాయాం

ద్వాదశోధ్యాయః .

పృథిమాలక్షణం.

పృథివీవిధాన
 శ్రవణే కాశ్యప
 పక్షః

కపింజలప్రతివచ
 నం పృథివీ స
 గ్రహః.

కాశ్యపః :
 పృథివీలక్షణంబ్రూహి । జలవాసం ద్విజోత్తమ
 తత్సర్వం విస్తరేణైవ । యదితుష్టాసి మే పృథో ॥ 1
 కపింజలః—
 అథవక్ష్యేద్విజశ్రేష్ఠ । పృథివీవిధి ముత్తమం
 మంటపం పృథమం కుర్యా । ద్వితీయం జలవాసకం ॥ 2
 తృతీయం స్నానం కుర్యా । చతుర్థం శయనం తథా
 పంచమం చాగ్ని విన్యాసం షష్ఠం బ్రాహ్మణభోజనం ॥
 సప్తమం శాంతిహోమంచ । అష్టమం స్పర్శనం తథా
 నవమం గేహశుద్ధిస్తు । దశమం రత్నముచ్ఛతే ॥ 4
 ఏకాదశం ద్విజశ్రేష్ఠ । పూర్ణాహుతి మధాచరేత్
 స్థాపనం ద్వాదశం కుర్యా । ద్బాలగేహేత్రయోదశ ॥
 న్యాయం చతుర్దశం కుర్యా । త్వరితార మతఃపరం
 షోడశీః దక్షిణా హోక్తా । క్రియాసూచన ముత్తమం ॥ 6
 మంటప పూర్వాదిగ్భాగే । దక్షిణేచోత్తరే పివా
 కోణేషుంశ్చ మేవాపి । అంతరాశేషు వర్జయేత్ ॥ 7
 షోడశ స్తంభసంయుక్తం । షట్త్రింశ స్తంభమేవచ
 చతుర్ద్వారసమాయుక్తం । దర్భమాలాసమావృతం ॥

ప్రతిష్ఠామంటప
 నిర్మాణక్రియః.

- వితానవస్త్రసంఘన్నం । ముక్తాదామైరలంకృతం
 నారికేళఫలైర్వృక్తం । ¹ పూగీకదళిశోభితం 9
 ద్వారకుంభసమాయుక్తం । ² దీపకుంభైర్విరాజితం
 దీపమాలాసమాయుక్తం । వైష్ణవైరుఙ్గశోభితం 10
 ద్వారశాఖాసమాయుక్తం । ఘంటాచామరశోభితం
 మంటపాభ్యంతరేధీమాః । ఏకాశీతివిభాజయేత్ 11
 కండనిర్మాణం. ³ మధ్యేనవపదాంవేదీం । కల్పయేద్ద్విజసత్తమ
 పరితఃశోణిభాగేతు । అగ్నికుండానిమధ్యమే 12
 అశ్రంచాపంతభావృత్తం । పద్మంపూర్వాదితఃక్రమాత్
 హస్తమాత్రేణవిస్తార । మవటంతత్సమంభవేత్ 13
 చతురశ్రీకుండ
 లక్షణం. చతురశ్రీకృతక్షేత్రే । ఖాతయిత్వాసమంతతః
 మేఖలాత్రయసంయుక్తం । ఏకైకంచతురంగులం 14
 చాపకుండం. ⁵ అసాంపాచ్ఛేత్తుకుర్వీత । యోనిమశ్వత్థపత్రవత్
⁴ ద్విభాగంవిభజేత్కుండే । ఏకభాగంవిసృజ్యచ 15
 కోణభాగంతదర్ధంతు । కుండభాగేన్యసేదృఢ
 తత్సూత్రంబ్రామయేద్ద్విద్వాః । మధ్యేస్థితావ్వుతుపూర్వవత్ 16
 ఏతత్త్వేభాగ్నిమితంచాపం । మేఖలాంతద్వదేవహి
 చతుర్దశాంగులంసూత్రం । మధ్యేస్థితావ్వుతుదేశిక 17
 వృత్తకుండం. సూత్రేణభామయేద్ద్విద్వాః । వృత్తలక్షణముచ్యతే
 వృత్తవస్త్రేఖలంకుర్యా । ద్యోనింపూర్వవదుచ్యతే 18
 పద్మకుండం. వృత్తవద్భామయేదజ్జం । పద్మాకారంతుమేఖలాం
⁶ అష్టపత్రంలిఖేచ్ఛవ్విభ్రం । యోనింపూర్వవదాచరేత్ 19
 వేదికాలక్షణం. ఏకహస్తప్రమాణేన । వేదికాయామముచ్యతే
 దర్పణోదరసంకాశం । వేదికోపరికారయేత్ 20

B. ¹ ఘంటాచామరశోభితం । (పాఠాంతరః) ² దీపస్తంభైరలంకృతం । (పాఠాంతరః)
³ మధ్యేనుమంటవేదీం ॥ (పాఠాంతరః) B & D. ⁵ తేజఃపాచ్ఛే
 తుకుర్వీత ॥ (పాఠాంతరః) ⁴ ద్విభాగంవిభజేత్కుండం ॥ (పాఠాంతరః)
⁶ అష్టపత్రంలిఖేత్వచే ॥ (పాఠాంతరః).

సృష్ణవాది
లక్షణాని.

స్వస్తికాదీలిఖత్వాతు । పూజయేన్నార్జయే త్రతః
ద్వారప్రమాణమాగ్ధేణ । తోరణానిచకారయేత్ ॥ 21
పట్టికోపరి కుర్వీత । త్రిశూలం తాలసమ్మితం
తాలద్వయసమాయామం । ¹ తంపుచ్చాకృతివత్తథా
గోపదాకృతివచ్చాగే । ఏతదేవస్థవం భవేత్
యాజ్ఞికంకాష్ఠమాదాయహోమార్థంకారయేత్స్థవం॥
సప్తాంగులంతు విస్తారం । చతుర్వింశాంగులొచ్చితం
చతుర్వింశాంగులూదూర్ధ్వం । చతురశ్శ్రీంతుకారయేత్ ॥
తత్త్రిభాగైకబాగార్థం । మధ్యేశ్వభంతుభామయేత్
అవటంతత్సమంకుర్యా । ² తస్యార్థంమేఖలాభవేత్ ॥ 25
అర్థాంగులప్రమాణేన । శ్వభాికారంతుమేఖలాం
తత్ప్రమాణే తదంతే చ । మేఖలా చతురశ్శ్రీకం॥ 26
అష్టపత్రిం లిఖేచ్ఛేషం । కంఠ మంగుష్ఠమాత్రీకం
పంచత్రీణి ద్వివిస్తారంఅంగులంతు ముఖం భవేత్ ॥ 27
చతురశ్శ్రీస్యప్రప్రీతు । పద్మాకారంతు కారయేత్
శేషంతు దండవత్కుర్యా । చ్చతుర్వింశాంగుశంమునే॥
ద్వాదశాంగులవిస్తార । మష్టమంగళలక్షణం
అష్టాదశాంగులొపేతం । ఘనంకుర్యాద్ద్విరంగులం॥ 29
భేరీవృషభనాదంచ । చామరం కేసరిం తథా
కుంభం పతాకం దీపంచమంగళాని యథాక్రమం॥ 30
పద్మంఛత్రంతథాదీపం । పార్శ్వయోద్ధాంఛనంక్రమాత్
ఏతాన్సర్వాన్సమానీయ । స్పష్టానేమంటపేన్యసేత్ ॥
జలవాసమధోవజ్జ్యే । బింబశుద్ధ్యర్థకారణాత్
గేహప్రాసాదశుద్ధ్యర్థం । బేరకర్మార్చనార్థకం॥ 32
జలవాసమథారభ్య । శిల్పిశాలాం పృవేతయేత్
గమనం పరీక్ష్యలక్షణాన్మున్య । గ్భింబ మాదాయ పాణినా॥ 33

తదితరయగోప
కరణాని.

జలాధివాసవిధిః

శిల్పిశాలా
గమనం

జలాశవాసః.

శుచాదేశేతుసంస్థాప్య | దృష్టిముద్ధాటయేత్క్రమాత్
 శిల్పినంపూజయేత్కాలే | ధనధాన్యగవాదిభిః॥ 34
 యశయేత్పంచగవ్యేన | కాతుకంద్విజసత్తమ
 లపరాష్టేతుసంపాత్తే | ¹ మృదంగాదిచనిస్వనైః॥ 35
 జలపార్శ్వంసమాసాద్య | స్నాపయేత్కలశేనవై
 సదర్భైరాహతైర్వస్తైర్బింబమాచ్ఛాద్యసర్వతః॥ 36
 పుణ్యాహంవాచయేత్పశ్చా | ద్బాహ్మణైస్సహదేశికః
 బింబంసంహరిమాగ్దేణ | న్యస్తాప్తోయేప్రవేశయేత్॥
 మధ్యమేశాయయేద్బింబం ² హోక్షి తేద్విజసత్తమ
 అనంతంభావయేత్తత్ర | ³ కలశాష్టావినిక్షిపేత్॥ 38
 దక్షిణేతుమహాకుంభం | విన్యసేజ్వలమధ్యమే
 రత్నసావర్ణవస్త్రాదీన్ | కుంభాన్వప్త్యానివినిక్షిపేత్॥
 ఇంద్రాదీనర్చయిత్వాతు | కలశేషుపృథక్పృథక్
 బ్రహ్మణంపూజయేత్కుంభే | రత్నాంత్రంవిధాయచ॥
 వైష్ణవాదీన్దేశికాదీన్ | తోయమూలేసమావిశేత్
 నృత్యగీతాదివాద్యేన | ఘోషయేత్తదహర్నిశం॥ 41
 ఏకపంచత్రిరాత్రంవా | నవసప్తాధివాసయేత్
 ప్రభాతేగేహమాసాద్య | స్నాననాయసమారభేత్॥ 42
 తోరణాన్పూజయేత్తత్ర | ద్వారకుంభాంశ్చపూజయేత్
 దీపకుంభాంస్తథాభ్యర్చ్య | అగ్నిబీజేనసాధకః॥ 43
 వేదిమధ్యేతువివేంద్ర | స్థండిలంకారయేత్తతః
 నవభారప్రమాణేన | శాలీతత్రవినిక్షిపేత్॥ 44
 పర్యంకంవిన్యసేదూర్ధ్వ | మధస్తాత్తండులంన్యసేత్
 పర్యంకోపరివిన్యస్య | రత్నకంబళమేవచ॥ 45
 వ్యాఘ్రచర్మతదూర్ధ్వేతు | యంత్రస్యతతోపరి
 చతుర్వస్త్రైస్తథాచిత్రైర్విన్యసేచ్ఛతతోపరి॥ 46

ధాన్యాధివాస
విధిః.

D 1 శంఖభేర్యాదినిస్వనైః॥పాతాంతరః B 2 హోక్షిరస్కంద్విజసత్తమ॥ పాతాం
 తరః 3 కలశాన్వప్తయిన్యసేత్॥ పాతాంతరః

శిరోపధానసంయుక్తం । పాదగంధూపశోభితం
సకపోలతలం న్యస్య । వికిరేద్గంధపుష్పకైః॥ 47

ధూపయిత్వాతుశయనం । కర్పూరాగరుభిస్సహ
ఏవంతు శయనం విపృ । కల్పయిత్వాసమంత్రికం॥ 48

1 పాలికాః పరిత స్వప్తౌ । మంగళానిచ విన్యసేత్
అష్టాదిగీర్వాణాకుంభాన్ । పూర్వాదీనియధాకృమం॥
సువర్ణవస్త్రైరత్నాని । ప్రత్యేకంతు వినిష్ఠిపేత్
పూజయేన్మంగళాస్తుంభాన్ । తత్తస్మంత్రేణమంత్రవిత్
మంటపేశానకోణేతు । స్నానవేదీం ప్రకల్పయేత్
ఏకహస్తప్రమాణంతు । విస్తారం తావదేవతు॥ 51

కలశస్థాపనవిధిః.

వేదికాపశ్చిమేభాగే । కలశస్థాపనం భవేత్
సూత్రపాతం తతఃకుర్యా । స్నవకానివిభాజయేత్॥ 52
కలశాన్ సాదయిత్వాతు । దక్షిణేతు విశేషతః

కలశేష ద్రవ్య
భేదః

పూరయేత్కలశాన్సర్వాన్ । 2నవకేనవృథక్పృథక్॥
గోమూత్రంకుశసంయుక్తం । మధ్యమేకలశేన్యసేత్
తత్పుర్యేగోమయంన్యస్య । నాక్వగ్రిమృదసంయుతం॥
యామ్యక్షీరంవినిష్ఠిప్యనదీతీరమృదంతథా
గజోద్ధృతమృదందథా । పశ్చిమేకలశేన్యసేత్॥ 55

ఘృతము త్తతఃకుర్యా । ద్వృషశృంగమృదంతథా
ధాన్యోదకంతథాగ్నేయేనైరుతేపుష్పతోయకం॥ 56

వాయవ్యేమార్జనంతోయం3 ఈశాన్యేపల్లవోదకం
ఐంద్రేతునవకేమధ్యే4సమంత్రీజలముచ్యతే॥ 57

తైలమాగ్నేయనవకే । యామ్యేవర్షజలంతథా
ఇత్తుతోయంచనైరుత్యాం । వారుణ్యాంరత్నముచ్యతే॥

ఫలోదకంతువాయవ్యే । సౌమ్యేచైవకషాయకం
ఈశాన్యేమధువిన్యస్య । అర్చయిత్వాయధాకృమం॥59

B 1 పాలికాః పరితః స్థాప్య । పారాంతరః. 2 నవకేషు మధావిధిః । పారాంతరః.
D. 3 ఈశాన్యాంతు ఫలోదకం॥ పారాంతరః. B & D. 4 సముద్ర
జలమీరితం॥ పారాంతరః.

- వస్త్రైరాచ్ఛాదయేత్పుర్వాత్ । నవకానిపుదక్ పృథక్
 కలశాభిషేకవిధిః సాయంకాలేతుసుప్రాత్ । బింబమాదాయ యత్నతః॥
 1 ఉద్భృత్యకలశాన్ కుంభాన్ । స్థాపయేద్దేవసన్నిహిత
 తత్తస్మంత్రమనుస్మత్యై । అభిషేచనమారభేత్ ॥ 61
- పూజయిత్వా యథాన్యాయ । మలంకృత్యయథావిధి
 2 యానమారోఽప్యతద్బింబం । మంటపంతుప్రవేశయేత్ ॥
 దృష్టిముద్దుటం వేదికోత్తరపాశ్చ్యేతు । స్థాపయేద్బింబ మాత్మవాన్
 ఘృతేనమధునాచైవ । సువర్ణేనశలాకయా ॥ 63
- దృష్టిముద్దుటయేత్తత్ర । 3 గాం సువర్ణంనివేశయేత్
 వేదికోపరిసంస్థాప్య । రక్షాబంధంతుకారయేత్ ॥ 64
- అష్టమృద్భిర్యథాన్యాయం । త్షాశయేత్ప్రణవేనహి
 అశిషోవాచయేత్తత్ర । స్థాపయేత్కలశాన్ పృథక్ ॥ 65
- ఇపసం ఆగ్నేయసవకం పూర్వం । వాయవ్యం తదనంతరం
 తృతీయం నైరుతేస్తాప్య । ఈశాన్యే తదనంతరం ॥ 66
- ఋశ్చిమే నవకం పశ్చా । వైంద్రం షష్ఠం తథోచ్యతే
 యామ్యంతం సప్తమంవింద్యా । దప్తమంసామ్యముచ్యతే॥
 4 ఆనీయకలశాన్సన్యా । నభిషేచ్యయథావిధి
 ఆగ్నేయం నైఋతంచైవ । వాయవ్యంచయథాక్రమం॥
 ఇంద్రాదిభిహ్మకార్యంతం । కలశానభిషేచయేత్
 చూర్ణస్నానం తథాకుర్యాత్ స్మంగ శానిచదర్యయేత్ ॥
 ఛత్రచామరదీపంచ । దర్యయిత్వాచిచ్ఛత్రాః
 కయ్యాధివాసః । బింబమాదాయమంత్రజ్ఞః శయనేసన్నివేశయేత్ ॥ 70
- ఆత్మనిప్రతిమాయాంచ । న్యాసంకృత్వావిశేషతః
 పూజయిత్వా యథాశాస్త్రం । గంధపుష్పాక్షతాదిభిః॥

B. 1 శంఖభేర్యాదివాద్యైశ్చ । వేదమంగళపాఠకైః॥ అధికఃపాఠః. 2 యామా
 రోఽప్యతద్బింబం । గామనీత్వాప్రదక్షిణం । ఆలయంసమ్యగాసాద్య-మంట
 పేవినివేశయేత్ । పారాంతరః. 3 గాం సువర్ణంచ దర్యయేత్ । పారాంతరః.
 D. 4 ఆనీయకలశాన్సన్యా । పారాంతరః. 5 స్మంగళస్నానమేవచ॥ పారాంతరః.

- వస్త్రై రాచ్ఛాదయే ద్వైవం । శాయయేత్పూర్వశీర్షకం
శాయయిత్వాప్రణమ్యాధి అగ్నిసంస్కారమారభేత్ ॥
అగ్నిశార్యం. మూర్తిపావకయోఃపశ్చాచ్ఛతుర్వగ్నింశ్చ విన్యసేత్
ఋగ్వేదం పూర్వదిగ్భాగే । యజుర్వేదం తుదక్షిణే ॥ 73
- పశ్చిమేసామవేదంతు । అధర్వం చోత్తరేతథా
దైవజ్ఞం పావకేచైవ । ఇతిహాసంతు నైఋతే ॥ 74
- వాయవ్యేశానకోణేషు । స్తోత్రాణి సముదీరయేత్
మృదంగపటహాదీని । ఘోషయేచ్ఛ చతుర్దిశి ॥ 75
- సృతం గీతం చతుర్దిక్షు । జయశబ్దం తువాచయేత్
అరణ్యజన్మబీజం వా । అగ్నికుండముఖం భవేత్ ॥ 76
- భూమిప్రకృతిరూపాం తాం । కుండమధ్యే విశేషతః
ఋతుస్నాతా మనుస్మృత్యదేవం నారాయణం స్మరేత్ ॥
గామ్యయోగేన భావేన । అగ్నిముత్పాటయేత్తతః
గర్భాధానాదికర్మాణి । కుండమధ్యేఽహోతిచ ॥ 78
- పోడశసంస్కారహోమః. త్రీణిత్రీణిచహోతవ్యం । గర్భాధానాదికర్మసు
ప్రణవేనైవమంత్రేణ । ఆశ్వినద్విజసత్తమ ॥ 79
- పాత్రాసాదనం. పూర్ణాహుతింతతోహుత్వా । సృజ్మాలేనైవసాధకః
చతురగ్నయః. ప్రణీతాదీనిసర్వాణి । సాదయిత్వాతుదేశికః ॥ 80
- ఆశ్రాగ్నావాసుదేవంచ । చాపేసంకర్షణం తథా
ప్రద్యుమ్నం వృత్తకుండేతు । అనిరుద్ధంతుపంకజే ॥ 81
- కండేషుసమిధః. 2 అగ్నింప్రణీయకుండేషు । ఆశ్రాదిషు యథాక్రమం
పాలాశంఖాదిరం బిల్వం । ఔదుంబర మతఃపరం ॥ 82
- మూర్తిహోమః. పూర్వాదిసోమపర్యంతం । సమిధ స్సముదాహృతాః
సమిధాజ్యచరుంహుత్వా । పృథగష్టసహస్రకం ॥ 83
- అష్టోత్తరశతంవాపి । వాసుదేవాది విద్యయా
జగదుత్పత్తిసంస్థానం । మాయాభాసంచ సర్వశః ॥ 84
- సదసద్భావభావంచ । చింతయే ద్వేవసన్నిధౌ

- అర్చయిత్వా విధానేన । పాయసంతు నివేదయేత్ ॥ 85
- కాంతిహోమః బ్రాహ్మణాభోజయేత్పశ్చాచ్ఛాంతిహోమమథాచరేత్
మధునా పయసా దధ్నా । ఘృతేన చ యథాక్రమం ॥ 86
- మంభోదక పోక్షణం పురుషసూక్తేన పూర్వాది । పృత్యేకం షోడశాహుతీః
స్పర్శయేద్ధోమకర్తారం । పాదాదీన్ ప్రణవేన వా ॥ 87
- అష్టదిక్షు బలిం కుర్యాత్ । మంటపస్య సమంతతః
సేచయేత్కూర్పహస్తేన । ¹దేశికః కోష్ఠవారిణా ॥ 88
- అంగవైకల్యాది హోమాని అంగవైకల్యహోమంతు । ²స్నానహోమంచ దేశికః ॥ 89
- పృథిమశుద్ధి పూర్వంతు । కర్తవ్యం తంత్రీపారకైః
గర్భగేహం సమాసాద్య । మార్జనం పోక్షణం తథా ॥
³ గోమయే నానులేపేన । పోక్షయేద్గంధవారిణా
⁴ కుశై రక్షతదూర్వాభి । ద్వికిరీద్గంధపుష్పకైః ॥ 91
- లోకపాలాన్ బహిఃపూజ్యదీపాన్ ప్రజ్వాలయే త్తతః
కాతుకబంధనం బహుభేరవిధానంచ । కాతుకం మూలభేరకం ॥ 92
- మూర్తిహోమః బంధయిత్వాజితంతేన । వాస్తుహోమంతు కారయేత్
ఆజ్యేర పంచమంత్రైస్తు । సహస్రం శత మేవ వా ॥ 93
- అపామార్గం శమించైవ । ఖాదిరంచ తతైవ చ
యక్షరక్షఃపిశాచానాం । శాంత్యర్థం జహుయాద్ద్విజః ॥
అష్టావష్టేతు జహయా । తస్మిన్ధాజ్యం పృథక్పృథక్
అష్టాక్షరేణ మంత్రేణ । జహుయాస్థాపకోత్తమః ॥ 95
- అధవాకారయేద్విప్ర । అపామార్గం శమింతథా
సమి ధేకోనపంచాశ । ద్వాస్తోష్పతి రితి త్రిభిః ॥ 96
- శమించ ఖాదిరంచైవ । క్రమేణ జహుయాద్ద్విజః
అష్టోత్తరశతం హుత్వా । ఆజ్యేన ద్విజసత్తమః ॥ 97
- గర్భగేహం విభజ్యాద । స్థాపనార్థంతు దేశికః
సప్తసప్తవిభాగేన । గర్భాగారం విభాజయేత్ ॥ 98

B ¹ దేశికః కోణవారిణా ॥ పారాంతరః. ² స్నానహోమంచ దేశికః ॥ పారాంతరః.

D ³ గోమయే నానులేపాభి ॥ B ⁴ కుశదూర్వాక్షతాదీని ॥ పారాంతరః.

1 బ్రాహ్మంతుమధ్యమేభాగే । దైవికంతదనంతరం
 తృతీయంమానుషంభాగం । వైశాచంతుచతుర్థకం॥ 99
 సూత్రసంధితతఃకృత్వా । కించి దీశానతోగ్రతః
 2 ఏక బేరంతుసంస్థాప్య । బ్రాహ్మభాగేవిశేషతః॥ 100
 అర్చనాపీరకేబ్రాహ్మణా । దైవికే బహుబేరకే
 మానుషంకించిదాశ్చిత్య । మానుషంతువిచక్షణః॥ 101
 దేవమానుషయోర్మధ్యే । శయనంతత్రికారయేత్
 వైశాచేయానకంకుర్యా । త్కించిన్నానుషముచ్యతే॥
 అత్రవైశాచమాగ్నేషు । వైశాచేతుప్రకల్పయేత్
 బలియాగంతథానూతా । బాలకౌతుకమేవచ॥ 103
 ఏక బేరంతుకర్తవ్యం । లక్షణేనసమన్వితం
 కర్మార్చబలిబేరంచ । యాగస్నానంచకౌతుకం॥ 104
 యాత్రాబేరంచకర్తవ్యం । బహుబేరవిధానకే
 రత్నానిపీఠికాంచైవ । నపుంసకశిలాంతథా॥ 105
 అధివాస్యతధారాత్రా । పూజయేద్గంధపుష్పకైః
 వస్త్రైరాచ్ఛాదయేత్సర్వాణా । స్థండిలోపరివిన్యసేత్॥
 పాసాదస్యాత్తరేపాచ్ఛే । రత్నార్థంకుండమారభేత్
 కుండాగ్రేస్థాపయేద్రాత్నా । న్యగ్నింప్రజ్వాలయేత్తథా
 అష్టోత్తరశతంహుత్వా । ఆజ్యేనాదిత్యసంఖ్యయా
 ఉపస్పృశ్య తతో రత్నం । ప్రతిద్రవ్యంతదేవతు॥ 108
 3 చతురశ్రం భవేద్గర్భం । నపుంసకశిలోపరి
 ఏక బేరవిధానేతు । నవగర్భం శిలోపరి॥ 109
 పంచగవ్యేన సంహృత్య । మంత్రేణాష్టాక్షరేణవై
 న్యాసంకుర్యాద్యథాయోగం । బీజాదీనాంతుసర్వశః॥
 ప్రధమావరణే బీజం । ద్వితీయే రత్న ముచ్యతే
 ధాతునాంచ తృతీయేతు । చతుర్థేలోహమేవచ॥ 111

బహుబేరవిధా
 నే విశేషః.

రత్నన్యాసవిధిః

B 1 బ్రాహ్మంతుమధ్యమంభాగం॥ పారాంతరః. B & A 2 100 లగా
 యతు 102 వరకు ౧౮శ్లోకములు యిందు అధికపాఠము. B 3 చతురశ్రపై ద్య
 క్తం । చతుర్దివిధ్యైర్ము॥ అధికపాఠం.

రత్నవిన్యా
సహామః-

సవగర్తకమః-

సర్వద్రవ్యాణి సంయోజ్య | బ్రహ్మస్థానేతునిత్రి పేత్ |
 మూలమంత్రేణ మంత్రజ్ఞః | సర్వద్రవ్యాణి నిక్షిపేత్ |
 1 జహుయా న్యూలమంత్రేణ | సమిధాష్టో త్రరంశతం |
 అభిమంత్ర్య తతో ద్రవ్యం | నిక్షిపేదక్షతాంక్షి పేత్ |
 నమస్కుర్యాత్తతో విద్వాన్ | బహుబేరేక బేరయోః
 సవగర్తకమివక్ష్యే | విన్యాసంచ ద్విజోత్తమః || 114
 తీర్థకూలమృగాదీని | గజదంతాంతమేవచ |
 పూర్వాది బ్రహ్మ పర్యంతం | విన్యసేన్మూలవిద్యయా ||
 కుముదాది కంజపర్యంతం | మూలానిచవిమిశ్రయేత్
 పూర్వాదిబ్రహ్మపర్యంతం | విన్యసేత్సుసమాహితః ||
 మనశ్శిలాపారదాంతం | విన్యసేన్మధ్యమాంతతః |
 వజ్రాదిబ్రహ్మరాగాంతం | విన్యసేత్సూర్యవత్సమాత్ ||
 శాల్యాదిముద్గ పర్యంతం | పూర్వపద్విన్యసేద్ద్విజ |
 సువర్ణంరజితంతామ్రం | ఆయసంత్రిపుకంతథా || 118
 బ్రహ్మాదిసోమపర్యంతం | విన్యసేన్మంత్రీవిత్తమః |
 శంఖంచక్రంతథాశార్ఙ్గం | ముసలంకూర్మమేవచ || 119
 శ్రీవత్సంగరుడంపద్మం | సువర్ణేనైవకారయేత్ |
 ఇంద్రాదిపూర్వవత్కుర్యా | తాశ్యపప్రవదాంవర
 సమిధోమూలమంత్రేణ | గవ్యేన చగుణాసహ |
 అష్టోత్తరశతంహుత్వా | ద్రవ్యాణిత్వభిమంత్రీయేత్ ||
 గామీతుగామీమబీజాని | ఆరణ్యే వనజంతథా |
 గర్తస్యన్యూనమధికం | వర్జయేచ్ఛప్రయత్నతః || 122
 బీజాయథోక్తాలాభేతు | శాలయస్సముదాహృతాః |
 2 లోహానామప్యలాభేతు | మాక్షికంతువినిక్షిపేత్ ||
 ధాతూనామప్యలాభేతు | హరితాశంపశస్యతే |
 ద్రవ్యాణామప్యలాభేతు | హరికంఠముదాహృతం ||

D & B 1 సమిధోమూలమంత్రేణ అష్టోత్తరశతంహుత్వా సేత్ || పారాంతరః. B 2 లోహానా
 మప్యలాభేతు | సువర్ణంపరిక్షీర్తితం || పారాంతరః. రత్నాదీనామలాభేచ మాక్షికం
 సంప్రీతితం || పారాంతరః.

పుణ్యాహం తత్రీకుర్వీత | రత్నన్యాసంతుకారయేత్
ఏక బేరవిధానేతు | తస్మిన్ కాలే వినిష్ఠి యేత్ || 125

బహు బేరవిధానేతు | పురస్తాద్రీతముచ్యతే
తోయవాసాది సకలం | కూలేస్థిత్యాధివాసయేత్ ||

శూలీదిషు అక్షి
మోక్ష వగ నం.

అక్షి మోక్షంతథాన్యాసం | శూల స్తంభేషు వర్జయేత్
కేవలం స్థాపయేచ్ఛూలం | రత్నో పరియధాక్రమం || 127
శూలమేకేన మంత్రేణ | స్థాపనీయం విధానతః

చలబింబేషు
రత్నన్యాస
వర్జనం.

చలబింబేషు సర్వేషు | రత్నన్యాసంతు వర్జయేత్ || 128
ప్రాసాదందేహవద్ధ్యాత్వా | పృథివీమాం జీవవద్భవేత్
లోకపాలాన్ సమభ్యర్చ్య | ప్రాసాదేషు యధాక్రమం ||
తిగుణీకృత్యసూత్రేణ | ప్రాసాదం వేష్టయేత్తథా
నవవస్త్రేణ సంవేష్ట్యా | ప్రాసాదంతు సమంతతః || 130
ప్రాసాదం పురుషం వింద్యా | న్యూలమంత్రేణ మంత్రవిత్

బలిప్రదానం.

స్థాపయిత్వా సమభ్యర్చ్య | బలింకుర్యాత్సమంతతః || 131
పూర్వాదిషు యథాన్యాసం | ఇమం మంత్రీముదీరయేత్
ఆద్యాశ్చక్రజ్జాత్యైవ | యేభూతా ప్రాగ్నిశిస్థితాః || 132
పృసన్నా పరితుష్టాశ్చ | తేషి గృహ్లాంత్యిమం బలిం
ఇంద్రాదిసోమపర్యంతం | బలింకుర్యాద్విశేషతః || 133
ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు | ఇమం మంత్రీముదీరయేత్
వృక్షేషు పర్వతాగ్రేషు | యేవిదితుచ సంస్థితాః || 134
భూమహావ్యమ్నిస్థితాయేచ | తేషి గృహ్లాంత్యిమాం బలిం
వినాయకః క్షేత్రపాలో | యేచాన్యే బలికాంక్షిణః ||

2. బలిహోమః.

పూతనాద్యాః పిశాచాశ్చ | తేషి గృహ్లాంత్యిమాం బలిం
బలిహోమం సమారభ్య | ప్రాసాదస్య సమంతతః || 136
పాలాశాశ్చ త్తఖిధర | ప్లక్ష్యన్యగోధయేవచ
బిత్వాదుంబరకాశ్మీర్యా | సుమిథాప్తే పరీక్షితాః || 137
పూర్వాదీశానపర్యంతం | అష్టోత్తరసహస్రీకం
అష్టోత్తరశతం వాపి | హోమంకుర్యాద్యధావిధి || 138

- బాలస్థానేకం
కణం. ఇంద్రాదిలోకపాలానాం స్వస్వనామ్నాచమంత్రోవిత్
బాలస్థానంసమావిశ్య | అర్చయిత్వా యథావిధి || 138
కాయోవిజ్ఞాపయేత్తత్ర | కంకణంబుధయేష్టుభః
స్వస్థార్థంశయసం, మంటపేపశ్చిమేభాగే | దర్శోపరిచశాయయేత్ || 139
శుభంయదితథాస్వప్నే | ¹సీమామాయాతిసాధకః
అశుభేశాంతికంకుర్యా | దుత్తరాగ్నవిశేషతః || 140
- ప్రాయశ్చిత్త
హోమః. ప్రభాతేసమనుప్రాప్తే | నిత్యకర్మాణి కారయేత్
ప్రాయశ్చిత్తంతుజుహుయాత్ప్రశ్చిమాగ్నవిధానతః ||
మూలమంత్రేణమంత్రేజ్ఞః | అష్టోత్తరశతాహుతీః
శాంత్యర్థముత్తరేహుత్వా | మధురత్రయద్రవ్యకైః ||
ఆచార్యదక్షిణా. దక్షిణాంధాపయేత్తత్ర | గ్రామాశ్వనగరాణిచ
త్రింశన్నిష్కంతూత్తమంచ | వింశతిర్మధ్యమంస్మృతం
అధమందశనిష్కంతు | ఆచార్యాయసమర్పయేత్
- స్వపనం.
పూర్ణాహుతిః. పూర్వవత్సాపయేద్దేవం | ఈశాన్యాంకుట్టిమోపరి ||
పూర్ణాహుతిం తతోహుత్వా | వృత్తకుండేతుపావకే
కుండస్థంచార్చయేద్ధీమాః | బ్రహ్మకుంభంసముద్ధరేత్ ||
బ్రహ్మకుంభేన
సాకంధేవస్య
ఆలయప్రవేశః. అష్టేదిగీశ్వరాః కుంభాః | మంగళానితత్రైవచ
ఆచార్యోబింబమాదాయ | గేహంకృత్వాప్రదక్షిణం ||
పాద్యమర్ఘ్యంతతోభ్యర్చ్య | విశేదభ్యంతరంతథా
పీఠంప్రదక్షిణంకుర్యా | ద్బ్రాహ్మణానామనుజ్ఞయా ||
మూర్తిస్థాపన
విధిః. ³ముహూర్తేసమనుప్రాప్తే | ద్విజస్థాపనమాచరేత్
ప్రతిష్ఠాప్యచమార్గేణ | స్థాపయిత్వాపృథక్పృథక్ ||
పురుషాదీతిమంత్రేణ | ప్రతిష్ఠాపంచకంకరీమాత్
స్థాపనాస్థాపనేచైవ | తథాసంస్థాపనేతిచ || 149
ప్రస్థాపనప్రతిష్ఠాచ | ప్రతిష్ఠాపంచకంస్మృతం
యోగపీఠంతు సంకల్ప్య | స్థాపయేత్కర్ణికోపరి || 150

B 1 సిద్ధిమాప్నోతిసాధకః || పాతాంతరః. B 2 వస్త్రాభరణపుష్పాద్యైః | గంధమా
ల్యాదిభిస్తదా | మూనాద్యైర్నగరాద్యైశ్చ | ఆచార్యంపరితోషయేత్ || అధికపాతః.
B & D 3. ముహూర్తేశోధనేవిద్యాత్ | బింబస్థాపనముచ్యతే || పాతాంతరః.

మహాకుంభజలేన
పరిషేచనం.

దాతాపరిష్కృతాం విప్ర | శరావేతు వినిష్ఠిపేత్
పరిషేకం తథాకుంభం | బింబస్య పరితః కృమాత్ ||

1

బాలబింబగత
శక్తేః కుంభా
వాహనం.

బాలస్థానం సమాసాద్య | పూజయే ద్వేష మవ్యయం
విన్యసేత్పురతః కుంభం | నిర్దోషం సూత్రవేష్టితం || 152
హేమరత్నే వినిష్ఠిప్య | సంవేష్ట్యాహతవాససా
పరితః కలశా న్యస్తే | పూజయే దిందృపూర్వకాః ||
బాలబింబగతాం శక్తిం | కుంభమధ్యే న్యసేత్కున్ఠిః
మూలమంత్రేణమంత్రీజ్ఞః | కర్మాజ్యేవంసమాపయేత్ ||
అభ్యంతరం తతో గత్వా స్థాపయేత్కుంభ మగ్రితః

శాంతిహోమాదీని.

శాంతిహోమంతుక ర్తవ్యం | పాప్రాదాగ్రేయధాక్రమం ||
కుంభమేకంతు సంస్థాప్య | రత్నాని చ వినిష్ఠిపేత్
సుతిభాసుముహూర్తేతు | హోమయత్వా పృథక్ పృథక్ ||
పంచవింశాహతీర్హత్వా | సంపాతేన విధానతః

కుంభాభిషేకం.

సంపాతాజ్యం ఘటేసిచ్య | ఘట మాదాయ దేశికః ||
అభిషిచ్య తతో దేవం | వారిణా శాంతిసంజ్ఞయా
పాన్ఠియామం తతః కృత్వా | కేచకాది యధాక్రమం ||
హృత్పద్మే భావయే ద్విద్వాత్ | శరీరం లింగసంజ్ఞయా
ఏవంచకాతుకంధ్యాత్వా | మంత్రన్యాసంతుకారయేత్ ||

మంత్రన్యాసవిధిః

స్థితేభవే స్థితిన్యాసం | ఆసనే సృష్టిసంజ్ఞకం
యానకేతు యథారుచ్యా | మూలమంత్రేణ సాధకః ||

బాలకుంభగత
శక్తిం భగవన్ని
వేశనం.

బాలకుంభగతాం శక్తిం | న్యసేత్కృతుక మధ్యమే
ఈశం పురుషభావంచ | విశ్వభావ మతఃపరం || 161
సర్వజ్ఞం శాంతిభావంచ | పంచమంత్రేణ కారయేత్

ఘటప్రదర్శనం.

మూలమంత్రేణక ర్తవ్యం | ముద్రాసర్వాప్రదర్శయేత్
పరిక్ష్య సన్నిధిం లింగం | ఆచార్య స్తంత్రీవారగః
సన్నిధింపార్థయేత్పశ్చాత్పత్తిమాం నతుకారయేత్ ||

పరివారప్రాతః
నిర్విగ్నః.

ప్రాతఃకార్యేత్పరివారాశ్చ | అవశిష్టేనవారిణా |
ఏకబేరవిధానేతు పరి | వారా న్నకల్పయేత్ || 164

బహు బేరవిధానేతు । పరివారా స్ప్రికల్పయేత్ ।
ఉభయత్రప్రదాతవ్యం । చండాదీనాం ప్రపూజనం॥
బ్రహ్మణందక్షిణేపార్శ్వే । త్రినేత్రించోత్తరేతథా ।
చంద్రాదిత్యై తథాపృష్ఠే । శాంతిచైవసరస్వతీం॥ 166

పార్శ్వయోరుభయోః కుర్యాత్ప్రీతిం మహీం సన్నివేశయేత్ ।
అన్యానిపీరపార్శ్వేతు మూర్ఖండేయభృగుస్తథా॥ 167

పరివారకల్పన
భేదాః॥

ఉత్తమంతత్సముద్భవం । మధ్యమం శృణుస్త్వతః ।
బ్రహ్మశంకరహీనంతు । మధ్యమంతదుదాహృతం॥ 168
ఇందుసూర్యవిహీనంతు । అధమం పరిచక్ష్యతే ।

అశీనస్య పరివారః

అశీనస్యాధవత్సామి । దక్షిణేదక్షముచ్యతే॥ 169

మనుస్తథోత్తరేపార్శ్వే । రతిచైవసరస్వతీం ।
పృష్ఠభాగేతుకర్తవ్యం । చంద్రాదిత్యై తథైవచ॥ 170

అర్చనాపీరపార్శ్వస్థే । భృగుశ్చైవతు నారదః ।
ఉత్తమం పరివారస్తు । మధ్యమస్తు తథోచ్యతే॥ 171

మనీర్దక్షవిహీనస్తు । మధ్యమం సముదాహృతం ।
ఇందుసూర్యవిహీనంతు । అధమం పరిచక్ష్యతే॥ 172

శయనస్య పరి
వారః

శయనం సంప్రవత్సామి । బ్రహ్మణంచ తతోపరి ।
దక్షందక్షిణపార్శ్వేతు । నారదంచోత్తరేతథా॥ 173

చంద్రాదిత్యై తథాపృష్ఠే । కుర్యాత్తంత్రీవిచక్షణః ।
కూర్మంచదక్షిణేపార్శ్వే వరాహంకల్పయేత్సుధి॥ 174

ఉత్తరేనారసింహంచ । కర్తవ్యం ద్విజపుంగవ
శ్రీభూమిపాదపార్శ్వేతు । శయనస్య విశేషతః॥ 175

శ్రీభూమిభ్యాం విహీనంతు । మధ్యమం పరిచక్ష్యతే
నారసింహవిహీనంతు । అధమం తదుదాహృతం॥ 176

పరివారకల్పనే
విశేషః

ఏతేచ యానకస్యాక్తా । ఉత్తమాధమయోగతః ।
స్థానకేస్థానకం కుర్యా । దాసనే స్థానకాసనం॥ 177

యానకే శయనేచైవ । స్థానకం చాసనంతువా
సమానంతు నకర్తవ్యం । ఇతి నిశ్చిత్య కారయేత్॥

అవరణేషు పరివార
రపకల్పనాధిః.

కించిత్సింహాసనంప్రాపాం । ర్వాసంకించిత్ప్రచక్షతే
బాహ్యనాంతుతథావక్ష్యే । పరివారంవిశేషతః॥ 179
చండప్రిచంజా ద్వారస్య । దక్షిణోత్తరపార్శ్వతః
విష్ఫుశంచాగ్ని బాగేఃసమాత్రాణాందక్షిణేతథా॥180
అనంతంపశ్చిమేభాగే । ¹ ఈశాన్యా మింద్రీవాసినిం
మాంకాద్వారపార్శ్వేతుశంఖంచక్రింప్రతిష్ఠయేత్ ॥
మంటపశ్చైచ్ఛంద్రభాగేతుమాహేంద్రికంబుయేత్సుధీః
ఇంద్రాద్విశానపర్యంతం లోకపాలా ద్వితీయకే॥182
ద్వాదశేత్యతీయేక ర్తవ్యం । ² పంచవిఘ్నవినాయకం

కుసుమాదీయధాన్యాయం³ ఇంద్రాద్విశాన్యకల్పయేత్ ॥
తృతీయేవరుణంహ్యేతత్థాపయేత్ స్థాపకోత్తమ
తద్బాహ్యేశానభాగేతుజ్జేత్రీపాలం సుపూజయేత్ ॥
తద్బాహ్యేగోపురేపార్శ్వేభానుమిందుంసుపూజయేత్
బాహ్యేతుబలపీఠేతున్యశేత్పాణిషధేశ్వరం॥ 185
విష్వక్సేనం తథాతార్క్ష్యం । స్వగేహస్థాపయేత్సుధీః
పరివారస్తథా ప్రోక్షః । బాహ్యే కాన్యపపుంగవ॥
బహుబేరేక బేరంతు చండాదీనాం స్వనామకం

కేచిన్ముఖ్య
విషయాః.

అవతారేషు సర్వేషు । పరివారస్తదేవహి॥ 187

బాహ్య మభ్యంతరంచైవ । వ్యతిరిక్తం నకారయేత్
⁴ కుంభకుంభైకసంప్రోక్ష్య । సర్వదేవాన్స్వమంత్రీకైః॥

భగవదత్పనం.

అభ్యంతరం సమావిశ్య । పూజయేద్ధరుడధ్వజం
సాంగోపాంగేన క ర్తవ్యం । అర్చనావిధిముత్తమం॥ 189

నిత్యాపనాగ్ని
కార్యపారంభః

హవిర్నివేదయేత్పశ్చ । దాద్వానంతుసమర్పయేత్
నిత్యాగ్ని కార్యంకుర్వంతు । బలికర్మసమారభేత్ ॥
అష్టేదిగీశ్వరా కుంభాః । ప్రోక్షయేద్దేవమూర్ధని
మంగళాదర్శయిత్వాతు । నీరాజనమథాచరేత్ ॥
ప్రణమ్యదండవద్భూమా । ఋత్విగ్భిస్సహ దేశికః

B 1 ఈశాన్యాంధ్యవాసినిం D 2 అంబికాం విఘ్ననాయకం. 3 ఇంద్రాదీంశ్చ
ప్రకల్పయేత్. B 4 కుంభతోయేనసంప్రోక్ష్య. పారాంతరం.

దక్షిణదానాది.

త్రిరాశికవాట
బంధనం.చతుర్థమాని
స్నపనం.కర్మార్చాయాం
విశేషః.

భక్తానాం పదివారానాం । విత్తరూపేణ దాపయేత్ ॥
 కవాటం బంధయే త్తత్ర । యత్ర యోగాసు నిశ్చలం
 త్రిరాత్రం బంధయే ద్ద్వార । మన్యథాదోషకృద్భవేత్ ॥
 1 త్రిరాత్రేపిచసంయత్నాత్ । స్నపనాయసమారభేత్
 చతుర్థమాని సంహృప్తే । స్నపనం తత్ర కారయేత్ ॥
 చతుర్థదివసాదూర్ధ్వం । నిత్యపూజాం సమారభేత్
 ౨ వగేహం పృతిష్ఠాప్య । కవాటం నచబంధయేత్ ॥
 అతః పృథ్వీ సంపూజ్య ఆచార్యస్వేచ్ఛయా భవేత్
 అవతారేషు సర్వత్ర । కర్మార్చాయాం చతుర్భుజః ॥
 పృతిష్ఠాచైవ మేతేమాం । మత్స్యాదీనాం ద్విజోత్తమ
 అన్యథాదోష మాప్నోతి । ఇతి భూసురనిశ్చయః ॥ 197

3
 ఇతి సమ్యక్ సమూఖ్యాతం । 2 పరహస్యాధివాసనం ॥

ఇతి శ్రీ పాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం

పృతిష్ఠాలక్షణం నామ - ద్వాదశోధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీమత్పాంచరాత్రవిద్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

త్రయోదశోధ్యాయః.

స్నపనవిధిః.

స్నపనవిధాం

శ్లోపపీఠః

కాశ్యపః—

4 స్నపనం శ్రోతు మిచ్ఛామి । కాల మన్యద్విజోత్తమ
 వక్తుమర్హసి వివేంద్ర । విస్తరేణ నిబోధ మే ॥ 1

B 1 త్రిరాత్రం బంధయత్నాత్ ॥ D త్రిరాత్రం బంధయే ద్యత్నాత్ ॥ పాతాంతరః.

2 పృతిష్ఠావిధి ముత్తమం ॥ 3 యస్య శ్రీవణమాత్రేణ । భూతపాపానాం
 భవేత్ । అధికపాతః. B 4 స్నపనం శ్రోతు మిచ్ఛామి । కాలం ద్రవ్యం
 ద్విజోత్తమ ॥ పాతాంతరః.

శ్రీ కపింజలః :—

కపింజలప్రతివచ
సం - స్మపనావ
సరకాలనిరూపణం.

అథవక్ష్యే విశేషేణ । స్మపనస్య విధిం పరం
అయనే విషువేచైవ । గృహణే తు విశేషతః॥ 2

వ్యతీపాతే తథా చైవ । ఉపరాగే స్వజన్మని
ఉత్పవాధ్యయనేకాతే । శృవణేచ విశేషతః॥ 3

ప్రాయశ్చిత్తే పృతిష్ఠాంతే । దుర్నిమిత్రే తథైవచ॥
దుర్భిక్షే వ్యాధిపీడాయాం । శత్రూణాంచసమాగమే॥ 4

పూజనేచిరలుప్తేచ । చండాలస్పర్శనే తథా
ఏవమాదిషు చాన్యేషు । నిమిత్రేషు తథైవచ॥ 5

స్మపనమంటప
లక్షణం.

స్మపనం దేవదేవస్య । కర్తవ్యం సిద్ధికాంక్షిభిః
మంటపం పూర్వవత్కృత్వా । చతుస్తోరణభూషితం॥

దర్శమాలాపరిక్షిప్తం । పుష్పమాల్యోపశోభితం
వితానధ్వజసంఘన్నం । ముక్తాదామై రలంకృతం॥ 7

కుండప్రకల్పనం.

దర్పణోదరసంకాశం । మంటపాభ్యంతరం తథా
మంటపస్యోత్తరే భాగే । కుండంకుర్యాత్సువృత్తకం॥

కుంభస్థాపనం.

1 తస్యచోత్తరదిగ్భాగే । స్థాపయే జ్వలభాజనం
స్నానవేదిపరికల్పనం. మంటపే పశ్చిమే భాగే । స్నానవేదింతు కారయేత్॥ 9

సానవేదిపరికల్ప
నం.

చతుస్తాలసముచ్చేదం । విస్తారంతు త్రితాలకమ్
కర్నికావలయై ర్యుక్తం । ద్వారంకుర్యాత్సుమన్వితం॥ 10

దక్షిణే చోత్తరేవాపి । ప్రాచ్యేవాపి తథైవచ
వేశ్మద్వారానురూపేణ । వేదికామంటపేతథా॥ 11

జలభాండల
క్షణం.

2 లోహజం దారుజంవాపి । మృణ్మయం వాపికారయేత్
లోహజం మృణ్మయంవాపి । జలభాండంతదుచ్యతే॥ 12

కలశాని.

సావర్ణం రాజితంవాపి । తామ్రం మృణ్మయమేవవా
కలశాన్ కారయే ద్విద్వయే । యథావిత్రానుసారతః॥ 13

కవ్వబింబఫలాకారాన్ । మాలామండలవర్జితాన్
నిర్దోషాన్ కలశాన్ సమ్యక్ । యోశయే చుచ్ఛద్ధవారీణా॥ 14

D 1 తస్య చైరుతిదిగ్భాగే॥ పాఠాంతరః.

A 2 (ఈశోకము అధికపాఠహ.)

- కలశక్షేత్రప్రక
ల్పనం.
- సూత్రేణ వేష్టయిత్వాతు । సాదయే త్కలశాత్తతః
మధ్యమేకలశక్షేత్రం । షష్ఠిమే నతుసాదయేత్ ॥ 15
- ¹ శాలిభిశ్చ తిలైఃకృత్వా । దర్భానత్ర పరిస్తరేత్
కలశావిన్యసే త్పశ్చ । దర్భయేత్ప్రణవేనచ ॥ 16
- కలశస్థాపనప్ర
మాణం.
- అథోముఖాన్యసేత్తత్ర । ² కలశాన్విద్యయాతయా
దర్భానుపరిసం ప్రీర్య । పాశ్చిమఃపరమేష్ఠినా ॥ 17
- ³ సంప్రోక్ష్యపారుషేణైవ । విశ్వేనాక్షత ముచ్యతే
నివృత్యచోత్తరస్తత్ర । సర్వేణపుధగృద్ధరేత్ ॥ 18
- నవవస్త్రేణ పూతేన । గంధతోయేన పూరయేత్
త్రీణి పంచనవంవాపి । దశసప్తాధికంతువా ॥ 19
- కలశసంఖ్యా
యాంద్వాదశభే
దాని.
- పంచవింశస్త్రైశ్చ కోన । పంచాశేత్కలశాత్తథా
ఏకాశీతితథాద్వైవం । పంచాశీతిస్త్రైశ్చవచ ॥ 20
- నవసప్తాధికం వాపి । అష్టోత్తరశతం తువా
శతద్వయంచతుర్ద్వీనం । ⁴ కుంభాత్తరసహస్రీకం ॥ 21
- ఏవంద్వాదశభేదేన । స్నపనంసంప్రకీర్తితం ।
యథావిత్రానుసారేణ । స్నపనం కారయేద్విజ ॥ 22
- కలశస్థాపన
మండలరచనా.
- సూత్రపాతం తతః కుర్యా । త్కలశ స్థానపూర్వతః
చతురశశ్చకృతక్షేత్రే । త్రయోదశ విభాజితే ॥ 23
- ⁵ మధ్యమే పంచవింశాంతం । పీఠమేకంతు మార్జయేత్
ఇంద్రాక్షిశానపర్యంతం । నవకాని యథాక్రమం ॥ 24
- మార్జయేచ్ఛేషకోష్ఠాని । ప్రోక్షయేద్గంధవారిణా
శాలిభిః పూరయేత్కోష్ఠం । పశ్చిమేన ద్విజోత్తమ ॥
తదర్థం తండులై ర్యుక్తతదర్థం తిలసంయుతం
అర్చయిత్వాతుగంధాద్వైః । పుష్పధూపైఃపృథక్పృథక్

B1 శాలిభిశ్చ తిలైఃకృత్వా । దర్భానత్ర పరిస్తరేత్ ॥ (పాఠాంతరః) 2 కలశాన్విద్యవిద్యయా ॥ (పాఠాంతరః) B & D 3 సంప్రోక్ష్య పృణశేనైవ । గంధపుష్పైశ్చతాదీభిః ॥ (పాఠాంతరః) 4 కుంభాత్తరస్న సహస్రీకం ॥ (పాఠాంతరః) B 5 మధ్యమే పంచవింశాంతం ॥ పాఠాంతరః.

కలశేష
ద్రవ్యాణి

మధ్యమే రత్నకుంభంతు । పూరయే ద్గంధవాణిణా
తత్రాచ్యాం మూక్తికంస్యస్య । ఆగ్నే యేవజముచ్యతే॥
యామ్యే గోమేధికంవింద్యా । నైరుత్యామింద్రసీలకం
వారుణ్యాంపుష్పరాగంతు । బ్రహ్మరాగంతువాయవే॥
చంద్రకాంతంస్యసేత్సేమ్యే । ఈశాన్యేవిద్రుమంక్షిపేత్
తత్రాచ్యాంతుస్యసేదాజ్యః । ఆగ్నే యంచోపమానికం॥
క్షీరం వై దక్షిణే చైవ । నైరుతే మార్జనం తథా
పశ్చిమేతు దధి స్యస్య । వాయవ్యే గంధ ముచ్యతే॥30
సౌమ్యేతుమాక్షికంస్యస్య । కషాయంశాంక రేన్యసేత్
వింద్రేతు నవకే చార్ఘ్యం । ఆగ్నే యే తైలముచ్యతే॥31
పాద్యం యామ్యేతు విన్యస్య । నైఋతేతు గుడోదకం
వారుణే నవకే మధ్యే । ¹స్యసే దాచమనీయకం॥ 32
తిలోదకంతు వాయవ్యే ²పంచగవ్యంతు సౌమ్యకే
ఈశాన్యే చాక్షతం స్యస్య । శేషం గంధోదకేనచ॥33

కలశారాధనం.

కలశకూర్పా
లక్షణం.

పూరయిత్వా యథాన్యాయః । మర్చయిత్వా యథాక్రమం
కూర్పాంతు విన్యసే తత్ర । అధస్తాదగ్రిముచ్యతే॥34
సప్తపంచతిదైర్భిర్వా । గ్రింధి రేకాంగులం భవేత్
అగ్రిం త్రియంగులం చైవ । ఉచ్చేధం తాల ముచ్యతే॥
ద్విగుణం కుంభకూర్పంతు । కూర్ప మి త్యభిధీయతే

మహాకుంభకు
ర్పలక్షణం

కలశావాహనహో
మః

వస్త్రై రాచ్ఛాదయే తత్ర । నవకాని పృథక్ పృథక్॥
తతో హోమంప్రకుర్వీత । ఆచార్యో మూలవిద్యయా
అష్టోత్తరశతం హుత్వా । సమిధాదీన్ పృథక్ పృథక్॥

కలశాభిమంత్రణం

భగవత్సన్నిహిత
నిత్యకృత్యాని-
కాతుకబంధనా
దీనిచ.

పూర్ణాహుతిం తతో హుత్వా । కలశా నభిమంత్రయేత్
ద్వారమాసాదయేత్పశ్చాత్ । త్రవాటంతువిమోచయేత్
³ప్రణమ్య దేవం సహసా । నిర్మల్యాదీన్ విసర్జయేత్
పూజయే ద్గంధపుష్పాద్యైః । కౌతుకం బంధయేద్విజ॥

1 స్యసే దాచమనీదకం॥ D 2 పంచగవ్యానివోత్తరే పాశాంతరః.

B 3 ప్రణమ్య దేవం శింసా పారాంతరః.

అన్యేషాం స్నపనానాంచ పూర్వరాతౌ తుబంధయేత్
 అధివాసంతు తదాతౌ | స్నపనార్థం విశేషతః || 40
 ఆచార్యో బింబ మాదాయ | దక్షిణేనతు పాణినా
 తద్వేద్యోపరి సంస్థాప్య | పుణ్యాహం తత్రకారయేత్ ||
 దంతధావనాదీని చూతదండేన దేవస్య | దంతధావన మాచరేత్
 జహ్వనిర్దక్షిణా కుర్యా | తైలం మూర్ధ్ని నిషేచయేత్ ||
 పిష్టచందనకల్పేన | దేవ ముద్వర్తయే త్సుధీః
 రజనీకర్పూరసంమిశ్రిం | లేపయే త్కౌతుకం తథా ||
 గంధామలకతోయేన | దేవమూర్ధ్ని విశేషతః

1
 తౌశయే ద్గంధతోయేన | వస్త్ర మేతేన పూజయేత్ ||
 రాజవ ద్యుపచారాణి | 2 నీతియైక్తేన దేశికః
 అభిషిచ్య యథా న్యాయం | అర్హ్యాదీ మూలవిద్యయా
 అభిషేకకృతుః పృథమంతు భవే దర్ఘ్యం | ద్వితీయం, పాద్య ముచ్యతే
 ఆచామంతు తతః పశ్చా | త్పంచగవ్య మతఃపరం || 46
 తైలంతు పంచమం విద్యా | ద్గుడం వై షష్ఠ ముచ్యతే
 తిలోదకం తతః పశ్చా | దష్టమం చాక్షతం భవేత్ ||
 ఆజ్యంతు నవమం దద్యా | చోపమాన్య మతఃపరం
 క్షీర మేకాదశం విద్యా | మార్జనంద్వాదశంభవేత్ ||
 త్రయోదశం దధిం దద్యా | ద్గంధతోయం చతుర్దశం
 3 తౌశనంతు తతః పశ్చా | స్నాక్తికం తదనంతరం || 49
 వజ్రాదిసర్వరత్నాంతం | పంచవింశతి తత్వకం
 స్నపనమంత్రాణి ఆదిదేవం సముద్దిష్టం | మంత్రే నైవాభిషేచయేత్ ||
 అథవా పురుషసూక్తేన | మూలమంత్రేణ వా పునః

B & D 1 శాంతినూక్తేనతత్పశ్చాత్పూ చవైష్ణవసూక్తైః || అధికపాఠః. పురుషసూక్తప్రకారేణ | శ్రీసూక్తంతుతతఃపరం | భూసూక్తం మేదివీసూక్తం | హరిసూక్త మతంపరం | దేవీసూక్తం పరిత్యాతు పవమానం తతోచ్ఛరేత్ || మహాశాంతిప్రకారేణ | అభిషేచముచ్యతే || B 2 మహాభీతేన చేతనా | పారాంత్రికం D 3 కషాయంతు తతఃపశ్చాత్. (పారాంత్రికం)

రజనీచూర్ణ మాదాయ । కుంభే సిచ్య సమర్పయేత్ ॥
 ఉధృత్య స్నాపయే ద్వేవం । ¹ అన్యపీరేన భ్రామయేత్
 స్నపనానంతరోప చారాణి.
 మంగళాద్యయేత్పశ్చాత్తుంభమేకంసమానయేత్ ॥
 అభ్యుక్త్య పురతో న్యస్యసూత్రవస్త్రై శ్చ వేష్టయేత్
 అష్టవర్తిసమాయుక్తం । శరావం కుంభమూర్ధని ॥ 53
 దీపాః పృజ్వలయే త్తస్మిన్ । అర్చయే ద్గంధపుష్పకై
² పావకేనైవ బీజేన । తద్దేవం పావకం స్మరేత్ ॥ 54
 అచార్యో కుంభ మాదాయ । భ్రామయే ద్వేవమూర్ధని
 పాకారబాహ్యే నిక్షిప్య । దీప్లువాదిత్రీనిస్వనైః ॥ 55
 ఆశీషో వాచయే త్తత్ర । నమస్కృత్వాతు దండవత్
 దర్శయే చ్చామరం ఛత్రం । త్తాశయే త్తైతుకంతథా ॥
 వస్త్రై ణాచ్ఛాదయే ద్బింబం । పూజయిత్వా యథావిధి
 గేహం పదక్షిణం కృత్వా । కర్షికోపరి విన్యసేత్ ॥ 57
 అర్చనక్రిమమాగ్ధేణ । పూజయే త్పావకోత్తరే
³ ముద్గాన్నం పాయసం చైవ । పృణవేన నివేదయేత్ ॥
 ముఖవాసం తతో దద్యా । త్వ్రీణమ్యచ పునఃపునః
⁴ ఏవమేవ క్రిమం పోక్త । మన్యేషు స్నపనేషుచ ॥ 59
 ఇతి సమ్య క్సమాఖ్యాతం । స్నపనం శార్దూధన్వనః ॥ 59½

ఆశీర్వాద, గేహ
 ప్రదక్షిణాదీని.

నైవేద్యాంత
 కలాపాని.

ఇతి శ్రీపంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం
 స్నపనవిధి ర్నామ - త్రీయోదశో ధ్యా యః.

B 1 అన్నపిండంతు భ్రామయేత్ ॥ పారాంతరః. A 2 ఇచ్చటకుంచి 56 స్లోకాంత
 మువరకున్న అధికపాఠము. B—D 3 శుద్ధాన్నం పాయసం చైవ । ముద్గా
 న్నం చ నివేదయేత్ ॥ పారాంతరః. 4 ఏవమేవ పృకారంతు । అన్యేషు స్నప
 నేషుచ ఇతి సమ్య క్సమాఖ్యాతం । స్నపనం శార్దూప ద్విజః ॥ పారాంతరః.

ఓమ్

శ్రీమత్పంచరాత్రవిద్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

చ తు స్త శో ధ్యా యః

సాధకస్సానవిధిః.

కపింజలః:—

సాధకస్య స్నాన
ప్రాముఖ్యతా.

సాధక స్యాధ వత్సృమి । స్నానకర్మ యథావిధి
దేవదేవస్య కర్మాణి । స్నానపూర్వాణి కారయేత్ ॥ 1
తస్మా త్సర్వప్రయత్నేన । స్నానంతు ప్రధమంహితం
దర్భాతిలా తథామృచ్చ । గృహీత్వాద్వేశికోత్తమః॥

నద్యాదిస్నాన
ప్రదేశభేదాః.

ప్రాజ్ఞుభోదజ్ఞుభోవాపి । తీర్థపార్శ్వం సమాశ్రయేత్
నదీషు దేవఘాతేషు । నిర్ఘరేషు తథా వ్రజే॥ 3
పూతేషు పుణ్యతీర్థేషు । పృస్నాయా ద్వేశికోత్తమః

స్నానవిధిః.

మృదమాదాయమతిమా । పిండాకృత్వాద్విజ్ఞోత్తమః
పిండ మేకంతు శౌచార్థం । ఆలేపం చోత్తరేణతు
తీర్థ మేకంచ సంకల్ప్య । సమజ్యే ద్వేశికోత్తమః॥ 5
ఆచామంతు తతః కృత్వా । ప్రణమ్యచ పునఃపునః
న్యాసంకృత్వా యథాశాస్త్రం । మంత్రీయ్యుక్తేన దేశికః॥

స్నానమంత్రాః.

వారుణేనైవ సూక్తేన । కృత్వా చై వాఘమర్షణం
ఉత్తీర్య పరిధాయాన్య । దంబరం శుచినిర్మలం॥ 7

సంధ్యావందన
గాయత్రీజపాది.

ఆచమ్యతు విధానేన । సావిత్రింతు తతో జపేత్
అష్టోత్తరసహస్రంవా । శత మష్టోత్తరంతువా॥ 8

దేవర్షి తర్పణం.

ఉపస్థానం తతః కృత్వా । ప్రణమ్యచ పునఃపునః
బ్రహ్మాదీ తర్పయే త్పూర్వం । పుష్పతోయేన దేశికః॥
కుశయుక్తేన తోయేన । ఋషీణాం తర్పణం తతః
పితౄణాం తిలయుక్తేన । తర్పయా మీతి తర్పయేత్॥

D 1 ఉర్ధ్వపుండ్రా ధరిత్వాతు । కేశవాదిసునామక్తైః । తులసీసశినాచాది । మాలికాభి
రలంకృతః॥ పాఠాంతరః.

బ్రహ్మయజ్ఞ-
అష్టాక్షరమంత్ర
జపాదీని.

బ్రహ్మయజ్ఞం తతః కృత్వా మంత్రమష్టాక్షరం జపేత్
సూర్యమండలమధ్యస్థం । దేవం నారాయణం విభుమ్ ॥ 11
మనసా చార్ఘ్య ముద్దిశ్య । విస్మ! జ్యంజలినా జలం.
కూలమాసాదయేద్విద్యాన్ ॥ నమస్తృత్వా తుదండవత్ ॥
వస్త్రం నిష్పీడయేత్పశ్చ । దాచమ్యచ పునఃపునః
తీర్థం విసర్జయేత్పశ్చ । దాచామం పున రుచ్యతే ॥ 13
స్వగృహంతు సమావిశ్య । శ్రోత్రాగ్నింసంపృపూజయేత్
స్నాత్త మగ్ని మథావాపిగృహే విష్ణుం సమర్చయేత్ ॥
యాగదేశం సమాసాద్య । యామ్యత స్నాథకోత్తమః
ఇతి సుతే పతః స్మృతం । స్నానకర్మ ద్విజోత్తమమ్ ॥ 15

* ఇతి శ్రీసాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం
సాధకస్నానవిధి ర్నామ-చతుర్దశోధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీమత్సాంచరాత్రవిద్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

పంచదశోధ్యాయః

అర్చనావిధిః.

కపింజలః:—

- అర్చనాఫలం. అథ వక్ష్యే విశేషేణ । అర్చనావిధి ముత్తమం
అర్చనం సర్వసంసిద్ధి । సుర్వకామఫలప్రదమ్ ॥ 1
ఆలయప్రవేశః. పాదప్రక్షాళనం కృత్వా । ఆచమ్యచ జితేంద్రియః
గోహంప్రదక్షిణా కృత్వా ద్వారపార్శ్వంసమాశ్రయేత్ ॥
సమార్ఘ్యనం. మంటపాదిబహి స్సర్వాన్ । మార్జనంప్రక్షణంతథా
పరిచార్తైస్తు కర్తవ్యమ్ । బలిపీఠాంతమేవహి ॥ 3
కవాటోద్ఘాటన
విధిః. ద్వారపార్శ్వేతు మతిమాన్ । పునరాచమ్యపూర్వవత్
కుంచకోణప్రకారేణ । మన్మథ శ్చాధిదైవతమ్ ॥ 4

* B లో ఈ యధ్యాయము పూర్తిగ నే లేదు. ఇందుకు మారుగా పోయెట్ల
శాంతిహోమ మను నధ్యాయము గలదు. *ది గ్రంథాంతమారు 1 వ అనుబంధములో
ప్రత్యేకముగా ముద్రింప నైనది.

తాళం లింగం నాళం శక్తిః । వామదక్షిణతాడనం
 కవాటోద్భుటనం కృత్వా । వాయుమంత్రేణ దేశికః॥
 తదనంతరముఖ్య విషయాః, నమస్కారం ద్విజశ్రేష్ఠ । దండవ స్మృలవిద్యయా
 దీపం ప్రజ్వాల్య సమాసా । నిర్మాల్యంతు విసర్జయేత్॥
 సమ్మూర్తా లేపయే త్తత్ర । పోక్షయే ద్గంధవారిణా
 × × × కర్పూరచ్చ దక్షిణే పార్శ్వే । ఆసనేతు సమావిశేత్॥ 7

C X X X భూమిం సంపార్జయిత్వాతు । సంపోక్షణ మథాచరేత్॥ అధికపాఠః.
 విష్ణుశక్తి సమద్యాతే శంఖవర్ణ మహీతలే । అనేకరత్న సంధిన్ - భూమిదేవి
 నమోస్తుతే॥ పృథ్వీ త్వయా ధృతా లోకా - దేవి త్వం విష్ణునా ధృతా॥ త్వంచ
 ధారయ మాం దేవి - పవిత్రం కురు చాననం॥ అపరస్పంతు తే భూతా॥ యే
 భూతా భూమిసంస్థితాః । యేభూతా విఘ్నకర్తార - స్తే సర్వేతు తవాజ్ఞయా ।
 ఉగ్రభూతవికాచాన్ । యే భూతా భూమిపారగాః । ఏ తేషా మవిరోధేన -
 బ్రహ్మకర్మ సమారభేత్॥ ఏకం సిద్ధాసను పోక్షం । ద్వితీయంకమలాసనం॥
 ఆచారతే వనుతిపాయ - ఉపవిశ్య యథాసనే । బద్ధపద్మాసనో మానిః -
 ప్రిజ్ఞుతోదజ్ఞుభో పివా॥ కృతాంజలిపుటో భూత్వా - నమస్కారం
 సమాచరేత్॥ మడతరకరన్యాసం కృత్వా తాళత్రయం తతః । నారసింహేతి
 మంత్రేణ - ౭గ్బంధం కాగ్రయే త్తతః॥ ఉగ్రం వీరం మహావిష్ణుం । జ్వాలంతం
 సర్వతోముఖం । స్వసింహం భీషణం భద్రం - మృత్యోగృత్తుర్మమా మ్యహం॥
 పద్మాసనే సుమవిశ్య సమకాయశిరోదరః । నాస్మాద్విద్యస్తే రేకాకీ - జపే
 దోంకార మక్షరం॥ సవ్యావృతించ పృణవం - గాయత్రీం శరసా సహ ।
 త్రిః పరే ద్వాయుతః పాణిః - పాణిణాయామ స్స ఉచ్యతే॥ రేచకే శ్వాస
 నిశ్వాసా - పూరకం పరిచక్షతే । తత్రాధి కుంభక శ్చైవ - పాణిణాయామ
 స్స ఉచ్యతే॥ పూరకే ద్వాదశశ్చైవ - కుంభకే పాదశం జపేత్ । రేచకే
 దశఓంకారాః - పాణిణాయామ స్త దుచ్యతే॥ ఇదాచ వాయు ముపూత్య ।
 పూరయంతోధరసిత్థం॥ తతోగ్నిం దేహమధ్యస్థం । ధ్యాయే జ్వాలావశీకృతం॥
 పునః పింగళయాపూత్య । పూణిదక్షిణత సుగ్రీః । ముఖనాసికాయో ర్మధ్యే ।
 పాణిః చందార గోచరం॥ హుక్లేఖం పరమానందం । తాలమూర్ధ్ని వ్యవస్థితం॥
 అథక్షుర్ధ్వం నిరోధేన॥ వంత్రికం మధ్యతారకం॥ పాణిణాయామత్రియం కృత్వా
 రేచకాది కృపేణతు నాసికాపుట మంగుర్వానిష్ఠీ చేద్యం కృపేణచ॥ ఉదరా
 గోదయే ద్వాంయుం । రేచనా ద్రోచకం స్మృతం॥

N. B. 7 స్లోకము మొదలుకొని 11 వ స్లోకమువరకును గల 4 స్లోకములకు మారుగా
 యీ మైనదవారింపిన స్లోకములన్నియును పాఠాంతరముగాను అధికపాఠము
 గాను C లో కన్పించుచున్నవి. కొన్ని మాత్రమే E లో గలవు. ఆ వివరము
 గూడా గుర్తులవల్ల గ్రహింపవలయును.

ద్వారపూజా ద్వారం ప్రపూజయేత్పురస్వం ద్వారమాచ్ఛద్యవాసనా
 ఘంటానాదం. ఘంటానాదం పక్రీకుర్వీత । నృత్యగీతాదిబాహ్యతః ॥ 8
 2
 స్మృతగీతవేదాధ్య నృత్యగీతాదిసకలం । మంటపేతు విశేషతః
 యనాది. అధ్యయనాది సమారభ్య । ప్రాసాదస్య సమంతతః ॥ 9
 ఋగ్వేదం పూర్వదిగ్భాగే । యజుర్వేదంతు దక్షిణే
 పశ్చిమే సామవేదంతు । అథర్వం చోత్తరే తథా ॥ 10
 3 కోణేషుచ జపం స్తోత్రం । బ్రాహ్మణై ర్వేదపారగైః
 ప్రాణాయామః షిః ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా । రేచకాదికమేణుః ॥
 రేచకం. నాసికాపుట మంగుళ్యా । నిష్పీడ్యేకం పరేణు
 ఉదరా దేచయే ద్వాయుం । రేచనా ద్రేచకం స్మృతం ॥
 పూర్వం. బాహ్యేన వాయునా దేహం । ధృతిమాన్పురయేద్భృశం
 తథా పూర్ణం చ సంత్రిష్ఠే । పూరణా త్పురకస్మృతః ॥
 కుంభకం. నముంచతి నగృహ్లాతి । వాయు మంశ ర్భూస్థితం
 సంపూర్ణకుంభవ త్రిష్ఠే । దచలస్యతు కుంభకం ॥ 14
 వామనాసాపుటం విద్యా । దక్షిణేన విరేచయేత్
 వామేన పూరయే ద్వాయుం । హరిసన్నిధిగో భవేత్ ॥

C & E 1 అర్చనాదిక్రియాకాలే । పృచ్ఛన్నరటు ముత్తమం । పాపీనోగీవ్రతభ్రష్టః ।
 నాశికాచ్ఛేదదూషకః ॥ దుర్మదశ్చదురాచారో । మూఢశ్చ గురునిందకః ।
 ప్రమాదా ద్దగ్ధనందయాంతి । తత్పూజా నిష్ఫలంభవేత్ ॥ అధికపాఠః.

C 2 ఘంటాయంబ్రీక్మదైవత్యం । ముకుళంరుద్రమేవచ । నాదంసరస్వతీంతత్రి । నాశం
 వాసుకిదైవతం । వదనీంవామపార్యేతు । విన్యసేద్వామపార్యతః ॥ ఆగమార్ద్రం
 తుదేవానాం । గమనార్థంతురాక్షసాం ॥ ఘంటానాదంప్రకర్వీత । దేవస్థానే
 షు లాంఛనం ॥ అధికపాఠః.

C & D 3 ఇతిహాసం చాగ్నిశోణే । నైరుత్యాం స్తోత్ర ముచ్యతే । ధర్మశాస్త్రంతు
 వాయువ్యాం । ఈశాన్యాం మంత్రపాఠకం ॥ పారాంతరః । కర్మారంభే పుండ
 రీకాక్ష మాద్యం శ్రియఃపతిం శంఖగదాద్యపాణిం । యో వందతే తస్య నయంతి
 దోషా । శుభోత్తరం తస్యచ కర్మసిద్ధిః ॥ బ్రహ్మచారి ర్భవనాశ్చ । వాసపృష్ఠ
 శ్చ భిక్షుకః । శ్రీవైష్ణవ పృష్ఠశ్చ కారయే ద్దేవపూజనం ॥

C 4 యో సాత్త్వత శాస్త్రేణ - భూశుద్ధిర్భూతశుద్ధిచ । న్యాసధ్యానాదిసకలం - శోష
 జాడీక విధానతః ॥ పంచకాలవిధానేన నిత్యనైమిత్తికామః । తదేవలగ్న
 నిత్యాది - విన్యసేన్ననంతు పూజయేత్ ॥ అధికపాఠః.

- దిగ్బంధః
భూతకుంభః
నారసింహస్య మంత్రేణ । దిగ్బంధం కారయే ద్విజః
దేహం విశోషయేత్తత్ర । వాయుమంత్రేణమంత్రవిత్ ॥
దాహయే దగ్నిమంత్రేణ । స్థూలదేహం సమాధినా
వారుణేనైవ బీజేన । ¹ సేచయే దమృతేన వై ॥ 17
- దేహస్య అంగ
న్యాయః
సర్వావయవసంపూర్ణం । భావయిత్వా స్వదేహకం
అంగన్యాసం సమారభ్య । కరన్యాసం తదైవచ ॥ 18
సృష్టిన్యాసం స్థితిన్యాసం । సంహృతిన్యాస మేవచ
ద్వాదశాష్టాక్షరేణైవ । న్యాసమంత్ర ముదీరయేత్ ॥
- అష్టాక్షరన్యాస
స్థానాని
శిఖా మధ్యే త దాక్షేచ । ఆస్యేచ హృది చోదరే
గుహ్యేజానాచ పాదాచ । స్థానా న్యష్టాక్షరస్యతు ॥
ద్వాదశాక్షర
న్యాసస్థానాని
మూర్ధ్ని పూర్వే తథాయామ్యే । పశ్చిమేచో త్తరేపివా
అస్యేచ పూర్వవ త్కుర్యాద్విషటాక్షరముచ్యతే ॥
సృష్టిన్యాస
స్థానాని
శిఖాదిపాదపర్యంతం । సృష్టిన్యాసా ద్విజోత్తమ
విపరీతేన యోగేన । విపరీత ముదాహృతం ॥ 22
- కరన్యాసేపి సృ
ష్టివిభేదాః
ఉదరాదిచ హృద్యంతం । స్థితి రేవం పక్వీర్జితం
పాణిన్యాసం తతో వక్ష్యేత్తర్జన్యాదియధాక్రమం ॥ 23
వామాంతం సృష్టిసంజ్ఞాతం । సంహారం విపరీతకం
తర్జన్యాదికనిష్ఠాంతం । స్థితిరేవం పశ్చిమ్యతే ॥ 24
- కరన్యాసే బీజ
స్థానాని
మధ్యరేఖాసు సర్వాసు । బీజస్థాన మితి స్మృతం
- కరన్యాసే అష్టా
క్షరద్వాదశాక్షర
న్యాసభేదాః
అష్టాక్షర సుముద్దిష్టం । కుర్యాత్ప్రణవసంపుటం ॥ 25
సవ్యహస్తతలాదీని । అపసవ్యతలాంతకం
ద్వాదశాక్షరబీజానాం । సృష్టిన్యాసం తదుచ్యతే ॥ 26
పూర్వవత్ స్థితిసంహార । న్యాసయోగం పక్వీర్జితం
వాసుదేవేన కవచం । యోగపీఠం పశ్చిమ్యతే ॥ 27
ఆగ్నేయాదిషుకోణేషు । ధర్మాదీనాం పశ్చిమ్యతం
ఇంద్రాదిసోమకర్మణః । అధర్మాదిపశ్చిమ్యతం ॥ 28
అధస్థా నృధ్య మైశ్వర్యం । పంకజోపరి విన్యసేత్
గుణత్రయం తదూర్ధ్వేతు । తదూర్ధ్వే మండలత్రయం ॥
- యోగపీఠపరికల్ప
సం తదర్చనం
ఆగ్నేయాదిషుకోణేషు । ధర్మాదీనాం పశ్చిమ్యతం
ఇంద్రాదిసోమకర్మణః । అధర్మాదిపశ్చిమ్యతం ॥ 28
అధస్థా నృధ్య మైశ్వర్యం । పంకజోపరి విన్యసేత్
గుణత్రయం తదూర్ధ్వేతు । తదూర్ధ్వే మండలత్రయం ॥

పాత్రాకర్షణః
 కలశస్థాపనాది.
 అంతర్యామినిః
 ఆవాహనాద్యుపచారకర్మము.

1 ఆసనం పూజయేత్పశ్చాద్గంధపుష్పాదిభిఃక్రమాత్
 తోయభాండం తతో వామే । అన్యద్రవ్యం తుదక్షిణే॥
 శోధనం యోశనం కుర్యా । చ్ఛంఖాదీనాంచ పాత్రాకం
 ప్రణవే నార్చయేద్భూమిం । పూజాద్రవ్యం సమస్తకం॥
 పోక్షయేద్గంధతోయేన । పూజయే జలభాజనం
 పంచపాత్రం సమాదాయ । నిక్షిపేద్దేవసన్నిధౌ॥ 32
 పాత్ర మేకం జలైః పూర్య । గంధపుష్పాదిభిఃక్రమాత్
 ఆవాహయేత్తతో దేవం । జితంత ఇతి మంత్రితః॥ 33
 మూలబేరం ద్విజశేష్ట । పాత్రమధ్యే సమాహ్వయేత్
 సేచయేత్ప్రతిమా మూర్ధ్ని । తేన మంత్రేణ దేశికః॥
 కేవలం భానమాత్రేణ । మంత్రేణచ ద్విజోత్తమ
 ఆవాహన మిదం జ్ఞేయం । దేవదేవస్య శాక్తిణః॥ 34
 స్వాగతం ప్రణవేనైవ । ఆసనంతు సమర్పయేత్
 అర్ఘ్యం పాద్యం తథాచామం । గంధంపుష్పంచధూపకం॥

B 1 ఆనా సంపూజయేత్పశ్చాత్ । (పారాంతరః)

C X మూలబేరా ద్విజశేష్ట । (వీపాదపిక్వతం యథా) దీపా దుత్పన్నా దీపవత్
 మూర్తిమంత్రేణ దేవేణం । పాత్రమధ్యే సమాహ్వయేత్॥

X X స్వాగతంప్రణవేనైవ । ఆసనే సన్నివేశయేత్
 యాగావసానకం తత్ర । పార్శ్వయేత హరిం స్థితం॥
 సమృఖీకరణం కుర్యా । త్సుండరీకాక్షవిద్యయా
 యథా దేహే తథార్చాయాం । మంత్రేన్యాసం సమాచరేత్॥
 దేహన్యాసం వినా శంఖ । చక్రముద్రాన్ ప్రదర్శయేత్
 ఆర్ఘ్యం పాద్యం తథా చామం । గంధం పుష్పంచ ధూపకం
 దీపం చైవ యథా యోగ్యం । మూలమంత్రేణ మంత్రయేత్॥

C - E లింబం లింగం చ బేరంచ । ప్రతి మేతి చతుర్విధం

మూర్తికావిభజన బహుబేరచమూర్తీనాం । వడ్కాగంధాగ్నిరక్షయః॥

మిత్యాదిముఖ్య మూలబేరే చతుర్భాగం । కర్మార్చాయాం ద్విభాగకం

విషయాని అష్టోత్తరశతం దర్శన । స్పృహ్య క్షుంబంభూర్మకం॥

ఏకబేరేచ మూర్తీనాం । పాత్రమధ్యే సమాహ్వయేత్॥

ఏకబేరం సమావాహ్య । బేర ము ర్విభజ్యచ

తత్కాలే బలియాగంచ । యాత్రాబేరంచ లింగకం॥

పాతోద్దేశే సమావాహ్య । జితంత ఇతి మంత్రితః

మంత్రాసనం నద్యాద్వై మూలమంత్రేణ । ప్రిణమ్యచ పునఃపునః
 న్యాసాదయః బింబదేహే న్యసే స్మంత్రం । స్వదేహేపూర్వవద్యధా॥
 పరివారప్రకల్పం తత్పాత్రజల మాదాయ । పరివారా న్నకల్పయేత్
 పూర్వేతువాసుదేవంచ । యామ్యే సంకర్షణం తథా॥
 పద్మమ్మంతు పృతీచ్యాంచ । అనిరుద్ధం తథోత్తరే
 ఆగ్నేయేతు శ్రియంస్థాప్య । నైఋత్యాంతు సరస్వతీం॥
 వాయవ్యేతు రతీం న్యస్య । సర్వశాంతీం తదః శతే

69వ పేజీ తరువాయి.

“జతం తే పుండరీకాక్ష । నమస్తే గరుడధ్వజ
 నమస్తే స్తు హృషీకేశ । మహాపురుష పూర్వజ॥
 నమస్తే పక్షిరాజాయ । నమస్తే సౌందర్యనాయచ
 నమస్తే నామినాథాయ । పవిత్రవపుషే నమః॥
 పరాయచ నమస్తుభ్యం । బృహన్నాథ నమో నమః
 నమస్తే వాసుదేవాయ । నారాయణ జగత్పతే॥”
 తి చావాచ్య మూర్తిం । ధ్యాత్వా నత్వా ద్విజోత్తమ
 కర్మాంతే పున రాజోప్య । యథా స్థానే యథావిధి
 ఇతి సంక్షేపతః ప్రోక్తా । వారే రావాహనం ద్విజ
 రహస్యవిధి మేవంతు । జ్ఞాత్వావైభ్రాజనం చరేత్ ॥

N. B. - ఈ శ్లోకముల పిమ్మటనే మంత్రాసనాదివిధుల సుదహరించు గ్రంథముగా పాఠములు భావించెదరుగాత !

C. లోని అధికపాఠములు.

స్నానలక్షణం. సంకల్పనూక్తపఠనం । మాగనం చాఘమర్చణం
 దేవర్షితర్పణంచైవ । స్నానం పంచాంగలక్షణం ।
 స్నానార్థం జలే ఆవాహనాయుత్వాం దేవీ । స్నానార్థమిహసంధర్షి
 గంగాదిపుణ్య దేవీగంగే నమస్తుభ్యం । సగృత్థిర్ధనమన్వితే॥
 తీర్థావాహనం విష్ణో ర్వామపదాంగుష్ఠే । మనిశోత్పరివిర్గతే
 త్వద్భక్తిం దేహి మే దేవీ । గంగే పాపై ర్విమోచ మాం॥
 పూర్ణకుంభలక్షణం. కుంభ (మంబుభరాకారం) మంబుజ మాకారం । బింబశక్తిసమన్వితం
 తత్కుంభం బింబసామీప్యే । విన్యసే ద్విజపుంగవ॥
 ముక్తామాణిక్యవైడూర్య । మింద్రనీలం పృథాకం
 పంచరత్నాని పుణ్యాని । మహాక్షంభే వినిశ్చిపేత్॥
 ఔదుంబరంతు ఖదిరం । అశ్వత్థం చాబజం శుభం
 ఏతాని పంచమం జ్ఞేయం । పంచత్యక్తో చ వినిశ్చిపేత్॥

ప్రధమావరణే. ప్రధమావరణే న్యస్య|అష్టైవిశ్వేశ్వరా స్క్రమాత్||
 ద్వితీయావరణే. పాచ్యా మాదివరాహంచ | నారసింహం తు దక్షిణే
 , ప్రతీచ్యాం శ్రీధరం న్యస్య | హయగ్రీవం తథోత్తరే||
 ఆగ్నేయే భార్గవం రామం | నైఋత్యాం రాఘవం తథా
 వాయవ్యే వామనం వింద్యా | దీశాన్యే వాసుదేవకం||
 తృతీయావరణే. ద్వితీయావరణే పశ్చా | త్వరివారాప్రకల్పయేత్
 పాంచజన్యంతు పూర్వేచ | దక్షిణే చక్ర ముచ్యతే||
 గదాంతు పశ్చిమే భాగే | ఉత్తరే చాబ్జ ముచ్యతే
 ఆగ్నేయే ముసలం చైవ | నైరుత్యాం ఖడ్గ ముచ్యతే||
 వాయువ్యేతు భవే చ్ఛాజ్గం | వనమాలాం తదంశకే
 తృతీయావరణే ప్రోక్తం | చతుర్థావరణే శృణు|| 45
 చతుర్థావరణే. కుముదః కుముదాక్షశ్చ | పుండరీకో ధ వామనః
 శంఖుకర్ణ స్వర్ణనేత్ర | స్సుముఖ స్సుప్రతిష్ఠితః|| 46

(70వ పేజీ తరువాయి.)

అర్ఘ్యే ద్రవ్యాణి. సిద్ధార్థ మక్షతం చైవ | కుశాగ్రిం తిల మేవచ
 యవం గంధం ఫలం పుష్పం | అర్ఘ్యే ద్రవ్యాణి నిక్షిపేత్||
 పాద్యే ద్రవ్యాణి. పాద్యే దూర్వాం విష్ణుపర్ణిం | త్యామాకం పద్మమేవచ
 ఆవహనీయే ద్ర వ్యాణి. ఏలావంగతక్మల | జాతీ రాచమనీయకే||
 స్నానీయే ద్ర వ్యాణి. శోష్ట్ర హంజీసారిద్రో ద్యే | మరాశైలేచ (పంకజం) చంపకం
 అభావే. ఏతా న్యౌషధిద్రవ్యాణి | త త్త త్తాత్రేషు నిక్షిపేత్
 అభావే తులసీపత్రం | మాలమంత్రేణ సర్వతః||

మరా:—ఈ వైనుదహరించిన శ్లోకములేగాక, ఇంకను యనేకములుగు శ్లోకములు ధ్యానానిరూపకములుగా నున్నవి. కాని యిట్టి ధ్యానాదు లీప్రకృతగ్రంథముద్రాణోద్దేశ్యమున కంతగా నవసరము గానందున వాటినిం దురహరింపక విడువనైనది. అదిన్నీ గాక యీప్రయోగగ్రంథమున ప్రత్యేకముగా మరియొక పర్యాయము ప్రకటించుటకున్న దలంచియున్నారము.

ఈ ప్రయోగగ్రంథము (C) అనునది “శ్రీవిష్ణు పాద్య కపింజలసంహితలు” మూడింటిని యనుసరించునట్టిదే అయినను అందలి అప్రసావిధానము చాలవరకు శ్రీఃపింజలసంహితనే యనుసరించుచుండుటవలన నీగ్రంథమునుండిగూడా కొన్ని పాత్రాంతరములను అధికపాత్రమును యీ సంపుటమునందు స్వీకరించడమైనది.

- ఇంద్రాదీశానపర్యతం । నృసే ద్వై పూర్వన ద్యథా
చతుర్థావరణే పశ్యా । త్పంచమే వక్ష్యతే ధునా॥ 47
- పంచమావరణే.
గరుడః.
విష్వక్సేనః.
స్నానానసం.
- ఇంద్రాదిలోకపాలాంశ్చ । తత్తత్థానేషు దేశికః
కల్పయిత్వా ధాన్యాయం । గరుడంచైంద్రబాహ్యతః॥
సోమేశానద్వయో ర్మధ్యే । తృతీయావరణా ద్భూతః
విష్వక్సేనం నృసే త్పార్శ్వే । సర్వేషాం పద్మమానసం॥
బ్రహ్మస్థానే స్థితం దేవం । తద్బాహ్యేతు సమంతతః
బ్రాహ్మ్యైవైకయోర్మధ్యే । పరివారాన్ప్రకల్పయేత్॥
- స్నానవేదీం సమాదాయ । నృసే ద్వైవస్య సన్నిహా
స్నానార్థం పార్థివే ద్వైవం । వేదికోపరి విన్యసేత్॥

C. 1 అధికః పాఠః. చండప్రచండధనేమిమ పాంచజన్య । దుర్గాగణేశరవిచంద్రసుహ
నుభావాః । సర్వేశ్వరస్సరపతిస్సరధేవతేతి । పార్వతారపంచముఖగోమృకల
క్రియాః॥ చండప్రచండో పార్వీశ్వరే. యామ్యే భద్రసుభద్రాకా । వారుణ్యాం
జయవిజయా - సోమ్యే ధాతృవిధాతృకా॥ ప్రభవం పరివారేషు వాస్తునాథం
తదంతరే । అథరోదుంబరస్యాతాం - క్షేత్రపాలా పీతాపీతా॥ క్షేర్ధ్వ
దుంబరమధ్యస్థాం - దేవీ మంభోరుహాసనాం । ద్వారదక్షిణవామస్థా - వజ్రీనా
భవారీశ్వరా॥ చండప్రచండో తిష్ఠేచ ద్వితీయద్వారపార్శ్వయోః । తత్ర
చాభ్యంతరగతౌ - మూలతః పార్శ్వకాఖయోః॥

వావా దక్షిణతో నృస్య । శంఖపద్మనిధీ ఉభౌ॥
గంగాకాశిందితనయా । శ. ఘాయగభమధ్యమే
జయంచ విజయం చోభౌ । తృతీయద్వారపార్శ్వయోః॥
కల్పా ధాతృవిధాతారా । చతుర్థద్వారపాలకౌ
అథ భద్రసుభద్రాభౌ । పంచమద్వారపార్శ్వయోః॥
అమరేశమీరూపాశ్చ । షష్ఠద్వారే ప్రతిష్ఠితౌ
ఏతైశ్చ నామభి ర్మంత్రైః । ప్రణవాదిసమంతతైః॥
అర్ఘ్యార్ఘ్యపవనంతం । అర్చయే చ్చ పృథక్ పృథక్
(ప్రత్యక్షస్థలితై ర్వివైః । భావసంభావనోత్తైః
ధ్యాతృ మ మపి సంపాత్త్వైః । అర్చయే స్మృతనిద్యయః॥)

C-E. ప్రతుల గనుసరించిన మరికొన్ని యధికపాఠములు.

నాన్యసవిషయముముఖానాంతు ఉత్పత్తి । స్సహితీ పృథ్విచారిణాం
కము. గృహస్థానాంచ సర్వేషాం । స్థితీరేవ విధీయతే॥

- దంతధావనం. చూతదండేన దేవస్య । దంతధావన మారభేత్
జహ్వ నిక్లేఖనాదీని । ఉపచారాణి పూర్వవత్ ॥ 52
- కలశావాహనం. అరమంటపమధ్యేతు । కలశానాం త్రయం న్యసేత్
1 నూత్రివస్త్రాది సంవేప్త్య । ధాన్యరాశిషు దేశికః॥
- కలశేషుద్యుక్త
దేదః. కుశతోయం భవే న్మధ్యే । పశ్చిమే చాక్షతోదకం
పుష్పతోయం మహేద్యేతు । త్రిమూర్తి శ్వాధిదైవతం॥
- స్నానం. పూజ్య యశ్చేనమంత్రైశ్చ । స్నాపయే త్పౌరుషేణవా
గంధామలకతోయేన । స్నాపయే ద్దేశికోత్తమః॥ 56
- అలంకారావసనం
అభరణసమ
ర్పణం. అలంకృత్య యథాన్యాయం । వేదికోపరి విన్యసేత్
మకుటం గుండలంచైవ । కేయూరంకంటకంతథా॥ 56
హార మంగుళికం చైవ । ఛన్నవీరం తద్దైవచ
నూపురం కటినూత్రించ । పాదకింకిణీమేవచ॥ 57
- ఉపవీతాది వైవే
ద్యాంతోపచా
రాణి. ఉపవీతం పదద్యుద్యై । మూలమంత్రేణ మంత్రవిత్
అర్ఘ్యంపాద్యంతథాచామం । గంధంపుష్పంచఘాపకం॥
దీపం చైవ యథా యోగ్యం । మూలమంత్రేణ దేశికః
- పరివారార్చనం. గంధాదిదీపపర్యంతం । పరివారాః సమర్చయేత్ ॥ 59
- వైవేద్యం చరుం నివేదయే త్పశ్చ । త్పుండరీకాక్షవిద్యయా
- పరివారనివేదనం. చరుదానం పక్రికర్వీత । పరివారేషు దేశికః॥ 60
- ముఖవాసం
అగ్నికారంచ. ముఖవాసం తతోదద్యా । దగ్నికార్యం సమారభేత్
- ఏకబేరే విశేషః ఏక బేరవిధానేతు । పరివారా న్నకల్పయేత్ ॥
- సమస్కరణ
స్తోత్రాదీని. పుండరీకాక్ష మంత్రేణ । స్తుత్వా దేవం ప్రిణమ్యచ
- బలిహరణకవాట
బంధనాదీని. బలికర్మ తతః కృత్వా । నిత్యోత్సవ మథాచరేత్ ॥ 62
మూలమంత్రేణ మంత్రీజ్ఞః । ధృవబేరంసమర్చయేత్
కవాటం బంధయే త్పశ్చ । ద్దేహంకృత్వా ప్రదక్షిణం॥
2 సంధ్యాకాలే పునక్తేతు । కవాటం నవిమోచయేత్

B. 1 నూత్రివస్త్రాదిభిర్వేప్త్య - ధాన్యరాశిషునిక్షిపేత్ ॥ పారాంతరః॥

B. 2 సాయంకాలంతరే కాలే । కవాటం నవిమోచయేత్ ॥ పారాంతరః.

అకాలకవటమో అకాలే బింబసేవా యః । కుర్యాత్స విసశ్యతి॥ 64
చనేప్రిత్యవాయః

గృహార్చాయాం గృహార్చా మర్చయే ద్వేవం । బలిహోమవిహీనకం
విశేషః॥ రవిమండలమధ్యాత్తు । ఆవాహ్యచ విసృజ్యచ॥ 65
ఏవం గృహార్చా కర్తవ్యా । బ్రాహ్మణై ర్వేదపారైః
షడ్వేదశాంగుశంవాపి । అష్టాంగుశ మధాపివా॥ 66
న్యూనాధిక్యం నకర్తవ్యం । బింబమానం పృచక్షతే
శంఖచక్రగదా షడ్భుం । దర్శనీయం మనోరమం॥ 67
సువర్ణాదీని లోహాని । అన్యద్రవ్యం వివర్జయేత్
శయనాసనయానాని । గృహేషుచ విసర్జయేత్॥ 68
ఇతి సంక్షేపతః పోక్షం । అర్చనం వైష్ణవం ద్విజ॥

ఇతి శ్రీపాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం
అర్చనావిధి ర్నామ పంచదశోధ్యాయః.

ఓమ్.

శ్రీమత్పాంచరాత్రోద్దివ్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

పో డ శో ధ్యాయః

ఆగ్ని కార్యవిధిః.

I

కపింజలః:—

ఆగ్ని కార్యవస ఆగ్ని కార్యవిధిం వక్ష్యే । దేవదేవస్య శాక్తిణః
రకానిరూపణం॥ దీక్షాయాం పోక్షణేచైవ । పృథివీయాం విశేషతః॥ 1
స్నపనే చోత్సవే చైవ । పృథివీయాం సర్వశః
అన్యేషు సర్వకార్యేషు । కాశ్యప ద్విజసత్తమ॥ 2

B & D 1 కాశ్యపః:—ఆగ్ని కార్యవిధానం కిం । శోభా మిచ్చామి తత్పరః । తత్స
ర్వం విస్తరేణైవ । బ్రూహి మే మనసత్తమ॥ (అధికపాఠః)

సామాన్యకార్య
స్థలక్షణం.

కుండనిర్మాణం.

కుండసంస్తారః.

అగ్నికార్యసం
గ్రహః.

కుండమధ్యే లక్ష్మీ
సారాయణావా
హనం.

సామాన్యేనైవ మాన్యేణ | లక్షణం వక్ష్యతే ధునా
పచనాలయ మాపాద్య | పృథ్వా ఛ్యాచమ్య దేశికః||
పచనాలయయామ్యేతు | అగ్నికుండంతు కారయేత్
ఏకహస్తప్రమాణేన | చతురశ్రం త్రిమేఖలం|| 4

యోనినాభిసమాయుక్తం | పూర్వోక్తం లక్షణాన్వితం
కుండస్య పశ్చిమే భాగే | ఆసనంతు విశేషతః|| 5

ఉత్తరాసంగసంయుక్తిః | ప్రాజ్యుఖ శ్వాగ్నిమారభేత్
సమ్మాద్భా లేపనం తత్ర | కృత్వా కుండస్య దేశికః|| 6

కుశేన మార్జయే త్కుండం | క్షేపైవ ప్రోక్షయే త్తతః
2 పూర్వాప్రేత్రి ప్రీభి రుచేత్ | రుక్తరాగ్రై స్తత్రైవచ||

గుణమంత్రేణ మతిమాన్ | శకలంతు విసర్జయేత్
హస్తపృథ్వాశనం కృత్వా | వహ్ని మాదాయ సాధకః||

ఉల్లేఖనం తథా చాగ్నిం | ప్రాణాయామం పరిస్తరం
పాత్రాణ్యాసాదనంచైవ | పవిత్రం ప్రోక్షణీం తతః||

ప్రణీతాం బ్రహ్మకూర్పుంతు | ఆజ్యందర్శించమార్జనం
పరిధించ ద్విజశ్రేష్ఠ | పరిషేచన మేవచ|| 10

ఉర్ధ్వం చైవానుయాజంచ | ఇధృ మాఘార మేవచ
లగ్నే ర్ముఖం చరుం చేతి | పురస్తా త్తంత్రముచ్యతే||

కుండమధ్యే మహాలక్ష్మీం | సర్వాభరణభూషితాం
సర్వావయవసంపూర్ణాంఽముతున్నాతాం విచింతయేత్||

దేవం నారాయణం ధ్యాత్వా | సర్వలక్షణసంయుతం
చతుర్బాహుం విశాలాక్షం | కోమలం పీతవాససం||

శంఖచక్రిగదాపద్మై | శ్చతుర్భుజ కృతలక్షణం
కంజపాణిం తథా పాదం | శ్రీవత్సాంకితవక్షసం|| 14

కాలమేఘనిభం శాంతం | చంద్రబింబనిభాసనం
హారకేయూరసంయుక్తం | కిరీటే నోపశోభితం|| 15

ఏవం ధ్యాత్వా సమభ్యర్చ్య | కుండమధ్యే విశేషతః
గ్రామ్యధర్మపరికారేణ | చింతయే ద్దేశికోత్తమః|| 16

అగ్నిజనవాదీని. తతోగ్నిం జనయే తత్త్రి । అగ్నిబీజేన సాధకః
కుశేన పోక్షయే దగ్నిం । కుండమధ్యేతు విష్ణురే॥ 17
ప్రజ్ఞావలయిత్వాక్తాపే నప్రాణాయామంతుకారయేత్

ద్వాదశపాత్రా సాదనం. ఆజ్యస్థాలీం చరుస్థాలీం । హ్రీతాం పోక్షణీం తథా॥
సృకస్పృహచ తథా దగ్నిం । ఇథ్యం పరిధి మేవచ
భృంగారం వ్యజనం దర్భా । నగ్నే రుత్తరపార్శ్వతః ॥
దర్భైః పరిస్తరైస్తత్రి । పాత్రాక్షద్యంద్వేనసాదయేత్
పోక్షయిత్వాతథాసర్వాక్షా పోక్షణీంపురతోన్యసేత్

ప్రాతసంస్కారః. వాసుదేవాదిభి ర్మంత్రైః । ర్దర్భాక్ష దిక్షు నిపాతయేత్
కమండులుం సమాదాయ । పూరయే తోప్రోక్షణీంతదా॥
ఉత్పూర్వ సహసా తత్త్రి । పోక్షయే ద్గంధవారిణా
హ్రీతాం పురతోన్యస్య । ఐవిత్రిం తత్త్రి నిక్షిపేత్ ॥
పూరయిత్వా తతోత్పూర్వ । అగ్నే రీశానపార్శ్వతః
ఉత్తానయిత్వా పాత్రాక్షి । పోక్షయే ద్గంధవారిణా॥
స్థాపయిత్వా తతో భ్యర్చ్య । దర్భేణచ పిథాయచ
కుండస్య దక్షిణే పార్శ్వే । బ్రహ్మకూర్చం వినిక్షిపేత్ ॥
²ఆజ్యపాత్రే న్యసే దాజ్యం । అంగారా నుత్తరే న్యసేత్
దర్భా నుద్దీపయే తత్త్రి । దర్భయిత్వా విస్పృజ్యచ॥
³దర్భాగ్రే తత్త్రి నిక్షిప్య । పున రుద్దీప్య దర్భయేత్
ఆజ్య మాదాయ మతిమా । నగ్నే రుత్తరతోన్యసేత్ ॥
ఆదాయ పురతోన్యస్య । అంగారం సహ యోజయేత్
⁴కూర్చే నోత్పతనం కుర్యాదగ్నౌ కూర్చం వినిక్షిపేత్
దర్భా నాదాయ సవ్యేన । అపసవ్యేన సృకస్పృహ

B 1 పాత్రాక్షి ద్వాదశాగ్రావ్య । ఆసాదన మ ధావరేత్ ॥ (అధికఃపాత్రః) •

B 2 ఆజ్యపాత్రే న్యసే దాజ్యం । కాపిలం గోఘృతం ద్విజ । మూలమంత్రేణ గాయ
త్రా । విష్ణునా దేవోత్తమ॥ ఆజ్యసంపూర్ణపాత్రాస్య । అంగారా నుత్తరే
న్యసేత్ ॥ (పారాంతరః) • B & D ³దర్భాగ్రే ద్వేతు విన్యస్య । అంకుష్టస్య
ప్రమాణతః । పునరాదిప్య దర్భాక్షి । ఆజ్యపాత్రేతు దర్భయేత్ ॥ పారాంతరః •
B 4 దర్భాగ్రోత్పతనం కుర్యాదగ్నౌ దర్భాక్ష వినిక్షిపేత్ ॥ (పారాంతరః)

సమూర్జ్యదర్శయే దక్షా । దర్శా నగ్న విసిక్షిపేత్ ॥

పరిధిం పశ్చిమే భాగే । విన్వసే త్పునమాహితః

దక్షిణోత్తరపార్శ్వేతు । విన్యసే త్పరిధిః క్రిమాత్ ॥

పరిషేకంక్రమాత్కృత్వా ఊర్ధ్వం వినివృత్త్య కోణయోః

ఇద్దహోమం.

ఇద్ద్ర మాదాయ హస్తేన । అనుయాజం సమారభేత్ ॥

ప్రణీతాముఖమధ్యేతు । అనూయాజం తు విన్యసేత్

² ఇద్ద మగ్న వినిష్ఠి ప్య । హుత్వా చైవ ప్రిజాపతిః॥

అక్షరహామం.

³ నైరుత్యాదీశవర్ణంతం! ఆఘారం ప్రధమం హునేత్

అనిలా ద్యగ్ని పర్యంతం । ఆఘారంతు ద్వితీయకం॥ ౩౭

అగ్నే రు త్తరయామ్యేతు । అగ్నిం సోమేన హూయతే

మధ్యమేతు ముఖే హుత్వా అగ్నిమంత్రేణ మంత్రవిత్ ॥

చదుసంస్కారము.

సృష్టేణాజ్యం చరా సించే చ్చరు ముద్వాసయే దుదక్

షాడశసంస్కార

వైష్ణవాగ్నించ కర్తవ్యం! గర్భాధానాదికంక్రమాత్॥

హామః.

అన్నాచ కల్పయే దేవం । యోగపీఠాదికం క్రమాత్

పోడలీ స్సమిథో హుత్వా మూలమంత్రేణ మంత్రవిత్ ॥

జుహుయా త్ప్రణవే నాజ్యం చరుంవై మూలమంత్రతః

షోడశాహుత్యోహుత్వాపరివారాన్ పృథక్ పృథక్ ॥

పరివార దోహతా

ధర్మాదిగరుడాంతంతు । స్వస్వమంత్రైశ్చ దేశికః

భూమి

త్రీణి త్రీణ్యేవ జహూయా । దాజ్యేన ద్విజస త్తమః॥ ౩7

శ్రీప హామం.

త్రిసంధ్యంజుహయాద్ధీమాః । ద్విసంధ్యంవాద్విజోత్తమ

పూర్వాహుతి.

వేళయో రుభయోః కుర్యాదన్యథాదోషకృద్భవేత్ ॥

అన్యేషు చాగ్ని కా ర్యేషు | యు క్తమా ర్గేణ కారయేత్

సృచనిధాయ పురతః । తస్య పార్శ్వే వినిక్షిపేత్ ॥ ౩౭

అజ్యస్థానిం తథా యామ్యే । సృవంవై చోత్తరే తథా

B 1 మూలమంత్రేణ మతిమాక । దర్శనగ్నౌచ నిక్షిపేత్ ॥ (అధికపాఠః)

2 ఇధ్యమగ్నోతు నిశీప్య । ఆయం లేధ్యేతి మంత్రతః । ఆఘారహోమ మ
రధ్య । ముత్యా వైవ పృజాపతిం॥ (పారాంతరః) B & D 3 ఆనిలౌ ద్యగ్ని
పర్యంతం । ఆఘారం పృథమం మునేత్ । నైరతాదిశాపర్యంతం । ఆఘా
రంతు ద్యోతీయకం॥ పారాంతరః.

ఉపయుక్తకుళా సర్వాః । హస్తే నాదాయ దేశికః॥
 హస్తయో రుధ యోగ్యవ్యాః ఉత్తరాగ్రేణ బంధయేత్
 ఆజ్యపాత్రే తథా మూలం । మధ్యమం సృవ మధ్యమే॥
 అగ్రేణ సృచగ ర్తంతు । స్పర్శయిత్వా యథాక్రమం
 త్రిశక్యత్వాతుయథాన్యాయం । దర్శనగ్నా వినిష్ఠి పేత్ ॥
 అనుయాజం తతో హుత్వా । పరిధీ నేవ మేవహి
 ఊర్ధ్వే హుత్వా ద్విజశ్రేష్ఠప్రణీతాం పురతోన్యసేత్ ॥
 ప్రోక్షణీం జల మదాయ । సేచయే త్ప్రణీతాజలం
 పూర్వాదిసోమపర్యంతం । సేచయే త్ప్రణీతాజలం॥ 44
 పశ్చిమే తద్వినిష్ఠి ప్య । ప్రోక్షయే దాత్మన స్తనం
 ఇద్ధప్రవ్రశ్యసంహుత్వా । బ్రహ్మోద్వాసనం చ రేత్ ॥
 పరిషేకం తతః కృత్వా । పూర్ణాహుతి మథా చరేత్

1
 ఆత్మసమరోపణం అగ్నిమధ్యగతం దేవం । హృదయేతు సమర్పయేత్ ॥ 46
 ఇతి సమ్యక్ సమాఖ్యాతం । అగ్ని కార్యం ద్విజోత్తమ॥

ఇతి శ్రీపాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం

అగ్ని కార్యవిధి ర్నామ - షోడశో ధ్యాయః.

ఓమ్.

శ్రీపాంచరాత్రాదివ్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

సప్తదశో ధ్యాయః

నిత్యోత్సవవిధిః.

కపింజలః:—

నిత్యోత్సవధేహః. నిత్యోత్సవం ప్రవక్ష్యామి । సమాసా చ్ఛృణు సువ్రత
 త్రివిధం చోత్సవం ప్రోక్షంతం తేస్మిన్ముషినాపురా॥

B 1 సర్వధాన్యాని రత్నావీ । పుష్పాణిచ ఫలానిచ । గంధద్రవ్యాణి వస్త్రాణి ।
 లోహాని వివిధానిచ॥ సర్వద్రవ్యాణి సంయోజ్య । సంపూర్ణాహుతి మాచరేత్ ।
 ఆజ్యధారాహుతిం హుత్వా । అగ్నిం సంతుష్ట్య పూజ్యచ॥ (అధికపాఠః.)

- పాత్రలక్షణం. బింబం చాన్నంచ పుష్పంచ త్రివిధం తదుదాహృతం
సౌవర్ణం రాజితంతామ్రం పాత్రం సర్వత్ర యోజయేత్ ||
వృత్తాకారంతు కర్తవ్యం | మధ్యే పద్మం సులక్షణం
అష్టపత్రసమాయుక్తం | కర్ణికావిమలాకృతిం || 3
- అన్నపీఠలక్షణం. అష్టావింశాంగులం విపరీ | విస్తారం సముదాహృతం
అన్నపీఠం తతః కృత్వా | షోడశాంగుశవిస్తరం || 4
చతురంగుశ మాయమం | అన్నపీఠస్య లక్షణం
కర్మార్చా పురతో న్యస్య | పటం చోపరి విన్యసేత్ ||
- బలిబింబార్చనం. బలిబింబం సమాదాయ | విన్యసే చ్చ పటోపరి
ఆవాహ్యచ తతో దేవం | బలిబింబే నియోజయేత్ ||
అర్చయిత్వా యథాన్యాయం అర్హ్యాదిభిరనుక్రమాత్
అష్టసత్రేషు విన్యస్య | ¹ వాసుదేవాదితః కృమాత్ || 7
- బలిగోషేవిశేషః. రథంవా కుంజరంవాపి | శిబికాం చాశ్వమేవవా
శకటం బ్రాహ్మణం వాపి | వాహయే ద్గరుడధ్వజం || 8
ఉష్ణీషేణోత్తరీయాద్యై | రలంకృత్య యథార్హతః
సపాత్రం దేవ మాదాయ | విన్యసేచ్ఛ శిరోపరి || 9
కమండులుం తథా పుష్పం | ధారయే ద్వైష్ణవోత్తమః
అపగో ధారయే త్పాత్రం | బలిద్రోవ్యేణసంయుతం ||
- బలిపరణవిధిః. త్వారపార్శ్వం సమాసాద్య | చండంచైవ పృచండకం
పూజయే ద్గంధపుష్పాద్యై ² రన్యపీఠంతు దాపయేత్ ||
దీప్తితైః పరిచారైస్తు | కుర్యా ద్భావ్యప్రపూజనం
పృథమం ద్వార మారభ్య | బలిపీఠాంత మేవహి ||
సృత్యగీతసమాయుక్తం | వీణావేణుసమన్వితం
స్వనామేనైవ మంత్రేణ బలిం కుర్యా ద్యధాక్రమం ||
ఛత్రచామతసంయుక్తం | వితానధ్వజశోభితం

D 1 వాసుదేవాదితా కృమాత్ | పాఠాంతరః.

B & D 2 రన్యపీఠంతు దాపయేత్ | పాఠాంతరః.

మృదంగఘణనాదాని । శంఖభేర్యాదిఘోషయేత్ ॥ 14

ద్వితీయావరణే కుర్యాద్గోపురంతు శనై ర్వ్రజేత్
తృతీయేతు తథా భ్రామ్య । బలిదద్యాత్ప్రమంత్రతః॥

చతుర్థావరణపీఠే
బలిపరసమస్తే॥

తుల్యద్వారం సమాసాద్యరవిచంద్రాచ పూజయేత్
పీఠస్య చేంద్రదిగ్భాగే । స్థితావై బింబదారకః॥ 16

పీఠస్య దక్షిణే పార్శ్వే । ఉత్తరాభిముఖస్థితః
పూజయిత్వా యథాన్యాయం । పీఠే పాఠవిధేశ్వరం॥
ద్రావ్యాక్ సర్వాక్ వినిష్ఠిష్యబలిశేషం సమాపయేత్
పీఠపదక్షిణం కృత్వా । బింబేన సహ దేశికః॥ 18

బలిహరణసమయే
కాతుకబింబాభా
వే ప్రత్యవాయః॥

బలికర్మతు కర్తవ్యం । కాతుకస్యైవ సన్నిధౌ
అన్యథా దోష మాప్నోతి । తన్నా ద్యత్నేన సన్నిధౌ॥

బలిహరణానంతరం.

ద్వితీయావరణం ప్రాప్య । శీఘ్రం గచ్ఛే త్ప్రదక్షిణం
మాళికాద్వారమాసాద్య । పాదపత్రికాశనంతురు॥
దేహద్వారంసమాసాద్య । అర్ఘ్యందత్వా యథావిధి
సపాత్రం దేవ మాదాయ । కర్మార్చా పురతో న్యసేత్ ॥
పూర్వవత్పూజయిత్వాతుకర్మార్చాయాంసమర్పయేత్
కర్మార్చా దక్షిణే పార్శ్వే । తద్బింబ ముపసాదయేత్ ॥
కర్మార్చా మర్చయే తత్ర । 2 గంధపుష్పాదినాసహ
3 శిష్యాత్పాత్రస్థమాదాయ । మూర్ఘిమధ్యేతువిన్యసేత్
విష్వక్సేనాలయం పాప్య । పుష్పం తస్యై వినిష్ఠిపేత్
తతః పశ్చాద్విజశేష్ఠ । బలిపీఠం సమాశ్రయేత్ ॥ 24
4 అన్నపీఠం తతో ధృత్వా । ప్రదద్యాత్పీఠమూర్ధని

బలిపీఠే అన్న శేష
నిక్షేపణం.

B & D 1 సూతమగధవంద్యురైః । రైవ్యవై రుపశోభితం । బాహ్యజ్ఞై ర్యతిభి శ్చాపి ।
నానాజనసమావృతం॥ ఉత్సవంతు పరిభ్రామ్య । పృథమావరణం శనైః ।
ద్వారదేశే విసా శబ్దం । శంఖే నైకేన ఘోషయేత్ ॥ (ఇత్యధికఃపాఠః)

B & D 2 గంధపుష్పాత్తతాదిభిః॥ (పారాంతరః.) B 3 శిష్యాత్పాత్రస్థమాదాయ ।
మూర్ఘిమధ్యేతు విన్యసేత్ ॥ (పారాంతరః.) B 4 అన్నపిండం తతో కృత్వా ।
నిక్షేపే త్పీఠమూర్ధని॥ (పారాంతరః.)

పాత్రం ప్రక్షాళయే తత్ర గేహ మాసాద్య ధారకః॥25

ఇతి శ్రీపంచరాత్రే - కపిజలసంహితాయాం
నిత్యోత్సవవిధి ర్నామ - సప్తదశోధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీమత్పంచరాత్రవిద్యాగమే - శ్రీకపిజలసంహితాయాం

అష్టాదశోధ్యాయః

హవిర్లక్షణం.

కపిజలః:—

హవిః ప్రామ
ఖ్యతాః.

అథ వక్ష్యే విశేషేణ । హవిర్లక్షణ ముత్తమం
సర్వలోకగురో స్తుష్టి । దేవాదీనాం ప్రహర్షణం॥ 1

ద్రవ్యాశి.

సర్వభూతజగద్వృద్ధి । ర్జనారోగ్యవివర్ధనం
తస్మా త్సర్వప్రియత్నేన । నైవేద్యం సముదాహృతం॥

తిలవ్రీహియవామాసా । గోధూమాశ్చ ప్రియంగవః

వేణుస్యామాకసీవారా । జర్తిలాశ్చ గవేధుకాః॥ 3

మర్కటాః కృతకాశ్చైవ । వనజా సుముదాహృతాః

రక్తశాలి మహాశాలి । కలమా గండశాలయః॥ 4

శ్వేతశాలి సమాకాశ్చ । హణోమార్హా హస్తశాలయః

సుకుమారాశ్చ సూక్ష్మాశ్చ । శాలయ స్సంప్రకీర్తితాః॥

ధాన్యకర్థి.

అన్యేచ హిహయ శ్శస్తా । శ్యాల్యాలాభేతు దేశికః

యాజ్ఞకాః సర్వబీజాశ్చ । గృహ్స్థాయా ద్దైవికర్మణి॥6

భూమేరాలేపనం కృత్వా ।² పోక్షయే త్కుశ వారిణా

ధాన్యం తత్ర వినిక్షిప్య । శోషయిత్వా ప్రియత్నతః॥

B & D. 1 ఇతి సమ్యక్ సహఖ్యాతో నిత్యోత్సవవిధిః పఠః॥ (ఆధికపాఠః.)

B 2 పోక్షయే ద్గంధవారిణాః పాఠంతః.

శోషణావధూ
తాది.

తద్ధాన్యం సమ్యగాదా యోలూఖలేతు వినిష్ఠిపేత్
ఆలేపనం తథాభ్యుక్ష్య | ముసలం తత్ర నిష్ఠిపేత్ || 8
అవధూతం తతః కృత్వా | భార్యయా సాధుశీలయా
బ్రాహ్మణాదిషు వక్షేషు | జాతా నారీతు సా భవేత్ ||
తుషా ప్యథో ప్యశూర్పేణ | కణాదీంశ్చ విసర్జయేత్
తండులాంశ్చాపి గృహ్ణీయాద్దీక్షితః పృస్థసంఖ్యయా ||

ధాన్యమానవేదాః గుంజద్వయేనమామంస్యాత్ | నిష్కం మాషస్య వింశతిః
నిష్కాష్టకే ఫలం వింద్యా | త్రిన్ముష్టిః పరిచక్ష్యతే || 11
చతుర్ముష్టిస్తు కుడుపం | పృస్థం తస్య చతుర్దుశం
తద్వయం చతు రి త్యుక్తం | ఆశకంతు చతుర్ద్వయం || 12
తద్వయం శివ మిత్యుక్తం | ద్రోణతస్య శివద్వయం
ద్రోణద్వయం తథా భారీ భారం భారిత్రయం భవేత్ ||

2

నివేదనార్థం ధాన్య త్రివిధంతు సమాఖ్యాత | ముత్తమాధమమధ్యమం
పరిమితః
ఉత్తమం చాప్తభారంతు | తదర్థం మధ్యమం భవేత్ ||
తస్యార్థ మధమం పోక్తిం | త్రికాలేతు విశేషతః
ఆశకం తండులం గ్రాహ్యం | చ చయిత్వా నివేదయేత్ ||
ఏకకాలేతు మధ్యాహ్నా | త్సుదృశకం తం పృక్షేత్
ఉత్తమాదికృమేణైవ | త్రికాలం నిత్య మాచరేత్ ||

A. D. 1 ఆర్యావై సాధుశీలయాః (పాఠాంతః)

B 2 అధికపాఠః — య మేకం క్రమం ప్రోక్తం | ద్వితీయం శృణు కాశ్యప! కుం
జద్వయం తు మామం స్యాత్ | నిష్కం మాషస్య వింశతిః || నిష్కాష్టకే ఫలం
పోక్తం | శకుంతస్య తులూ ద్విజుః | అణూనా మష్టభిః పోక్తా | సూర్య
స్య రధరేణవః | రేణుభి శ్చాష్టభి ర్లోకే | తూలికాగ్ని మితి స్మృతేః | తస్యా
ప్యస్త్వ ద్విజశ్శ్రేష్ఠః | కథ్యతే సాత్మహుకా | అథ తస్య సముద్వయం | అష్టభిస్తు
తిలం ద్విజుః | అష్టభిస్తు తీలై ర్లోకే | కాలి రి శ్యభిధీయతే || అష్టశాలిద్రమాణేన |
ద్వివతా ప్రాప్యతే బధ || తాభి రష్టాభి రాఖ్యాతం | ముష్టిద్వయ మితి ద్విజుః
తే ద్వయం కుడుపం ప్రోక్తం | చతుర్భిః పృస్థ ముచ్యతే | తే ద్వయం చతు రి
త్యుక్తం | ఆశకంతు చతుర్ద్వయం || తద్వయం శివ మి త్యుక్తం | ద్రోణం తస్య
శివద్వయం | ద్రోణద్వయంతు భారం స్యాత్ | త్రిగుణం భార ముచ్యతే ||

- పాచనవిధిః. 1 పశ్చిమప్రత్యక్షశనకృత్వాతః శుభాకారకోపమాణా
చరుచపనపాత్ర చరుపాత్రద్విధాప్రోక్షంతామ్రుణ్మయమేవవా||
లక్షణం. పాత్రం ప్రత్యక్షయే ద్విధాకాతం శుభాకారత్రనిక్షిపేత్
జలప్రమాణం. తోయం తదర్థమధికం । తంశులస్య ప్రమాణతః॥ 18
పాచనం. సేచయిత్వా సమారోప్య । శుక్లీమధ్యే సమాహితః
అగ్నిం సమింధయే త్కాష్ఠే । శరావేణ పిథాయచ॥
అభిహారం. అభిహార్య తత స్సర్వా । న్ములేనై వావతారయేత్
బహిష్కృద్ధిం తతః కృత్వా । గంధతోయేన దేశికః॥ 20
పాచకలక్షణం. ఉర్ధ్వపుండ్రం తతఃకృత్వా మృత్సుయాధ చశుద్ధిశి
శుక్లవస్త్రధరశ్చైవ । కుక్షయశ్శోపవీతకః॥ 21
కృతస్నాతో ద్విజశ్రేష్ఠ । ఉర్ధ్వే త్పురిచారకః
చావిర్నిషేపణపా ద్వారస్యే త్తరపా ర్యేతుస్థాపయిత్వాచరుక్రమాత్॥
త్రాలక్షణం సావర్ణం రాజితం తామ్రం । అలాభే కాంస్యమేవవా
తత్సంఖ్యాది. పాత్రం శతపలేనైవ । కారయిత్వా సువృత్తకం॥ 23
పంచాశ త్పంచవిశద్వా । షోడశం ద్వాదశంతువా
పాత్రసంఖ్యా ఇతి ప్రోక్తా । యథాకామ మథాపివా॥
ప్రత్యేకం పాదసంయుక్తం । త్రిపాదం వలయం భవేత్
దర్శిహస్తసమాయామం । అగ్నిపుచ్చం సువృత్తకం॥
అథవా మృణ్మయం పాత్రం । కదళీపత్ర మేవవా
ప్రత్యక్షయిత్వా పాత్రాణి । పీరస్యోపరి విన్యసేత్॥
దధ్యాజ్యగుడాది అన్నం వికీర్యపాత్రేషు । పూర్ణచంద్రాకృతిం యథా
నిషేపణం. గుడఖండసమాయుక్తం । కదళీఫలసంయుతం॥ 27
ముద్గాదీ న్యుపదంశాంశ్చ । తత్పాత్రేషు వినిష్ఠిపేత్
లవణాదిరసాంశ్చైవ । ఉపదంశేషు సేచయేత్॥ 28
ధూపితాంశ్చాపి తా నన్యానుపదంశాంస్తుదాపయేత్
ఆజ్యేన దధిసంయుక్తం । పాత్ర మదాయ దేశికః॥ 29
భగవతోనిషేదనం. బింబాగ్రేతు వసేద్విద్వాత్ । 3 నత్వాధోపరివిన్యసేత్

D 1 అద్భిః ప్రత్యక్షశనకృత్వా॥ 2 భస్మనా దేశికోత్తమః । పారాతరః.

D 3 నత్వా పీరోపరి వ్యసేత్॥ (పారాతరః.)

- నివేదయే ద్వై దేవాయ । పానీయంతు సమర్పయేత్ ॥
 విష్వక్సేనః పేదనం పాత్ర మేకంసమాదాయ । విష్వక్సేనాయదాపయేత్
 జలమధ్యే వినిక్షి పేత్. విష్వక్సేన నివేద్యంతు । జల మధ్యే వినిక్షి పేత్ ॥ 31
 అశ్వీయా త్సూజకో నాన్నం । విష్వక్సేననివేదితం
 సకలం పూజకో శ్వీయా । దమ్యతస్య నివేదితం ॥ 32
 విష్ణుప్రసాదంవైష్ణవ దోభిజ్యం యతిభి ర్ముఖైః । మునిభిర్భూచారిభిః
 వాయదాతస్యం. నివేదితంతు యద్యివ్యం । వైష్ణవాయ సమర్పయేత్ ॥
 ప్రసాదభక్షణ ఫలం. తద్ద్రవ్యం భోజయే ద్విపా । మహాపాతకనాశనం
 ఆత్మజ్ఞాన మవాప్నోతి । మనస శ్శుద్ధిహేతుకః ॥ 34
 హవి శ్శేషం పశంసంతి । మునయ స్తత్త్వదర్శినః
 ప్రసాదే ఆచార్య పాత్ర మేకంతదర్శంవా । ఆచార్యాయ పదాపయేత్ ॥
 భాగః. 1
 బలిహోమాదిషు ప్ర హోమార్థం బలిదానార్థం । హవిరన్యంతుపాచయేత్
 త్యేకహవిఃపచనం. శుద్ధాన్న మితి విజ్ఞేయం । పాయసాదీన్ శృణు ద్విజ ॥
 పాయసాన్నం. తండులార్థం ద్విగుణాన్ క్షీరాన్ । తండులార్థంతుముద్గకం
 పాచితం పాయసం విధి । గుడాన్నం చోచ్యతే ధునా ॥
 గుడాన్నం. క్షీరాదీన్ పూర్వవ త్కృత్వా । గుడ మర్థం వినిక్షి పేత్
 గుడార్థం ప్రక్షిపే దాజ్యం ॥ 2 గుడాన్నంతు త దుచ్యతే ॥
 ముద్గాన్నం. తండులార్థంతు ముద్గస్యాత్ ॥ ముద్గాన్నమితిపాచయేత్
 హరిద్రాన్నం. మరీచిం రజసిం చైవ । జీరకం సర్షపం తథా ॥ 39
 ఆలోఢ్యపచితం త్వేత । ద్వారిద్రాన్న ముదాహృతం
 కృసరాన్నం. తండులార్థం తిలద్రవ్యం చూర్ణయిత్వాతు పాచయేత్ ॥
 పచనకర్మణి వర్జనీ ఏవ మన్నం మయా ఖ్యాతం । వర్జనీయంతు వత్స్యతే ॥
 యకాస్తాని. పిపిలికాశ్రితై ర్వాపి । కిమికిటయుతై రపి
 విస్ఫులింగయుతైశ్చాపి । కాష్ఠై రగ్నిం నదీపయేత్ ॥
 వర్జనీయహవిః. 3 ఆమగంధపరిక్లిన్న । మాఘాత మవిపక్వకం

B-D 1 అపూర్ణం పశిసాదంతు । అతిధిభ్యః పదాపయేత్ ॥ (అధికపాత్రం)

B 2 పచితంతు గుడాన్నకం ॥ (పారాంతరః) 3 హోమగంధపరిక్లిన్న ॥ (పారాంతరః)

- శీతలం చాతిపక్వంచ | స్విన్నం క్లిన్నం తతైవచ || 43
- ఫలాదీని. కేశకీటాదిభి స్జుప్తం | త్యజే త్వర్యుషితం తథా
ఉపదంతా సథో వత్సే | ఫలాదీంశ్చ ద్విజోత్తమ || 44
- కదలీపనస శ్చామ్నం | కూష్మాండం బృహతీం తథా
1 క్రపుకం కారవల్లీంచ | కర్కశ్యం చైవ తు తింత్రిణి ||
ఉర్వారుకంచ కుంభాండం ఫలాన్యేతాన్యదాహృతాః
మధురఫలాని. నారికేళంచ ఖర్జురం | ద్రాక్షజంబూఫలం తథా || 46
- కపిత్థం కర్కరీంచైవ | మాతులుగంచ దాడిమం
తథా చామలకం గోధం | ఫలేషు మధురం స్మృతం || 47
- మూలాని. గంగాచైవ మహాగంగా | వనవల్లీ తతైవచ
వల్లీచైవ మహావల్లీ | మధువల్లీ తతైవచ || 48
- పిండాచ త్సుద్రపిండాచ | ఏతాసాం మూల ముత్తమం
అలాభే శేషమూలాని | వర్జయిత్వాతు సూరణం || 49
- త్యాజ్యఫలాదీని. మహాకోశాతకీంచైవ | శిశుబృహతికంతథా
రాజముద్గంమహాముద్గం | శింశాంశ్చామృతమూలకాః ||
తాళం ఫలేషు సంత్యాజ్యం సర్వదా మునిపుంగవ
2
ఇతి సమ్యక్సమాఖ్యాతో నైవేద్యస్య విధిః పరః || 51

ఇతి శ్రీ పాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం

హవిర్లక్షణం నామ - అష్టాదశోధ్యాయః.

B & D 1 త్రిపుసం రాజవల్లీచ (క్రమకం రాజవల్లీచ) || (పారాంతరాః)

B 2 యో మోహా త్కురుతే విష్ణోః | తాళస్య ఫల మర్పణం | తస్య వంశక్షయం
సిద్ధం | కాస్యప ద్విజపుంగవ || (అధికపాతః)

ఓమ్

మత్పంచరాత్రాదివ్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

ఏకో న వింశో ధ్యాయః

ద్రవ్యశుద్ధిః.

కపింజలః :—

- సాధకాదీనాం శుద్ధిః | శుద్ధిం సమ్యక్ప్రవక్ష్యామి | దేవదేవస్య శాక్తీణః
సర్వేషాం సాధకాదీనాం | ద్రవ్యాణాంచ విశేషతః ||
స్నానాచమనశౌచేన | పాణాయామేన దేశిక
అంతర్బహిశ్శరీరస్య | సాధకస్య విశుద్ధ్యతి || 2
- మనశ్శుద్ధిః.
వచశుద్ధిః.
సత్యం భూతహితంచైవ | ప్రియాలాపం తథైవ || 3
వచనశుద్ధి రి త్యుక్తా | సాధకస్య విశేషతః
- స్థానశుద్ధిః.
ద్రవ్యశుద్ధిః.
మార్జనం లేపనం చైవ | ప్రోక్షణం చాక్షతార్పణం || 4
స్థానశుద్ధి రితి ప్రోక్తా | ద్రవ్యశుద్ధి రి హోచ్యతే
తింతిణీఫలతోయేన | తామ్రం హేమంచశోడయేత్ ||
గృహధూమేన కల్కేన | శాంతాంగారేణ రాజతం
శంఖశుక్లైశ్చ శుద్ధిస్తు | తుషతకేణ దేశిక || 6
- పాత్రశుద్ధిః.
దీపపాత్రశుద్ధిః.
మృజ్జలేన ద్విజశ్శేష్ఠ | ఫలపాత్రం విశుద్ధ్యతి
అత్యుష్ణేనతు తోయేన | దీపపాత్రం విశుద్ధ్యతి || 7
మృణ్మయపాత్ర శుద్ధిః.
వస్త్రాదీనాం శుద్ధి యః.
మృణ్మయనాంచపాత్రాణాం | దాహనాచ్ఛుద్ధిరుచ్యతే
వస్త్రాణాం ధూపనా చ్ఛుద్ధిః | పటాదీనాం తదేవచ || 8
శైలజం శర్కరాచూర్ణ | జలేనచ విశుద్ధ్యతి
- రత్నాదీనాం శుద్ధిః.
ద్విజశుద్ధిః.
పుష్ప శుద్ధిః.
దీపశుద్ధిః-స్తంభ శుద్ధిః.
రత్నజా మణిజా శ్చైవ | తౌశనా త్కుశవారిణా || 9
ప్రోక్షణం ద్విజజాతీనాం | పుష్పాణాం ప్రోక్షణా చ్ఛుచిః
- దీపశుద్ధిః-స్తంభ శుద్ధిః.
దీప సోఽజ్వలనా చ్ఛుద్ధిః | స్తంభానాంతౌశనాచ్ఛుచిః ||

వింశోధ్యాయః

దారుశుద్ధిః. పృథూతానాంచ దారుణాం । తక్షణా చ్ఛుద్ధి రిష్యతే
 సంప్లావనే త్వన్వర్తాణాం । సంప్రోక్షణ ముదాహృతం॥
 హవిశ్శుద్ధిః. హవిషాం దోషయుక్తానాం । పరిత్యాగ ఉదాహృతః
 కాంస్యశుద్ధిః. తుషభస్మస్తు కాంస్యానాం । ఉచ్యతే శుద్ధి రుత్తమా॥
 మంత్రశుద్ధిః. వేదాది మాదిమం కృత్వా । నమస్కారప్రపూర్వకం
 మంత్రేమంత్రేప్రయుంజీయాన్మంత్రశుద్ధిరుదాహృతా॥
 బేరశుద్ధిః. కుశేన గంధతోయేన । బేరశుద్ధి రుదాహృతా
 తోయశుద్ధిః. నిర్దోషతోయ మాదాయ । నవపాత్రేషు పూరయేత్॥
 నవవస్త్రేణ పూతేన । తోయశుద్ధి రుదాహృతా
 ద్రివ్యశుద్ధి రితి ప్రోక్తా । సుక్షేపేణ ద్విజోత్తమ॥ 15

ఇతి శ్రీపాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం
 ద్రివ్యశుద్ధివిధి ర్నామ - ఏకోనవింశోధ్యాయః.

శ్రీమత్పాంచరాత్రవిద్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

వింశోధ్యాయః.

పుష్పవిధానం.

కపింజలః :—

పుష్పపరగ్రహణ విధిః. అధవక్ష్యేమి పుష్పాని । గ్రాహ్యగ్రాహ్యాని వై ద్విజ
 పాత్రేపుష్పానిగృహ్ణీయాం । ద్వారిణా త్కళ్య వాగ్యతః॥
 విధాయస్థాపయే ద్ద్విద్వాక్ । ఏకాంతేచ వనే బుధః
 ఆరంభనార్హ పుష్పాణి. మల్లికాజాతి వకుళా । నిర్మలా శతపత్రికా॥ 2
 పున్నాగక్షుద్రపున్నాగో । మశపున్నాగఏవచ
 కుండః కురవకోనామ । తమాల శ్చంపకస్తథా॥ 3
 మాలతి శ్వేతకుముదా । స్థలపద్మోత్పలద్వయం
 పీయం గ్వశోకపద్మాని । కేతకీ క్షుద్రకేతకీ॥ 4

యూధికా కరపీరాశ్చ | కన్యాశైవువ తదాసనం
కర్ణికారశ్చ విప్రేంద్ర | బాణశైవువ కురంటకః || 5
అశోకం శంఖపుష్పంచ | సంద్యావర్తద్యయం తథా
గోరంట శ్వేతమందారో | నవమాలాంకురా మపి ||

కోవిదార మహాపీతం | పాలాశః కదలీవరా
దోణ నీవార శ్యామాకం | తథైవ నవమల్లికా || 7
దక్షకో ధాతకీచైవ | శమీ శమ్యాకయేవచ

అర్చనాయోగ్య
ప్రతాపి.

పుష్పాణ్యేతాని విప్రేంద్ర | సంగృహ్యేవచ పూజయేత్ ||
తులసీగంధపర్ణాశ్చ | ధాతకీ విష్ణుపర్ణికా
బిల్వాశ్వత్థతమాలశ్చ | మరువం దమనకంతథా || 9
వన్యాపమార్గకశ్చైవ | సమాభద్రాహ్వయం తథా
ఖదిరం సహదేవాచ | శమీబ్రాహ్మీ పలాశకః || 10

పూజార్థ్యాం
కురాణి.

భూస్త్రాణం చైకపత్రంచ తథా కర్పూరమల్లికా
ఏత త్పత్రం సమాదాయ | పూజయే ద్గరుడధ్వజం ||
దూర్వాచణకనిష్పవాముద్గా న్యామలకం స్త్రాణం
ఇంద్రీవల్యాంకురంచైవ | ప్రియంగూమాషకం తథా ||
ఏతేషా మంకురా శ్రేష్ఠా | పూజాకాలే ద్విజోత్తమ
తిథిపుష్పం విశేషేణ | వక్ష్యతే క్రమశః శృణు || 13
లక్ష్మీసిందూరదూర్వాచ | ప్రియంగూ మాలతీ తథా
పాటలీకేతకీ జాజి | మల్లికా చ తథైవచ || 14

తిథిపుష్పవిశేషః.

మహాజాజిపలాశశ్చ | ఏకపత్రం తథైవచ
విష్ణుకాంతం తథాదోణం చూతపుష్పయథాక్రమం ||
పృథమా వినిర్దిష్టం | పంచదశ్యాంత మేవహి

ప్రశ్నేషుసాత్త్వి
కాదిభేదాః.

త్రివిధా పుష్ప ముద్దిష్టం | సాత్త్వికాదిగుణత్రయం || 16
సాత్త్వికం శుక్లపుష్పంతు | రాజసం రక్తపుష్పకం
తామసం కృష్ణపుష్పంచ | పీతం మిశ్రమ ముచ్యతే ||

పంచభేదాః-తార
తమ్య విచక్ష
తాచ.

ప్రతిగ్రహగతం కీృతం | స్వారామజ మరణ్యజం
అయాచితంచ కుసుమం | పంచధేధం ప్రకీర్తితం || 18

స్వాగమ ముత్తమం విద్యాదారణ్యమధ్యమంభవేత్
 విక్రీత మధమం జ్ఞేయం । కాశ్యప ద్విజపుంగవ॥ 19
 లబ్ధ త్వయా చితంచేతి । క్షుద్రం చైవ పక్రీడితం
 రత్నాదిఘనిర్మల్యవినా చంపకపుష్పంచ । రత్నాని కనకానిచ॥ 20
 తాదోషనివృత్తిః నైవనిర్మల్యతాం యాంతిపునఃప్రత్యాశ్య దాపయేత్
 వజ్రనీయ పుష్పద భక్షితం లూననీతంచ । గళితం పతితం తథా॥ 21
 వివర్ణం నస్త్రబద్ధంచ । దుర్జనైః స్పృష్టమేవచ॥
 ఆఘ్రాణితం కరానీతం । విగంధంచ తథైవచ॥ 22
 అతిపక్వం విపక్వంచ । ముక్తుశానిచ వర్జయేత్
 పద్మాదిజఃపుష్ప పద్మాదిజలపుష్పైస్తు । త్రీరాత్రం పూజయేద్ధరిం॥ 23
 కా మధ్యకృతా నచ పర్యుషితం జ్ఞేయం । తస్యోర్ధ్వంతు విసర్జయేత్

* ఇతి శ్రీపాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం
 పుష్పవిధానో నామ - వింశోధ్యాయః.

* ఈ అధ్యాయము B-D గ్రంథములలో సరిగా వ్రాయబడియుండలేదు. శ్లోకములనేకములు మొదలు చివరలు మాత్రమే వ్రాయబడినవి ఇట్లు చేయుట కేమి కారణమో తెలియదు. బహుశః మొట్టమొదట నీమాతృకను వ్రాసికొన్నవారికి యీ శ్లోకములు నోటికే వచ్చియుండవచ్చును. కాన జ్ఞాపకార్థమై మాత్రమే మొదట్లన్ని చివరలున్న వ్రాసికొనియుండిరేమో ?

ఇట్టిపద్ధతియే క్రిందటి ఏకోనవింశాధ్యాయమున దొక కొన్ని శ్లోకములకున్న, యీకను అచ్చటచ్చట కొన్ని కొన్ని శ్లోకములుండవచ్చు B & D గ్రంథములందు విరివిగా గన్పించుచున్నది.

ఓమ్

శ్రీమత్పంచరాత్రదివ్యాగమే - ఐకపింజలసంహితాయాం

ఏ క విం శో ధ్యాయః

అంకురార్పణవిధిః.

పింజలః.

- అంకురార్పణకాల నిరూపణం. అథాంకురార్పణం వక్ష్యే । సర్వకార్యప్రసిద్ధయే
స్మపనే చోత్సవేచైవ ప్రోక్షణే స్థాపనే తథా॥ 1
- పాతాలక్షణం- పాతావర్ణం రాజితం తామ్రం । మృణ్మయంపాత్రమేవవా
భేదాని. పాత్రంత్రు త్రివిధం ప్రోక్షం । మంగళాంకురకర్మణి
పాలికా ఘటికాచైవ । శరావా స్త్రీవిధా స్మృతాః
- పాలికాక్షణం. పాలికా వక్త్రవిస్తారం । షోడశాంగుళ ముచ్యతే
కంఠమస్టాంగుళం ప్రోక్షం పాదం చాష్టాంగుళం భవేత్ ॥
- ఘటికాక్షణం. ఘటికా పంచవక్త్రాచ । ఊర్ధ్వభాగే ఘటాకృతిః॥ 5
అధస్తా త్పాలికాకారం । ముఖంనై ద్వాదశాంగుళం
ఘటస్య చ చతుర్దిక్షు । ఆననం చతురంగులం॥ 6
- శరావలక్షణం. విస్తారం తత్సమం కుర్యా । దాయామం వింశదంగులం
శరావస్య ముఖం కుర్యా । ద్విస్తారం ద్వాదశాంగులం॥
పాదం షడంగులం కుర్యా । దున్నతకసుమాకృతిః
ఉచ్ఛ్లేదం పాలికోచ్ఛ్లేదం । ఏవం లక్షణ ముచ్యతే॥ 8
- పాతకాచిహిత్ర మూర్తినిరూపణం పాలికావైష్ణవీ జ్ఞేయా । బ్రాహ్మీతు ఘటికా స్మృతా
శరావం నైవ మి త్యుక్తం । త్రయమేతత్తు దైవికం॥ 9

B 1 అంకురార్పణహీనేతు । తత్కర్మ విఫలం వ్రజేత్ । తస్మా త్సర్వప్రయత్నేన ।
అంకురార్పణ మాచరేత్. (అధికపాతః.)

మంటపనిర్మాణ . ప్రాసాదాగ్రేతుక ర్తన్యం మంటపం పూర్వవత్ క్రమాత్

చాలికాస్థాపన మండలరచనా. తన్మధ్యే పాతయేతున త్రం । ప్రాగగ్రం సమసూత్రకం ।

దక్షిణోత్తరసూత్రాణి । తావదేవ విన్దిశేత్ కోష్ఠకాని భవం త్యత్ర । చతుష్ఠ్యి ద్విజోత్తమ ॥ 11

బ్రాహ్మ్యదీశానపర్యంతం । కోష్ఠకాని చతుశ్చతుః మార్జయే చ్చేషకోష్ఠాని । ప్రోక్షయే ధ్గంధవారిణా ॥ 12

కోష్ఠద్రవ్యాణి. కోష్ఠాని పూరియేద్ధాన్యైః । పృస్తేచేవ పృథక్పృథక్

చాలికాస్థాపన. పాలికాదీని విన్యస్య । పృత్యేకం ద్వాదశకృమాత్ ॥

మధ్యమేతుచతుష్కోష్ఠే । ఘటికాన్విన్యసేత్క్రమాత్ వింద్రేతు ఘటికా స్తత్ర । పాలికాః పావకే న్యసేత్ ॥

యామ్యేతుపాలికా స్తద్వ । నైరుత్యాంపాలికాభవేత్ వారుణే ఘటికా న్యస్య । వాయవ్యేతు శరావకం ॥ 15

సామ్యే శరావమి త్యుక్తం । ఈశాన్యేతు శరావకం

చాలికాప్రక్షాళనం. పాలికాః క్షాళయే త్తత్ర । అర్చయే త్వస్వమంత్రకైః అర్చనాదయః । శిరీషసుమదూర్వాభి । రలంకృత్య యథావిధి

హోమవిధి. తస్యాగ్రేజుహుయాద్ధీమాక్ । సమిధాజ్వైర్యథాక్రమం ॥

సోమమంత్రేణ మతిమా । నష్టోత్తరశతం కృమాత్ బీజాని విన్యసే దగ్రే । సంపాతాజ్యేన సేచయేత్ ॥ 18

ఘృతారోప పుణ్యాహోది. ఘృతారోపం తతఃకృత్వా । పాలికాదీ న్యథాక్రమం

పుణ్యాహం వాచయే త్తత్ర । శంఖభేర్యాదినిస్సవైః ॥ ముద్గసర్వ పసీవారా । సింబమాషయవ స్తథా

ప్రియంగుశ్యామనిష్పవా । కుళుద్ధాశ్చ తథా తిలాః ॥

ప్రక్షాళనం. వీహివేణాచ ధాన్యాని । పయోభిః క్షాళయే తున్దీః బీజానా మ ష్యలాభేతు । ముద్గ మేకం ప్రశస్యతే ॥ 21

బీజసూత్రస్థాపనం. పాలికాక్షేత్రపూర్వేతు । బీజసూత్రంతు విన్యసేత్ స్థండిలం తత్ర కురీవిత । తండులే నాథ కేనతు ॥ 22

తస్యోపరి న్యసేద్బీజాక్ । పూరియే త్సోమవిద్యయా

రత్రాబీజావాపః బీజానా మధిప సస్సను । స్తస్మాద్రాత్రాతువాపయేత్
జితం తేనైవ మంత్రేణ । పాలికోపరి నిక్షి పేత్
బలిప్రదానం. అష్టదిక్షు బలిం దద్యాత్ । తుముదాదీన్ స్వవిద్యయా॥
1 జలేన ప్రోక్షయే ద్విద్వాత్ । శరావేణ పిథాయచ
బ్రాహ్మ్యదీశానపర్యంతం । బీజావాపన ముచ్యతే॥
మంటచేశానకోణేతు । సుగుప్తం స్థాపయే ద్బుధః
ఈశాన్యకోణేసా యాగపూర్వేషు సర్వేషు । నవమే సప్తమే తథా॥ 26
లికాస్థానం. పంచమేవా ద్విజశ్రేష్ఠ । మంగళాంకురకర్మణి
ఉద్వాసాంతంకర్త దీపం పృజ్వాలయేన్నిత్యం । బలిం కుర్యాద్దినేదిన్॥
వ్య విధయః. ఉచ్చిష్టాదీని సర్వాణి । దూరతః పరివర్జయేత్
ఇతి సంక్షేపతఃప్రోక్తం । అంకురార్పణముత్తమం॥ 28
ఇతి శ్రీపాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం
అంకురార్పణవిధి ర్నామ - ఏకవింశోధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీమత్పాంచరాత్రాదివ్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

ద్వావింశోధ్యాయః

ధ్వజారోహణవిధిః.

కాశ్యపః :-

మహోత్సవవిధిశ్చ భగవత్ శ్రోతు మిచ్ఛామి । విష్ణో రుత్సవ ముత్తమం
వణేశాశ్వపత్రేణ కస్మిన్ కాలేతు కర్తవ్యం । తీర్థయాత్రావిధి ర్ద్విజ॥ 1
విష్ణో ర్యాగం కథం ప్రోక్తం పుష్పయాగః కథంభవేత్
విస్తరేణ ద్విజశ్రేష్ఠ । వద త్వం వదతాంవర॥ 2

శ్రీ కపింజలః :-

కపింజలప్రతివచనం విష్ణో ర్యాగవిధిం వక్ష్యే । యథావ దనుపూర్వశః
ఉత్సవప్రతివిధం నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం । ఉత్సవం త్రివిధం భవేత్
తన్నిరూపణంచ. వస్తేవరే కృతం యత్తు । మాసపక్షవ్యవస్థయా

ద్వా వింశో ధ్యాయః

- నిత్యం తదుత్సవం జ్ఞేయం । *నిమిత్తా త్క్రియతేయది॥
 ప్రతిష్ఠాంతోత్సవం యస్తు । నైమిత్తిక ముపాహృతం
 కాముకాః కర్తు మిచ్ఛంతిప్రార్థితార్థస్య సిద్ధయే॥ 5
- తీర్థోత్సవనిర్ణయః. జన్మ రేషుచ సర్వేషు । అయనే గృహణే తథా
 పునర్వసాచ పుష్కేచ । పర్వయో రుభయోరపి॥ 6
- ఉత్సవదివస సంఖ్యః. ద్వాదశ్యాం శ్రవణేవాపి । ప్రతిష్ఠా ఋక్ష కేపివా
 అన్యేషు సర్వకార్యేషు । తీర్థయాత్రాంచ కారయేత్॥
- ఉత్సవదివస సంఖ్యః. ఏకాహం త్య్రేవాంచైవ । పంచసప్తనవాహ్నికం
 ద్వాదశం చార్థమాసంచ । ఏకవింశదినం తథా॥ 8
- సప్తవింశ త్యహం మాసం । షణ్మాసం చాబ్ద ముచ్యతే
 ఏవం ద్వాదశభేదేన ఉత్సవం పరిచక్షుతే॥ 9
- ధ్వజకర్మావసర కాలనిరూపణం. ఉత్సవార్థం ధ్వజం వక్ష్యే । దేవతావాహనాదికం
 ఏకాహ్నిత్యహ్నివా ధీమాకా । ధ్వజకర్మ సకారయేత్
 ఉత్సవం త్రిగుణీకృత్య । ధ్వజారోహణ మాచరేత్
 షణ్మాసే పృథ్వీయాగేచ । ప్రారంభదివసే ద్విజ॥ 11
- ధ్వజారోహంతు కర్తవ్య । మితి తంత్రేషు కీర్తితం
 ఏకవింశ ద్దినే పూర్వోధ్వజ ముద్ధాపితం యదా॥ 12
- తదైవకారయే ద్యాగం । ఆవాహ్య ద్విజసత్తమ
 ధ్వజపటలక్షణం. పటస్య లక్షణం వక్ష్యే । ధ్వజదండస్య లక్షణం॥ 13

- దుకూలపటదేవాంగైర్చిత్రైశ్చైవై రధాపివా
 అథ కార్పాసకంవాపి । హస్తమాన మి హోచ్యతే॥ 14
- పటప్రమాణం. ఉత్తమం నవహస్తంతు । సప్తహస్తంతు మధ్యమం
 అధమం పంచహస్తంతు । త్రివిధం పట ముచ్యతే॥ 15
- తదర్థంచైవ విస్తారం । తదర్థం శిఖరం భవేత్
 తత్సమం పుచ్ఛ మిత్త్యుక్తం కర్ణపుచ్ఛం తదైవచ॥ 16

* B రాజారాష్ట్రాభివృద్ధయే - C నైమిత్తంతు నిమిత్తతః॥ (పాతాంతరాః.)

C 1 52 లగాయతు 60 వరకున్న గల స్లోకములు C ప్రతిలో 18, 14 స్లోకము
 లమధ్యభాగమునందు గలవు.

- ధ్వజపటచిత్రణం. సులక్షణా దృఢం స్నిగ్ధం । శిలరోమాదివర్జితం
పటం విచిత్రయే ద్ధీమాన్ । శిల్పినా కుశలేనవై 17
- పటమధ్యే గరుడ
లక్షణం. ఛత్రచామరదీపాని । లేఖయే ద్వయపార్శ్వయోః
ఛత్రం చోపరి కర్తవ్యం । ¹ మధస్తా త్తక్షకోత్తమైః 18
- ²
పటమధ్యే లిఖే ద్దేవం । గరుడం సర్పభూషణం
గగనే గమనారంభం । పక్షవిక్షేపణాన్వితం 19
- కుంచితం వామపాదంచ । దక్షిణం పృష్ఠతోత్థితం
కించిదాయతవృత్తాక్షం । నీలాగ్రోన్నతనాసికం 20
- శాంతం ప్రహసితం దేవం । మకుటేనచ శోభితం
హారకేయూరసంయుక్తం । కుక్షిబంధేన బంధితం 21
- పాదకింకిణీసంయుక్తం । గుల్ఫబంధేన బంధితం
³ అంగుళియప్రకోష్ఠేన । కుండలేన విరాజితం 22
- కరవీరసమాయుక్తం । పుష్పమాల్యై రలంకృతం
తప్తకాంచనవర్ణాభం । ⁴ పీఠశాక్షం బృహద్భుజం 23
- సువర్ణగిరిసంకాశం । ⁵ దీర్ఘబాహుం మహోదరం
⁶ గరుడస్య అసంతా నాగౌభరణసంయుక్తం । గరుడం నవతాలకం 24
- ది నాగాభరణాని అనంతో వామకటకం । యజ్ఞసూత్రంతు వాసుకిః
తక్షకః కటిసూత్రంతు । హారః కర్కోటకస్తథా 25
- పద్మం దక్షిణకర్ణేతు । మహాపద్మంతు వామతః
శంఖః శిరః ప్రదేశేతు । కుశికస్త్ర భుజాంతరే 26
- ఏవం లక్షణసంయుక్తం । గరుడం పటమధ్యమే
వర్ణలేఖకనాది. ంచవర్ణైర్లిఖే త్తత్ర । దేవం పంచాయుధానిచ 27
- పట మన్యత్ర కర్తవ్యం । శ్యామవర్ణేన బుద్ధిమాన్

C 1 మధస్తా త్పాదుకాన్యసేత్ ॥ పారాంతరః.

B & D 2 పూర్వకుంభ మధస్తాచ్చ । ఆమృతేన ప్రపూరితం । ఘడింద్రం తస్యనాచ్ఛే
తు । లేఖయే ద్దేవకోత్తమః. అధికపాతః.

C 3 అంగుళియప్రకోష్ఠేన ॥ 4 కపిలాక్షం బృహద్భుజం ॥ 5 దీర్ఘబాహుం కృశో
దరం ॥ (పారాంతరః.)

ద్వా వింశో ధ్యా యః .

గరుడాధివాసం అధివాసం తతః కుర్యా | ద్గురుడస్యతు శాస్త్రుతః॥ 28
టపనిర్మాణం.

ప్రాసాద స్వాగ్రతః కుర్యా | స్థంబపం లక్షణాన్వితం
నానాలంకారసంయుక్త | మలంకారై రలంకృతం॥ 29
మధ్యే మేదీం పృకురీవత | చతుర్భాదేణ శాలినా
వృత్తంవా చతురశ్రింవా | కుండం సర్వత్ర కారయేత్
స్థండిలం తత్ర కురీవత | అగ్నికుండం చతుర్దిశి
పటమాసీయసామ్యేతు | పుణ్యాహంతత్ర కారయేత్ ॥

అధివాసవిధిః.

గేహం ప్రదక్షిణం కృత్వా శాయయే స్థండిలో పరి
శిఖరం చైంద్రదిగ్భాగే | పుచ్ఛం షశ్చిమతః క్రమాత్ ॥
మహాకుంభంతు నిర్దోషం | హేమరత్న సమన్వితం
పట సోత్తరపార్శ్వేతు | కుభం తత్ర నిధాయవై॥30
పరితః కలశా న్యష్టే | ఇంద్రాదీని యధాక్రమం
ఇంద్రాదీన్ పూజయేద్విద్వాన్ | దేశికస్వస్వనామభిః॥
అవాహయే త్తతో దేవం | గరుడం కుంభమధ్యమే

కుంభస్థాపనం.

గరుడస్థానా.

పూర్వవ ద్భాజయిత్వాతు | మంత్రేణానాం దేశికం॥
'ఏహి దేవ మహాభాగ | వైనతేయ మహాబల
సాన్నిధ్యం కురు పక్షింద్ర | ప్రసీదార్య మ మాధునా॥'
అనే నావాహయిత్వాతు | అర్చయిత్వా యథాక్రమం
సన్నిధిం ప్రార్థయేత్పశ్చ | దిమం మంత్ర ముదీరయేత్ ॥
'ఆహూతః కర్మణాం సిద్ధిం | కురుష్వ వివతాసుత
ఆహూతాస్యస్త్రయ్యిలోకా | స్త్వయిసన్నిహితేవిభా॥'
అనేనప్రార్థయే దేవం | తస్మముదాంశ్చ ప్రదర్శయేత్
పాలికోపరి సంస్థాప్య | మంగళానిచ దర్శయేత్ ॥ 31

- C 1 అధికపారః॥ ఛాయాధివాసం కుర్యాచ్చ | జలంసంస్కృత్య దేశికః | ఆహావా
ఇదగ్ం సర్వ | మితి వంత్రం సముచ్చరత్ ॥ శాయయిత్వా తతో వేద్యాం
సంస్కృ త్యాన్యవ క్షిత్వతః | నయనోన్మీలనాద్యత్ర | విష్ణుబింబమివాచరేత్ ॥
కుక్రిమస్యేతి మంత్రేణ | మధువా తేతిమంత్రేణః | చిత్రం దే వేతి మం
త్రేణ | నయనోన్మీలనం చరేత్ ॥ కుంభైష్టాదశభి శ్చాయా | స్నపనం దర్శనే
చరేత్ | పారుషేష్టైవ సూక్తేన | గాయత్ర్యాచైవ పూజయేత్ ॥

అధివాసహోమః. వేదికాకలశే వ్యష్టే । అనంతాదీంశ్చ పూజయేత్
 హోమకర్మ సమారభ్య । పూర్వాచాతు చతుర్దిశి॥
 మంత్రేణ వైనతేయస్య సమిధాజ్య చర్మా క్రమాత్
 1 అష్టోత్తరశతం హూయా । దిమం మంత్ర ముదీరయేత్ ॥
 గరుడస్యమాల పంత్రోధారః. పూర్వం ప్రణవ ముచ్చార్య నమస్కారం సముచ్చరన్
 చతుర్వింశతృతీయేచ । ఊనత్రింశ తతఃపరం॥ 42
 2 ఆదివర్ణసమాయుక్తం । షోడశం తదనంతరం
 స్వరమేకాదశంయుక్తం మంత్రముద్ధారయేత్క్రమాత్ ॥
 వైనతేయపదం పశ్చాత్ । చ్చతుర్థంతు సమన్వితం
 వైనతేయస్య మంత్రేణ స్వాహాంతేనైవహోమయేత్ ॥
 మూలమంత్రే మితి ఖ్యాతం । గరుడస్య విశేషతః
 తేన మంత్రేణ పూర్వాది । హోమయే ద్ద్విజసత్తమం॥
 హోమ మేక మధావాపి । కేవలం స్థండిలేన వా

3

కుండస్య పూర్వభాగేతు । ప్రతిమాం తత్ప్రవిన్య సేత్ ॥
 ద్విభుజం తాలమాత్రీంతు । అల్పకాయం మనోరమం
 1 నైవేద్యాది. అర్చయిత్వా యథా దేవం ముద్గాన్నంతునివేదయేత్ ॥
 ప్రోక్షయే న్మూలమంత్రేణ । పటం కాతుక మేవచ
 కుంభతోయేన మతిమాన్ । ప్రాజ్ఞుభోదజ్ఞుభోపివా॥
 ప్రతిమేన వినా వాపి । అధివాసం పృచక్ష్యతే

- B 1 అష్టోత్తరశతం హుత్యా । మంత్రేణానన దేశికః॥ (పారాతరః.)
 C 2 ఆద్యవ్యరేణ సంయుక్తం॥ (పారాతరః.)
 C 3 అధికపారః. స్వర్ణం కాంతిహోమంచ । సేవనంచ యథాపురా । మధునా
 భూరితి ప్రాచ్యాం - కు.దే హుత్యా శతాహుతిః । సంపాతాజ్యం స్యసే
 త్నాదా - దేవస్య భువనత్యతః । దక్షిణాగ్నే తతో హుత్యా - పయసా
 జతరం స్పృశేత్ ॥ దధ్నాతు పశ్చిమే కుండే 1 హుత్యాతు కుచ రిత్యతః ।
 వక్త్రీ మాస్యంచ సంస్పృశ్య - హుతోద్దీచీన పావకే । కరస్పృశేత్తు సంపా
 తం - రంగంచ సకలం స్పృశేత్ । సంన్యాశ్చ తత్త్వాని తతః - కృమాదుత్పా
 ద్యపక్షిణం । ప్రోక్షయే న్మూలమంత్రేణ - పటం కాతుక మేవచ । కుంభతో
 యేన మతిమాన్ - ప్రాజ్ఞుభోదజ్ఞుభోపివ॥ పూర్వాదికలశే వ్యష్టే - అనం
 తాదీంశ్చ పూజయేత్ । ప్రణవాదినమంత్రైశ్చ - కుశై స్సంమార్జయేత్క్రమాత్ ॥

ప్రతిమాహాశివ హోమకర్మ విహీనం । కేవలం చాధివాసయేత్ ॥ 49

హీనేపి కేవలాధి
వాసం కర్తవ్యం.

ప్రభాతే గ్రామ ప్రక్షిణాది ప్రభాతే విమలే శుద్ధే । గ్రామం కృత్వా ప్రదక్షిణం
వస్త్రాభరణపుష్పద్యై । రలంకృత్య ధ్వజం తథా ॥ 50
ఛత్రచామరసంయుక్తం । శంఖభేర్యాది నిస్వనైః
గ్రామం పరిభ్రమేద్విద్వాత్ । ఆలయం సంప్రేక్షేత్ ॥
బలిపీఠస్య చాగ్రేతు । ధ్వజస్థానం విధీయతే

ధ్వజాహోమాణ పూర్వాప్తే వాధమధ్యాహ్నాధ్వజాహోమాణమాచరేత్ ॥
సమయః.

ధ్వజస్తంభభేదాః అంతస్సారం బహిస్సారం । ద్వివిధం స్తంభముచ్యతే
అంతస్సారః చంపకో దేవదారుశ్చ । చందనః ఖదిరస్తథా ॥ 53
అజ్జన స్సాలవృక్షశ్చ । బిల్వః పనసఏవచ
ఏవమాదీని వృక్షాణి । అంతస్సార ముదాహృతం ॥ 54

96 వ శ్లోక తరువాయి.

తతః స్సంపూజయేత్సర్వైరుపచారైః క్షణశ్వరం । మహాబల మహాభాగ - వైస
తేషు ధ్వజాధిపా సాన్నిధ్యం కరుణక్షీంద్రీ - నమః ప్రణవమూర్తయే । అర్చ
యిత్వా తతో దేవం - ముద్గాన్నంతు నివేదయేత్ ॥ కుంభాయచ నివేద్యాంతే-
స్త్రోత్త్రైర్గృహడతోషణం । వాహనాయ మహావిష్ణు - స్తాష్ట్రైకాయామితేజసే ।
గరుడాయ నమస్తుభ్యం - సర్వసర్వేంద్రియత్యజే । నమో నమస్తే పక్షింద్రీ-
స్వాధ్యాయ వపుషే నమః ॥ ఆహుతామృతకుంభాయ - జననీ చాస్యమోచనే ।
సురాసురేంద్రజననీ - నాగేంద్రాభరణాయ తే ॥ య దాధార మిదం సర్వం
త దాధారపతేర్నమః । పత్యో యస్య బ్రహ్మసామం - రథంతరమపి ద్వయం ॥
క్షీరాబాయ గాయత్రీ - త్రివృత్తానుశిరః స్మృతం । సోమ తత్కా నమస్తే
స్తు । మహాదేవాంగసంపదే ॥ నమః ప్రాణాది వాయూనాం - ఈశానాయ
గరుత్మతే । దోషాణాం హరియత్వం మే - గుణానాం వహ సర్వదా ॥ విఘ్నాక్
సంజహి సర్వాశ్చ - అవధ్యం కురు మా మహి ॥ స్తుత్యైవం గృహడం మం
త్రం - జప్తం దేవగ్రామానః । తూర్వహోమై ర్వేదఘోషై - ర్జ్ఞాగ్రయే
ద్విజతస్త్రిక ॥

నోటు:—ఈ వై నుదహరించిన శ్లోకములు C ప్రతిలో మాత్రమే అధికపాఠముగా
నున్నవి. వరిన్ని 46 మొదలు 49 వ శ్లోకమువరకున్న గల 3½ శ్లోకములును
పాఠాంతరముగా గూడ నగుపించుచున్నవి.

- బహిస్సాగః. శ్రీముకం నారికేళంచ । వేణుహింతాల మేవచ
బహిస్సార మితి ప్రోక్తం । తస్య లక్షణ ముచ్యతే॥ 55
- స్తంభప్రమాణం. శతతాలసమాయామం । తదర్థం వా ద్విజోత్తమ
అశీతితాల మధవా । ప్రాసాదోచ్చయ మేవవా॥ 56
- స్తంభలక్షణం. అవక్రిం నిర్విణం స్నిగ్ధం । గ్రింధిరంధ్రవివర్జితం॥ 57
- ధ్వజదండలక్షణం. పంచహస్తప్రమాణంవా । సస్తహస్త మథాపివా॥ 58
- ధ్వజయష్టలక్షణం. ధ్వజయష్టే పాక ర్తవ్యం । సుపిరత్రయసంయుతం॥ 59
- స్తంభాలంకరణం. దర్భమాలాసుసంవేష్ట్య । స్తంభ మాపాదతఃక్రిమాత్
యష్ట్యగ్రేయోజయేద్దర్భాత్ । పటతత్రసుబంధయేత్॥
- ధ్వజపటంధనం. ఘంటాపింఛసమాయుక్తం । తంత్రుసూత్రేణ బంధయేత్
కౌతుకేన వినా వాపి ధ్వజ ముత్థాపయేత్క్రమాత్॥
- గరుడకుంభజలేన సాదితాత్ కలశా న్నర్వా । మద్ధరేత్పూర్వవత్క్రమాత్
ధ్వజప్రోక్షణాది, గారుడం కుంభ ముద్భృత్య ప్రాసాదంత్రు ప్రదక్షిణం॥
- ధ్వజస్థానం సమాసాద్య । ప్రోక్షయేత్కులశాంభసా
ఇంద్రాదీశానపర్యంతం । దేశిక స్వస్వనామభిః॥ 65

C * 55 వ శ్లోకము మొదలుగా 60 వ శ్లోకమువరకున్న గల గ్రంథభాగము 14 వ శ్లోక
మునకు వెంటనే గలదు 1 స్తంభం ప్రక్షాళ్య తోయేన । పుణ్యాహం తత్రరక్షార
యేత్॥ అధికపాఠః. 2 యద్వామశ్య దర్భమాలాత్ । విష్ణునూత్రై స బంధ
యేత్॥ అధిక పాఠః. 3 కీరస్యదక్షిణే సిత్యా । ధ్వజాగోహణ ముచరేత్ । ధ్వజ
ముత్థాపయేత్తత్ర । శంఖదుండభినిస్సృజై । ప్రాసాదాభిముఖం స్థాప్య । భక్తేం
ద్రం పటసుద్ధితం । కుర్యాద్దోషం తథామూయై । స్తూర్యై ర్మిత్రుచ ఘోష
యేత్॥ సమస్తే వైసతేయాయ । సమస్తే గరుడాయచ । పన్నగాశి సమస్తేస్తు
సమస్తే విహగాయచ॥ 4 ధ్వజస్థానం సమాసాద్య । ఇంద్రాదీశ్చ యథాక్రమం ।
తత్ర స్మిత్రేణ మత్రజః । ప్రోక్షయేత్కులశాంబునా॥ పారాంతరః.

ద్వా వింశో ధ్యాయః.

- ధ్వజోపవైతే మంగళాః దర్శయే త్వశ్చాత్ప్రీత్యయే క్షంధవారిణా
యమంత్రినాశినః వైనతేయస్య మంత్రేణాన్యాసం కుర్యాద్ధ్వజోపవి 66
ధ్వజ ముత్థాపయే త్తత్రాశ్శ్చిమందుభినిస్సవైః
ధ్వజోత్థాపనం తత్కాలేచ జపేద్ధీమాన్ వాయుమంత్రేణ దేశికః 67
కాలావిజ్ఞాపనం కాలం విజ్ఞాపయే త్తత్రాశ్శ్చిరాంతం భామయే ద్ద్విజ
ఉత్సవారంభదివసే ధ్వజస్థాపన మేవచ 68
ధ్వజస్తంభస్య వేది స్తంభమూలం దృక్కృత్యవేదీం కుర్యాత్సమంతతః
కానిర్మాణం పంచసప్తహస్తంవాః శ్చత్తమాది యథాక్రమం 69
ఏకహస్తసముచ్ఛేద చతురశ్శాతు వేదికాం
వేదికా త్రిగుణీకృత్యమధ్యభాగేతు కారయేత్ 70
మేఘలాత్రయసంయుక్త మేక్షకం చతురంగులం
తస్యోర్ధ్వ పంకజం కుర్యాత్త త్రిభాగైకభాగికం 71
అష్టపత్రసమాయుక్తం దండమూలేన కర్షికం
మంటపం తత్ర కుర్వీత షోడశ స్తంభసంయుతం 72
చతుర్ద్వారసమాయుక్తం దగ్ధమాల్యై రలంకృతం
శిల్పిం విసర్జయే ద్ధీమాన్ పుణ్యాహం తత్రకారయేత్
పుణ్యాహం చ అర్చయిత్వా చతుర్ద్వితు ముద్గాన్నంతు నివేదయేత్
న ముద్గాన్నం వేదనాది నై వేద్యం సకలం గ్రాహ్యం కలశానిచ కారయేత్ 73
అప్రజాయై ప్రజా అప్రజాయై ప్రజార్థంతు పిండాన్ సమ్యక్ప్రదాపయేత్
శ్చేతన్నివేదనకల్యాణాని దాతవ్యం యా స్త్రీపిండం సమర్షీయా త్సద్యః పుత్రమనాపు
యాత్ 75
దేవతావాహన- తదా త్రైబలిమారభ్య దేవానావాహయేత్క-మాత్
లిప్రగానాది ప్రదీపశంఖభేర్యాద్యైః గ్రామంరాత్రౌపరిభ్రమేత్ 76
* ఇంద్రాదీన్ కుముదాదీంశ్చ దేశిక స్వస్వనామభిః
అప్సరితు యథాన్యాయ మావాహన మథాచరేత్
పాయసేన బలిం దద్యాద్గ్రామమధ్యే చకారయేత్

A 1 ఈ మొదలు 73 వరకు లక్షణములు A పత్రికలోఁ గలవారు.

C-B * అంగ్రామమువేళ్లు సవస్వమంత్రేణ దేశికః (శారాంతరం)

బ్రహ్మపాదపదం పూజ్య । గ్రామమధ్యే విశేషతః॥
 గోపాద్రిగ్రామమధ్యాంతం । బలిం కుర్యాద్విశేషతః
 ఆలయంసమ్యగాసాద్య! వై వేద్యాంతంస పూజయేత్ ॥

ధ్వజస్థాపనకాలే
భేరినినాదః.

²ధ్వజస్థాపనకాలేతు । భేరి తత్రైవ కారయేత్

దేరితూజావిధి:

ఓటస్య పశ్చిమ భాగే । విన్యసేత్ స్థండిలోపః॥ 80
 నవవస్త్రేణ సంవేష్ట్య । వాయుమంత్రేణ పూజయేత్
 భేరిమధ్యే తతో ధ్యాత్వా । అనిలం పాణినాయకం॥
 ఘోషయేద్దరుడం తాళం । తతః పార్శ్వేతు వేణునా
 బలింకుర్యాద్విధాన్యాయం । మంటపస్య సమంతతః॥
 ఇత్యేనం శ్వజముత్తాప్య । పశ్చాదుత్సవమాచరేత్॥

భేరి తాడనం.

ఇతి శ్రీపాంచరాత్రే - కపింజలసంహియాం
ధ్వజారోహణవిధి ర్నామ - ద్వావింశోధ్యాయః.

పేర్లు.

శ్రీమత్పంచరాత్రదివ్యాగమే - ఐదికపిఞ్జలసంహితాయాః.

త్రయో వింశోధ్యాయః

ఉత్సవవిధిః.

3

శ్రీకృష్ణపింజలః—

ఉత్సవకరణేఫల
విశేషః.

ఉత్పవం సంప్రవత్యౌమి । ఏకాహాది యథాకృతం
ఆయురారోగ్యఫలదం । పుత్రశ్రీక్షీర్తివర్ధనం॥ 1
ఉత్పవం కారయేన్నిత్యం । దేశికస్తోత్రపారగః
ఏదీసన్మార్జనం కృత్వా । గ్రామాదీనాం ద్విజోతసు॥

C 1 బృహస్పతిః పాష్వదాత్ పూజ్యః॥ (పారాంతర్యం) A 2 ఈ మొదలు 82 వరకున్న గల శ్లోకములు A గ్రంథములో అధికపాఠము. B 3 కథాపరిచేతన నితి ప్రశస్తం । ౧-జప్తవేతన దివాప్రశస్తం । దివాచరాత్రోచ గృహపరిచేతన । పూర్వేద్వజానోపాహ మర్ధరాత్రౌ॥ ఇతి విష్ణుసంహితాయాం (అధికపాఠః).

త్ర యో విం శో ధ్యా యః .

సేచయే ద్గంధతోయేన | అలంకృత్య యథావిధి
హర్షే హర్షే చ కర్తవ్యం | తోరణానిధ్వజానిచ||
అలంకరణం. దేవాగార మలంకృత్య | తోరణాద్యై స్తు దేశికః
అస్థానమంటచాగేతు | పృపాం కుర్యా ద్విశేషతః|| 4
మంటపనిర్మాణం. పచనాలయసామ్యేతు | మంటపం పూర్వవ ద్యభా
కారయిత్యాతు తన్మధ్యే | వేదీం తత్రైవ కల్పయేత్ ||
పీఠతాలసముచ్చేదం | 1 సప్తహస్తసమన్వితం
తన్మధ్యే కారయేత్కుండలచతురశ్రింతు పూర్వవత్ ||
పూర్వరాత్రౌ 2 దేశికః పూర్వరాత్రౌతు | రత్నాబంధన మాచరేత్
రత్నాబంధనం. పాసాదాగేతు కర్తవ్యం | స్థంధిలం పాగ్నుదీరితం|| 7
పర్యంకం తత్ర విన్యస్య | సోపధానాదికం క్రమాత్
యాగకౌతుక మాదాయ | కర్మారాచపురతోన్యసేత్ ||
సహితే భగవతో ఆవాహ్యపూజయేద్దీమాన్ | కార్యంవిజ్ఞాపయేచ్ఛనైః
ః జాపనం. బింబ మాదాయ మంత్రజ్ఞః | పర్యంకోపరివిన్యసేత్ ||
3 మాంగళ్యపాలికా న్నన్యస్య | పర్యంకస్యసమంతతః
పుణ్యాహంవాచయిత్యాతు | పూజయేన్మూలవిద్యయా||
పుణ్యాహంవాచనాదీని.
రహస్యత్రయం 4 సువర్ణేన కృతా సూత్రం | తండులోపరి విన్యసేత్
ధనం. మంత్రయిత్యాతు తత్సూత్రం | వక్షిణే భగవత్కరే|| 11
బంధయిత్వా జితం తేన | అనుజ్ఞాం తత్ర వాచయేత్
ప్రభాతే సమనుపాప్తే | స్నానార్థం సహారభేత్ ||
కలశస్థాపనస్నానం. తస్మాగ్నే మంటపే మధ్యే కలశాన్ తత్ర నిక్షిపేత్
కలశాన్ పూర్వవత్ స్థావ్య | స్నాపయిత్వా యథాక్రమం ||
మహాహవి ర్నివేద్యాధ | దేవం గేహే నివేశయేత్
రాత్రౌ అంతురా తదాత్రౌ ప్రథమేయామే | అంకురార్పణమాచరేత్ ||
గృహం. పాలికాః పూర్వవత్ కృత్యా | పూరయిత్వా మృదాదిభిః
బీజాని వాపయిత్వా తు సుగుప్తే తు పిథాయ చ || 15

B 1 సప్తహస్తసత్తరం పారాంతరః. 2 దీక్షితః పూర్వరాత్రౌను-పారాంతరః.

B-D 3 పాలికా స్మంగళ్యాన్యస్య పారాంతరః.

అగ్ని కార్యం. తదంతే హోమ మారభ్యహోమమంటప మావిశేత్
 అష్టకుంభా సమాసీయసూప్తైవ సువేష్టయేత్॥
 అగ్నిమాసీయసంప్రోక్ష్యకుండమధ్యే వినిక్షిపేత్
 ఉల్లేఖనాది కార్యాశిఃపూర్వవద్విజసత్తమ॥ 17
 ఇంద్రాదీశానపర్యంతం । కుండస్యచ సమంతతః
 కుంభాంశ్చ విన్యసే త్తత్రాధాన్యరాశిషు దేశికః॥ 18
 ఇంద్రాదిపతిమా కృత్వాసువర్ణేనచ నిక్షిపేత్
 పూజయిత్వా స్వనామైవ ఆవాహ్యచయధాక్రమం॥
 సమిధాజ్య చరూ హుత్వాకాశ్యప ద్విజపుంగవ
 1 సమిధో మూలమంత్రేణాజ్యంవై విష్ణుసంజ్ఞయా॥
 ప్రత్యేకంతుశతం హుత్వాధ్యాయే ద్వేవం సుకోమలం
 చరుమష్టారే జైవ । 2 జుహూయాచ్ఛత మాహుతీః॥ 21
 చరుణా పరివారాణాం స్వస్వమంత్రేణ హోమయేత్
 బలిద్రవ్యం సమాదాయహోమయే ద్ద్విజసత్తమ॥ 22
 అస్తాక్షరేణ మంత్రేణ । ద్వాత్రింశత్పురిసంఖ్యయా
 ఏవం పఠిదినం కుర్యా । త్సాయంప్రాతర్నిశేషతః॥
 ఏకాహాద్యక్షునభే ఏకాహాత్రయహాకే చైవ । నిత్యాగ్నాహోమయేషుధః
 దేశ అగ్నిభేదః 3 ఉత్పవాగ్ని సుముద్దిష్టః । ఆలయం సమ్య గావిశేత్॥
 ఏభ్యుత్సవః. యాగ బేర మలంకృత్య । యాన మారోఘ్య దేశికః
 రధగవా కుంజరంవాపి । శిబికాంవా యధారుచి॥ 25
 శకటం బ్రాహ్మణంవాపి । భ్రామయే ద్గరుడధ్వజం
 4 వస్త్రే వస్త్రేతు కర్తవ్యం । నచ కర్మ మనోరమం॥ 26
 హావభావవిలాసైశ్చ । శిల్పినా కుశలేనవై
 కర్తవ్యం వాహనంచైవ । యధావిత్రానుసారతః॥ 27
 శంఖదుందుభినిరోఘై । ర్జయశబ్దసమాకులైః

B 1 సమిధో మూలమంత్రేణ॥ 2 జుహూయాత్ పండశాహుతిః॥ పారాంతరాః.
 3 ఉత్పవాగ్ని సుముద్దిష్టః । పంచసప్తాహ్నికాదిషు । ఏవం తు (హోమంకృత్వాఽ) హోమం సప్తాఽఽలయం సమ్య గావిశేత్॥ పారాంతరః. A 4 ఇచ్చట నుంచి 27 శ్లోకము చివరవరకును గలభాష్యము A గ్రంథమున అధికపాఠము.

పీణావేణుమృదంతైశ్చ | నృత్తగీతసమన్వితైః || 28

గణికాదేవదాసీభి | రథకుంజరవాజభిః

బ్రాహ్మణైర్వైష్ణవైశ్చవైశ్చ | సూతమాగధవందిభిః ||

ఛత్రధ్వజవితానైశ్చ | చామరాదిభి రావృతైః

పగ్దిసశతసంయుక్తం | భాగ్యమయే త్ప్రథమే దినే || 30

ఏవ మేవ పగ్గికారేణ | తీర్థాంతంభ్రామయే త్క్రూరూత్

తిలైశ్చ రజనీచూడైః | స్సలూజై ర్దధిసక్తుభిః || 31

చరుణాసహ దాతవ్యం | పగ్ధమే భూతరాత్రికే

తండు లేన తిలేనైవ | చరుణా వైతృకే దినే || 32

వీహిలాజాం సైతో దద్యా | చ్చరుణా సహ దేశికః

యక్షరాత్రోతతోదద్యా | తృతీచూయాంవిశేషతః ||

నారికేళవయ సుక్తు | శాలిపిష్టై ణ్విమిశ్రితం

చరుణాసహ వై దద్యా | చ్చతుర్థే నాగరాత్రికే || 34

కంజాక్షతం చరుంచైవ | పంచమే బ్రాహ్మికే దినే

చరుణాపూపసంయుక్తం | శాల్యోదనసమన్వితం || 35

షష్ఠేచైవ బలిం దద్యా | త్కాశ్యప ద్విజసత్తమ

గుడాన్నం చరుసంయుక్తం | వైష్ణవై స్సప్తమేహని ||

పాయసం కృసరంచైవ | చరుయుక్తేన దేశికః

అష్టమే నవమే దద్యా | వైష్ణవై స్సంప్రచక్షతే || 37

ఏవం యథాక్రమేణైవ | తీర్థాంతం బలి మాచరేత్

ప్రాసాదద్వార మారభ్య | గ్రామమధ్యాంతమేవహి ||

బలిం కుర్యా ద్యధాన్యాయం | దినం ప్రతిదినం పగ్తి

ప్రత్యేకంచాఢకంగృహ్యం | బలిద్రవ్యంతు దాపయేత్ ||

² అష్టదిక్షు బలిం దద్యా | ద్వేశిక స్స్వస్వనామభిః

ఏవంక్రమాత్పరిభ్రామ్య | ప్రాసాదంతుప్రవేశయేత్ ||

ప్రథమరాత్రౌ
బలిపదానం.

ద్వితీయే.

తృతీయే.

చతుర్థే.

పంచమే.

షష్ఠే.

సప్తమే.

అష్టమే నవమేచ.

బలిపదానవిధిః

శ్రీ క పి ం జ ల స ం హి తా యాం

అస్థానమంటపే మధ్యే । స్నపనం తత్ర కారయేత్
 గంధపుష్పాదిభిః పూజ్య । మహాహవి ర్నివేదయేత్ ॥
 సాయం పాత్ర శ్చ కర్తవ్యం । స్నపనాదియథాకామం
 సస్తమే హని కర్తవ్యం । ¹ మృగయాయై సకంకణాం॥
 మూలమంత్రేణ బద్ధీయాత్పూర్వవచ్చాధివాసయేత్
 సీమాంతంచ తథాన్యోన్యం భామయేత్తంత్రీపారగః॥
 అష్టమే హని శర్వర్యాం । తీర్థార్థ మధివాసయేత్
 పానాదద్వారపూర్వేతు । దండివ త్పీఠమే ద్ద్విజః॥
 అంతర్గృహంసమావిశ్య । అర్హ్యద్వైశ్చప్రపూజయేత్
² దేవం ప్రిణమ్య శిరసా । ప్రార్థయే దైష్ట్యవై సహ॥ 45
 దేవం ప్రిణమ్య మనసా । ఇమం మంత్రీ ముదీరయేత్
 తీర్థయాత్రా త్వయా దేవ । శ్వః కర్తవ్యా సురేశ్వర॥
 తత్ర ప్రితిసరారంభే । అనుజ్ఞాం దాతు మర్హసి
 ఏవం దేవంతుసంప్రార్థ్య । యాత్రాకౌతుక మాచరేత్ ॥
 కర్మార్చం పురతః స్థాప్య । ఆవాహ్యచసుపూజయేత్
 పూర్వవ స్సంటపం కృత్వా । పానాదాగ్రేవి శేషతః॥
 స్థంజిలాది సమారభ్య । శయనోపరి విన్యసేత్
 కొణేషు ఘటికాన్ న్యస్య । శరావాణి చతుర్దిశి॥ 49
 దేవ మారాధయేత్తత్ర । ఘృతాగోఽణ మారభేత్
 దేవస్య పురత స్థాప్య । ఘృతపాత్రం సలోహకం॥ 50
 అజ్యం నిక్షిప్య తత్రైవ దేశికః షరమార్గవీత్
 ఉభాభ్యాంచైవహస్తాభ్యాం దూర్వామూదాయమూలతః॥
 ఘృతే నాగ్రేషు సంమృజ్య । సింహయే ద్దేవపాదయోః
 విన్యజ్య త్పాశయే త్పాణీంకంఠపార్శ్వేతుపూర్వవత్ ॥
³ విన్యజ్య త్పాశయితావతు । సింహయే ద్దేవమూర్ధని
 హస్తవ్యత్యాసమారేణ । ఘృతసేచన ముచ్యతే॥ 53

B 1 మృగయాప్రార్థకంకణం॥ B & D 2 యజమానేన సహితః॥ ప్రార్థయేద్గరుడధ్వజం॥
 B 3 పూర్వవత్పాశయితావతు॥ పాశాంతర్యా.

పాదా సుమంగళీచేతి । కంఠే భద్రా మితి ద్విజ
 సుశోభనంతు శిరసి | మంత్రా జ్యేతా నుదీరయేత్ ॥ 54
 అక్షతార్పణం. అన్యేతు మంగళే తద్వదక్షతార్పణ మేవచ
 పుణ్యాహశంఖనిష్ఠోష్ఠైర్బద్ధా పృథిసరం తతః ॥ 55
 చామరై స్తాలవృంతైశ్చ | మంగళానిచ దర్శయేత్

పశేహని తీర్థా
 తనవః.

1
 అనిర్వాణైః పృథీవైశ్చ | రాత్రీశేషం సమాపయేత్ ॥
 పాత్ర గ్రామం పరిభ్రామ్య | ఆలయంతు సమావిశేత్
 పూజాంతు పూర్వవ త్కృత్వా | గేహమధ్యేనిధాయచ ॥
 తీర్థకాతుక మాసాద్య | మంటపాగే పృణమ్యచ
 దేవ ముత్తాపయే ద్విద్యాత్ | శయనా ధ్విజోత్తమ ॥
 పూజయిత్వా మథాన్యాయం | మంగళానిచ దర్శయేత్
 పురతః స్థండిలం కృత్వా | లూఖలం తత్ర² విన్యసేత్ ॥
 ముసలాది చతుర్దియా | లూఖలోపరి విన్యసేత్
 ముసలోలూఖలంతః | శ్యదూర్వాంచ ద్విజబంధయేత్ ॥
 నవవస్త్రేణ సంవేష్ట్య | చూర్ణం తత్రైవ సిక్కిషేత్
 ముసలాదిచ బేరాంతం | ఘృతారోపణ మాచరేత్ ॥
 సౌవర్ణం రజనీచూర్ణం | మిశ్రయిత్వా సుగంధకైః
 చతుర్భి ర్వైష్ణవై ర్వివ్రై | రవఘాతంతు కారయేత్ ॥
 పురతః స్థండిలం కృత్వా | తండులై ర్ద్విజసత్తమ
 కుంభంతు సూత్రసంయుక్తం | తండులోపరి విన్యసేత్ ॥
 తత్ర చూర్ణం వినిష్ఠిప్య | నవవస్త్రేణ వేష్టయేత్
 అర్చయిత్వాతు మూలేన | మంత్రేనై వాభిషేచయేత్ ॥
 గాగ్రాతనవః. పూర్వవ త్పూజయే ద్దేవం | మంగళానిచ దర్శయేత్
 ఉధృత్యారోపయే ద్దేవం | గ్రామం తత్ర పరిభ్రమేత్ ॥

చూర్ణకుంభస్థా
 పనం.

B & D 1 ధత్రించ చామరంవైర । ముఖవాసం సమర్పయేత్ । పాయసాన్నం నివే
 ద్యాథ । నానాపూపసమావృతం ॥ దేవం పృణమ్య శిశా । శయనే సన్ని
 శేశ్యచ । గుగ్గుల్వాగరుఘాపాభ్యాం । శయనంతు సుసూపక్షేత్ । ఆధికపాంశః
 B 4 పూజయేత్ । పూజాంతరః.

తీర్థాత్మకం.

తీర్థపార్శ్వం సమాసాద్య | స్థాపయే ద్వేదికోపరి
చతుస్తంభసమాయుక్తం | మంటపం తోరణాన్వితం ||
ఏకమాస్తసముచ్చేధంతావ ద్విస్తారసంయుతం
వేదికా మధ్యమస్థానే | కుర్యాత్తంత్రీవిచక్షణః || 67
తోరణద్వారకుంభాదీన్ | పూర్వవత్పూజయేత్క్రిమాత్
వేదికాపూర్వభాగేతు | కలశాన్ పంచవింశతిం || 68
నవనా విన్యసే తత్ర | పూరయే చ్చుద్ధవారిణా
నవవస్త్రేణ సంవేష్ట్య | బ్రహ్మణం చాధిదైవతం || 69
పూజయిత్వాతుగంధాన్ద్యైః | కౌతుకంచార్పయేద్బుధః
జహ్వ నిక్లేఖనాదీని | ఉపచారాశి పూర్వవత్ || 70

చూర్ణస్నానం.

స్నాపయేత్కులశాన్ సర్వాన్ | చూర్ణస్నానంసమాచరేత్
అర్చయిత్వా యథాయోగం | దేవమాదాయ పాణినా ||

జలావగాహనం.

జలమధ్యే సమావిశ్య | తీర్థా న్యావాహ్య పూజయేత్
1 గంకేచ యమునేచైవ | మూలమంత్ర మనుస్మరన్ ||
2 కౌతుకేనసహ స్నాత్వా | సర్వపాపైః ప్రిముచ్యతే
బ్రహ్మలోక మవాప్నోతి | ఇతిశాస్త్రస్య నిశ్చయః ||

స్పృశనం.

ఉత్తీర్య వేదికామధ్యే | న్యసే ద్వేపం చతుర్భుజం
స్నాపయే చ్చుద్ధతోయేన | గంధపుష్పైస్తుపూజయేత్ ||

అలయప్రవేశా
దీక్షః

పూర్వవద్ధ్యాన మారోప్య | దేవం గేహే సమావిశేత్
పరిదక్షిణం తిరిః కృత్వా | గర్భద్వారం సమావేశేత్ ||
అగ్నేణ పూజయే ద్వేపం | అన్యపీఠే సమర్చయేత్
కర్మాగ్రోత్తరసాధ్యేత | తస్మిన్ మునీషామర్షే ||
చర్చయిత్వోయదాత్మయం | కర్మార్చయ్యాం మేణతు
కర్మార్చం పూజయిత్వాతు | పాయసాదీన్ని వేదయేత్ ||

1 ఈశ్వోకార్థము A లో అధికపాఠము. B 2 కౌతుకేనసహ స్నాత్వా-మూల మంత్ర మనుస్మరన్ | పురుషసూక్తేన విధినా - త్రిసూక్తేన విధానం | అద్వైత క్షమాపాదీ-స్నానమంత్రా నిర్వహణం | ఈ స్నానంతు య త్కుర్యా-
గ్భ్యస్తా వైశ్రమ్యేతి || D & B కర్మార్చయ్యాం సమర్చయేత్ | పాశాంతరః

శ్రీ యోగి శోభా యః.

ప్రణమ్య దండవ ద్భూషా | తమ స్వేతి సముచ్చరః
 తద్రాత్రో స్న పనం కుర్యాత్ | స్పృహ్యోక్తేన విధానతః
 రాత్రో పూర్ణా హంతిః తతః కుర్యాత్ | దుత్సవాగ్నోవిశేషతః
 అష్టకుంభాన్ సమానీయ | స్న పనాం తేభిః సేవయేత్ ||
 అవరోహణపుష్ప తత్త స్మంత్రేణ మంత్రజ్ఞః | అవరోహణ మాచరేత్
 యాగాదీని. పుష్పయాగం తతః పశ్యాత్ | తద్రాత్రో ద్విజపుంగవః ||
 ఉత్సాహేదీన బలి వజ్రాసా ద్యేషు యాగేషు | శుద్ధాన్నేన బలింక్షిపేత్
 ద్రవ్యభేదః ఏకవింశ త్తథా మాసే | సప్తవింశాధ్వరేషుచ || 81
 పాయసేన బలిం దద్యాత్ | ద్విదం పృథివినం పృథి
 ద్వాదశే చార్థమాసేతు | ముద్గాన్నం పాయసైర్ముతం ||
 ఏకాహ్ని త్యహకేవిద్వాన్ | పాయసంతు బలింక్షిపేత్
 పంచాహే చైవ సప్తాహే | గుడాన్నబలి రుచ్యతే || 82
 ఇతి సంక్షేపతః పోక్తో | ఉత్సవస్య విధిః పరః || 83

ఇతి శ్రీపాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం

ఉత్సవవిధి ర్నామ - త్రీయోవిశోభా యః.

P. 1 యః కగోతి హరే ర్యేవ | ముత్సవం భక్తిభావతః | ర స్యాయు క్తిళ్ళ సంతాన
 మాగోగ్యం చ (అభ్యంత్ర) భవిష్యతి || అశ్వమేధసహస్రేణ | యత్సలం లభతే
 నరః | తత్సలం సమవాహ్నీతి | యః కగోతి హరే స్సవం || అభిష్టసిద్ధి ర్లభతే |
 యజమానస్య నిశ్చయః | నిష్కామో మోక్ష మాహ్నీతి | యోగినాం చైవ దుర్లభం ||
 అధిపాతః.

ఓమ్

శ్రీమత్పంచరాత్రదివ్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

చతుర్వింశోధ్యాయః

పుష్పయాగవిధిః.

1
కపింజలః:—

పుష్పయాగోత్సవ హేతుః. పుష్పయాగం ప్రవక్ష్యామి । సమాసాన్మనిషుంగవ
ధ్వజారోహణతీర్థాంతం । ప్రాయశ్చిత్తంతు యద్భవేత్ ॥
తస్య దోషవిఘ్నతార్థం । పుష్పయాగంచ కారయేత్
మంటపనిర్మాణాది ప్రాసాద స్యాగ్గీతః కుర్యాద్దక్షిణే పశ్చిమేపివా ॥ 2
ఉత్తరేవా ద్విజశ్చేష్టామంటపం పూర్వవ త్క్రమాత్
మండలరచనావిధిః తస్య మధ్యే లిఖే ద్విద్వాత్ ॥ మండలం లక్షణాన్వితం ॥
భద్రకం స్వస్తికం వాపి ॥ 2 చక్రాబ్జం చతురంతువా
మండలస్య విధిం సర్వం ప్రవక్ష్యామి యథాకృమం ॥ 4
పాలికాదిస్థాపన విధిః ద్వా రే ద్వారేతు ఘటికా ॥ ద్వేద్వేచైవతు విన్యసేత్
శరావాన్ విన్యసేత్తద్వత్సూర్యాదిఘ యథాక్రమం ॥
ఇంద్రాదీశానపర్యంతం ॥ 3 పాలికాన్ విన్యసేత్క్రమాత్
తత్పార్శ్వే మంగళాస్యస్యశంఖాదీనాం యథాక్రమం ॥
మండలపూజార్థం మండలం పూరయే త్పుష్పైః ॥ కర్ణికాదీన్ యథావిధి
పుష్పైః పంచవర్ణాని పుష్పాణి ॥ పుష్పయాగే శుభానిచ ॥ 7
శ్వేతం రక్తంచ పీతంచ ॥ కృష్ణం హరిత మేవచ
శుద్ధవర్ణాని చైతాని ॥ మిశ్రితాన్యపరాణితు ॥ 8
మండలే పుష్పైః పుష్పేషు వర్గవర్గేషు ॥ 4 పూరయిత్వా విచక్షణః
పూరణః పీతేన కర్ణికాం పూర్య ॥ రక్తం వై కేసరస్యతు ॥ 9

B 1 కాశ్యపః — పుష్పయాగోత్సవం కీర్త్యగ్నిధానంచ కథంమునే । కిమగ్రంచ కదా
కార్యం । వస్తుమర్హసి మే ప్రభో ॥ అధికపాతః. 2 చక్రాబ్జ మితరంతువా ॥
3 పాలికాదీన్యసేత్క్రమాత్ ॥ 4 భేదయిత్వా ద్విజోత్తమః ॥ పారాంతరాః.

చ తు ద్విం శో ధ్యా యః .

కర్ణికావలయంరక్తం । హరిశంవాద్విజోత్తమ
 కేసరాంతేన వలయం । శ్వేతపుష్పాణి పూరయేత్ ॥
 దళేషు మూలభాగేషు । శ్వేతరక్త విమిశ్రితైః
 దళాగ్నే రక్తపుష్పాణి । పూరయేద్దేశికోత్తమః ॥ 11
 దళానాం సుధిదేశేషు । శ్యామపుష్పాణి పూరయేత్
 1 అంత్రరేఖాంతు మంత్రజ్ఞః కుసుమైర్వర్జితైః స్తభా ॥ 12
 2 పూరయేన్నాభిరేఖాయాం శ్వేతపుష్పైర్మనోరమైః
 సేమ్యాదిరేఖా కృష్ణేణ । సేమ్యతం సితపుష్పకైః ॥
 సేమిం రక్తేన సంపూర్య । పీతపుష్పైస్తు వా ద్విజః
 పుష్పమండల ముద్దిష్టం । పుష్పయాగే విశేషతః ॥ 13
 పవిత్ర్యామి ద్విజశ్చేష్ఠః । బహిరావరణార్గళా
 ఏకహస్త మతికృమ్య । మండలస్య సమంతతః ॥ 15
 అర్గళాం కారయేద్ద్విద్వాత్ । ఏకహస్తం పృతిపృతి
 మండలం వృత్తమాగ్నేః । 3 అష్టరేఖాంచ కారయేత్ ॥
 మధ్యమే చతురేఖాయాం పూర్వోక్తం లక్షణాన్వితం
 బహిరేఖా సితైః పుష్పైః । ద్వివీతీయే పీతపుష్పకైః ॥
 హరితేన తృతీయేచ । చతుర్థే రక్తపుష్పకైః
 పృథమావరణే కృష్ణం । 4 పద్మం చాష్టదశేనచై ॥ 18
 వాసుదేవాదిమూర్తీనాం । పాంచ్యాదికచతుర్దిశి
 శ్రీయాదికోణపద్మేషు । కుర్యాత్పద్మమయానితు ॥ 19
 అర్గళేచ ద్వివీతీయేచ । ముద్రాణామపి పూర్వవత్
 తృతీయేచార్గళే కుర్యాత్ । లోకపాలాన్ యథాకృమం ॥
 కర్ణికార్థపృమాణేన । మూర్తీనాం పద్మ ముచ్యతే
 తదర్థ మపి శంఖాదీన్ । పద్మం లక్షణ ముచ్యతే ॥ 21
 తామత్పరీనూణ బంధాదే । స్తదేవ గరుడస్యతు
 విష్వక్సేనస్య తావత్తు । పద్మం పుష్పమయం ద్విజః ॥

అర్గళావిశిష్టః

ఆవరణపద్మలక్ష
 ణం.

B 1 దళాంతరేఖాంవివేది ॥ 2 అరాణ్యంతరరేఖావై । రక్తైర్వాహరితైస్తువా
 3 చతురేఖాంచ కారయేత్ ॥ 4 రక్తచాష్టదశేనచై । పారాత్పరాః

ఇంద్రబాహ్యంగమత్కృతం విష్వక్సేనం వదామ్యహం
 సామేశానకయోర్మధ్యే విష్వక్సేనస్య పంకజం॥ 23
 యామ్యనైరుతియోర్బద్ధ్యే ద్వారం కుర్యాద్విచక్షణః
 ఏకహస్తప్రమాణేన ద్వారవిస్తారముచ్యతే॥ 24
 ప్రథమార్గపర్యంతం ఇంద్రద్వారం ప్రకల్పయేత్
 ఏవం సంక్షేపతః ప్రోక్తం పుష్పయాగస్య మండలం॥
 మండలిర్మాణాది మండల స్వోత్తరే సార్వే॥ అగ్నికుండం సువృత్తకం
 ద్వారకుంభాది సర్వేషాం కర్ణికాంతం సుపూజయేత్॥
 మండలార్థకం తత్తస్మిన్తేన మంత్రజ్ఞః యథాయోగక్రమేణతు
 అంతరావరణాన్సర్వాన్ దీప్తితేన ప్రపూజయేత్॥
 మండలం పంచ భూతాభ్యం 1 మండలం పంచభూతాభ్యం కర్ణికాది యథాక్రమం
 అకాశం కర్ణికాపైవ కేసరా వాయవస్తథా॥ 28
 దధేషు ఓజో విన్యస్య నేమ్యాదాతు కదా భవేత్
 నేమిమధ్యే తథా భూమిం పూజయిత్వా సమంతతః॥
 పుష్పయాగవిధిః గేహ మాసాదయే ద్విద్వాత్ప్రగణామే ద్గండవత్త్రితే
 యాగకౌతుక మాదాయకర్మార్చా గే నిధాయవై॥
 ఆవాహ్య పూజయే ద్వేవం మహాభేరా ద్విజోత్తమ
 బింబ మాదాయ ముత్త్రజ్ఞః కర్ణికోపరి విన్యసేత్॥ 31
 కర్ణికాయాగ స్యసే ద్వత్ప్రం నీలరోమాదివర్జితం॥
 ఋగ్వేదగ పూర్వదిగ్భాగే యజుర్వేదగతు దక్షిణే॥
 వాయుశ్యాం సామవేదంతు అధర్వం చోత్తరే తథా
 ఇతిహాసం చాగ్నికోణే నైరుత్యాం స్తోత్ర ముచ్యతే॥
 ధర్మశాస్త్రంతు వాయువ్యే ఈశాన్యామంత్రపారకం
 2
 చతుస్తవం చతుష్కోణే నృత్తగీతాస్తు సర్వతః॥ 34

A 1 ఈ మొదలు 30 వరకున్న 7ల శ్లోకములు A గ్రంథమందు అధిపాతము.

B 2 శ్రీసూక్తం పూర్వభాగేతు - పురుషసూక్తంతు దక్షిణే పశ్చిమే పేదినీ
 సూక్తం - పవమానం త ఛోత్తరే భూమీసూక్తం పూర్వదిగ్భాగే - వానిసూ-
 క్తంతు దక్షిణే పశ్చిమే విష్ణుసూక్తంచ - నీలాసూక్త మచోత్తరే అధికపాతః.

శంఖభేర్యాది వాద్యైశ్చ మృదంగళావై స్తథా
 వీణావేణుముఖై రేతైః । స్థావరైశ్చ తద్వై ॥ 35
 అర్చయే ద్వేదేవేశం । శంఖచక్రగదాధరం
 అర్చనావిధిమాగ్ధం । పూజయే ద్దేశికోత్తమమ్ ॥ 36
 2 అర్గళాంప్రతి విప్రేంద్రమ్ । పృథమాదీ స్యధాక్రమం
 పూజయే ద్వేదేవేశం । అర్ఘ్యాదీనాం పృథక్పృథక్ ॥
 హోమః ॥ 3 హోమమారభ్య తత్కాలే సమిధాదీ స్యధాక్రమం
 అష్టోత్తరసహస్రంతు । జహాయా న్మూలవిద్యయా ॥ 38
 అష్టోత్తరశతై ర్వాపి । సమిధాదీ స్యధాక్రమం
 సేదనమ్ ॥ పాయసం కృతరంత్రైః । హరిద్రాన్నం గుణోదనమ్ ॥ 39
 ముగ్ధాన్నంచైవ శుద్ధాన్నమ్ । ప్రణవేన నివేదయేత్
 మూర్తినామపి దేవానాం । గుడాన్నంతు నివేదయేత్ ॥
 శంఖాదేః కృతరం దద్యా ॥ 4 త్రాయసంచ ప్రదీయతే
 సర్వేషాం పరివారాణాం । హరిద్రాన్నం నివేదయేత్ ॥
 5 మిశ్రయిత్వాన్నసూపాది । గ్రహేభ్యోవినివేదయేత్
 దిగ్భేదేన ముఖ ప్రాచ్యాంతు పాఙ్మభోభూత్వా । నైవేద్యంతు నివేదయేత్
 దేహః । (నైవేద్య ఆగ్నేయాం పాఙ్మఖైః పవనానాం యామ్యానాం దక్షిణా
 సవయే) [ముఖః
 నైరుత్యాంచ పృతీచ్యాంచ పశ్చిమాభిముఖం భవేత్ ॥

B 1 నాదనామకీయా వైదికం । లలితం నాగ్నసన్నిధిం । యామ్యాం దేవతల
 దానం । దైవీ క్షయతంతిధా ॥ నేనాం నాదకాంతం । నాదకాంతం నామ
 పేవచ । నీరాంతం చుదరాఖ్యం । ఈశాన్యాంచైవ శంకరం ॥ ముఖారి 2 హస్త
 1 అర్చయే ద్వేదేవేశం । శంఖచక్రగదాధరం । అర్చనావిధిమాగ్ధం । పూజయే ద్దేశికోత్తమమ్ ॥
 అర్ఘ్యాదీనాం పృథక్పృథక్ ॥ 3 హోమమారభ్య తత్కాలే సమిధాదీ స్యధాక్రమం
 అష్టోత్తరసహస్రంతు । జహాయా న్మూలవిద్యయా ॥ 38
 అష్టోత్తరశతై ర్వాపి । సమిధాదీ స్యధాక్రమం
 సేదనమ్ ॥ పాయసం కృతరంత్రైః । హరిద్రాన్నం గుణోదనమ్ ॥ 39
 ముగ్ధాన్నంచైవ శుద్ధాన్నమ్ । ప్రణవేన నివేదయేత్
 మూర్తినామపి దేవానాం । గుడాన్నంతు నివేదయేత్ ॥
 శంఖాదేః కృతరం దద్యా ॥ 4 త్రాయసంచ ప్రదీయతే
 సర్వేషాం పరివారాణాం । హరిద్రాన్నం నివేదయేత్ ॥
 5 మిశ్రయిత్వాన్నసూపాది । గ్రహేభ్యోవినివేదయేత్
 దిగ్భేదేన ముఖ ప్రాచ్యాంతు పాఙ్మభోభూత్వా । నైవేద్యంతు నివేదయేత్
 దేహః । (నైవేద్య ఆగ్నేయాం పాఙ్మఖైః పవనానాం యామ్యానాం దక్షిణా
 సవయే) [ముఖః
 నైరుత్యాంచ పృతీచ్యాంచ పశ్చిమాభిముఖం భవేత్ ॥

ప్రత్యక్షుఖస్తు పవనే । సౌమ్యేనైవోత్తరాముఖః
 ప్రాప్త్యుఖశ్చ తథాసర్వాః । పూజయే ద్దేశికోత్తమః॥
 భగవదాధనం. దేవం ప్రపూజయేత్పశ్చాత్ । నైవేద్యాంతం విశేషతః
 మంగళం చామరం ఛత్రం । అక్షతాదిసమర్పణం॥ 45
 భామయే చ్చాన్నపీరేన । నీరాజన మథాచరేత్ ॥
 సౌవర్ణం రాజతం తామ్రం । పాత్రంకృత్యాసువృత్తకం॥
 షడ్వింశాంగులవిస్తారం । మధ్యే పద్మంచ కర్ణికం
 అష్టపత్రం యథాన్యాయం । దీపగర్తం సులక్షణం॥ 47
 కర్ణికోపరి కుర్వీత । పూర్వవల్లక్షణాన్వితం
 దీపం ప్రజ్వాలయే తత్ర । దీప్తోచ్చేధం మహంగులం॥
 1 సిద్ధార్థం దధిసమ్మిశ్రం । దూర్వాలాజై రలంకృతం
 అగ్నిబీజేన సంపూజ్య । గంధపుష్పాదిభిఃకృమాత్॥ 49
 ఏవం సమర్పితం పాత్రం । మంత్రేణాదాయ మూర్ధని
 త్రిపదక్షిణ మావర్త్య । తూర్వవాదిత్రనిస్వనైః॥ 50
 జయమంగళవాద్యేన । నాదయిత్వా దిశో దశ
 దీపాన్నిక్షిప్య సౌమ్యేతు । ప్రాకారావరణా ద్భూహిః॥
 రక్షం దేవస్య కుర్వీత । ధూపపాత్రస్య భస్మనా
 మంభజలేన హృత్ । అగ్నే ర్దక్షిణభాగస్థం । బ్రహ్మకుంభం సముద్ధరేత్॥
 2 హోత్రయే త్రేన బీజేన । మండులస్థం జగద్గురుం
 సమాప్యార్ఘ్యం ప్రకుర్వీత । గంధపుష్పాదినా సహ॥
 యజమానస్తతః కుర్యా । త్పుష్పాంబలి మతఃపరం
 దేవమాదాయ మంత్రాన్మౌనా బ్రహ్మకుంభం సముద్ధరేత్॥
 గేహం ప్రదక్షిణం క్రిత్యాఽటలయం బమ్మి - గాపితైః
 సర్వార్చాభిముఖేనైవ । స్థాపయేద్బింబ మగ్రతః॥ 55
 3 పాద్యకుంభం వినిక్షిప్య । పూజయేత్సు సమాహితః
 కర్మార్చంప్రతిసంయోజ్య । తద్బింబంచోత్తరేన్యసేత్॥

B 1 శుద్ధాన్నిం దధిసమ్మిశ్రం॥ 2 హోత్రయే త్రేన తోయేన. 3 మధ్యే కుంభం విని
 క్షిప్య । పాత్రంతాః.

కుంభతోయేనసంప్రాప్త్య కర్మార్చనమాలవిద్యయా
పూజయిత్వా యథాన్యాయం | నైవేద్యాంతం ద్విజోత్తమః |

ధ్వజావళిహారం. పుణ్యమృదండవద్భూమాభ్యుజ్జ్వలన్తే వావతారయేత్
ధ్వజపార్శ్వం సమాసాద్య పూజయిత్వా చతుర్దిశి || 58
పాయసాదీన్ చతుర్దిశు | తన్మంత్రేణ నివేదయేత్
ధ్వజాగ్రే స్థండిలంకృత్వా | కుంభంతత్రైవ విన్యసేత్ ||
సూత్రేనన్తాది సంవేప్త్య హేమం రత్నం వినిక్షిపేత్
* గరుడాయతమంత్రేణ ధ్వజా దావాహయే ద్విభుం ||

* ద్వాససలిపి
దానం.

కుంభమధ్యేతు విన్యస్య పూజయే గరుడధ్వజం
పుణ్యాహం తతః కుర్వీత తత్కుంభం సమ్యక్ గుర్ధనేత్ ||

నైవ తేయాలయం ప్రాప్య | సేచయేత్కుంభవారిణా
ఉద్వాసనబలిం కుర్యా | త్ప్రసాదాదీ న్యథాక్రమం ||

శూన్యాగారేషు సర్వేషు | కూపే దేవాలయే తథా
గ్రామమధ్యే విశేషేణ | గత్వా గత్వా బలింక్షిపేత్ ||

తీర్థపార్శ్వం సమాసాద్య | బలిశేషం వినిక్షిపేత్
స్నాత్వా తీర్థేషు సర్వేషు | యథావిధి పురస్కరం || 64

బలిభ్రమణకాలేతు | శంఖభేర్యాదిభి స్సహ
ఘోషయేద్బలిదేశేషు | అన్యత్ర నచఘోషయేత్ ||

అష్టాక్షర మనుస్మృత్య | నిశ్చలై నాలయం విశేత్
పదక్షిణం తతః కృత్వా | దేవదేవం పుణ్యమృచం || 66

పూజయిత్వా యథాన్యాయం | సర్వేణప్రతిరోపయేత్

అచార్యపూజనాది అచార్యం పూజయేద్ద్విదాన్వస్త్రహేమాంగుళీయక్తైః

వైష్ణవానాం విశేషేణ | యథాశక్తిస్తు దక్షిణా

B * గాడుదేవైవమంత్రేణ || పాశాంతరః.

B 1 గజా శ్వేతగర్వాదైష్ట్యం | యథా విధివస్త్రహం || (పాశాంతరః)

అచండాలాంత మన్నాద్యైః పూజయిత్వా మహాధ్వరే॥

ఇతి సంక్షేపతః పోక్తం । వైష్ణవం యాగ ముత్తమం॥

ఇతి శ్రీపాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం

పుష్పయాగవిధి ర్నామ - చతుర్వింశోధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీమత్పాంచరాత్రోద్దివ్యాగమే - త్రికపింజలసంహితాయాం

పంచవింశోధ్యాయః

మంత్రకోశవిధిః

శ్రీ కపింజలః—

మంత్రమహిమ.

మంత్రకోశం పవిత్ర్యైమి । సంక్షేపేణ ద్విజోత్తమ
మంత్రపూర్వాః క్రియాస్మర్వాః । ఫలసంసిద్ధిహేతవః॥
తస్మాత్సర్వప్రియ త్సేన । మంత్రైస్సర్వత్ర పూజయేత్ ॥

పంచోపనిష

స్మంత్రాణి.

ఓం నా నమః పరాయ ధర్మేష్ట్యాత్మనే నమః
ఓం యా నమః పరాయ పురుషాత్మనే నమః
ఓం రా నమః పరాయ విశ్వాత్మనే నమః ।
ఓం వా నమః పరాయ నివృత్త్యాత్మనే నమః
ఓం లా నమః పరాయ సర్వాత్మనే నారాయణాత్మనే
నమః ఇతి పంచోపనిషత్స్మంత్రాణి॥

శ్రీయాజ్ఞానాం

మంత్రాణి.

ఓం శ్రీం శ్రియై నమః । ఓం భూం భూమ్యై నమః
ఓం సీం సీతాయై నమః ।

ఓ స్సమో భగవతే హయశిరసే పుయమో త్తమాయ నమః

ఓ మో భగవతే వాచవర్తాయ వేదాత్తమై నమః

B 1 లక్ష్మణాయ త్రి. వహోదేవ్యైచ విద్యుహే । విష్ణుపత్న్యైచ ధీమహి । తస్మో లోకాః
ప్రచోదయత్ ॥ [దయాత్ ॥

భూమిగాయత్రీ భసర్ధరాయ విద్యుహే । సర్వసిద్ధ్యైచ ధీమహి । తస్మో ధరాప్రచో

నీశాయత్రీ భూసంధ్యైచ విద్యుహే । ఎహపత్న్యైచ ధీమహి । తస్మో నీశాః
ప్రచోదయత్ ॥ ఉధరవారః.

పంచవింశోధ్యాయః.

నాదం విష్ణుమహేశ్వరేన | గంధానా మధిదేవతా
మంత్ర మర్చనపూర్వేతు | ఆదిమూలం జగద్గురుం ||
నగజం విష్ణునాశంచ | సింహంచైవ తథా మృతం
శంఖచక్రాధిదైవత్వం | కుడై వరుణదేవతా ||
శంఖాగ్రే సర్వతీర్థానాం | గాయత్రీ పృష్ఠమేవచ
ఘంటాయాం బ్రహ్మదైవత్వం | ముకుళంద్రమేవచ ||
సూతాణామచ మహానాగం | సర్వంచైవ సరస్వతీం

1
తస్మాత్సర్వప్రియ త్సేనామంత్రం సర్వత్రయోజయేత్ ||

బ్రీజవం.

ఓ మితిప్రణవం | అ మితిప్రణవబీజం

అష్టాక్షరి.

ఓ నమో నారాయణాయ | అ మి త్యష్టాక్షరబీజం

అష్టాక్షరశ్రవణం
చాంగన్యాసః.

ఓంకృథోల్కాయస్వాహా | ఓన్నమో నారాయణాయహృ
దయాయనమః | ఓంమహోల్కాయస్వాహా | ఓన్నమోనా
రాయణాయ శిరసేస్వాహా | ఓం వీరోల్కాయస్వాహా |
ఓన్నమో నారాయణాయ | శిఖాయై వషట్ | ఓం
ఉల్కాయస్వాహా | ఓన్నమోనారాయణాయకవచాయ
హం | ఓం సహస్రోల్కాయ స్వాహా | ఓన్నమో నారా
యణాయ అస్త్రాయ భట్ | ఇత్యష్టాక్షరపంచాంగన్యాసః ||

ద్వాదశాక్షరి.

ఓన్నమో భగవతే వాసుదేవాయ | ఇతి ద్వాదశాక్షరి
అ మితి ద్వాదశాక్షర బీజం ||

పంచతన్మాత్రాణి

2
ఓన్నమః పరాయ శబ్దాత్మనే నమః | ఓన్నమః పరాయ
స్పర్శాత్మనే నమః | ఓన్నమః పరాయరూపాత్మనే నమః
ఓన్నమః పరాయ రసాత్మనే నమః | ఓన్నమః పరాయ
గంధాత్మనే నమః | ఇతి పంచతన్మాత్రాణామంత్రాణి ||

చతుర్ముక్తి పం
త్రాణి.

ఓం వాసుదేవాయ నమః | ఓం సంకర్షణాయ నమః
ఓం ప్రద్యుమ్నాయ నమః | ఓం అనిరుద్ధాయ నమః ||
చతుర్ముక్తి మంత్రాణి ||

B 1 నాదం సరస్వతీ తత్త్రి | నాశం వాసుకిదైవకం. 2 ఓంకృష్ణదేవమః-ఇతిషడక్షరం ||
అం షడక్షరబీం || అధికపారా.

శ్రియాది దేవీనాం ఓం శ్రియై నమః । ఓం సరస్వత్యై నమః । ఓం రత్యై
 మంత్రాణి. నమః । ఓం శాంత్యై నమః॥ దేవీమంత్రాణి॥
 పంచాయథానాం ఓం శత్రుసంహారకాయ ముసలాయ హుంభటు స్వాహా
 మంత్రాణి. ఓన్నమోభగవత్యై గదాయై భావరూపీత్యై కామోదత్యై
 హుం భటు స్వాహా॥ ¹ ఓన్నమోభగవతే నందకాయ
 హుం భటు స్వాహా॥ ² ఓన్నమోభగవతే సుదర్శనాయ
 మహాచక్రాయ మహాజ్వాలాయ హుం భటు స్వాహా॥
 ఓన్నమోభగవతేశ్వాధ్యక్షే నేతరవర్షాయ హుంభటుస్వాహా
 ఓన్నమోభగవతే పాంచజన్యాయ శంఖపాలాయ
 సర్వపాతాళవాసినాంక్షోభకరణాయ హుంభటుస్వాహా
 ఓం పద్మాయ అమృతహరణాయ హుం భటు స్వాహా॥
 గుణత్రయమంత్రాః ఓం సాత్త్వికాయ నమః । ఓం రాజసాయ నమః
 ఓం తామసాయ నమః । ఇతి గుణత్రయమంత్రాణి॥
³
 ధర్మాదిమంత్రాణి. ఓం ధర్మాయ నమః । ఓం జ్ఞానాయ నమః
 ఓం వైరాగ్యాయ నమః । ఓం విశ్వరూపాయ నమః॥
 ఓం అధర్మాయ నమః । ఓం అజ్ఞానాయ నమః
 ఓం అవైరాగ్యాయ నమః । ఓం అనైశ్వర్యాయ నమః॥
 విష్వక్సేన మంత్రః ఓన్నమోభగవతే విష్వక్సేనాయ నమః॥
 క్ష మితి విష్వక్సేన బీజం॥
 అష్టదిక్పాలక మంత్రాణి. ఓన్నమోభగవతే ఇంద్రాయ సురాధిపతయే స్వాహా
 ఓన్నమోభగవతే అగ్నయే తేజోధిపతయే స్వాహా
 ఓన్నమోభగవతే యమాయ ధర్మాధిపతయే స్వాహా
 ఓన్నమోభగవతే రాక్షసాధిపతయే నిర్ముతయే స్వాహా
 ఓన్నమోభగవతే వరుణాయ సర్వజలాధిపతయే స్వాహా

B 1 ఓన్నమోభగవతే నందకాయ జ్వాలాయ పృజ్వాలాయ హుంభటు స్వాహా॥
 పారాంతరం. 2 ఓన్నమోభగవతే సుదర్శనాయ, చక్రరాజాయ మహాజ్వ
 లాయ సహస్రారాయ హుం భటు స్వాహా॥ పారాంతరం. D 3 ఓం సూర్య
 య నమః, ఓం సోమాయ నమః. ఓం వహ్నియే నమః ఇతి మండలత్రయ
 మంత్రాణి. (ధికపాఠం.)

పంచవింశోధ్యాయః

1 ఓన్నమోభగవతేవాయవేస్సవాయవ్యధిపతయేస్వాహా
 ఓన్నమోభగవతేనుచేరాయసర్వధనాధిపతయేస్వాహా
 ఓన్నమోభగవతేరుద్రాయపశుపతయేస్వాహా
 ఇతిలోకపాలకమంత్రాణి॥

వాస్తుపురుష
 మంత్రః.

ఓనమోభగవతేస్థానసంరక్షకాయవాస్తుపురుషాయ
 స్వాహా॥

ద్వారపాలకమం
 త్రాణి.

2
 ఓనమోభగవతేద్వారపాలాయచండాయస్వాహా
 ఓన్నమోభగవతేద్వారపాలాయప్రచండాయస్వాహా
 ఓంవిశ్వర్యపదాయైద్వారశ్చియైస్వాహా॥
 ఓన్నమోభగవతేద్వారపాలాయజయాయస్వాహా
 ఓన్నమోభగవతేద్వారసంరక్షకాయవిజయాయస్వాహా
 ఓంభాగ్యపదాయైద్వారశ్చియైస్వాహా
 ఓన్నమోభగవతేద్వారపాలకాయధాతేస్వాహా
 ఓన్నమోభగవతేద్వారసంరక్షకాయవిధాతేస్వాహా
 ఓంమహదైశ్వర్యపదాయైద్వారశ్చియైస్వాహా॥
 ఓన్నమోభగవతేద్వారపాలకాయశంఖనిధయేస్వాహా
 ఓన్నమోభగవతేద్వారసంరక్షకాయపద్మనిధయేస్వాహా
 ఓంమహాభాగ్యపదాయైద్వారశ్చియైస్వాహా॥
 ఓన్నమోభగవతేద్వారసంరక్షకాయభద్రాయస్వాహా
 ఓన్నమోభగవతేద్వారసంరక్షకాయసుభద్రాయస్వాహా
 ఓంసర్వైశ్వర్యపదాయైద్వారశ్చియైస్వాహా॥
 ఓన్నమోభగవతేవిఘ్నేశ్వరాయస్వాహా

B 1 ఓన్నమోభగవతేవాయవేసర్వప్రాణాధిపతయేస్వాహా పాఠాంతరః.

B 2 తకారం వాసుదేవబీజం । కకారం బ్రహ్మబీజం । ఆకారం ఇంద్రబీజం । రకారం
 అగ్నిబీజం । ధకారం యమబీజం । ఆకారం వైరుతిబీజం । వకారం వరుణబీజం ।
 యకారం వాయుబీజం । ధకారం ధనపతిబీజం । భకారం కుద్రబీజం । మకారం
 విష్ణుకేసరీబీజం । (ఇత్యధికపాఠః.)

(శ్రీ) క పి ం జ ల స ం హి తా యాం

ఓ న్నమో భగవతేభూతేశ్వరాయపార్షదాయస్వాహా

ఓ న్నమో భగవతే విరించయే స్వాహా

ఓ న్నమో భగవతే పృథివ్యై స్వాహా

ఓం వాగీశ్వర్యై స్వాహా ఓం క్రియాయై స్వాహా

ఓం కీర్త్యై స్వాహా ఓం పుష్ట్యై స్వాహా

ఓం తుష్ట్యై స్వాహా । ఓం సృష్ట్యై స్వాహా

ఓం లక్ష్మ్యై స్వాహా॥

ఓ న్నమో భగవతే అనంతాయ సర్వేశ్వరాయస్వాహా

సముదాచీసాం ఓం కుముదాయ స్వాహా । ఓం కుముదాయ స్వాహా

మంత్రాణి. ఓం పుండరీకాయ స్వాహా । ఓం వామనాయ స్వాహా

ఓం శంఖకర్ణాయ స్వాహా । ఓం సర్వనేత్రాయ స్వాహా

ఓం సుముఖాయ స్వాహా । ఓం సుప్రతిష్ఠితాయ స్వాహా

పంచభూత మం త్రాణి. ఓం పృథివ్యై స్వాహా । ఓం తోయాయై స్వాహా

ఓం తేజసే స్వాహా । ఓం వాయవే స్వాహా

ఓం ఆకాశాయ స్వాహా । ఇతి పంచభూతమంత్రాణి॥

అగ్నిగాయత్రీ. ఓం హవ్యవాహనాయ విద్మహే । సప్తజిహ్వాయ ధీమ

హి । తన్నో వహ్నిః ప్రచోదయాత్ ॥ అగ్నిగాయత్రీ

విష్ణుగాయత్రీ. ఓం నారాయణాయ విద్మహే । వాసుదేవాయ ధీమహి ।

తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ ॥ విష్ణుగాయత్రీ

జితంతమత్రీ. ఓం జితం తే పుండరీకాక్ష । నమస్తే విశ్వభావన ।

నమస్తేస్తు హృషీకేశ । మహాపురుషపూర్వజ॥

ఇతి జితంతేయమత్రీం॥

గరుడగాయత్రీ. ఓం పక్షిరాజాయ విద్మహే । వక్రతుండాయ ధీమహి ।

1 ఓం పక్షిరాజాయ విద్మహే । చువర్ణపక్షాయ ధీమహి । తన్నో గరుడః ప్రచోదయాత్ ॥

తన్నో గరుడః ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి గరుడగాయత్రీః॥

ఓం సర్వజ్ఞజాయ సమః । ఓం సర్వసముద్యోభోనమః
మంత్రస్య సత్తాం బిజం శక్తిం చ ప్రాణం చ । దృష్టి ర్వ శ్యాభిపూజతే ।
గాని. మంత్రయంత్రస్వరాణాంచ మంత్రం సప్తంగ మోక్షం॥
అనుక్తమంత్రాణి ఏషాం మంత్రసముద్యేశః । కీర్తితో మునిసత్తమ ।
అనుక్తాని చ మంత్రాణి । దృశ్యంతే సంహితాంతరే॥

ఇతి శ్రీ పాంచరాత్రే - కపిజలసంహితాయాం

మంత్రకోశవిధి ర్నామ - పంచవింశోధ్యాయః.

B 1 అధికపాఠః.

విష్వక్సేన విష్వక్సేనాయ విద్యహే । వేత్రహస్తాయ ధీమహి । తన్నో విష్వ
గాయత్రీ. క్సేనః ప్రచోదయాత్ ॥
బ్రహ్మగాయత్రీ. వేదాత్మనాయ విద్యహే । పిరణ్యగర్భాయ ధీమహి । తన్నో బ్రహ్మః
ప్రచోదయాత్ ॥
రామగాయత్రీ. దశరథాత్మజాయ విద్యహే । సీతావల్లభాయ ధీమహి । తన్నో రామః
ప్రచోదయాత్ ॥
అగ్నిగాయత్రీ. వైశ్వానరాయ విద్యహే । లాలీలాయ ధీమహి । తన్నో అగ్నిః
ప్రచోదయాత్ ॥
సృసింహగాయత్రీ. వజ్రినాయ విద్యహే । తీక్ష్ణదంష్ట్రాయ ధీమహి । తన్నో వారసిం
హః ప్రచోదయాత్ ॥
సూర్యగాయత్రీ. భాస్కరాయ విద్యహే । సహద్యుతారాయ ధీమహి । తన్నో ఆది
త్యః ప్రచోదయాత్ ॥
కృష్ణగాయత్రీ. గోమంథాయ విద్యహే । గోవిల్లభాయ ధీమహి । తన్నో కృష్ణః
ప్రచోదయాత్ ॥
హయగ్రీవ హయగ్రీవాయ విద్యహే । విద్యానాథాయ ధీమహి । తన్నో హసః
గాయత్రీ. ప్రచోదయాత్ ॥
సుదర్శనగాయత్రీ. హేతిరూపాయ విద్యహే । మహాబ్వాలాయ ధీమహి । తన్నో శ్రీకృ
ష్ణాయ చరమస్తోకం । హమితి వాగాహుభిజా.

ఓమ్.

శ్రీమత్పంచరాత్రదివ్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

ష డ్విం శో ధ్యాయః

జీర్ణోద్ధారవిధిః.

కపింజలః :—

- ప్రతిమేషు పంచ శీర్ణోద్ధారం పవిత్ర్యైమి । సమాసాచ్ఛృణు సువ్రతీ
భేదాః ॥ రత్నజం లోహజం బింబం । శైలజం దారుజం తథా ॥ 1
- రత్నశే అంగైః మృణ్మయం చైతీ పంచైతేప్రతిమా సుముదాహృతాః
తైకలేః ॥ లంగభంగాది వైకలేః । నత్యాజ్యం రత్నజం తథా ॥ 2
- లోహబింజే. సువర్ణంవేష్యయే దంగం । రత్నజస్య విశేషతః
లోహవాసాది సకలం । పునఃపూజాంచ కారయేత్ ॥ 3
- శైలజ దారుజ బింబయోః త్యాజ్యంవై సమాసా విప్రీనత్యాజ్యంచాస్యహీనకే ॥ 4
- మృణ్మయే. శైలజం దారుజం బింబం । త్యాజ్య మంగవిహీనకం
మృణ్మయంశూలజీర్ణేతు । త్యాజ్యం సమ్యక్ప్రచక్షతే ॥ 5
- జీర్ణోద్ధారకృతుః శూలాదన్యత్ర హీనేతు । పునఃకర్మాణి కారయేత్
త్యాజ్యంబింబంతు సంలక్ష్య । ఉద్వాసనమథాచరేత్ ॥ 6
- పాగ్నిమానుజ్ఞాః ఆచార్య చోదితస్సద్యో । యజమాన స్సుబుద్ధిమాన్
సర్వాన్విప్రప్రాన్ సమాహూయ । వైష్ణ వాన్ వేదపారగాన్
క్రియాపరవ్రతస్థాంచ । యతీ నిష్ఠమలపండితాన్
ఇతిహాసపురాణజ్ఞాన్ । పాంచరాత్రవిశారదాన్ ॥ 8
- అన్యా 'సభ్యాగతాంశ్చపి । జ్యోతిష్కానవరాయణాన్
స్వయమేవసమాహూయ । యాచిత్యాప్రణిపత్యచ ॥ 9
- అన్నపానాభి ర్ద్రివైః । గంధపుష్పాదిభిః కృమాత్
సువర్ణవస్త్రాభరణైః । ర్మధురైః ప్రియవాక్యైః ॥ 10

పూజయిత్వా ద్విజాన్ సర్వాన్ | ఆచార్యశ్శిష్యసంయుతః
యజమానేనసహితః || బ్రాహ్మణాః పూజయేత్క్రమాత్ ||

ప్రదక్షిణం తతః కృత్వా తాన్ సర్వాన్ ప్రణివత్యహ
వాసుదేవం తతోధ్యత్వా బ్రాహ్మణేభ్యశ్చదంవదేత్ ||

విజ్ఞాపయేచ్ఛనైస్తతః | హృది బద్ధాంజలిస్తథా
ఆజ్ఞాబింబమిదం విష్ణోః | స్థాపితం పూర్వమూర్తిభిః || 13

అనేన దూషణేనాత్రి | దూషితం ద్విష్టుమర్హద
దుష్టబింబస్య చోద్ధారః | కర్తవ్యమితి శాసనం || 14

ఆగమస్య వచనమ్ | వ్యవస్థాయ సముద్వహేత్
యథైవ దేవపూజాయాం | విద్యజ్జన మనిందితం || 15

గంధపుష్పాదికం పశ్యా | నిర్మూల్య మితి నింద్యతే
ఏవం బింబ మదుష్టం య | త్నూజాయై ఉపయుజ్యతే ||

తదేవ దూషితం పశ్యా | నిర్మూల్య మితి నింద్యతే
తతేదం యదికర్తవ్యం | ఆగమార్థ మయాభవేత్ ||

భవంతోహి విజానంతు | భవదాజ్ఞాం కరోమ్యహం
ఏవంవై గురుణావిహ | కాలేచైవ నివేదితం || 18

నిశ్శృంక మితి కర్తవ్యం | మనుజ్ఞాత స్స దేశికః
పాప్రసాదాగ్రేతఃకుర్యాచ్చాంతిహోమంద్విజోత్తమః ||

శాంతిహోమం.

దూర్వాభిర్మధుసిక్తాభిః | క్షీరేణాజ్యసమిచ్ఛరుం
గాయత్ర్యప్రసహస్రంతు | జహుయాత్తంత్రపారగః ||

ఏవం వ్యాప్యతిభిశ్చైవ | పంచోపనిషదైస్తథా
బ్రాహ్మణైస్తతఃకుర్వీత | పుణ్యాహం శాంతివాచకం ||

B 1 బ్రాహ్మణాః భోజయేత్తతః || పారాంతరః. 2 గ్రంథాంతరే అధికపాఠః |
వైవిక్త రాజకైశ్చాధ - ప్రమాదశ్చ యధాగతం | తథా తదేవవిజ్ఞాప్య-తలః
ప్రాప్యఅనుజ్ఞమ్ | అభివాజ్య తత స్తాంతు ఆద్యతో నిశ్చయేంద్రియః | ద్విజరాజ
శ్శుచిర్బ్రాహ్మణ-దేవం కమలాచరం || శంఖచక్రగదాపాణి-విభంజయంతవాసి
సం | తతఃప్రణమ్యశిరసా-శుక్లాంబరధరంప్రభుమ్ || ప్రసన్నవదనం శాంతం చతు
ర్హస్తం శుభేక్షణం | దేవం విష్ణువినాశాయ-పూజయిత్వా యధావిధిః | అభి
యాచ్య తతో దేవం-పశ్యా త్కర్మ సమారభేత్ ||

అచార్యం పూజయే త్పశ్య | ద్యజమాన స్స్వకైర్ధనైః
 గురుపాదా నమస్కృత్య | అత్కానంసమ్యగర్పయేత్ ||
 తత్ప్రచార్యః పుననోవై | సర్వకర్మాణి కారయేత్
 తత్ర బింబ మలంకృత్య పుణ్యాహం తత్ర కారయేత్ ||
 పూజయిత్వా తత స్రత్ర బేరం పుష్పాఙ్గిభిః కృమాత్
 వైదికా తాంత్రీకా మంత్రా | జపేయ స్రత్ర వైష్ణవాః ||
 అదాయ లాంగలిం హైమం | బద్ధోష్ఠీషం ద్విజోత్తమ
 అష్టాక్ష రేణ మంత్రేణ | విస్మజే త్పీఠబంధనం || 25
 విష్వక్సేన మనుస్మృత్య | బింబనిర్మాల్య ముద్ధరేత్
 గోవాలరజ్జుభి ర్బింబం | బధ్వా గర్తా త్సముద్ధరేత్ || 26
 వ్యాహృత్యాకారయే త్సమ్య | గుద్ధారం దేశికోత్తమ
 శంఖభేర్యాదినిష్ఠేషైః | ర్జలపార్శ్వం సమాశ్రయేత్ ||
 సరితో వాంబుధే ర్వా ప్య | గాధాంబునిధిమధ్యమే
 విష్వక్సేన మనుస్మృత్య | నిక్షిపే ద్దేశికోత్తమ || 28
 తత్రాధ్యాత్వా యథాన్యాయం | ప్రాసాదంతు సమావిశేత్
 పుణ్యాహం తత్ర కురీత | బలింకుర్యా త్స్వమంత్రతః ||
 దేవగేహ త్సముద్ధృత్య | తత్రాం సంప్రవేశయేత్
 2
 ఖనిత్వా పూరయిత్వా తు | వాంబుకై సింకరైః స్రధా
 పుణ్యాహం తత్ర కురీత | పోక్షయే ద్గంధవారిణా
 గేహ మంతర్బహి శ్చైవ | మహాపనిషదైః స్రధా ||
 రక్షాహోమశాంతి రక్షాహోమంతతఃకుర్యాత్ | త్రాసాదస్యాగ్రతః క్రమాత్
 ఋగ్వేదం పశ్చిమేభాగే | ఉదీచ్యాం సామఘోషణం ||
 ప్రాచ్యాంచైవ యజుర్వేద | మధర్వం దక్షిణేపరేత్
 అన్యాని సర్వమంత్రాణి సర్వదిక్షు జపేత్క్రమాత్ ||
 పూర్వవ చ్ఛాంతిహోమంతు కుర్యాత్తంత్రీ విచక్షణః

పుణ్యాహవాచనాది.
 జీరబింబం జలమ
 ఘృత వినిక్షిపేత్.

B 1. శంఖభేర్యాదివాద్యైశ్చ-జలపార్శ్వం సమాశ్రయేత్ | సమద్రావా నదీంవాపి-
 అగాధాంధసి మధ్యమే || (పారాంతరః) 2. గవాం యూధం తతఃకృద్వై-ప్రవేశే
 శంభ నయే ద్భుధః || (అధికపాఠః)

ష డ్వి వి యో ధ్యా యః .

ఆచార్యం పూజయేత్పశ్య | ద్వైష్ణవాంశ్చ విశేషత
 నూతనబింశస్థానం. తతస్మచ్ఛితరం బింబం | స్థాపయే త్పూర్వవత్క్రమాల
 బహుబేరేక బేరేచ | రూపభేదం నకారయేత్ || 35
 స్థానకే స్థానకం కుర్యా | దాసనే చాసనం విదుః
 శయనే శయనం కుర్యా | ద్యానకే యానకం తథా ||
 అవతారంచసర్వేషాం పూర్వవత్కారయేత్క్రమాత్
 బాలాలయనిర్మాణం. ఏవ మాదిషుదోషేషు | బాలస్థానం ప్రకల్పయేత్ ||
 పశ్చాద్బింబం సముద్ధాప్య | స్థాపయే ద్విధిపూర్వకం
 ద్వివిధం కృత్రిమంగేహం | నిర్జిప్తం పరమేష్ఠినా || 38
 ప్రళమం గేహనిర్మాణే | ద్వితీయం చాంగవైకలే
 స్థాపనాంతేతు ప్రళమం | గేహవాస మిహోచ్యతే ||
 మాస పక్ష త్రిరాత్రీంవా | అసోరాత్రీ మథాపివా
 ద్వాదశాబ్దం ద్వితీయంచ | కృత్రిమం వా సముచ్యతే ||
 బాలస్థాననిమిత్తాని. బాలస్థాననిమిత్తాని | ప్రవత్సోమి సమాసతః
 అంగభంగాది వైకలే | గేహవైకల్యకే తథా || 41
 'వత్మికే మధుసంప్రాప్తే | వజ్రస్యో త్పతనే తథా
 రక్తం వస్త్రే సముత్పన్నే | షీతవైకల్యకే తథా || 42
 గజైర్వా శత్రుభి శ్చోరైః | ప్రతిమోద్ధారసంభవే
 రాజారాష్ట్ర మహోత్పతే శత్రూణాంచసమాగమే ||
 పూజనే చిరలుప్తేచ | మంత్రీయంత్రీవిధానకైః
 చండాలస్పర్శనాద్యేషు | ప్రవాసం తత్రీకారయేత్ ||
 బాలస్థానముఖ నిరూపణం. ఏకభేరస్య చాగ్రేతు | ప్రాగేవా చోత్తరేపివా
 బహుభేరవిధానేతు | ప్రాసాదాగ్రేతు కారయేత్ ||
 ప్రాగ్ద్వార మధివా ప్రత్య | గ్వారంకుర్యా స్మనోహరం
 అన్యథాతు నకర్తవ్యం | బాలగేహముఖం ద్విజ || 46
 బాలాలయమా నాది. దారిభి ర్యేష్ట కాభిర్వా | మృద్భి ర్వా కారయే ద్గృహం
 తస్యమధ్యేతు కుర్యేత్ | యేకహస్త సముచ్చితం || 47

శ్రీ క పింజలసంహితాయాం

తన్మాన సమవిస్తారం । మృద్భిర్వా దారుణాపివా
సాధారవలయం కుర్యా । ద్వేదికా కర్ణిక్వాతం॥ 48
¹అష్టాంగుళాయితం సమ్యక్ । చతురంగుళవిస్తృతం
పాదపీఠం ప్రభాయుక్తం । మూలబేరానురూపతః॥
శంఖచక్రిగదాయుక్తం । దేవం జాగ్రీ చ్చతుర్భుజం
సావర్ణ్యం దారవం వాపి । కారియే ద్వేశికోత్తమ॥ 50
పూర్వపల్లవైర్భుజం । అల్పకాయం మనోరమం
తోయవాసాదికై స్సర్వైః । ప్రతిష్ఠాప్య యథావిధి॥

అలయస్యచతుర్ది
శుశాంతిహోమం.

అపరే హని సంస్థాప్య । వేదికోఽరి దేశిక
అపరేహని రాత్రౌతు । మూలగేహం సమావిశేత్॥

పూజయే ద్వేదేవేశం । స్నపనాది యథాక్రమం
రక్షబుధం తతః కృత్వా । కార్యం విజ్ఞాపయేచ్ఛనైః॥
ప్రాసాదస్య చతుర్దిశు । శాంతిహోమం సమాచరేత్
కర్మార్చా పురతఃకృత్వా । స్థండిలం ద్విజసత్తమ॥ 54

మహాకుంభస్థాప
నాది.

తస్య మధ్యే మహాకుంభం । సావర్ణ్యం మృణ్మయంతువా
పరితః కలశా న్యస్తే । విన్యసే త్సుత్రోవేష్టితాః॥
నవవస్త్రేణ సంవేష్ట్య । ప్రత్యేకం ద్విజసత్తమ
పంచరత్నం సువర్ణంచ । నిక్షిపే ధ్నుటమధ్యమే॥ 56

మూలేన పూజయేత్కుంభం । ఇంద్రాదీన్ కలశేష్వధ
తస్య చోత్తరపార్శ్వేతు । ²అచార్యం సమ్యగర్చయేత్
గేహం నవం సమాసాద్య । ప్రభాతే పూజనంచరేత్
ప్రళయోదయమాగ్గణకౌతుకం శోధయేత్క్రమాత్॥

యేగపీఠాదిసకలం । కృత్వా బింబస్య సాధకః
మూలగేహం సమాసాద్య । నైవేద్యాంతం ప్రపూజయేత్
ప్రాసాదద్వార మాసాద్య । ఇదం వచన ముచ్చరేత్
క్రియాంతకాల మేతస్మిన్ । అల్పగేహే జనార్దన॥ 60

A 1 ఈశ్వోఃమున్ను A గ్రంథమునందు అధికపాఠము. B 2 అచార్య స్వయ
మావిశేత్ । (పాఠాంతిః.)

భవద్భిః స్థాపితే తత్ర | సత్సం వసతి నాన్యథా
 స్మృతః కాలావధి ర్దానాదూర్ధ్వ మాద్యాదశాబ్దకం ||
 తస్మా దూర్ధ్వం క్షేత్రవాసం | వాసుదేవో న మృష్యతి
 ఇత్యుక్త్యై దేశిక సత్ర | తైరుక్తి మవధారయేత్ || 62
 అపవిత్రైవ సహసా | పృణమే ద్వేవసన్నిధౌ
 స్థిత్యా తత్ర ద్విజశ్రేష్ఠ ఇదం వాక్యం నివేదయేత్ ||
 దేవదేవ జగన్నాథ | భక్తానుగ్రహకారక
 తవాలయ మలంకరం | బింబం చాతిమనోహరం || 64
 వాంఛంతి తత్ర భక్తాశ్చ | ¹ పృసాదం యద్వదిచ్ఛతి
 ఏవం విజ్ఞాపయేత్పశ్చ | ద్యజమానయత స్తథా || 65
 పార్థియే స్మనసా తత్ర | కాలం విజ్ఞాపయే చ్ఛునైః
 (పార్థియే త్పృతిమా హాస్వాభవేత్కర్తావినస్యతి) || 66
 (తత్క్రియానిష్ఫలాజ్ఞేయాతద్దామే కలహంభవేత్)
 (తస్మాత్సర్వప్రియత్వేనప్రాక్తమాగ్నేకారయేత్ ||)
 తోయవాసాది సకలం | మంటపే చాధివాసనం
 పూర్వవత్కరయేద్విద్యాత్ | బాలకేహవిశోధనం || 68
 పంచమంత్రైశ్చ మంత్రైశ్చ | పృణవేన నివేద్యచ
 పూజయే తత్ర కుంభేతు ఉద్ధరేచ్ఛ యథాకామం || 69
 దేవాగారాదీనిష్క్రమ్య | ప్రసాదంతు పృదక్షిణం
 తచ్చ పృదక్షిణం కృత్వా బాలకేహంసమావిశేత్ || 70
 కుంభం నిధాయ పురతో | బ్రాహ్మణానా మనుజ్ఞయా
 కాలం విజ్ఞాపయేత్పశ్చాత్సర్వైశ్చస్నాపయేద్ధరిం || 71
 పంచోపనిషదై ర్మంత్రైః | స్నేహయే త్కుంభవానిణా
 ప్రణమ్య దేవదేవేశమర్ఘ్యదైవైః పూజనంచరేత్ || 72
 బలించ సర్వతోదద్యా | ² తస్మాదాపరణేషు చ

జలాధివాసాది.

కుంభోదకస్నాప
 నాది.

ఆరాధన బలిదా
 నాది.

శ్రీ క పిం జ ల స ం హి తా యాం

శ్చ పస, మహాత్మ చతుర్థ దివసేకుర్యా | త్నుపనంచ యథాకృమం॥ 73
వాది.

1 ఉత్పవం కారయే త్పశ్చ | త్పుష్పయాగావసానకం
2 బాలగేహం తతో బ్రహ్మ | న్యథావిధిపురస్సరం॥ 74
స్థాపయిత్వా ద్వజశ్రేష్ఠ | ఉత్పవాంతం చ కారయేత్
ఇతి సంక్షేపతః పోక్తో | జీర్ణోద్ధారవిధిః క్రిమః॥ 75

ఇతి శ్రీపాంచరాతే - కపింజలసంహితాయాం
జీర్ణోద్ధారవిధి ర్నామ - షడ్వింశోధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీమత్పాంచరాత్రోద్దివ్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

సప్తవింశోధ్యాయః

ముద్రాలక్షణం.

ముద్రాలక్షణ కాశ్యపః :--

శ్రవణార్థం కా ముద్రాణాం లక్షణంబూహి | యథాశాస్త్రసునిశ్చితం
శ్యపశ్చిః భగవత్ శోతు మిచ్ఛామివిస్తరేణ ద్విజోత్తమ॥ 1

కపింజలః :--

కపింజలచనం అథ ముద్రాః ప్రవక్ష్యామి | పూజార్థం శాస్త్రచోదితాః
ముద్రాణాం ముద్రయా ప్రియతే దేవ! స్వయి సన్నిహితోభవేత్ ॥
ప్రాముఖ్యత్వం ముద్రాయా సిద్ధ్యతే జ్ఞానం | 3 తయా కామః పసిద్ధ్యతి
తస్మా ద్యత్నేన సంరక్ష 4 సుగోప్యం సతతం భవేత్ ॥

హృదయముద్రా. అంగుష్ఠతర్జనీభ్యాంతు | పరివిశ్లేష హృదయే న్యసేత్
హృదయేతి తథా జ్ఞేయాముద్రా సర్వత్ర పూజితా॥

B 1 ఉత్పవాగ్నౌతు హోమంచ - యథావూర్వం శుశ్రీశంత్వయా॥ (అథికపాఠః)

2 మూలగేహం తతో బ్రహ్మ | 3 తథా కర్మ ప్రసిద్ధ్యతి | 4 గోప్యం చాత్మగతం భవేత్॥ పారాంతరాః.

సక్ష వింశో ధ్యా యః .

- శిరోముద్రాః. నిబధ్న ముష్టివ చ్చాన్యాః । 1 అంగుష్ఠయంతతర్జనీం
2 స్థాపయిత్వా లలాటాంతే । శిరోముద్రా ప్రకీర్తితా॥
- ఃఖాముద్రాః. ఏవం బధ్వా దృఢాం ముష్టిం కుర్యాదంగుష్ఠమూర్ధ్వగం
స్థాపయిత్వా శిఖాదేశే । శిఖా ముద్రా ప్రశస్యతే॥ 6
- కవచముద్రాః. అంతః ప్రవిష్టం చాంగుష్ఠం । వేష్టయిత్వా సమంతతః
సంహరే తర్జనీం భూయః । కవచంతు ప్రకీర్తితం॥ 7
- శేత్రముద్రాః. అగ్రహస్తం పరామృశ్య । బధ్వా నారాచముష్టివత్
విసృజ్య తిర్య గాయమ్య । అస్త్రం తత్పరికీర్తితం॥ 8
- స్థాపయిత్వా భ్రువోర్మధ్యే శిఖాముద్రా మధోముఖం
నేత్రముద్రా సముద్దిష్టా । కాశ్యప ద్విజపుంగవ॥ 9
- మడంగానా మితి ప్రోక్తా । ముద్రాచైవ యథాక్రమం
సంహృతౌ సుముఖా విష్టాస్పృష్టాహస్తౌ పరస్పరం॥
అంజలీనామ సంప్రోక్తా । సుముఖీ కరణీకృతా
వందనీం హృదయేకుర్యాద్దూర్ధ్వం దక్షిణతోన్నతాం॥
ఊర్ధ్వంగుష్ఠే వామముష్టి । ర్దక్షిణంగుష్ఠవర్ధనీం
సవ్యస్య తస్య చాంగుష్ఠే । య స్స ఏవం ప్రకీర్తితః॥
3 కనిష్ఠాదీన్ ప్రముక్తేన । అష్టముద్రాః ప్రకీర్తితాః
- ౪సంహముద్రాః. అంగుష్ఠేన కనిష్ఠాంతం । నామయి త్వంగుళిత్రయం॥
ఊర్ధ్వం కృత్వా సమముఖీ । నృసింహం సముదాహృతం
- పరాహముద్రాః. వామహస్తంతతోత్తానం కృత్వా ద్వానామయేచ్ఛనైః॥
వారాహ మితి సంప్రోక్తా । కాశ్యప ప్రవచనావర
- సిద్ధిముద్రాః. ఏకైకం మోచయే దృఢావామముష్టిం తథాంగులం॥
కుచయే త్పూర్వవత్తంతు । దక్షిణం మోచయేత్తథా
ఊర్ధ్వంగుష్ఠే వామముష్టి । రుచ్యతే సిద్ధినామికా॥ 16
- ఆవాహనముద్రాః. ఉత్తానంతు కరా కృత్వా । కించి త్సంకుచితాంగులీ
ఆవాహనాఖ్య ముద్దిష్టం । కాశ్యప ద్విజపుంగవ॥ 17

- పద్మముదా. అంజలి శోచ్యర్థతః కృత్వా । వికీర్య కరజాన్ పృథక్
విధాయాంబుజవ త్తం తు । కంజ మిత్యభిధీయతే॥ 18
- స్నానముదా. పూర్వవ న్ముష్టిముదాతు । అంగుష్ఠేనతు వేష్టితా
స్నానముదేతి విజ్ఞేయా । త్వన్ముష్టికనిష్ఠకా॥ 19
- గంధముదా. గంధముదేతి సంహృతా । మిముతానామికాచ సా
వస్త్రపుష్పముద్రా వస్త్రముదేతి విజ్ఞేయా । పుష్పముద్రా మధోచ్యతే॥
1 ఉత్తానం దక్షిణం గృహ్య । పుష్పమేవం పరిచక్ష తే
- దీపముద్రా. ఉర్ధ్వంతుమధ్యమాంకృత్వాసంహృత్యాంగుష్ఠమేవచ॥
తర్జన్యానామికాభ్యాంతు । 2 సంహృత్యతు కనిష్ఠకాం
3 తేనైవ వామహస్తేన । దక్షిణేన కృతాతు యత్॥
దీపముదేతి సా హోక్తా । దేవదేవప్రియాధికా
- ధూపముదా. సంహృతాగ్రాంగుళీనాంతుకృత్వావ్యతికరాంగుళీ॥23
సహై వోర్ధ్వకృతాంగుష్ఠా । కరాభ్యాం ధూపముద్రికా
మధ్యమాంగుష్ఠశిరసి । సంగతి ర్హ్యగోపరవణి॥ 24
- యజ్ఞోపవీత
ముదా. యజ్ఞోపవీతముదా సా । ఇతి సర్వత్ర పూజితా
- అలంకారముదా. తథాంగుష్ఠకనిష్ఠాభ్యాం । జ్ఞేయాలంకారముద్రికా॥ 25
- స్వాగతముదా. యాచ స్వాగతముద్రాచకించి దుత్తానితాంగుళా
5సా స్వా త్స్వాగతముదేతి । సర్వకామఫలప్రదా॥26
- అనుక్తముదా. 1 అనుక్తేతరముద్రాశ్చ । అన్యతంత్రేషు పశ్యత
ఇతి సంక్షేపతః హోక్తాముద్రాణాం లక్షణంపరం॥27

ఇతి శ్రీసాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం

ముద్రాలక్షణవిధి ర్నామ - సప్తవింశో ధ్యాయః.

B 1 ఉత్తానం దక్షిణం పాణిం । పరిహృత్యాంగుళసంతతిః । విముక్తమధ్యమా
చైవ । పుష్పముద్రా హోక్తేతి॥ 2 సముద్భవ్య కనిష్ఠకాః॥ 3 అవాంగుళేన
వామేన- సంహృ త్యాంగుళిభి స్తదాఉత్తానీ కృతహస్తేన దీపం త త్వరిచక్షతే॥
4 జ్ఞేయాచమముద్రా సా॥ 5 అనుక్తానితు సంహృతే - వందనేనతు దర్శ
యేత్॥ (పారాంతరాః)

ఓమ్.

మత్స్యాచరాత్రదివ్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

అష్టవింశోధ్యాయః.

స్వాపవిధిః.

కపింజలః—

- స్వాపకర్మ
కారణం. అథ స్వాపం ప్రవక్ష్యామి । దేవదేవస్య శాశ్వతాః
చాతుర్మాస్యంద్విజశ్రేష్ఠాః స్వాపంకుర్యాత్సుషుప్తయే॥
తస్య కర్మ కృమేణైవ । విస్తరేణ శుణు వ్యహ
- మంటపనిర్మాణం. పాస్వాదోత్తరదిగ్భాగే మంటపం పూర్వవత్క్రమాత్ ॥
మంగళాత్ కలశాత్ చైవ । ద్వారకుంభాం స్తథైవచ
ఏతాని వర్జయిత్వాత్తు । శేషం పూర్వవ దాచరేత్ ॥ 3
స్థండిలం కల్పయేత్పశ్చ । ద్దశభారేణ శాలినా
- శయ్యాపరికల్పనం. శయనం కల్పయేత్తత్ర । పర్యంకాదీని పూర్వవత్ ॥ 4
దారుజం లోహజం వాపి । మృణ్మయం దీపదండకం
చతుస్తాలసముచ్ఛేధం । నానావిధమనోరమం॥ 5
ఘృతాధారం సుపాత్రించ । అగ్రేతు ముకుళాకృతిః
అష్టదిక్షు న్యసే ద్వీపాత్ । పర్యంకస్య సమంతతః॥ 6
- ఆషాఢ శుక్ల ఏకాదశ్యాం. ఆషాఢస్య సితే పక్షే । ఏకాదశ్యా ముపాషయేత్
రాత్రౌ స్నానం. తస్మాత్సాయే యథాన్యాయం । స్నాపనంచ సమారభేత్ ॥
దయః. బాలకౌతుక మాదాయ । ఆవాహ్యచ సుపూజయేత్
! వేదికోఽరి విన్యస్య । స్నాపయేచ్ఛ యథాకృమం॥ 8
తదాత్రోతు తతః కుర్యా । ద్రితౌబంధాధివాసనం
తూర్యవాదిత్రనిర్ఘోషైః । రాత్రిశేషం సమాపయేత్ ॥ 9
- ద్వాదశ్యాం, స్నానం. తతః పృథాతేద్వాదశ్యాం । స్నాపనం పూర్వవత్క్రమాత్
పనాది. అర్చయిత్వా యథాన్యాయం । పాయసాదీన్ నివేదయేత్ ॥

శ్రీ క పింజలసంహితాయాం

భగవతోశయనం. శేహం పృథగ్గీణం కృత్వా । శయనస్థాన మావిశేత్
 పాక్కిరస్కం ద్విజశ్రేష్ఠశాయయే చ్చయనోపరి॥ 11
 నవవస్త్రేణ సంవేష్ట్య । కంఠాదూర్వం నవేష్టనం
 అర్చయిత్వా చతుర్దిక్షు । శుద్ధాన్నంతు నివేదయేత్ ॥

ద్వారబంధనాది. పశ్చిమం చోత్తరం వైవ । పూర్వద్వారం తథైవచ
 బంధయిత్వా కవాచేన । దక్షిణేన ప్రవేశయేత్ ॥

చాతుర్మాస్యపూజావిధి. త్రిసంధ్యం పూజయే ద్దేవం । చాతుర్మాస్యేయధావిధిః
 త్రిసంధ్యాంతరవేశాయాం యామ్యద్వారంసుబంధయేత్

కార్తీకశుక్లకాదకార్తీకపూర్వపక్షేతు । ఏకాదశ్యా ముపోషయేత్
 క్యాం. ద్వాదశ్యాంపూర్వసంధ్యాయాంస్నాత్వాజప్త్యయధావిధి॥

ఉత్థాపనం. యాగమూటపమాసాద్య । స్వాపదేశంసమాశ్రయేత్
 గంధపుష్పాదిభిర్ద్రివైః । పూజయే త్సురుషోత్తమం॥
 పార్థయిత్వా తతో దేవం । మూలమంత్రేణదేశికః
 ఉత్థాపయిత్వా మూలేన । వేదికోపరివిన్యసేత్ ॥ 17

స్మరణాదిని. స్మరణాదిని విప్రేంద్ర । నైవేద్యాంతంసుపూజయేత్
 ప్రణమే ద్దేవదేవేశం । సర్వేషాం తు సుఖావహం॥ 18

ఫలపూజాది. పృథివీసంవత్సరం కుర్యా । దాయురారోగ్యవర్ధనం
 యఃకుర్యాత్సాధకస్సమ । గిష్టాలోకమవాప్నుయాత్
 'ఇతిసంక్షేపతః ప్రాక్తోస్వాపో దేవస్య చక్రిణః॥ 19½

ఇతి శ్రీపంచతాత్రే - కపింజలసంహితాయాం

స్వాపవిధి ర్నామ - అష్టవింశోధ్యాయః.

అక్షరసత్త్వము.

అక్షరము.

శ్రీహంసరాత్రోద్దివ్యాగమే - శ్రీకపిజలసంహితాయాం

అక్షరసత్త్వము శోధ్యాయః

పూరణవిధిః.

కపిజలః :-

- పూరణకర్తృణాం పూరణస్య విధిం వక్ష్యే | ద్వివ్యాణాం చ విశేషతః
సంకాంతో గృహణేవాపి | అయనేచ స్వజన్మని || 1
- శ్రీవణే విష్ణు పంచమ్యాం | ద్వాదశ్యాం పంచవర్షసు
పూరణైః పూజయేత్తాతే | షూన్యద్వివ్యైశ్చ దేశికః || 2
- పూరణద్రవ్యాణి సావర్ణం రజితం రత్నం | ఫలం పుష్పం తిక్తైవచ
మాక్షికం తిలపిష్టంచ | అపూపం సర్వబీజకం || 3
- బిల్వాదీనిచ పతాణి | పూరణద్రవ్య ముచ్యతే
ఏతైస్తుపూజయేద్దేవం సర్వా కామానవాప్నుయాత్ ||
- మంటపనిర్మాణాది మంటపం పూర్వవత్కృత్వా మధ్యే మండలమాలిఖేతో
రక్షాబంధాది సకలం | పూర్వరాత్రౌ తుకారయేత్ || 5
- పూర్వకృమః యాగకౌతుకమాదాయ | స్నానయిత్యాతు పూర్వవత్
నైవేద్యాంతం తతః కృత్వా | పంజరే వినివేశయేత్ || 6
- పంజరనిర్మాణం వేణునాళదళైః కుర్యాత్ ప్రాతుసూత్రేణ బంధయేత్
యావద్వై పృథిమాయామం | విస్తారం తావదేవతు || 7
- ఉచ్ఛేధం పృథిమమాన | ముఖితం చతుర్గుళం
దారుజైర్వా ద్విజశ్రేష్ఠ | దండపత్రసమన్వితం || 8
- కేవలైః పత్రైశ్చైర్వాపి | కవచోపరి పంజరం
అర్గళం తత్సమాసీనం | మధూచ్ఛిష్టేన కారయేత్ || 9
- తోపేనైవ మృదా వాపి | శాలిపిష్టేన వా పునః
అర్గళం పూర్వవత్కృత్వా | ఉచ్ఛేధం పూర్వవత్కృత్మాత్ ||

B 1 పంచవర్షం గుహ్యం వైక | పాయసాది స్పృశ్యతః || (అధికసాతః) . 2 అర్గళం అర్గళమునా || (పూరణాంతరం)

శ్రీ క పిం జ ల సం హిత యోగ

అధశ్శిలాయాం లోహైర్వామధూచ్ఛిష్టేన వాభవేత్
రసాదీనాంతు సర్వేషాం । కుర్యా దర్గళబంధనం॥ 11

శేషాణా మథ సర్వేషాం । పంజరం సముదాహృతం
పంజరం బింబమాదాయ । మండల్లోపరి విన్యసేత్॥12

మండలస్య బహిఃకుర్యా । ¹దర్గళం చతురశ్రకం
పూజయే ద్వేవదేవేశం । ²పశ్చాద్వివేణపూరయేత్॥

భగవతః ఆరాధ
నః పూరణాదీని.

చతుర్దిక్షు యథాన్యాయం । వేదాదీ, నధఘోషయేత్
అర్గళే దక్షిణేభాగే । ఆసనేతు సమావిశేత్॥ 14

కేవలం పుష్పమార్గణ । పూజయే త్సాధకోత్తమః
నాత్యుష్ణే నాతిశీతేన । పూజయే ద్వేవ మన్యయం॥

పూరణం విధివ త్కుర్యాత్ । స్థితి స్తు దశనాడికాః
తతః పశ్చాద్విజశేష్ట । సముద్భృత్య జనార్దనం॥16

ఉత్సవాంతే స్న
పనాది.

స్నాపయే త్కులశే నైవ । నైవేద్యాంతం సుపూజయేత్
మండలస్యోత్తరే భాగే హోమం మూలేనకారయేత్॥

హోమం.

అస్తోత్తరశత్రై రేవ । సమిధాజ్యైః పృథక్ పృథక్
పూరణద్రవ్య మాదాయ । జుహుయాత్తు సహస్రకం॥

గేహం ప్రదక్షిణం కృత్వా । గర్భగేహం ప్రవేశయేత్
అచార్యార్చనాది. ఆచార్యంపూజయేత్పశ్చాద్వస్త్రహేమాంగుళీయతైః॥

అచార్యార్చనాది.

పూరణేఫలః.

ఏకేన పూరణే నాపిసర్వాన్కామా నవాప్నుయాత్
తస్మాత్సర్వప్రియత్నేన । పూరణం కారయేద్విజః॥

వర్షే వర్షేతు కర్తవ్యం । సాధకై స్సిద్ధికాంక్షిభిః॥ 20¹

3

ఇతి శ్రీ పాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం

పూరణవిధి ర్నామ - ఏకోనతింశోధ్యాయః.

B 1 దర్గళంచతురంగులం (పాతాంజరం) 2 పంచద్రవ్యశ్చపూరయేత్॥ (పాతాం
తం.) 3 ఇతి సంక్షేపతః ఖ్యాత్యో - పూరణస్య విధి ర్విజః॥ (అ.కపాతం)

త్రిం శో ధ్యా యః .

ఓమ్.

శ్రీమత్పంచరాత్రదివ్యాగమే - శ్రీకపింజలసహితాయాం

త్రిం శో ధ్యా యః ;

పత్రచ్చేదవిధిః.

శ్రీకపింజలః :—

పత్రచ్చేదనకర్మణి అథ వత్స్యామి సంక్షేపా । తృత్రచ్చేదవిధిం పరం
కాలనిరూపణం. అయినాదిషు సర్వేషు । పత్రచ్చేదస్య పూజనం॥ 1

కర్తవ్యం సాధకేంద్రేణ । తై స్సిద్ధి మధిగచ్ఛతి
పత్రచ్చేదనార్థం సూచీముఖాకృతిశ్చైవ । నాశీకంచ కుతారికా॥ 2

పంచదశశ్లాకాః ఏకపత్రంచ నారాచం । ద్విశిఖం త్రిశిఖం తథా
ద్విపత్రచ్చేదకంచైవ । వీహీముఖ మతఃపరం॥ 3

వృత్తం చాసి స్తథాచైవ । త్సురంచ ద్విత్సురం తథా
ఏతాః పంచదశప్రోక్తా । శ్శ్లాకాశ్చ యథాక్రమం॥

తేషా ముపయోగాని. భేదనే చైకపత్రంచ । నారాచంచాపి కీర్తనే
ద్విశిఖం బిందుకరణే । త్రిశిఖం విషమే తథా॥ 5

ద్విపత్రం రూపకరణే । భేదకం భేదపాటనే
త్సురంచ పాటనే యోజ్యం । పుష్పాదీనాం నసంశయః॥

యథాశక్తిప్రయోక్తవ్యం । శస్త్రశాలాం విపశ్చితః
మానం శలాకయా కుర్యాత్పత్రవ్యాపార ముచ్యతే॥

యోగ్యపత్రాణి. ఉత్తమం కదలీపత్రం । తాశకంతు తతః పరం
గంగాపత్రం విశేషశ్చ । రజనీపత్ర మేవచ॥ 8

పత్రం కామోదకీచైవ । ఉత్పలంచ సుగంధికా
కల్పారం కింశుకంచైవ । పత్రం వై ఛేదనే విధౌ॥ 9

వల్లికా ఛేదకం చైవ । తథావిప్ర ప్రికీర్ణకం
నందికం రంజకంచైవ । రూపకం చేతిషడ్విధం॥ 10

తథా షడ్వింశకం జ్ఞేయం । తేషాంచైవ పృథక్ పృథక్
ఏవం షడ్వింశహస్తాణి । 'తంత్రే' సంకీర్తితానివై॥ 11

(శ్రీ) క పింజలసంహితాయాం

పత్నిసమర్పణ
విధి.

పత్యార్పణక్రియం వక్ష్యే । ఏనార్చనవిధిర్భవేత్
ప్రదీపస్య శిఖాయాంతు । సమ్యక్పత్రంప్రదాపయేత్ ॥
పత్యోద్ధాం చమర్షీం గృహ్య । నీలాంజనసమప్రభాం
శాల్యలీ పత్రికాశేష । సమం గృహ్యవిచక్షణః ॥ 13
బంధనే కదలీపత్రం । చూతపత్రం త్వలాభతః
ఉన్మత్తవృంతరూపం స్యాత్కదలీపత్ర మేవచ ॥ 14

● నారికేళస్య పత్రంవా । కేతకీపత్ర మేవవా
తాళపత్రం తథా పోక్తం । కదలీశ్చ తథాపివా ॥ 15

పత్రబంధనకాల
పరిమితి.

యథా యోగంతుసంగృహ్య । బంధయే త్కుసుమానిచ
పత్రబంధనకాలస్య । పక్షిణీ రాత్రి మేవచ ॥ 16
విశేష స్నాన్య దహణారాత్రం । బంధనే దశనాడికాః
ఏతావతా హ్యనిర్మాల్యం । నిర్మాల్యంచ తతఃపరం ॥

అనంతరకరణీ
యాని.

2 ఫలక్షేషు నియోజ్యేవ । అర్చనాపీఠపార్శ్వయోః
పరితో విన్యసే చ్చైవ । (ముత్సవే చోత్సవే తథా ॥ 18
భూమావా భిత్తివిన్యాసం । సుమనోభిస్తు కారయేత్
వల్లీతు పూర్వవ త్కుర్యా । చ్చేదకం దక్షిణే తథా ॥
ప్రకీర్ణం పశ్చిమే భాగే । ఉత్తరే నందికం తథా
రూపకం రంజకం చైవ । పార్శ్వయో రుభయోస్తథా
ఇతి సంక్షేపతః పోక్తః । పత్రచ్ఛేదవిధిక్రియః ॥ 20½

ఇతి శ్రీపాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం

పత్రచ్ఛేదవిధి ర్నామ - త్రింశో ధ్యాయః.

శ్రీపాంచరాత్రవిద్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

ఏకత్రింశోధ్యాయః

ప్రాయశ్చిత్తవిధిః.

కాశ్యపః—

ప్రాయశ్చిత్తవిధి భగవత్ శోభిత మిచ్ఛామి । ప్రాయశ్చిత్తవిధిక్రమం
శ్రవణే కాశ్యపస్య విస్తరేణ ద్విజశ్చేష్ట । వక్తు మర్హసి సువ్రత॥ 1

శ్రీకపింజలః—

కపింజలవచనం అథ వక్ష్యే విశేషేణ । ప్రాయశ్చిత్తవిధిం పఠం
ప్రాయశ్చిత్తావసరకాలనిర్ణయం దేవయోగేషు భిన్నేషు । ప్రాయశ్చిత్తు విశేషతః॥ 2

ప్రాయశ్చిత్తంతు కర్తవ్య । మితిశాస్త్రేషు నిశ్చితః
ప్రసాదేషు వినష్టేతు । భిన్నే వాప్యప్రబంధనం॥ 3

మంటపద్వారహీనేతు । పీఠస్య వికలే తథా
వల్మీకే మధుసంప్రాప్తే । వ్రజోత్పతాగ్నిదాహనే॥ 4

పతనేపీచ నిశోక్తైః । శ్చోరైశ్చ తృభిరేవవా
దైవికే త్వార్షకేచైవ । పారుషే పృథిభేదితే॥ 5

తత్ర దోషసముత్పన్నే । పృతిష్ఠాకర్మహీనకే
పృతిమా కర్మహీనేచ । స్థాపనే బోధసంభవే॥ 6

పృతిమా పతనేచైవ । అధివాసవిహీనకే
కుండమండలహీనేచ । ధ్వజతోరణహీనకే॥ 7

శూలస్థాపనహీనేచ । రత్నన్యాసవిహీనకే
అంకురార్పణహీనేచ । మంగళానాం విహీనకే॥ 8

దేవతార్చనహీనేతు । నిత్యాగ్నేశ్చ విహీనకే
ఉత్సవాగ్నివిహీనేచ । సంధ్యాతిక్రమణేపివా॥ 9

ఆచార్యస్య చ హీనేతు । బలికర్మవిహీనకే
బలికాలవిభేదేతు । స్మకస్పృవాది విహీనకే॥ 10

(శ్రీ) క పిం జ ల సం హి తా యాం

ర క్తత్యుణసముత్పన్నే । చండాలస్పర్శనేపివా

1

ఏవమాదినిమిత్తేషు । ప్రియశ్చిత్తం విధీయతే॥ 11

(ప్రియశ్చిత్తవిధిః

ప్రియాదం నష్టే

భిన్నేచ.

ప్రియాదేతు వినష్టేతు । బాలస్థానంచ కారయేత్

2

భిన్నే చైవాలయస్థానే । యోజయేద్దామవా శిలాం॥

ఇష్టకా సికతాద్యైశ్చ । విచ్ఛిద్రేణ చకారయేత్

4(అలయంపూర్వవత్కర్మాత్ప్రతిష్ఠాంత్రకారయేత్)

పుణ్యాహంకారయేత్తత్రస్నపనంపూర్వవత్క్రమాత్

పీతనష్టే అష్టబంధన

వికలేచ.

వినష్టేచ తథాపీతే । వికలే చాష్టబంధనే॥ 14

లాక్ష్యేనజ్వరసం సిక్తం । కురువిందంచ గుగ్గులుం

గైరికం గుడతైలంచ । అష్టబంధన మిష్యతే॥ 15

అష్టభాగా వివృద్ధిద్ధా స్ఫుటాః । పాపాణాం కణవ ద్భవేత్

కుంకుమాగరుకర్పూరైః । రేఖాసత్పంచందనైః॥ 16

అలిప్యచ హరే ర్మూర్తిం నవవస్త్రేణ వేష్టయేత్

శుద్ధిం కృత్వాతతః పీఠం పూరయేద్దామకైస్తథా॥ 17

సుస్నిగ్ధంకారయేద్విద్వాత్ । దిశాహోమంతుకారయేత్

స్వమూర్త్యాతుదిశాహోమే । మంత్రమిత్యభిధీయతే॥ 18

స్నపనం తత్ర కుర్వీత । బ్రాహ్మణా భోజయేద్విజ

పుణ్యాహం తత్ర కుర్వీత । నైవేద్యాంతం సమర్చయేత్॥

మంటప విశాకే.

మంటపస్య వినాశేతు । మంటపం కారయేత్సునః

పుణ్యాహం తత్ర కుర్వీత । స్నపనం కారయేత్తతః॥

మంత్రజ్ఞో మూలమంత్రేణ । అష్టోత్తరశతం హునేత్

బ్రాహ్మణా భోజయేత్తత్ర । వైష్ణవాంశ్చ సదక్షిణం॥

21

B 1 గజై ర్వా శత్రుభి ర్వాధ - పృతిమోద్ధారసంభవే॥ 2 అలయం పూర్వవత్క్రమాత్

త్వా - పృతిష్ఠాంత్ర సమాచరేత్॥ 3 పుణ్యాహం కారయేత్తత్ర - స్నపనం

పూర్వవత్క్రమాత్ అధికపాఠాః. 4 (...) ఈభాగము A గ్రంథములో క్రిందు

మీదుగా పడినందున తగ్గించినది.

- ప్రాసాదద్వార హీనే. ప్రాసాదద్వారహీనేతు । పూర్వవ త్కారయే ద్విజ
వియద్వా యోశ్చ వహ్నే శ్చ అపాంచైవతు విడ్వరాత్ 22
- అగ్నిదీప్తిః. పుణ్యాహం స్పృహనంచైవ బ్రాహ్మణానాంతు భోజనం
పూర్వవత్తారయే త్తత్రహోమంకుర్యాచ్చపూర్వవత్ 23
- వీరహీనే. వీరహీనేచ కర్తవ్యం । జలసంప్రోక్షణం తథా వ్రతమ్ ।
బ్రాహ్మణానోభ్యుత్వాతుః శోమంకుర్యాచ్చపూర్వ 24
- గర్భగోహదిషు
కర్మకర్తవ్యే. మంటపే గర్భగోహేవా । వల్మీకం దృశ్యతే యది
ఖనయే తత్ర విప్రేంద్రాపూరయే ద్వాలుకై స్తథా 25
- అలయే మధు
సంపాప్తే. పూర్వవ త్కారయిత్వాతుః స్పృహనం కారయేత్ హరేః
అలయే మధుసంపాప్తే । పూర్వవ త్స్పృహనాదికమ్ 26
- వజ్రోత్పాతాఃషు. వజ్రోత్పాతాగ్నిదాహేచ । కృత్వా పూర్వవదాలయం
జలసంప్రోక్షణంకృత్వా బ్రాహ్మణానోభ్యుత్తే క్రమాత్
స్నాప్యదేవం శుచాదేశే । విమానం కారయే త్తతః
పత్రిమాం తత్ర కుర్వీత యథాశాస్త్రే క్త మాచరేత్
- చోరాదిభిః విమాన
హీనే. విమానహీనే చోరైస్తు । విమానం తత్ర కారయేత్
ప్రతిష్ఠాంపూర్వవత్కృత్వా బ్రాహ్మణానాంచ భోజనం
గుడగుగ్గులుముస్తాక । కర్పూరాగరుపంకిలైః
కపిలాఘృతయుక్తేన । ఆలిప్యచ యథాక్రిమమ్ 30
- అధివాసాదిహీనే. మూలేనాష్టోత్తరంహుత్వా పుణ్యాహంతత్ర కారయేత్
పత్రిస్తారం భకాలేతు । అధివాసవిహీనకే 31
- కుండమండలాది
హీనే. తత్కాలే చాధివాసంవై యథాశాస్త్రే క్త మాచరేత్
కుండమండలహీనేతు । దేశికః పున రారభేత్ 32
- మహాధ్వజాది
విహీనే. జతంతే ప్తజతం హుత్వా శేషకర్మతు కారయేత్
మహాధ్వజే విహీనేతు । భిన్నేవా పతితేపివా 33
- స్తంభే భిన్నే ద్విజశ్రేష్ఠ । చోరై రవహృతే ధవా
పటుతు సమ్య గాదాయ । పునరేవ సుబంధయేత్ ॥

శ్రీ క పింజల సంహితాయాం

- పుణ్యాహం తత్ర కుర్వీత | స్నవనం కారయే ద్ద్విజ
బ్రాహ్మణానోభిజయేత్పశ్చాద్ద్వజారోహణమాచరేత్ ||
తోరణవిహీనే. తోరణేతు విహీనేతు | పునః కుర్యాత్తు తోరణం
పుణ్యాహం తత్ర కుర్వీతామూలే నాప్తశతం హునేత్ ||
ప్లక్షకౌదుంబరాశ్వత్థ | వక్షైః పూర్వాదితః కృమాత్
కార్యాణి తోరణా న్యేవం | కాశ్యప ద్విజసత్తమ|| 37
- శూలస్థాపనహీనే. శూలస్థాపనహీనేతు | శూలం కృత్వాధ పూర్వవత్
పుణ్యాహంస్నవనంకుర్యాద్బ్రాహ్మణానాంచభోజనం||
రత్నన్యాసవిహీనే. రత్నన్యాసవిహీనేతు | రత్నాన్యాదాయ దేశికః
రత్నాని చాధివాస్యాధ | రత్నహోమం చకారయేత్ ||
పీతమూలేతు నిష్పిష్య | బంధయే త్సుదృఢంతువై
స్నవనం కారయే ద్వేవం | శాంతిహోమం చకారయేత్ ||
- అంకురార్చనహీనే. అంకురార్చనహీనేతు | అంకురా నర్పయే త్పునః
అంకురే వ్యధ పీడేషు | రక్తేషు శ్యామలేషువా|| 41
స్నవనంకారయేత్ హోమం | బ్రాహ్మణానాంచభోజనం
అష్టమంగళహీనే. అష్టమంగళహీనేతు | కారయే త్పూర్వవ ద్ద్విజ|| 42
పుణ్యాహం తత్ర కుర్వీత | పోక్షయే త్కుశవారిణా
బ్రాహ్మణా నోభిజయే త్పశ్చా | ద్యధావిత్తానుసారతః||
దేవతార్చనహీనే. దేవతార్చనహీనేతు | సంధ్యాతిక్రమణే ద్ద్విజ
సంధ్యాతిక్రమణేచ. ఏకకాలే ద్ద్విజ్రేష్ఠ | ద్విగుణం తత్రపూజయేత్ || 44
దివసభేదేనకర్మభేదః. ద్వికాలేతు భవేత్ హీనే | నవకుంభేన వారిణా
స్నాపయిత్వా తథాదేవం | పూజయే త్పూర్వవద్ద్విజ||
ఏకాహేతు భవేత్ హీనే | కుంభే సుప్తదశేనవై
స్నాపయిత్వాతథాదేవం | హోమంమూలేనపూర్వవత్ |
దినద్వయత్రయంచాపి | చతుః పంచదిసం ద్విజ
అర్చనేతు భవేత్ హీనే | స్నాపయే త్కాశ్యప ద్విజ||

ప క త్రిం శో ధ్యా యః

పంచవింశతిభిః కుండైః । గంధపుష్పాదిభిః కృమాత్
పుణ్యాహంత్రశకుర్వీతః । మూలమంత్రేణ హోమయేత్ ॥
ఖట్వుస్తప్త నవాహేచ । చత్వారింశై ర్నవాధికైః
కలశైః సన్నాపయేద్దేవం । శేషం పూర్వవ దాచరేత్ ॥
'మాసా దర్వాక్షదూర్శ్వతు । ఏకాశీతి కృమేణవై
స్నాపయిత్వా తథా దేవం శేషం పూర్వవ దాచరేత్ ॥
మాణాసా దధికే ప్రాప్తే । పోక్షణం కారయేద్ద్విజ
అబ్ధవ్యయం త్రియం వాపిప్రతిష్ఠాం పున రారభేత్ ॥ 51

నిత్యాగ్నిహీనే.

నిత్యాగ్నా సతిహీనేతు । సంస్కారం పూర్వవత్కృమాత్
అష్టోత్తరశతా వృత్త్యా । వ్యాహృత్యా హోమమాచరేత్
తతః సున్నాపయేద్దేవం । నవకుంభజలై ర్ద్విజ

ఉత్సవాగ్నిహీనే

ఉత్సవాగ్నివిహీనేచ । సంధ్యాతికృమణేపిచ ॥ 53

సంధ్యాతిక్రిమ
ణేచ.

సంస్కృత్య పూర్వవ చ్ఛాగ్నిం । కలశైః పంచవింశతైః
స్నాపయిత్వా తథా దేవం । పశ్చాద్బ్రాహ్మణాభోజనం ॥ 54
సంధ్యాకృత్య విహీనేచ । తద్వ త్కృత్య పుంసవ
ఆచార్యహీనే.

ఆచార్య సతి హీనేపి సర్వకర్మ నకారయేత్ ॥ 55
ఆచార్యం సమ్య గానీయః సర్వకర్మాణి కారయేత్
వ్యామోహేనచ యః కుర్యాత్ తత్కర్మ పునరాచరేత్

పీఠహీనే.

పీఠహీనే తథా ప్రాప్తే । బలిం కుర్యాత్ పూర్వవత్
అష్టోత్తరశతా వృత్త్యా । జహుయా న్మూలవిద్యయా ॥ 57

పుణ్యాహవాచనంకృత్వా । బ్రాహ్మణాభోజయేత్తథా

బలికాలవిహీనే.

బలికాలవిహీనేతు । ద్విగుణంతు బలిం క్షిపేత్ ॥ 58
శేషంతు పూర్వవ త్కృత్వా । కాశ్యప ద్విజసత్తమ
బ్రాహ్మణాభోజయేత్తత్ర దావదశాష్ట తథాపివా ॥

స్పృకస్పృవాదిహీనే.

స్పృకస్పృవాదివిహీనేచ హోమం కుర్యా చ్ఛ పూర్వవత్
స్పృకస్పృవా కారయేద్ద్విదావా । హోమకర్మాణి కారయేత్
గంధపుష్పైః సుమభ్యర్చ్య । బ్రాహ్మణానాభోజయేత్

రక్తతృణా

రక్తతృణాసముత్పన్నే । తద్దేశం ఖనయేద్ద్విజ ॥ 61

ద్యుత్పన్నే.

సికతైః పూరయిత్వాతు । పోక్షణయే త్పంచగవ్యకైః

శ్రీ క పి ం జ ల స ం హీ తా యాం

పంచరాత్రం తిర్రాత్రంవాస్తాపయే ద్విధిపూర్వకం॥62
ఏకాశీతి ప్రకారేణ । స్నపనంచ దినేదినే

చండాలాదిభిః
దర్శనస్పర్శ
నాదిభిః

పుణ్యాహంతుతతఃకృత్వా బ్రాహ్మణానాంచభోజనం॥
అష్టోత్తరసహస్రేణ । హోమం కుర్యాద్దినేదినే

సూత్రైఃస్పృష్టే

చండాలై ర్హీనవజ్జైశ్చ దర్శనం స్పర్శనం యది॥ 64
దర్శనే కేవలై స్తోమైః । ప్రోక్షయే త్కుశవారిభిః

గజాదిభిః పృతి
మూర్తాపనే

అష్టాక్షరేణ జహుయా । దష్టోత్తరశతం ద్విజు॥ 65
బ్రాహ్మణా న్భోజయే త్పశ్చ । ద్యధావిభవవిస్తరం

బాలగేహసీసే

సూత్రైఃప్రేతకై స్స్పృష్టే । స్నపనంత్రకారయేత్॥ 66
ఏకాశీతి విధాననేన । శేషం పూర్వవ దాచరేత్

బ్రాహ్మణా పూజయేత్పశ్చ । ద్వస్త్రాభరణభూషణైః॥
గజైర్వా శత్రుభిశ్చోరైః । ప్రతిమోర్తాపనాదికే

ప్రతిష్ఠాం పూర్వవ త్కుర్యాత్కాశలీప ద్విజసత్తమం॥
బాలగేహే విహీనేతు । పున స్తద్విధివ చ్చరేత్

విశేషమంత్ర వక్ష్యామి । జలసంప్రోక్షణాదికం॥ 29

జలవాసహీసే

1
జలవాసవిహీనేతు । వినా నయనమోక్షణం
స్నపనం తత్ర కుర్వీత । దిశాహోమం వినా తథా॥ 70

మంత్రాన్యాస
హీసే

బ్రాహ్మణా న్భోజయేత్పశ్చ । ద్దక్షిణాం దాపయేత్తతః
మంత్రన్యాసవిహీనేతు । శేషంపూర్వవదాచరేత్॥ 71

సంప్రోక్షణభేదః

ఇదం మంత్రం ద్విజశ్రేష్ఠ । ప్రోక్షణం సముదాహృతం
దైవికార్షికమానుష్య । భేదత స్త్రివిధం స్మృతం॥ 72

నచాలయే దాద్యమూర్తిం । మానుషామేవచాలయేత్
తత్ర దోషసముత్పన్నే । బ్రాహ్మణానాంచ భోజనం॥

ప్రతిష్ఠాహీనవీచే

స్నపనం తత్ర కుర్వీత । హోమ మష్టాక్షరేణవై
ప్రతిష్ఠాహీన బేరంచ । పంచషాష్ఠసమోపరి॥ 74

కాలే నాచేక్ష్య కుర్వీతప్రతిష్ఠాంపూర్వవ త్క్రమాత్
ప్రతిష్ఠాకాలపూర్వేతు । బ్రాహ్మణానామనుజ్ఞయా॥

ద్వా త్రిం శో ధ్యా యః

కాలదోషాయ జహుయా | దాజ్యాహృతి సహస్రకం
 ప్రతిమాకర్మనిర్వృత్తైః | వినా నయనమోక్షణం || 76
 స్థాపయే త్ప్రతిమాం పశ్యా | న్నయనోద్ధాటనాదికైః
 ప్రతిమాయాశ్చ పతనే | తత్త జేన సముద్ధరేత్ || 77
 స్నపనం కారయిత్వాతు | బ్రాహ్మణానాంచ భోజనం
 అష్టోత్తరశతావృత్యా | జహుయా న్మూలవిద్యయా || 78
 పుణ్యాహవాచనం కుర్యా | త్కాశ్యప ద్విజపుంగవ
 ప్రియశ్చిత్తస్య ఏవం యస్తు విధానేన | ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్ ||
 ఫలశ్రుతిః సయాతి బ్రహ్మసాయుజ్యం | సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్
 ఇతి సంక్షేపతః పోక్తం | ప్రియశ్చిత్తం హరే శ్శుభం ||
 ఇతి శ్రీపాంచరాత్రే - కపింజలసంహితాయాం
 ప్రియశ్చిత్తవిధి ర్నామ - త్రింశో ధ్యా యః. *

ఓమ్

శ్రీమత్పాంచరాత్రాదివ్యాగమే - శ్రీకపింజలసంహితాయాం

ద్వా త్రిం శో ధ్యా యః.

పవిత్రారోపణవిధిః.

కాశ్యపః :-

పవిత్రారోపణ శ్రవణే కాశ్యప ప్రశ్నః.	కపింజలమహాప్రాజ్ఞ శోక్తు మిచ్ఛా మ్యహం ద్విజ పవిత్రస్య విధానం వై విష్ణో రమితతేజసః 1 తత్ఫలం కిం ద్విజశేష్ట కీదృశీ తత్కృతి ర్భవేత్ తిథయ శ్చ కథం పోక్తా స్తతవః కీదృశ స్తథా 2
--	--

* ఈ యధ్యాయమున జెప్పబడినట్లుగానే బింబప్రతిబింబదర్శనాదులయందు దొక కొన్ని ప్రియశ్చిత్తకర్మను సూచించే ప్రత్యేకశ్లోకములు పూర్వపు తాళపత్రగ్రంథ ములయందు దచ్చటచ్చట కాన్పించుచున్నది. కాని, ప్రస్తుత మీ గ్రంథముద్రణమునకై పరిశీలించబడినవాటియందు దొక్కదానియందైన కాన్పించకపోయినందున నవి ప్రక్షిప్తములుగా దలంచి విసర్జింప నైనది. అయినను మరికొంతపరిశీలన మాచరించిన పిమ్మట యవసరమునుబట్టి రెండవముద్రణమున దట్టివానినిగూడ చేర్చుటకై యథాశక్తి ప్రయత్నించెదము.

శ్రీ క పిం జ ల స ం హి తా యాం

కా తేషాం సూత్రసంఖ్యాచ| కః కాలస్తు ద్విజోత్తమ
పరివారపవిత్రం కిం | గ్రంథయ స్సుయః కథం ద్విజ|| 3
పవిత్రభేదం కిం తత్ర | అధివాసం కథం భవేత్
వక్తు మర్హసి విప్రేంద్ర | విస్తరేణ ద్విజోత్తమ|| 4

శ్రీకపింజలః :-

కపింజలవచనం
పవిత్రారోపణ
ప్రశంసా.

అథ వక్ష్యామి సంక్షేపాత్పవిత్రారోపణం పరం
పవిత్రం వాసుదేవస్య | భుక్తిముక్తిఫలప్రదం|| 5
అయుఃప్రకీర్తిదం నిత్యం | సర్వకామఫలప్రదం
తస్మాచ్ఛ్రేష్ఠ మిదం విద్ధి | పవిత్రం మునిపుంగవ|| 6
సంవత్సరం నరో భక్త్యా | యజతే య జ్ఞనార్జనం
తత్ఫలం సమవాపోతి | పవిత్రారోపణే కృతే|| 7
పూజనేచ ద్విజశ్రేష్ఠ | మంత్రతంత్రవిపర్యయే
ద్రవ్యలోపవిఘాతేతు | తస్య శాంత్యై ద్విజోత్తమ|| 8
వక్ష్యేన్మేతు కర్తవ్యం | ప్రాయశ్చిత్తం మహాధికం
పవిత్రే త్యక్తవేన్మే | హ్యర్చనం నిష్ఫలం భవేత్|| 9
తస్మాద్ద్యత్సేన విప్రేంద్ర | పవిత్రం కారయే ద్విజ

పవిత్రారోపణార్హం యజమానర్హే కే వాపి | శ్రవణే ద్వాదశేపివా|| 10
కాలవినియమనం. పంచదశ్యాం యథావాపి | దేవదేవస్య శాక్తిణః
మంటపనిర్మాణాది ప్రాసాద స్యాగ్రతః కుర్యా | స్థంబపం చతురశ్రకం||
తోరణాదీని సర్వాణి | పూర్వవ ద్విజసత్తమ
మంటపే సౌమ్యభాగేతు | అగ్నికుండం విధాయవై||
ఉత్సవారంభః. శాక్తిణాణో గేహ మాసాద్యపూజయాత్వా యథావిధి
నమస్కృత్యతథా భూమా | ఇదంవాక్యముదీరయేత్||
క్రియాలోపవిఘాతార్థం | య త్వయా విహితంప్రభో
మయా తత్క్రియతే దేవ | యథా యత్ర పవిత్రకం||
మమావిఘ్నం భవా నత్ర | కురు నాథ జయధ్వజ

B 1 కాలవ్యత్యాసశాంత్యర్థం | పవిత్రారోపణం మతం|| 2 వక్ష్యానుక్లద్యాదశ్యాం
పవిత్రారోపణం పరం (అధికపాదాః).

ద్వా త్రిం శో ధ్యా యః .

- పుష్కంభోరుహపతాక్షం । విజ్ఞాన్యైవం జనార్దనం॥ 15
- నమస్కృత్య యథాన్యాయం । ప్రాసాదాగ్రంసమాశ్రయేత్
- అంకురార్పణం పంచమే సప్తమేవాపి । పురస్తా దంకురార్పణం॥ 16
- అంకురార్పణమాదాస్య । త్వశ్చాత్కర్కసమాచరేత్
- బలిదానాది. తతః ప్రభృతి కర్తవ్యం । బలిం వై సర్వతో దిశి॥ 17
- యాగద్రవ్యాణి. యాగద్రవ్యాణ్యుపాసీయ । శుచౌ దేశే నిధాయవై
- కలశాదర్భపుష్పాణి వస్త్రాగంధాః సమిన్దుభాః॥
- పవిత్రనిర్మాణవిధిః అథ తంత్రం ప్రవక్ష్యామి । యథాశాస్త్రం నిబోధత
- సావర్ణ్యంరజితంతామ్రం । మృణ్మయంవాతధాపివా॥
- కౌర్వాపికం తథా మకాంజీ । దర్భకం వాధకారయేత్
- క్షౌమం దుకూలకం వాపి । త్వాశనం శోధనం కురు॥
- బ్రాహ్మణ్యా నిర్మితం సూత్రం । కేశకీటాదివర్జితం
- శూద్రీయా సాధువృత్త్యావా । నిర్మితంసూత్రమేవవా॥
- ఆవణేవా గృహిత్యాతు । పవిత్రాణిచ కారయేత్
- సూత్రాతు త్రిగుణీకృత్య । ద్వివారం వాపి దేశిక॥ 22
- పంచగవ్యేన సంప్రోక్ష్య । జపే ద్ధాయత్ర ముత్తమం
- శంఖే నిక్షిప్య తం సూత్రం । పవిత్రాణిచ గ్రంథయేత్॥
- పవిత్రాణాం బింబానురూపతః కుర్యా । త్వపిత్రం ద్విజసత్తమ
- లక్షణాని. ఉత్తమం జానుమాత్రంతు । మధ్యమం తూరుమాత్రకం
- కనిష్ఠం నాభిమాత్రంతు । పవిత్రం ద్విజసత్తమ
- ఉపనీతసమాయుక్తం । వనమాలాపవిత్రకం॥ 25
- పవిత్రభేదాః తే కనిషేన పృమాణేన । కుర్యా ద్గంధపవిత్రకం
- షాం పృమాణం చ మండసల్య ప్రమాణేన । కుర్యా త్తస్య పవిత్రకం॥ 26
- యావ త్కుండప్రమాణంతు । తావత్కుండ పవిత్రకం
- సర్వేషాం పరివారాణాం । పవిత్రం ద్వాదశాంగులం॥
- దీక్షితానాం పవిత్రాణి । హస్తమానేన కారయేత్

B 1 త్కత్రియాసాధుకీలాయా । వైశ్యయా ధర్మకాలినా॥ (అధికః పాఠః.)

2 ద్విగుణం వాపి దేశిక॥

పారాంతరః.

శ్రీ క పిం జ ల స ం హీ తా యాం

విన్యసే ద్వ్యంగుళే బంధం ఉత్తమం మధ్యమం తథా॥
చతురంగుళమానేన । వనమాలాపవిత్రకం

గ్రంథయః. కుండమండలయో స్తద్వద్గ్రంథయ స్సముదాహృతాః॥
పరివారపవిత్రాణాం । గ్రంథయః పంచ కీర్తితాః

! దీక్షితానాంపవిత్రాణాం గ్రంథయోద్వాదశస్మృతాః
ఏవం క్రమేణ బద్ధీయాద్గ్రంథయ స్తంతుభిర్ద్వధం

సూత్రసంఖ్యాః. అష్టోత్తరశతం సూత్రం । ఉత్తమంతు పవిత్రకం॥
తదర్థం మధ్యమం సూత్రం । తదర్థం నీచ ముచ్యతే

అష్టోత్తరసహస్రీణాం । వనమాలాం చకారయేత్ ॥ 32
అష్టోత్తరశతం సూత్రం । కుండమండలయో స్తథా

ద్వాదశం పరివారాణాం । పంచవింశతి వీక్షితే॥ 33
సప్తవింశతీనూత్రేణ । అధివాసపవిత్రకం

ఏత న్మానేన విప్రేంద్ర । పవిత్రాణి చకారయేత్ ॥ 34
నవపాత్రేషు సంగృహ్య । పవిత్రాణిచ సర్వశః

ఏకాదశ్యాం ప్రభాతేతు । స్నాత్వా జప్త్వా యథావిధి॥
దేవలయే. దేవస్థానం సమాసాద్య : పూజయే ద్విధిపూర్వకం

ఉపవాసంతు సంకల్ప్య । ఇదంవిజ్ఞాప్య దేశికః॥ 36
ఉపవాసేన దేవంత్యం । తోషయామి జగత్పతే

కామకోధాదయ సుర్యే । మమనశ్యంతు సర్వదా॥
అద్యప్రభృతి దేవేశ । ఉపోషితదినం భవేత్

ఏవం సంకల్ప్య విప్రేంద్ర । ఇదంమంత్రం జపేత్పునః॥ 38
నమో బ్రహ్మణ్య దేవాయ । శ్రీధరాయ దయాత్మనే

ఋగ్యజుస్సామరూపాయ । శబ్దదేహాయ విష్ణవే॥ 39
యాగమంటప మాసాద్య । అలంకారాణి కారయేత్

యాగమందిరే. తస్య మధ్యే ద్విజశ్రేష్ఠ । అలిఖే స్తండలం ఘరం॥ 40
మండలం చార్పయే త్సమ్యక్ । ఋగ్వేదాదీంశ్చతుర్దిశి

స్పృశం. 2 తస్య యజ్ఞేనక ర్తవ్యం । స్పృశనం విధిపూర్వకం ॥ 41

ఏకబోధిభేదేన ఏకబేరవిధానంచే । తస్మిన్ సనం తత్ర కారయేత్
 పవిత్రాధివాసః । అధివాస్య పవిత్రాణి । మంటపే కౌతుకంపినా॥ 42
 ఏకబేరేతు కుర్వీత । కౌతుకస్య పృబంధనం
 అపరేహని కుర్వీత । ¹ పవిత్రాణాం తథార్చణం॥ 43
 బహుబేరే ద్విజశ్రేష్ఠ । యాగకౌతుక మానయేత్
 మండలే భగవత్ సుపనం పూర్వవ త్కృత్వా మండలేనన్ని వేశయేత్॥
 దారాధనం । పూజయిత్వా యథాశాస్త్రం ² వేద్యాంతం ద్విజోత్తమ
 హోమం । కుండపార్శ్వం సమాసాద్య ³ గంధాపీనాంచ మండలం
 పవిత్రాణి మండలే పవిత్రాత్రా నూదాయ । గంధాపీనాంచ మండలం
 సావనం । గోరొచనం చ కిర్పూరం । సింహుం కుంకుమం తథా
 హరిద్రా ⁴ గైరికం వాపి । మండల ద్రవ్య ముచ్యతే
 పవిత్రాణి యథా న్యాయం । మండలే మూలవిద్యయా॥
 ఉత్తమం పరమస్థానం । ఆనందం పర మవ్యయం
 మధ్యమేచ పరాం వృద్ధిం । విపులాంచ ధనావహం॥ 48
 కనిష్ఠేచ శ్రియం వింద్యా । ² త్సమారోగ్యధనానిచ
 పవిత్రాణాం గుణా నిష్ఠి । కాశ్యప ద్విజసత్తమ॥ 49
 వస్త్రేణ వేష్టయేత్ పత్రం । ప్రోక్షయేద్గంధవారిణా
 దేవాగ్రే స్థండిలం కృత్వా । శాలిభిర్ద్విజసత్తమ॥ 50
 పవిత్రాణా మభి పవిత్రం తత్ర విశ్వస్య । పవిత్రా ణ్యభిమంత్రయేత్
 మంత్రం । ఇదం విష్ణ్వేతి మంత్రేణ । పవిత్రాణి పృథక్ పృథక్॥ 51
 పవిత్రాణోపణవిధిః తతో గంధపవిత్రంతు । కౌతుకోపరి విన్యసేత్
 అన్యాలిచ పవిత్రాణి బింబానాం విన్యసేత్కృమాత్॥
 ఉత్తమం వాసుదేవస్య । సంకర్షస్యతు మధ్యమం
 ప్రద్యుమ్నస్య కనిష్ఠం స్యాద్దవనమాలానిరుద్ధకే॥ 53
 తత్తన్మంత్రేణ వివేంద్రీ । ఉత్తమాది యథాకృమం
 చక్రం చోపరి విన్యస్య । పవిత్రం ద్విజసత్తమ॥ 54
 పుణ్యాహవాచనం పుణ్యాహం వాచయే త్తత్ర కౌతుకం బంధయే త్సుధీః
 కౌతుకబంధనాది మంత్రేణానేన వివేంద్రీ । కౌతుకం దక్షిణే కరే॥ 55
 సంవత్సరకృతా పూజా । సంపూర్ణఫలదాయినీ

- పవిత్రారోపణే భూయా । త్కౌతుకం ధరాకేశవ॥ 56
 ఇతిమంత్రం సముచ్చార్యః కౌతుకంబంధయేత్త్రమాత్
 అగ్నం భగవతో విజ్ఞాపనంచ. పాసాదం మంటపం చైవనవవస్త్రేణ వేష్టయేత్॥ 57
 పాయసాది యథాన్యాయం । ముఖవాసాంత మేవహి
 నివేదయిత్వా దేవేశం ఇందం వాక్య ముదీరయేత్॥ 58
 సంపూర్ణాయచ సర్వేషాం । కర్మణాంచ హితో భవ
 ఇతిమంత్రేణ దేవేశంస్తుత్వా స్తోత్రైః పఠిష్యుచ॥ 59
 మూలమంత్రజపః. యజమాన స్తత సత్ర । జపే దప్టోత్తరం శతం
 అప్టోత్తరసహస్రంవా । అప్టాక్షర మతఃపరం॥ 60
 రాత్రాశయనం. యజమానేన సాకంనై । శాయయే ద్దేశికోత్తమః
 పృథాశే స్నపన కర్మ. ప్రభాతే సమ్యగుద్ధాయ! స్నాత్వాజప్తాయ తర్పయేత్॥
 ఆలయం పున రాసాద్య । స్నపనాయ సమారభేత్
 మండలా త్సముపాదాయ । కౌతుకం చోపరి ద్విజ॥ 62
 స్నపనంచ తతః కృత్వా పూర్వవ త్కార్యయోగతః॥
 పునర్ద్వీబం సమాదాయ । మండలోపరి విన్యసేత్॥ 63
 మండల స్థానిర్వ ల్యతా. మండలంతు ననిర్మాల్యం । ఇతిశాస్త్రేషు నిశ్చయః
 పునఃపూజా. పూర్వవ త్పూజయిత్వాతు । హోమకర్మసమారభేత్॥
 శాంతిహోమః. 1 సమిధాజ్యంతతో హుత్వా శాంత్యర్థం మూలవిద్యయా
 అప్టోత్తరశతే నైవ । పవిత్రాణి తత స్స్పృశేత్॥ 65
 అధివాసపవిత్రా రోపణక్రమః. అధివాసపదితంతు । కౌతుకం చావతారయేత్
 కృతాంజలిపుటో భూత్వా ఇదం మంత్రం జపే ద్విజ॥
 గృహాణ బ్రహ్మనూత్రంతు । యన్మయా కల్పితం విభో
 పూజాయాస్తు విపర్యాసే! యథాదోషో న మే భవేత్॥
 ఏవం జప్తా కృమేణైవ । కనిష్ఠాదీన్ ద్విజోత్తమ
 ఆదాయచ పవిత్రాణి । విన్యసే త్కౌతుకోపరి॥ 68
 ఇదం విష్ణు రితిధ్యాయన్ । కనిష్ఠాదీన్ సమర్పయేత్
 వేదాదీన్ ఘోషయే త్తత్ర । చతుర్దిక్షుచ పూర్వవత్॥

ద్వా త్రిం శో ధ్యా యః .

పుష్పాది దీపపర్యంతం । పూజయే ద్ద్విజసత్తమ
వనమాలాం తథా యోజ్య । పరివారా నివినిక్షిపేత్ ॥
మండలే కుండకేచైవ । పవిత్రం దాపయేత్క్రమాత్
తతః పశ్యాన్విజశేష్ట । కృతాంజలిపుటో భవేత్ ॥
దేవస్య పురత స్థిత్యా । మంత్రేణానేన యాచయేత్

భగవత్పూజనా.

మణివిదురమమాలాభి । ర్మందారకుసుమాదిభిః॥ 72
యథా సంవత్సరే పూజా । తథాస్తు గరుడధ్వజ
మంత్రోహీనం క్రియాహీనం । భక్తిహీనం జనార్దన॥73
యత్పుజితం మయా దేవ । పరిపూర్ణం త దస్తు మే
వనమాలా యథా దేవ । మన్యో శ్రీవత్సుకాస్తుభా॥
తద్వ త్పవిత్రతంతూనాం । పూజాచ హృదయావహ
ఏవం సుదేశం సంపార్శ్య । ప్రణమే ద్మండవత్త్రితా॥75

ప్రాయశ్చిత్త
హోమః.

ప్రాయశ్చిత్తంతుజహుయాత్పుంచోపనిషదైఃక్రమాత్
అజ్యేన చ సహస్రింవైమంత్రాణాంచ పృథక్ పృథక్॥
చరుం నివేదయే త్పశ్యా । ద్వేనానాం ప్రణవేనవై
సమిధాజ్య చరూహుత్వామూలేనాప్తశతంపృథక్॥
బలిం చ సర్వతో దద్యా । స్కంధాద్వి స్రుదర్శయేత్
కౌతుకం సమ్య గాదాయ । గేహమధ్యే నివేశయేత్ ॥
మాసం పక్షం త్రిరాత్రీంవాఅవలోరాత్రీ మధాపివా
అర్పితంచ పవిత్రాణాం । తావత్కాలం సమాచరేత్ ॥
అనిర్వారితమన్నాద్యైః । సర్వవర్ణాని పూజయేత్

నైవేద్యాది.

హోమః.

బలిహారణం.

లింబాదిష్ట.

పవిత్రాధారణకాల

వినియమః.

అవరోపణదివసేనై

ష్టవానాం ప్రదా

తవ్యం.

పవిత్రావరోపణ

మంత్రః.

విసర్గదివసే ప్రాతఃస్వైష్టవానాంచ దాపయేత్ ॥ 80
తత్కాలే పూజయే ద్దేవం । విసర్గాంతే విశేషతః
విసర్గదివసే ప్రాప్తే । దేవం సంపూజయేత్క్రమాత్ ॥
విసర్జయే త్పవిత్రాణి । మంత్రేణానేన దేశికః
సంవత్సరకృతాం పూజాం । సంపాద్య విధివ న్నమః॥
ప్రజాపతే ఇదాసీం త్వం । విష్ణులోకంచ గచ్ఛసి
ఏవం మంత్రేణ విప్రేంద్ర । ఐవిత్రాణి విసర్జయేత్ ॥

అచార్యార్చన-పవి

త్రసమర్పణాది.

సర్వాణిచ పవిత్రాణి । అచార్యాయ సమర్పయేత్
పూర్వవత్సానైవేద్యేవం । నైవేద్యాంతం సమర్పయేత్ ॥

కపింజలసంహితాయాం

గేహ దేవం విస్మయైవం । ప్రిణమ్య చ పునఃపునః
ఆచార్యం పూజయే తత్ర ।¹ గామాశ్వనగరాదిభిః॥
ఉత్తమాం దక్షిణాం దత్వా । ఆచార్యం వందయే తతః
సర్వేషాం దక్షిణాం దద్యా । ద్విజాగ్రాంచ ధనాదిభిః॥
ఇతి సమ్యక్ సమాఖ్యాతం । పవిత్రారోపణం మయా
గ్రంథపరిసమాప్తిః ఇతి తంత్రా స్సమాలోక్య । సార ముద్భృత్య కాశ్యపః॥
ద్వాత్రింశత్పతాభ్యామః । త్వత్సంబంధకుతూహలాత్
కపింజల మిదం నామ । సంక్షేపేణ యథాక్రమం॥ 88
మార్కండేయప్రసాదేన । మయాప్రొక్తం ద్విజోత్తమ
నాశిష్యాయ నభక్తాయ । నాపుత్రాయ కదాచన॥ 89
నాదాతవ్య మిదం తంత్రం । రక్షణీయం త్వయా సదా
వాసుదేవ మిదం తంత్రం । శృత్వాగోప్యం ద్విజోత్తమ॥
ఏవం కపింజలే నోక్తం । కాశ్యపో నష్టసంశయః
త మువాచ మహాభాగం । దీప్యమానం సు తేజసం॥ 91
కాశ్యపః :-

కృతార్థో స్మి మహాభాగ । కపింజల మహామునే
వైష్ణవం సకలంతంత్రం । త్వత్ప్రసాదాచ్ఛృతమయీ॥
సర్వవిద్యాపర శ్రేష్ఠే । సర్వవేదాఢ్యకోవిదః
కపింజల మహాప్రాజ్ఞ । ప్రిణతో స్మి మహామతే॥ 93
ఏవం వై కాశ్యప స్తుత్వా । ప్రిణమ్య చ కపింజలం
అంజలిం శిరసా కృత్వా । ఆశ్రమం వ్రతీ సంయయా॥

ఇతి శ్రీహంసరాతే - కపింజలసంహితాయాం
పవిత్రారోపణవిషయా - ద్వాత్రింశాభ్యాయః *

ఇతి శ్రీకపింజలసంహితా సమాప్తా.

ఓం తత్ సత్.

సర్వం శ్రీరామచంద్రార్పణ మస్తు.

B 1 గామాశ్వనగరాదిభిః (హంతాంతరః)

* A * ఈ అధ్యాయంతమందు 2 వ అనుబంధముగా ప్రకటించిన స్లోకము లన్నియును

A ప్రతిలో ఆధికపాఠముగా కన్పించుచున్నవి.

అనుబంధములు

1 వ అనుబంధము.

(మావద్దగల వ్రాతపు స్తకములో చతుర్దశోధ్యాయము సాధక స్నానవిధి గాక పాయశ్చిత్తశాంతిహోమప్రకార మనే పేరుగల్గి యున్నది. ఇది మిగిలిన గ్రంథములన్నింటిలోనికని పూర్తిగా భేదించి యున్నందున ఈ అధ్యాయమును సంపూర్ణముగా నిచ్చట ప్రత్యేకముగా వ్రాయడమయినది.)

ఓం

శ్రీమత్సాంఘరాత్రాదివ్యాగవశాస్త్రే

శ్రీ క పిం జ ల సం హి తా యాం

చతుర్దశోధ్యాయః.

పాయశ్చిత్తశాంతి హోమప్రకారః.

శ్రీకపింజలః:—

శ్లో॥ అగ్నిదగ్ధేచ దంభోభి - పతనే దేవమందిరే । పునః పత్రిష్ఠాకర్తవ్యం - కాశ్యపద్విజసత్తమ ॥ చోరాదిభిశ్చ ఖననే - సంప్రాప్తే దేవమందిరే । సంప్రోక్షణవిధానేన । కుర్యాద్దేవంచ మంత్రవితే ॥
 స్నపనంచలనేవాపి - సూతకాద్యైస్తుదర్శనే । చండాలపుష్కలో దజ్య । పతితాభిశ్చ దర్శనే ॥ విఘ్నాత్ప్రస్పర్శనేవాపి । ఖరోష్ట్రాభిఃప్రవేశనే । సంవత్సరార్చనాలోచ్యే । అంగారస్పర్శనేపివా ॥
 పవమానస్య సంజాతే । తథాసంప్రోక్షయేద్ధురుః । సంప్రోక్షణవిధానేన । సకాలనియమస్తథా ॥ పుణ్యాహం వాచయిత్వాతు । బ్రాహ్మణై రుపవాసయేత్ । ఏవమాదిషు చాన్యేషు । నిమిత్తేషు తదైవచ ॥
 స్నపనందేవదేవస్య । కతవ్యంసిద్ధికాంక్షిభిః । గేహం ప్రవిశ్య సర్వాణి । శాంతికర్మాణి చారభేత్ ॥ ఆచార్యం వరయేత్సర్వం । శోక్రియంవేదపారగం । ప్రాణానాయమ్యసంకల్ప్య ।

శ్రీ క పింజ ల స హి తా

పుణ్యాహంతరివాచయేత్ । కలశాంశ్చ గృహీత్వాతు । య
 ధావిత్రానుసారతః । శతద్వయంచతుశ్చతం - కుభాఽరత్నసహ
 స్రకం ॥ కలశాఽపూరయేత్తత్ర - పూర్వోక్తేనవిధానతః । పంచ
 వైష్ణవసూక్తైశ్చ - గంధతోయేనవారిణా॥పురుషసూక్తానుసారేణ -
 పవమానేన తత్పునః । శాంతిసూక్తానుసారేణ - అభిషేకంతు కార
 యేత్ ॥ కలశాధివాసహోమం - మూలమంత్రేణ కారయేత్ ।
 నారాయణస్యగాయత్ర్యా - అష్టోత్తరశతంహునేత్ ॥ రామమం
 త్రేణజుహుయా - న్నాన్యసంకృత్వా యధావిధి । అష్టోత్తరసహ
 స్రంతు - జుహుయా త్సాధకోత్తమః॥ పాయసాజ్యేన సంమిశ్రం -
 మధు మగ్నాతు హోమయేత్ । సిద్ధిప్రకృజ్జుహుయాత్తత్ర - పా
 యశ్చిత్రాహుతీర్హునేత్ ॥ ఆచార్యఃకుంభముద్భృత్య - సించయేద్దే
 వమూర్ధని । ఆశిషోవాచనంకుర్యా - న్నమస్కృత్వాతు దండ
 వత్ ॥ దర్శయేచ్ఛామరం ఛత్రిం - త్కౌశల్యేత్కృతుకం తథా ।
 అర్చయిత్వా యథాన్యాయ - ముపచార్చైర్నగద్వజం ॥ నైవే
 ద్యం ముఖవాసాంతం । దేవాయగురురర్పయేత్ । బ్రాహ్మణా
 భోజయేత్పశ్చ - ద్యధావిభవవిస్తరం ॥ యఃకరోతి విధానేన ।
 ప్రోక్షణం శాంతిదాయకం । ప్రాయశ్చిత్తమితి ప్రోక్తం - విష్ణులో
 కం సగచ్ఛతి ॥ ఇతిసంక్షేపతః ప్రోక్తః । పాయశ్చిత్తంతు ప్రో
 క్షణం॥

ఇది శ్రీపంచరాత్రే కపింజలసహితాయాం
 పాయశ్చిత్తశాంతిహోమ ప్రకారోనామ - చతుర్దశోధ్యాయః॥

విమర్శనము :—

ఈ అనుబంధమునం దుదహరించిన యధ్యాయ మొక్కవారిత
 ప్పతిలోమాత్రమే గలదనియు, అందున్న సాధకస్నానవిధి యను

చతుర్దశోధ్యాయమునకు బదులుగానే ఇయ్యదిగలదనియు, కారణముచేతనే యిద్దానిని గ్రంథాంతమునందు ప్రత్యేక అనుబంధముగా చేర్చడమైనదనియు-పైననే యుదహరించియుంటిమి.

ఇందలిశ్లోకసంఖ్య — 18½ అయియున్నది.

ఈ యధ్యాయమునందలి విషయములే యీ గ్రంథమునందలి (31 వే) ఏకత్రింశాధ్యాయములోగూడ మరికొంత విరళముగనే చెప్పబడియున్నందున ఈ యధ్యాయమునందున్న అదేవిషయముచు సంగ్రహముగా నేలచెప్పవలసివచ్చినదో తోచదు. అట్లుగాక “సంప్రోణ క్రమ” మను నూతనాంశమును దెలుపుటకే యీ యధ్యాయము ప్రత్యేకముగా నూహింపబడియున్నదనినను పూర్వోత్తర సందర్భముల ననుసరించి చూచుటవలన నీ చతుర్దశాధ్యాయప్రాంతము సాధక స్నానవిధి నుపదేశించుటకే యుచితముగా నున్నది. కాన యిచ్చట ప్రాయశ్చిత్తవిధిని నిరూపింపవలసిన యవసరమేమిన్ని కన్పించదు. ఇతరసంహితలయొక్క నడకలోగూడ నిట్టివిషయముల గ్రంథావసానమునందో—లేక, అర్చనావిధులు ఉత్సవవిశేషములు మున్నగు నవియన్నియు చెప్పినపిమ్మటనో - బోధించుట యాచారమైయున్నది. కాని యిచ్చటనో క్రమమును దప్పించి యిట్టివి వ్రాయుట సంగతమైయుండలేదు. - మరిన్ని ఈ యధ్యాయమునందలి శ్లోకముల వరుస ననుసరించిగూడా దీనికి తగు ప్రాముఖ్యత నొసగ వీలుకలుగకున్నది. అయినను, ఇట్టివిషయములనుగూర్చి యంతకన్నను విమర్శించుట నా యభిప్రాయమునకు విరుద్ధమైనందున యుక్తాయుక్త విచక్షణాపరులగు మాపాఠకోత్తములకే దీని నప్పగించి యంతటితో విరమించుచున్నాడను.

ఇట్లు,

సంపాదకుడు.

శ్రీ క పిం జ ల స ం హి తా

షరా:—ఈ అధ్యాయప్రారంభములో “బ్రహ్మపురాణే” అను నొక పదము అసందర్భముగా నున్నది. ఎంత యోచించినను దీని కర్థము గోచరించకున్నందుచేత నే నాపదమును వ్రాతపారపాటుగా భావించి యిం దుదహరింపక విడచినై చితిని ?

2 వ అనుబంధము.

ముద్రితప్రతిలో (32 వ) ద్వైతశోభాయము చివరను, అనగా గ్రంథమందలి తుట్టతుదియధ్యాయములో—92, 93 శ్లోకముల మధ్యప్రాంతమునందు యీదిగువ నుదహరించిన శ్లోకములేలనో చేర్చబడినవి. ఇవి యముద్రితప్రతులలో కన్పించుటలేదు. అయినను “ఇతి మత్స్యే” అనువిషయమును స్పష్టముగా నుదహరించుచుగూడా యీ గ్రంథప్రకాశకు లీ శ్లోకముల నిందు మధ్యలో ప్రకటించి, అన్నింటికని కలిపియే వరుససంఖ్యలనుగూడా వేసి, ఇట్టి యసందర్భవిషయముల సధ్యాయమధ్యమందే చేర్చుటకుగల కారణ మేమో తోచకున్నది ఇందుకు ముఖ్య కారణము వా రీగ్రంథమును ముద్రించునప్పు డే వాగ్రీత ప్రతి వారికి ముఖ్యాధారమయ్యెనో అందే యీవిధముగా నున్న దని యూహించుచున్నాను. అయినను యుచితజ్ఞులగు వారలు యిట్టివాని నెల్ల తగువిధముగా విమర్శించి తప్పులుసవరించి ముద్రించుటయే యుక్తమగునుగాని మాతృకను మీరరా దని అందలి తుడుపులతో గూడ ప్రకటించుట యేమిలాభకరమో నాకుతోచకున్నది. ఏదిఎట్లులైనను యిదివర కప్పుడే యొకపర్యాయము యీకపింజలసంహితలోనివిగనే దేశమందంతటను ప్రకటింపబడిన యీశ్లోకములను అసంగతములైనను పూర్తిగానే ముద్రింపక విడచినచో మాయుద్యమముయొక్క యుద్దేశ్యములకే భంగపాటు తటస్థింపగలదు. కాన నాశ్లోకముల నీయనుబంధమున జేర్చి యీవిధముగా ప్రకటింపవలెనది.

ముద్రితప్రతి, 32 వ అధ్యాయము, 92, 93 శ్లోకములమధ్యను గల
అ ధి క శ్లో క ము .

మత్స్యే—

పురాణం సర్వశాస్త్రాణాం । ప్రథమం బ్రహ్మణాశ్చుతం (స్మృతం)
అసంతరంచ వక్త్రేభ్యోః । వేదాస్తస్య వినిర్గతాః॥

శ్రీ క పింజలసంహిత

- పురాణ మేకమేవాసీ । దస్మిన్ కల్పాంతరే నఘ
తివర్గ సాధకం పుణ్యం । శతకోటి పవిత్రస్తరం॥ 2
- ప్రవృత్తి స్సర్వశాస్త్రాణాం । పురాణస్యోద్భవం తతః
కాలేనాగ్రహణంమృష్ట్యై । పురాణస్యతతోనఘ॥ 3
- వ్యాసయామహం(ధృత్వా) కృత్వా । సంహరామియగేయగే
చాతుర్లక్ష పరిమాణేన । ద్వాపరేద్వాపరే సదా॥ 4
- బ్రాహ్మ్యం తద్దశసాహస్రం । పురాణంపఠిక్రీడతం
పాద్మం తత్పంచపంచాశ । తస్మాత్సా ణితి కీర్తితం॥ 5
- వరాహకల్పంవృత్తాంత । మధికృత్య పరాశరః
యత్రాహధర్మానఘలా । నుద్యుక్తంవైష్ణవంమహత్ ॥ 6
- త్రయోదశసహస్రంవై । తత్పురాణంవిదుర్బుధాః
యత్రీయద్వాయవీయంస్యా । దుద్రిమాహాత్యైగోచరం॥ 7
- చతుర్వింశతస్సహస్రాణి । పురాణంశైవముచ్యతే
యద్వృత్తాంతోద్భవంలోకే । శద్భాగవత ముచ్యతే॥ 8
- అష్టాదశసహస్రాణి । పురాణంతత్ప్రీక్రీడతం
పంచవింశతస్సహస్రాణి । నారదీయం తదుచ్యతే॥ 9
- పురాణం నవసాహస్రం । మార్కండేయ మిహోచ్యతే
ఏతత్తోడశసాహస్రం । మాగ్నేయం తత్ప్రముచ్యతే॥ 10
- చతుర్దశసహస్రాణి । తథాపంచశతానిచ
భవిష్యచ్చరితప్రాయం । భవిష్యంతదిహోచ్యతే॥ 11
- అష్టాదశసహస్రంవై । బ్రహ్మకైవర్తముచ్యతే
కల్పంతల్లైంగ్యమిత్యుక్తం । పురాణంబ్రహ్మణాస్వయం॥ 12
- తదేకాదశసాహస్రం । ఫల్గుణాయ ప్రియచ్ఛత
విష్ణునాభిహితంత్రోక్త్యాః । యద్వారాహ సమాహ్వయం॥ 13
- చతుర్వింశతస్సహస్రాణి । తత్పురాణ మిహోచ్యతే
స్కాందంనామ పురాణం త । తస్మాత్సశతసంహితా॥ 14

సహస్రించ శతంచైక | మితిమన్యైః కథ్యతే
తీవ్రగ మభ్యదా తత్ర | వామనం పరికీర్త్యతే | 15

పురాణం దశసాహస్రిం | కూర్మంకల్పానుగంశివం
సప్తదశసహస్రాణి | లక్ష్మీకల్పానువంగిరం || 16

యోస్యాదధ్యయనేకర్మ | హేమకూర్మసమన్వితం
తస్మాత్స్యమితిజానీధ్వం | సహస్రాణిచతుర్దశ || 17

తత్పంచదశచైకంచ | సహస్రాణీతి గారుడం
తచ్ఛద్వాదశసాహస్రిం | బ్రహ్మాండంద్విశతాధికం || 18

• అష్టాదశపురాణాని | కృత్వాసత్యవతీసుతః
భారతాఖ్యానమఖిలం | చక్రే తదుపబృంహణం || 19

అన్యాన్యపపురాణాని | మునిభిఃకథితానితు
అద్యంసనత్కుమారోక్తం | నారసింహ మతఃపరం || 20

తృతీయం నారదం ప్రోక్తం | కుమారేణతు భాషితం
చతుర్థం శివధర్మాఖ్యం | సామౌ న్నందీశ భాషితం || 21

దూర్వాసోక్తంతు మాతాస్యాఖ్యం | నారదోక్త మతః పరం
కాపిలం మానసంచైవ | తద్దైవోశనసేరితం || 22

బ్రహ్మాండం వారుణంచోక్తం | కాళికాహ్వయమేవచ
మాహేశ్వరంతథా సాంబం | సారం సర్వార్థసంచయం || 23

పరాశరోక్తంచ పరం | మారీచం భార్గవాహ్వయం
ఇదమష్టాదశ ప్రోక్తం | పురాణం కౌర్మసాంజ్ఞితం || 24

సాత్వికేషుచ కల్పేషు | మాహాత్మ్యమధికం హరేః
రాజసేషుచ మాహాత్మ్యం | అధికం బ్రహ్మణోపిదుః || 25

తద్వదగ్నేశ్చ మాహాత్మ్యం | తామసేషు శివస్యచ
సంకీర్ణేతుసరస్వత్యాః | పితౄణాంచ నిగద్యతే || 26

చతుర్భుజగవా నిష్ఠః | ద్వ్యాభ్యాం బ్రహ్మతథారవిః
అష్టాదశపురాణేషు | భగవాన్ కీర్త్యతే శివః॥

27

నోటు:—ఈపై నుదహరించిన అధికశ్లోక సంఖ్య 27 అయి యున్నది.
వీనియందు, పురాణములు, ఉప పురాణములు, మహాభార
తము వీనినిగురించిన ప్రసక్తిగలదు. వీనియందు గూడా వ్రాత
పొరపాట్లుగాను, అచ్చు పొరపాట్లుగాను నాకు తోచినంత
వరకుగల తప్పలను సవరింపనైనది.

ఇట్లు,

సంపాదకుడు.

ప్రశ్న పత్రము

ప్రకటనలు.

ఆంధ్రపత్రిక.

మూడులక్షల ఆంధ్రమహాజనులకున్న యిది యొక్కటియే

దైనిక వార్తాపత్రిక.

దినపత్రిక	— సంవత్సర చందా రు	24—0—0	లు మాత్రమే
	ఒక నెలకు	2—2—0	
	విడిపత్రిక	0—1—0	
వారపత్రిక	— సంవత్సర చందా	4—0—0	

అడ్డెస్సు:—మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రిక,
6 & 7 తంబుసెట్టివీధి, మద్రాసు.

భారతి.

(సచిత్ర మాసపత్రిక)

ప్రతిసంచిలోను ప్రముఖులగువారిచే వ్రాయబడిన యమూల్యవ్యాసములు విరివిగా నుండును. వేయేల? ప్రతియాంధ్రుని హస్తమును నలంకరించి తీరవలసిన దీపత్రిక యొక్కటియే!

సంవత్సర చందా	రు	6—0—0
అర్థసంవత్సరమునకు		3—0—0
విడిసంచి		0—8—0

అడ్డెస్సు:—మేనేజరు, భారతిపత్రిక,
6 & 7 తంబుసెట్టివీధి, మద్రాసు.

అమృతాంజనము.

అన్ని నొప్పులకు పరమాషధము - వేలకు వేలు విక్రయము.

అన్ని పాపులలోను విరివిగా దొరకును.

అడ్రోస్సు :—అమృతాంజనండిపో,

మద్రాసు - బాంబై.

వైశ్యపత్రిక.

సనాతనధర్మవిషయిక వ్యాసములచే నొప్పుచుండును. కాశీ
వైశ్యసత్రపక్షమున పత్రికపక్షమునను ప్రకటింపబడుచుండును.

సంవత్సర చందా రు 3—0—0 లు.

అడ్రోస్సు :—మేనేజరు, వైశ్యపత్రిక,

గుంటూరు.

అ

అర్చకపత్రిక.

దేవాలయములయొక్కయు, అర్చకమహాజనులయొక్కయు
శ్రేయస్సుకొరకు నాల్గువత్సరములనుండి ప్రతిమాసమునను ప్రక
టింపబడుచున్నది. నేడు మద్రాసు హిందూమతధర్మాదాయముల
బోర్డువారికిని, దేవాలయధర్మకర్తలకును, అర్చకులకును జరుగు
చున్న తగాయిదాలు, కోర్టు వ్యవహారములు సవిమర్శముగ నిందు
ప్రచురింపబడుచున్నవి.

సంవత్సర చందా రు 1—8—0 లు మాత్రం.

వలయువారిట్లు వ్రాసికొనవలెను :—

మేనేజరు, అర్చకపత్రికా కార్యాలయము,

బెజవాడ.

వైష్ణవచత్రిక.

శ్రీవిశిష్టాద్వైతమతసాంప్రదాయముల బోధించునది యీశ్వర యొక్క పత్రికయే! ఇందు మతసిద్ధాంతగ్రంథములకన్నిటికిని ఆంధ్రానువాదములు ప్రకటింపబడుచుండును

సాధారణచందా సంవత్సరమునకు రు 2—0—0

సహాయ చందా „ 3—0—0

అడ్డెస్సు :—మేనేజరు, శ్రీ వైష్ణవచత్రిక,
పెంటపాడు, కృష్ణాజిల్లా.

వృత్తికళ.

పాఠశాలామిక విషయిక మాసపత్రిక.

ప్రతిదినమును విశేషముగ వికసించబడుచున్న వివిధవస్తువుల జేయు పద్ధతులు యందు ప్రకటింపబడుచున్నవి. ఎక్కువ పెట్టుబడి అగత్యము లేకుండగనే యెల్లరును చక్కని పరిశ్రమల ప్రారంభింపవచ్చును. ప్రతి పరిశ్రమయు మంచి లాభము నీయగలదు. పరిశ్రమల నిర్వహించు విధానములు, వర్తకరహస్యములు, మరియు ననేక అమూల్యవిషయములు సైతము దీనిలో ప్రకటితమగుచుండును. వృత్తికళను స్వీకరించుటయే ధనలక్షి నాహ్వానించుట. ఇంక జీవనోపాధి కొకరి నాశ్రయింప బనిలేదు.

సంవత్సర చందా పోస్టేజీతో రు 2—0—0 లు మాత్రం.

అడ్డెస్సు :—మేనేజరు, వృత్తికళా కార్యాలయము,
10-సి, 132, గవర్నరువేట, బెజవాడ.

శ్రీవైఖానన గ్రంథమాలా ప్రచురణములు.

అనురీచిపటలం	(సంపూర్ణము)	... రు 4—0—0
ఆనందసంహిత	1 వ భాగము	... 3—0—0
మంత్రప్రశ్నము	1 వ భాగము	... 2—0—0
డిటా	2 వ భాగము	... 1—8—0
సూత్రానుక్రమకాణికా	1 వ భాగము	... 1—0—0
డిటా	2 వ భాగము	... 1—8—0
శ్రీనివాసదీక్షి తీయము (దశవిధపేతునిరూపణము)		3—0—0
రామదేశికాహ్నికము		... 0—12—0
వైఖానసమహిమమంజరి		... 1—2—0

తక్కిన గ్రంథములకు క్యాటలాగు చూడవగును.

వైఖానసపత్రిక (మాసపత్రిక) సం 1కి చందా రు 3—0—0

అడ్రెసు:— డాక్టరు. డి. రంగాచార్యులు, ఎం. ఏ., ఎ. సి.,

401, టంకసాలవీధి, మదరాసు.

